

yeni demokrasi

Mart-Nisan 88, Sayı: 9 Yıl: 1

Aylık Siyasi Dergi

Fiyatı: 1000 TL (KDV Dahil)

Savaş ve Barış Üzerine "Yeni" Tezler

**Emperyalizm Varolduğu Müddetçe,
Emperyalist Savaşlar da Varolacaktır**

Kadın sorunu
üzünde insan se

BASIN AÇIKLAMASI

Dergimiz Yeni Demokrasi'nin Şubat 1988 tarihli 8. sayısı Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin 23.2.1988 tarihinde aldığı kararla toplatılmıştır. Toplatma kararına gerekçe olarak; "29-30 ve 31." sayfelerinde yer alan "Ulusal Sorun I" başlıklı yazıda; Kürt adını taşıyan bir zümreden söz edilerek, bir bütün teşkil eden Türk milletinin farklı ırklardan meydana geldiğini yaymak suretiyle TCK'nun 141/3 maddesinde yazılı "milli duyguları yok etmek veya zayıflatmak için propaganda yapmak suçunu oluşturabilecek mahiyette bölümler yeraldığından..." şeklinde gösterilmektedir. Her şeyden önce toplatma kararına gerekçe olarak gösterilen yazı, ön yargılı bir şekilde incelenmiş ve yorumlar yapılarak hem bölücülük suçlaması getirilmiş ve hem de maddi olarak dergimiz haksız yere ve anti-demokratik bir şekilde toplatılmıştır. Böylece dergimiz kamuoyuna ve okuyuculara karşı "öcü" gösterilmeye çalışılmaktadır.

Toplatmaya gerekçe teşkil eden "Ulusal Sorun I" adlı yazının muhtevası, Kürtlerin geçmişteki tarihi oluşumunu, gelişimini incelemektedir. Dergimizde dizi halinde yayınlamayı düşündüğümüz bu yazı, Diyarbakır Askerî Cezaevi'nde yatmakta olan Hasan Hayri Aslan, Müslüm Elma, Cafer Cangöz ve İbrahim İkinci adlı siyasi mahkûmların cezaevi koşullarında, kitapsızlık, dayak, sıkı arama ve tecrit ortamında hazırladıkları siyasi savunmalarından alınmıştır. Ve yazı tarihi bir geçmişi incelemektedir. Bundan dolayı, Kürtlere karşı bugün izlenen politikanın yanlışlığını kavrama açısından önem teşkil ettiğini düşündüğümüz bu yazıyı, kamuoyunun bilgilenmesi ve okuyucularımızı araştırmaya teşvik etmek için yayınladık. Bundan dolayı ne yazının ve ne de Yeni Demokrasi olarak bizlerin amacı ve niyeti bölücülük yapmak değildir. Aksine her duyarlı insan ve basın kuruluşunun amacı gerçekleri ortaya çıkarmaktır.

Dergimiz açısından Kürtler var mıdır, yok mudur tartışması çok geri bir tartışmadır. Çünkü bunu resmî makamlar, TC'nin tarihi belgeleri ve hatta Başbakan Özal dahi kabul etmektedir. Son dönemlerde Turgut Özal'ın Diyarbakır Cezaevi'ndeki siyasi mahkûmların açlık grevi hakkında basına yaptığı açıklamada, ailelerin yakınlarıyla görüşmelerinde Kürtçe konuşabileceklerini belirtmiştir. Bundan dolayı hâlâ Kürtler hakkında bir yazının yayınlanmasının nasıl bölücülük ve suç teşkil ettiğini anlamının mümkünatı yoktur. Kaldı ki, dergimizde yayınladığımız toplatmaya gerekçe yazının hem muhteviyatı ve hem de Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nde bir grup tutuklunun yaptıkları savunmadan alınan bir bölüm olması toplatma kararının hem anti-demokratik ve hem de keyfi bir uygulama olduğunu göstermektedir. Dergimiz tek yanlı olarak Kürtlerin tarihine ilişkin yayın yapmakla da kalmamakta, bizzat devletin çelik kasalarda sakladığı belgeleri de dönem dönem yayınlamaktadır ve okuyucularımıza olayın değişik yanlarını da aktarmaktadır. Toplatılan sayımızda da mevcut olan bu tür belgeleri geçmiş sayılarımızda da yayınlamıştır. İşte keyfiyet ve cahillik buradadır.

Keyfiyetin boyutu öyle yüksektir ki; abonelerimiz dahi aranmakta, gözaltına alınmakta, ellerindeki bir tek dergiye dahi el konulmaktadır. Dergimizin (23.2.88) toplatma kararının akabinde, İzmir'deki bir abonemizin işyeri basılarak elinde okumakta olduğu dergimize el konmakta, hakaret ve küfürler edilebilmektedir. Acaba bu durumu resmî makamlar hangi hukuk kavramıyla açıklarlar, ya da yasalar böyle keyfiyete müsaade etmekte midir?

Tekrardan Kürt sorununa dönecek olursak; TBMM'de dahi gündeme gelen bu sorunun basınıımızda da yer almış olması ve bizlerin de gerçeklerin daha iyi kavranması amacıyla yaptığımız yayınların suç görülerek toplatılması her şeyden önce insan mantığının dahi kabul edemeyeceği bir durumdur. İşin bir başka ve daha vahim bir yanı ise, sorunun konuşulmasında dahi bu kadar gürültü, patırtı kopuyorsa, gerçekten Kürt olan insanların üzerindeki baskının yoğunluğunu bırakın insanlarımız düşünsün.

Daha dün Gazeteciler Cemiyeti'nin Kongresi'ne çağ atlayan Türkiye'nin göstergesi olan video ile katılan Özal'ın yaptığı konuşmada "basınıımız hürdür", "basını hür olmayan bir demokrasinin işlemeyeceği, düşünülmemeyeceği" vb.'den bahsetmesinin ne kadar gerçeklerle bağdaştığını göstermektedir. Bu yüzüyle bunu söylemekte, diğer yüzüyle de ben size gösteririm demek istemektedir anladığımız kadarıyla.

Sonuç olarak; Dergimiz Yeni Demokrasi'nin peşpeşe 7. ve 8. sayılarının toplatılması ülkemizdeki demokrasinin kara yüzüdür. Bunu protesto ediyor ve kınıyoruz. Aynı zamanda Tüm Basınıımızı da duyarlı olmaya davet ediyoruz. 24.2.1988.

İÇİNDEKİLER

Baş Yazı.....	4
Egemenler arasındaki dalaş halk için iyi bir okuldur.....	5
Tredmanların iflası ve yeni görevler.....	7
Türkiye'den Haberler.....	10
İçerdekinin Notlarından.....	17
Sinema.....	20
Savaş ve Barış Üzerine "Yeni Tezler".....	21
Dünya ölçüsünde baş çelişme ve dünya devriminin hedefleri.....	35
SHP İstanbul Milletvekili M.Ali Eren ile söyleşi.....	39
Kadın sorununun olduğu yerde özünde insan sorunu vardır...42	
İşkencelerde tavizsiz direniş geleneğini yaygınlaştırmak için yaşanmış tecrübelerden öğrenmesini bilelim.....	52
Bir kesik damarlar ülkesinde uzun savaş.....	58
"Ulusal-kültürel" özerklik safatasını Leninist bölgesel özerklikle karıştırmayalım.....	62
İttihad Yolu (Birlik Yolu).....	64

İki aylık bir aradan sonra yeniden sizlere merhaba diyebilmenin mutluluğu için-deyiz. Bunun yanında bir de burukluk var içimizde, o da, iki aylık gecikmemiz.

Dergimiz Yeni Demokrasi'nin üst üste 7. ve 8. sayılarının toplatılması, İstanbul DGM Savcısı tarafından dava açılarak duruşmalara başlanması, akabinde dergi merkezinin yerinin taşınması, yeni merkezde ise şirket bünyesinde yayın faaliyetinin yeniden organize edilerek derginin el değiştirmesi... bütün bu gelişmeler sonucunda ister istemez iki aylık bir gecikme meydana geldi. Dergimiz bu gecikmenin verdiği boşluğu, zaman kaybını giderme azmindedir. Yine bu azimle ve kararlar daha sağlıklı bir şekilde mücadele ve yayın hayatına koyulmuştur. Önümüzdeki dönemde de üzerine düşen görevi layıkıyla yerine getirme, çeşitli milliyetlerden emekçi halkımızın gözü kulağı ve sesi olma, onu aydınlatma ve yol göstermede elinden geleni yapacaktır. Ezilen, sömürülen ve hor görülen geniş yığınlarla bütünleşerek onların elinde alev alev yanan bir meşale olma özlemindedir. Bundan dolayı da tüm gerici saldırılar boşunadır.

Sınıf mücadelesinin gittikçe keskinleşerek yükselmesine paralel olarak hem dergimize ihtiyaç artmakta, hem de dergimizin habere, gönüllü muhabire ve desteğe ihtiyacı artmaktadır. Dergimizin ayakta durmasının, yaşamasının tek koşulu okuyucularımızdır. Bundan dolayı okuyucularımızın üzerine düşen bu devrimci görevi layıkıyla yerine getireceğine inanıyoruz. Dergimizin anti-demokratik bir şekilde toplatılması, okuyucularımızın gözaltına alınması, hakarete uğramaları vb. bizleri engellemez, aksine pekiştirir, çelikleştirir ve geliştirir. Atalarımız ne demiş; pekişme olmadan çelikleşme olmaz. Bir diğer açıdan zaten bu saldırılar bu düzende normaldir. Çünkü, demokratik, ilerici ve yeniyi temsil eden ne varsa saldırı hedefinin tam ortasındadır. Kendi koydukları yasalara kendileri uymamakta, bir anda rafa kaldırılmaktadırlar. Bir yerde normal olan, yapılmasına mücadele edilen şeye, bir başka yerde mücadele edilmemekte, normal görülmemektedir. Birileri birşeyler söylerse suç teşkil etmez, ama bir başkaları söylerse bölücülük yapmış olur, komünizm propagandası yapmaktan yargılanır. Bir "gariptir" bizim memleketimiz. Ve bir "gariptir" şu bizim memleketimizi yönetenler. Elbette bu "garipler" diyarı yerini aydınlıklar, sadelikler ve özgürlükler diyarına bırakacaktır bir gün...

Söyleyeceğimiz daha başka şeyleri dergi sayfalarında söylüyoruz. Kapak konumuz; Gorbacov efendinin ve Türkiye'deki şakşakçılarının emperyalist savaşlar konusunda ML'e yaptıkları "katkılarına", "yeni tezlerine" ayrıldı. Dünya ölçüsünde baş çelişme ve dünya devriminin hedeflerini belirlemede ML ilke ve anlayışa bu sayımızda yer verdik. En fazla tartışılan konulardan biri de Kadın Sorunu idi. Hem tartışılan konulara ve hem de dergimizin bakışını bu sayımızda bulabilirsiniz. Devamla bu sayımızda, Türkiye'deki sosyal olaylar, cezaevleri, öğrenci gençlik, ulusal kültürel özerklik yerine bölgesel özerklik, röportajlar vb. yer almakta. Mayıs ayında buluşmak dileğiyle...

YENİ DEMOKRASİ

Umut Yayımcılık ve Basım
San.Ltd.Şti. Adına Sahibi:
Yusuf Uygun

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Ali Sarıçimen

Yönetim Yeri:
Piyerloti Cad. 33-35/37
Çemberlitaş - İstanbul

Dizgi:
Maraton Dizgievi
Baskı:
Yeni Doğu Veb. Ofset
Dağıtım:
Hürriyet Holding A.Ş.
Hesap No:
Yusuf Uygun
Akbank Bahçelievler Şubesi
Hesap No: 6720-7/DHN
Yurtdışı Hesap No:
Akbank Bahçelievler Şubesi
Döviz Tevdiat Hesabı No: 6764-5

İlan Koşulları:

Arka Kapak : 400.000 TL.
Kapak İçleri : 300.000 TL.
Tam Sayfa : 240.000 TL.
1/2 Sayfa : 120.000 TL.
1/4 Sayfa : 60.000 TL.

Abone Koşulları:

6 Aylık : 6.000 TL.
1 Yıllık : 12.000 TL.

Yurtdışı Abone Koşulları:

6 Aylık 30 DM-15 \$
1 Yıllık 60 DM-30 \$

BATAKLIKTAKİ DİNAZOR

Bugünkü pratiğe dikkat edin. Egemen sınıfların bugünkü pratiği, Makyavel'in genç ve hırslı burjuvazinin doğuş dönemi pratiğinden çıkardığı şu ünlü ilkesini haykırıyor: "Başarı, sözünde durmakla değil, aldatmakla elde edilir." Özal Başbakanlığa soyunduğunda, Tanrı'dan yeni bir kitap getirdiğini, Kuran-ı yeniden düzene sokacağını iddia eden Hint'li Mirza Gulam Ahmed'in çalışması hareket ediyor, yeryüzüne yeni reçetelerle indiğini, düzeni yeniden düzene sokacağını söylüyordu. Yıllar onu da cin çarpışa çevirdi. Palavralar zaman minderinde tek tek tuşa geldi, en son herkesi güldüren ve alay konusu olan "çağ atlama" teorisiyle kendi taraftarlarının önemli bir kesiminin gözünde bile inanırlığını ve ciddiyetini tamamen yitirdi.

Son büyük zam furyasından sonra komparador basının sayfaları neredeyse halkın aynası haline gelmeye başladı. Sefalet ve hüznün resimlerinin altında çarpıcı cümleler yer aldı. "Ne yapacağımızı şaşırdık", "yumurta lüks oldu", "etin tadını unuttuk", "ekmeğimize sürece bir parça yağ dahi bulamıyoruz", "kendimi satmak zorunda kaldım" vs. vs.

Faşistinden sosyal-demokrat ve "sosyalist" geçinenine kadar her türden burjuva yazar ve ekonomistler çingene sakızı gibi çiğneye çiğneye bir türlü bıkip usanmadıkları kurtuluş reçeteleriyle basında yeniden arz-ı endam eylediler. Özal şakşakçılarında bile "biz demedik mi?" korosuna katılanlar oldu. azete sayfalarında çarşaf çarşaf yer alan ekonomiyi kurtarma vaazları, Eyyubi Bekir Ağa'nın o mayıştırcı mahur bestesini andırıyor ve okunması bile bıkınlık veriyor.

Gözlerinin altı iç içe mor halkalarla torballanmış, havuç burunlu ve gerdanı gayet yumuşak, dıviz kafalı bir alim:

"Efendim müsaade buyurun, enflasyonun kaynağı kamudadır. Devlet, kamu gelirlerini gayet adil biçimde artırmak, lüks merakını önce kendisi terketmek, yatırım önceliklerini yeniden düzenlemek, yerel yönetimleri bütçe disiplini içine almak ve KİT'leri ıslah... vs. vs." diye alıp götürür konuşmayı. Bir diğeri:

"Enflasyonu durdurmak için kamu harcamaları ile kamu gelirleri arasında denge kurulmalıdır" diye kesip atar. Piyasada ekonomi filozofundan bol ne var. Bir bakarsınız, çehresinde bilimsel dürüstlüğün ciddiyetini taşımaya çalışan ama gözbebekleri yalan okuyan bir başka sayın ekonomist firdevs bül-bülü gibi şakıyor:

"Efendim şurasını arz edeyim ki, enflasyonu durdurmak için kredi politikası tedbirlerine sıkı sarılarak ihracatı geliştirmeli, işçi dövizlerini çekmeli, dış kaynak bulma çarelerine vs. vs."

Bir bakarsınız karşınızda, bilmem hangi holdingin idare meclisi üyesi, gepegencecik bir doğ. ekonomist. Gayet seri ve kıvrak konuşmakta, gözleri fıldır fıldır fıldırdamaktadır:

"Hazine tahvillerini tasarruf piyasasında çekici kılmalı, yabancı sermaye plasmanlarını teşvik etmeli, özel firmaların yatırım faaliyetlerine şevkle girmesi için vergi ve sosyal ödeme yükümlülüklerini azaltarak onların öz kaynaklarını artırmalıyız vs. vs."

Bir bakarsınız ekranda hilâl kaşlı, gayet semiz, iri göbeği ve sinek kaydı tıraşıyla bir banka profesörü şakıkmaktadır. Söylenenler aynı şeylerdir, ama haylice cazip ve usturlu bir dille söylemektedir:

"Rica ederim, rica ederim beyefendi, ne münasebet, ekonomiyi batmaktan kurtarmak için devlet bütçesinin, devlet fonlarının, yerel yönetim bütçelerinin açık vermemesi gerekir. Maalesef açık vermiştir. Bu açığı kapatmak için, kısa sürede ihracata dönük üretimi artırmalı, etkilerini ancak uzun sürede gösterebilecek alt-yapı yatırımlarından vazgeçmeli, hiç vergi vermeyen ya da çok az veren kesimleri vergi vermeye zorlanmalı..." vs. vs.

Halk, bu konuşmayı on çocuklu bir köylü ciddiyetiyle dinlemekte, profesörün bilgisini takdir etmekte, ama içinden de şöyle mırıldanmaktadır: "Çok güzel konuşuyor, anlamıyorum ama galiba bu da yanılıyor, bu da yalan söylüyor."

Korkunç olan, korkunç derecede tekrarın yarattığı uyusukluk ve bıkınlıktır. Ekrandan, basın sayfalarından, salonlardan, kokteyllerden hep aynı cümleler fişkırmaktadır:

"Efendim, karşılıksız para emisyonu yoluna gidilmemeli, imtiyazlı devlet borçlanması yoluyla, özel tasarrufları, özel kesimden kamu kesimine çekme politikasından vazgeçilmeli" vs. vs.

Profesörler yavaş yavaş bataklığa gömülen kocaman bir dinazorun çevresinde kümelenmiş konuşuyorlar: "Şu çöpe sarılsa kurtulabilir", "kıpırdamasa ve öksürme gömülme-yebilir", "çürük dişlerini tükürse ağırlığı hafifler ve batmayabilir", "bağsırları gazla dolsa ve iradesine hakim olsa da geçirmese ve de yellenese hacmi genişler ve batmaktan kurtulabilir" vs. vs...

Tüm bu şaşkınlık, pespayelik ve de kepa-zelik deryasında gerçek kurtuluş reçetesini, en

radikal reçeteyi, hakkını vermek gerekirse Sayın Ahmet Altan öneriyor. Pek saygıdeğer ve de muhterem genç üstad, gazetelerde, "ekonomi, faiz, yolsuzluk, rüşvet, enflasyon haberlerinin", gazete okurlarının "sağlık durumlarını zorladığını", bu yüzden "kalp hastalarının ve intihar etmekten korkanların" gazeteleri almadığını ve tirajların düştüğünü yazıyor. Hançer gibi, ilginç, doyurucu ve insani bir öneride bulunuyor:

"İnsanları intihar düşündürmeyecek ve sıkıntıdan kriz geçirtmeyecek konular neler olabilir?"

"Mesela aşktan sözetmek belki daha hoş, çekici gelebilir okuyuculara..."

"Güzel sevişmenin 116 yolunu açıklıyoruz diye bir dizi yapsak... Belki dik-kati çeker..."

"Güzel sevişmenin 116 yolu" dizisini, Altan'ın sözcülüğünü yaptığı kalandorlar sınıfı uygulama kudretine sahip olduğu için ilgiyle okuyabilir. Buna kuşku yok. Ama ekmeğe sürecek yağı dahi olmayanların 116 yol vaazlarını günü gününe izleme takatini gösterebilecekleri kuşkuludur. Bu tip önerileri okuyan sağ duyulu insanlar, belki de, "hey gökkub-larından tanrı hiç bıkmıyor mu?" diye

iki geçiriyor, şaşkınlıklarını açığa vuruyorlardır. Ama biz, eski Genelkurmay Başkanı'nın Sıkıyönetim Komutanlığı dönemindeki "Yasak Aşk" ve "yeraltı dünyasıyla ilişkileri" iddialarından, "Savunma Bakanı Vuralhan'ın yolsuzluklardaki payı" tartışmalarına kadar; uluslararası para dilenciliklerinden yarı-açığa ve yaygın fuhuşa kadar ülkeyi bir kanser uru gibi saran bayağılaşma ve çürümenen boyutları karşısında bu tip önerilere şaşırıyoruz.

Emperyalist krizin yükünü her zaman sırtında taşıyan komprador ekonomi, esrarkeş bir adama benziyor ve enflasyon esrarını çekmeden edemez. Enflasyon ya da kriz, onun ruhu haline gelmiştir. On da uzun süreli, istikrarlı bir evre aramaya kalkışmak boşunadır. Geçmişte ve şimdi, biçim değişiklikleriyle defalarca, bıyıp usanmadan öne sürülen kurtuluş reçetelerinin tümü çığ, bayağı bir komediden başka bir şey değildir. Şu ülkenin haline bakın, enflasyon, çürüme ve devlet terörü altbaşı gidiyor. Marie Augier, "Paranın dünyaya bir yavaşında kan lekesi ile geldiğini" söylemişti. Bizim gibi, emperyalizminin tahakkümü altında olan ve ortaçağı koynunda besleyen ge-

ri ülkelerde, paranın her iki yanağı da kanlıdır. Bu, proletarya başta olmak üzere tüm halkın kanıdır. Bu yanakları kanlıdan kurtuluşun bir tek çaresi vardır ki, o da, emperyalizmin komprador kapitalizmin ve feodalizmin yeminli düşmanı proletaryanın ellerindedir. Onun bir bölümü bilinçlidir ki, uzun mücadeleler döneminde kazanılan bu bilincin ışığını şimdi herkes görüyor. Işık ile karanlık arasındaki zıtlık mutlak değildir. Karanlık olan ışık ışınları da vardır. Proletaryanın bilinçsiz kesimi buna benziyor. Bu görünmeyen ışınların ışığa dönüşmesini, yani tulumu ve türkülerleriyle meydanlara çıkmasını düşünün. Temel ve diğer müttetikleriyle birlikte, çetin ve şanlı bir sürece girmesini düşünün. Bu, proletaryanın kendi ruhunun Bastille'ni yerle bir etmesi ve özgürlüğün ufku açıldığı bir durumdur. Bu, tüm resmi saklabanlıkların, peşpaye ekonomik teorilerin, 116 çeşit aşk vaazlarının şafak alacasında yok olmaya başladığı korkunç, şaşırtıcı ve eğlenceli bir durumdur. Kalemin, tarihi yazarken aşka geldiği bir durumdur.

Egemenler arasındaki dalaş halk için iyi bir okuldur

Haydar Ali Dönmez

Her sınıfın kendi arasında bir çatışması vardır. Ama hiçbir sınıf kendi kendini yeme sanatında burjuvazinin eline su dökemez. Bu sınıf, kendisine ölüm getiren silahları bizzat kendi eliyle hazırlamanın en büyük ustasıdır. Kendi bağrında yarattığı zenginliği döne döne zaptetme hırsının trajedilere dönüşmesi gibidir bu. Bir yarıdan üretici güçlerin dizginlenmesi, yok edilmesi diğer yandan ise her şeyi fethetme cinneti buhranın ve sınıf intiharının sırrını açıklıyor.

Burjuvazinin iç tepişmesi ezilen sınıflar için, halk için iyi bir okuldur. Bu okul halka iki şeyi öğretiyor; düzenin sırlarını ve politikayı. Burjuvazinin iç çatışmasına halkın bir türlü başından ay-

ırlamadığı, küfürler ve kahkahalarla seyrine doymadığı cazip, öğretici ekranı diyebiliriz. Burjuvazi bu çatışmada halka başvurmak, onun yardımını istemek, onu politikasının sıcak zeminine çekmek zorunda kaldığı içindir ki, bir türlü kendisini affedemiyor. Marx'ın dediği gibi bu zeminde o, "kendisine karşı savaşımında kullanacağı silahları proletaryanın eline bizzat kendi eliyle veriyor."

Dikkat edin bu çatışma geri ülkelerde ne kadar şiddetlidir. Egemen sınıfların özellikle de çeşitli emperyalist ülkelere bağlı komprador burjuva ve toprak ağası kliklerin mücadele arenası, babaç kurtların sofrasına benziyor. Yağlı lokmaların, çeşitli olanakları ve mevkileri ele geçirmede akıl almaz bir dalaşma anaforuna tanık oluyoruz. Birbirlerine

karşı kullandıkları silahların biçimi, hiçbir yasal, ahlaki ve insani sınır tanımaksızın kendisini hoyratça açığa vuruyor. Öyle ki klikler şantaj, yağlı urgan, işken-ce ve rüşvetle nakışlanan ve alın yerine iskelet kellesi oturtulan, çelik bir mihver altında sürekli birbirlerini kollamaktadırlar. Öyle ki Hollywood'un en ilginç polisiye dizisine taş çıkartırcasına bir karşılıklı açık yakalama ve açıkları dosyalama faaliyetinin başdöndürücü çarkıyla karşılaşırız. Kimin hangi ihalede, hayali ihracatın, hangi yabancı tekel-lerin ne kadar vurduğu, kimin devleti ne kadar dolandırdığı ve hangi ünlü aşu-fteyle nerede, nasıl aşna-fişne eylediği sürekli kullanır ve dosyalanır. Vurgun pazarı aynı zamanda korkunç bir kurt kapanı gibi işlemektedir. Hasmı, en has-

sas anda, en ince yerinde vurmak için bunlar zamanı geldiğinde seçilir ve nam-luya sürülür.

Düzenin paçasından dökülen çirkefin etrafa yaydığı koku dayanılmaz bir hal alıyor. MİT raporu hem bu kuruluş için-deki çatışmayı, hem de sivil ve askeri bü-rokrasideki çürümeyi açığa vuruyor. Sa-vunma Bakanı ağır yolsuzluk iddiaları-na karşı koltuğunda direnmede ısrar edi-yor. Öte yandan tekstil fabrikatörü En-gin Belin, emperyalistler hakkında şu açıklamada bulunuyor: "Gavura kazık atmak mümkün değildir. Adamlar bizim yatak odamıza kadar girmişlerdir ve ma-liyetlerimizi en ince ayrıntılarına kadar bilirler." Toprak ağası Kamuran İnan da "Kucaklarına öyle oturmuş ki kalkmak mümkün değildir" diyordu. Kucaktaki dilberin iç çatışması, bunalı-mı derinleştikçe emperyalist hovardanın iştahı ve şartları çoğalıyor. Tabii bu, halk hareketinin de yükselişini berabe-rinde getiriyor.

Mevcut durumda, halk hareketi ege-men sınıflar arasındaki çatışmayı derin-leştiriyor. Halk hareketi bazen egemen sınıflar arasındaki çatışmayı şiddetlen-dirir, bazen ise çatışmaya son verir. İktidarın ciddi bir şekil de sarsıldığı ya da ciddi tehlike altında olduğu dönemler-de çatışma genellikle ikinci plana geçer. Halk hareketinin cılız olduğu, ya da re-formist, parlamenterist ve barışçıl ka-rakterde seyrettiği dönemlerde egemen sınıf klikleri bu hareketleri peşine taka-rak hasmına karşı güç toplamaya, da-ha güçlü hale gelmeye kalkışır. Halkın ihtilalci yöntemlerle yürüdüğü, bu yürü-yüşün tehlikeli aşamalara sığrama ihtimalinin bulunduğu anlarda ise tavrı açıktır. Topyekün birleşerek onun kar-sısında güçlü bir dalgakıran haline gel-mek, ona haddini bildirmek. Ama bu her zaman böyle olmaz. Bazen de bir kli-ğin diğerini devirmesi ve halk hareketi-ni, onun şiarlarını yer yer kullanarak çe-şitli manevralarla onu peşine takıp sön-dürmesi şeklinde olur.

Ekonomik krizin derinleşmesi tüm çe-lişkileri şiddetlendiriyor. Büyük kom-prador aile holdingleri hem kendi ara-larında, hem de devletin iktisadi teşek-külleriyle çatışıyorlar. Tüm büyük komprador teşekküller, orta ve küçük iş-letmelerle çatışıyorlar. 4 Şubat Kararları ile kredi faizlerinin yükseltilmesine karşı sanayicilerin büyük bir bölümü ateş püs-kürüyor, hükümeti eylemle tehdit etme-yeye kadar açığa vuruyorlar tepkilerini. Derin ekonomik kriz ve gelişmekte olan halk muhalefeti, görünürdeki sebebi ne olursa olsun aktif muhalefet yürüteme-yen parti liderlerini istifaya zorluyor, ge-neral ve bakan ünvanına bakmadan kirl-i ilişkileri açığa çıkarıyor, hırlı ve perva-

Düzenin paçasından dökülen çirkefin etrafa yaydığı koku dayanılmaz bir hal alıyor. MİT Raporu hem bu kuruluş içindeki çatışmayı, hem de sivil ve askeri bürokrasideki çürümeyi açığa vuruyor. Savunma Bakanı ağır yolsuzluk iddialarına karşı koltuğundan direnmede ısrar ediyor.

sız demeç anaforsları yaratıyor, mücade-leye hazırlanan ve artık böylesi şeyleri kanıtsamış yığınları bile bazen hayretler içinde bırakıyor. Düşünebiliyor musu-nuz, Başbakan Özal öylesine çaresizlik içindedir ki Demirel'in deyimleriyle yangın haline gelen pahalılığı ve zamları pey-gamber hadisleriyle meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Halk muhalefeti yatıştır-mak için Hz. Muhammed'in şu sözleri-ne sarılmaktadır: "Fiyatların kontrolü bizim kendi takdirimizde değildir. O Al-lah'ın takdirindedir. Kimsenin hakkını kimseye veremem." Ne var ki hadisler yığınların düzene karşı hoşnutsuzluğu-nu ve mücadele azmini arttıran bu çü-rüyüşü ve kendi kendilerini somut bir tarzda teşhiri durduramıyor. Egemen sınıflar kendi çatışma miraslarını layıkıyla sürdürüyor ve kendilerinden sonrakile-re çatışma mirası bırakıyorlar. İşte bu çatışma, teslim etmeliyiz ki devrimin do-laylı bir destek gücüdür. Elimizden, bu-güne daha güçlü ve şiddetli çatışmalar dilemekten başka bir şey gelmiyor.

Derin ekonomik kriz ve gelişmekte olan halk muhalefeti, görünürdeki sebebi ne olursa olsun aktif muhalefet yürütmeyen parti liderlerini istifaya zorluyor, general ve bakan ünvanına bakmadan kirlili ilişkileri açığa çıkarıyor, hırlı ve pervasız demeç anaforsları yaratıyor, mücadeleye hazırlanan ve artık böylesi şeyleri kanıtsamış yığınları bile bazen hayretler içinde bırakıyor.

Bugün çeşitli kliklerden oluşan üç ege-men sınıf blokunun çatışmasına tanık oluyoruz. Birinci blok genellikle Cum-hurbaşkanlığı'na, Milli Güvenlik Kuru-lu'na ve orduya hakim olan ve Kemalist-İnönücü bir hat izleyen bloktur. Milli burjuvazinin, M. Kemal'in reformlarının günümüz şartlarında da sürdürülmesi ta-lebine karşı olan bu blok, büyük bürokr-at burjuvazinin merkezci kanadından ve bir bölüm büyük çiftlik beylerinden oluşuyor. İkinci blok, yine egemen sınıfların yani komprador burjuva ve toprak ağalarının tarihsel olarak Hürriyet İtilaf-Terakki Perver-DP ve AP çizgisinde yü-rüyen bloktur ki, bugün bu blokun en büyük kanadını siyaset arenasında ANAP temsil etmektedir. Bu blokun di-ğer kanadı olan DYP, ANAP'a karşı muhalefet blokunda yer almaktadır. Muhalefet blokunda yer alan diğer bü-yük güç, Avrupa'yla işbirliğini esas alan, Avrupalı sosyal-demokratların saflarında yürümeye çalışan kompradorların partisi SHP'dir. Aynı blokta DSP, MÇP ve RP gibi küçük egemen sınıf partileri

de yer almaktadır. Sadece bloklar ara-sında değil, bloklar içinde de dalaşma-lar cereyan etmektedir. Mevcut durum-da çelişki, muhalefet blokuyla hükümet-te bulunan ANAP arasında daha şiddet-lidir. Bununla birlikte bugün Milli Gü-venlik Kurulu'na ve dolayısıyla orduya hakim olan birinci blokla da ANAP ara-sında önemli bir çelişki vardır. Bu çelişki MİT içinde, MİT asker ve "sivil" ka-natları arasında da sürüp gidiyor. Birinci bloktan çıkan ve esas olarak onun çıkar-larını koruyan Cumhurbaşkanlığı Kon-seyi "tarafsızlığımı" şimdilik Özal'dan yana sürdürmektedir. Aslında birinci ve ikinci blok, 12 Eylül dalgasının geri çekilmeye başlamasından, yani, '83 Seçim-leri'nden sonra, 12 Eylül'e karşı müca-dele görünümü altında halk muhalefe-tini peşine takmaya çalışan muhalefete karşı el altından kutsal bir ittifaka git-mişlerdir. Bir zamanlar Evren'in Özal'a karşı hasmane tavrının yerini, kendine karşı muhalefetin gücünü arttırınca dostluk aldı. "Düşmanımın düşmanı

dostumdur" anlayışını ustaca uyguluyorlar egemen sınıflar.

Makyavel, "halk hükümdarlardan daha kararlı, daha bilgedir" der. Bu çatışmalar, halkın kararlılığını ve bilgeliğini artırıyor. Sendika aristokratları proleteryanın kabarmakta olan öfkesini nasıl yatıştıracaklarının hesabını yapıyor ve bu konuda onlar da birbirleriyle dalaşıyorlar. Proleteryanın genel grev arzusu, sendika yönetimlerini zorluyor, yeniden fetih hareketinin efsanevi kahramanı İspanyol Cid'in ünlü deyişi, bu sınıfın özleminden ve bakişlarından ışık hüzmesi gibi sokaklara vuruyor:

Ben zorunluluktan ötürü dövüşürüm
Fakat bir kez eğere geçince
Kastilya atının önünde genişler du-rur.

Egemen sınıflara teşekkür etmeliyiz. Proleteryanın eğere geçmesi için ellerin-den geleni esirgemiyorlar, kendi arala-rındaki çatışmayı proleteryanın çıplak ayaklarına sundukları altın bir üzengi haline getiriyorlar bazen.

Tredmanların iflası ve yeni görevler

Ali Dolunay

Duvarlar arasında sekiz yıllık inatçı bir direnişe tanık olduk. Bu, betona düşen, ama düştüğü yerde ışıldayan bir dişin direnciydi. Bu, elbette ki inancı ve inadı silah gibi kuşanan fütursuz bir sabrın direnciydi. Açlığı bir hücum sancağı gibi kullanan ve yatağında tavanı seyrederek sessizce ölen bir şehidin açık kalan gözlerindeki engin anlamın direnciydi. Tüm ülke karanlık içindeydi ama karanlığın cehenneminde, yani kuyu dibinde, derinliğinde güzel mütevazı ateşler yanıyordu.

Eylül süngüsünün ucunda gelen tredmanların iflasına dikkat edin. Düzenin açıklamasına dikkat edin: TEK-TİP EL-BİSE UYGULAMASI ZORUNLULUĞU KALKMIŞTIR. Bu anlamı derin açıklamanın üstü sessizlik tülüyle kapatılmaya çalışıldı ve halkın geri kesimlerinin de dikkatini pek çekmedi. Bu, en tipik simgesini tek-tip elbisede bulan katı kışla disiplininin çöküşü demektir. Devrimci-demokrat-çıplak güçlerin, süngü zoruyla atıldıkları mevziyi, sekiz yıllık çetin bir direniş sonucunda yeniden ele geçirmeleridir. Kabul etmeliyiz ki darbeden şu ana kadar direnişin ısrarı, gücü ve sürekliliği açısından eşi görülmemiş bir hak kazanımıdır bu. Ve dışardaki diğer direnişler için iyi bir örnektir.

Bilimde öyle büyük buluşlar vardır ki kâşifinin sağlığına ya da hayatına mal olur. Bir desigram radyum klorunu elde edebilmek için sekiz ton uranyum filizini elden geçiren Marie Curi'nin bu fedakârlığı kanserle taçlanmıştır. Büyük ya da çetin direnişlerde genellikle pahalıya mal oluyor. Bazen çetin bir direniş acı bir yenilgiyle, bazen kırıntı diyebileceğimiz bir hak kazanımıyla bazen de tam bir zaferle taçlanıyor. Tredmanların çöküşü onlarca insanın ölümü ve binlerce insanın sağlığı pahasıdır. Bu küçük bir hak kazanımı olarak görün-

yor. Ama bunun değeri başka direnişlere çok güzel bir örnek ve zengin bir miras olmasındadır. Gerek bilimsel bulgular, gerekse özünde hayatın dönüştürücü ateşini taşıyan direnişler, insanlığın zorunluluğu, ya da maddeye egemen olma seferberliğinin kilometre taşlarıdır. İnsanlığın ilerleyişindeki dev sıçrayışlar bu tip bulguların, direnişlerin ve değerlerin birikimi sonucunda oluyor. Cezaevlerindeki, özellikle son sekiz yıllık direniş, Türkiye devrim cephaneliğine kazanılmış etkin bir silah olarak kalacaktır.

Devrimin cezaevlerindeki mantığı, zorlu direnişlerle ilerleme mantığıdır. Savaş alanı düşman tarafından tayin edilmiş ve maddeten silahsızlandırılmış bir ordu gibidir mahkûm kitlesi. Mantığını ve manevi gücünü ustaca, son zerresine kadar kullanmak durumundadır. Yenilgileri sabıra yedirmek, hazmetmek ilk şarttır. Ve burda zafer, irili ufaklı yenilgiler birikiminin bir ürünüdür. Her yeni zafer ya da hak kazanımı, yeni bir direniş için yeni bir hazırlığı gündeme getirir.

Cezaevlerinde, insanlık dışı, anti-demokratik uygulamaların adım adım kaldırılması görevlerinin yanında, şimdi genel af için mücadelenin somut görevleri tespit edilmeli, tüm cezaevlerinin, mahkûm ailelerinin ve demokratik kuruluşların bu konuda elden geldiğince koordineli hareketi sağlanmalıdır. En geri mücadele biçiminden en etkinine kadar tüm mücadele biçimleri, iç ve dış şartların emrettiği yoğunluk ve biçimlerde kullanılmaya amade olmalıdır. Çoğunlukla birlikte yürümeli, hem genellikle en geri mücadele biçimlerine sarılmalı şeklindeki eğilimlere karşı çıkmalı, hem de en etkin mücadele biçimlerine olur olmaz, sık sık başvurarak bunların etkinliğinin ve yaptırım gücünün zayıflama-

sına, bayağılaşmasına meydan vermemeliyiz. Cezaevlerinde yapıları tekrarlama, alışılmışın peşinde koşma eğilimi güçlüdür. Değişik türden etkin mücadele biçimleri bulup bunlara hayat verme gibi bir görevin üstesinden gelebilmektir önemli olan. Devrimin zaman zaman bize dayattığı bu altın direktifi layıkıyla yerine getirmek güzel ama haylice zor bir iştir.

Siyasi grupların varlığı ve özel faaliyetleri yaşınmaksızın her mahkûm bir sendika üyesi gibi düşünölmeli, genel gizli oy ve açık sayımla seçilen yönetici komitenin idare tarafından tanınması sağlanmalıdır. Tüm mahkûm kitlesine sendika kitlesi, komiteye ise sendika komitesi ya da konseyi gözüyle bakılmalıdır. 12 Eylül'den sonra bazı cezaevlerinde, toplu, düzenli ve disiplinli hareket etmek için tüzükler hazırlanmıştır. Bu doğal ve meşru hak şimdi, gizlenmeksiz açıkça yürütölmelidir. İdarelere direnişlerle yüzlerce kez "biz organize bir gücüz" denilmiştir. Şimdi idarelere "biz seçilmiş yönetici organımız ve tüzüğümüze tıpkı, sendikalar gibi bir gücüz" denilmelidir. Gayri bunun gizlisi saklısı yoktur. Cezaevleri artık ölkemizde devrimci demokrasi mücadelesinin önemli bir mevzisi ve baskı gücüdür. Devlet artık bu dobra dobra konuşan çıplak ve mağrur gücü ciddiye almak zorundadır ve alıyor da. Hem de birçok demokratik kitlesel organize gücü ciddiye aldığından daha fazla ciddiye almak zorunda kalıyor. Bu militan, kitlesel güç çok daha uzun yıllar, devrimin gerçekleşmesine kadar varlığını eksilerek değil, artarak sürdürecektir. Bu bizim niyetimiz değil, maalesef ülkenin kaderidir.

Cezaevlerinde kurulan ve kurulacak olan komiteler, mahkûm kitlesini temsil ettikleri için mahkûmu doğrudan ilgilendiren işlerde, kantinde, aşhanede,

revirde, infaz işleri gibi çalışma alanlarında söz ve denetleme hakkına sahip olmalı, bu hakkın bizzat cezaevi idareleri tarafından tanınması sağlanmalıdır.

Doğal ve meşru bir hak olan okuma, araştırma ve yazma hakkının tüm gereklerinin istisnasız yerine getirilmesi sağlanmalıdır. Dışarda serbestçe satılan tüm yayınların sansürlü içeri girmesi, yasaklanmış yayınlardan ise "her evde birden fazla bulundurmamak kaydıyla" yasa gereğince, araştırma amacıyla, sınırlı sayıda içeri alınması gibi kuralların cezaevi idarelerine kabul ettirilmesi. Cezaevlerindeki direnişlerin iki büyük özlemi, yani özgürlük ve kitap aydınlığı özlemi çok daha hararetlidir. Cezaevi kitaplıklarının tüm kitaplarla zenginleştirilmesi ve dahası, her koğuşun zengin bir kitaplık haline getirilmesi bu özlemin bir gereğidir.

Ülkede durum şimdi daha iyidir. Genel grev arzusuyla dopdolu olan birbuçuk milyon işçi, sendika aristokrasisinin tespit etmek zorunda kaldığı geri bir eylem biçimi olan bir öğünlük yemek boykotuna tüm coşkunluğuyla katılmış ve davranışlarıyla daha ileri eylem biçimlerine hazır olduğunu göstermiştir. Burjuva muhalefet, "halkın sabrı kalma-

dı!" diye bağırarak, sendika ağalarının şefi Şevket Yılmaz, "aklınızı başınıza toplayın. Yarın sizi biz de kurtarmayız" demektedir. Söylenene değil, söylenene bakmalıyız. Bu yılki sınıf mücadelesi gündeminin ilk maddesini proletarya işgal edecektir. 12 Eylül süngüsüyle alınan haklarını kopararak almak zorundadır. Çünkü o haklar bazı aydınlarımızın iddia ettiği gibi havadan gelmemiş, aksine, 150 yıllık bir mücadelenin sonucunda kazanılmıştır. Bu bakımdan cezaevleri, eylem sahasında, proletarya ile dayanışma içinde olmaya özel bir önem vermelidir. Diyarbakır'da halktan onbeş bin kişi, Filistin davasını desteklemek için sokaklara dökülüyor. Amerikan emperyalizmini ve siyonizmi lanetleyerek yürüyor. Mevcut durum, önmümüzdeki aylar ve yıllar hakkında yeterince bilgi veriyor. Halkın yüz akı, onuru ve vicdanı olan devrimci cezaevlerinin, yani bu direniş yuvalarının gelecekte büyük ve çetin görevler üstlenerek aynı çizgide yürüyeceğini şimdiden söyleyebiliriz.

Küçük yerdeki büyük eylemi saygıyla selamlıyoruz!

Işığı ülkenin sınırlarını aşan zincir çerçirdeğindeki dev meşaleyi saygıyla selamlıyoruz!

Eskimiş atkılı atletlerin, yamalı donların, hücrelerde, koğuşlarda, mahkeme salonlarında yırtılan mavi kefenlere karşı kazandıkları zaferi sevinçle selamlıyoruz!

Devrimci iyimserlikle yürüten, direnen ve gülen mahkûm kitlesinin özellikle sekiz yıllık geçmişi daha uzun yıllar mevcuda ve geleceğe öğretmenlik edecektir.

Direnişi kırmak için kendilerine yönelen tazyikli su hortumlarını, "ah ne güzel banyoyu ayağımıza getirdiler" diyerek sabunlarıyla karşılayan ve tazyikli sular altında banyo yapıyormuş gibi yakanan direnişin derin anlamlı alayını sevgiyle selamlıyoruz.

Egemen sınıflar direnen ve gülen bir simayla karşı karşıyalar. Onlar istiyorlar ki, tüm mahkûmlar, Eski Mısır'ın ölümler tanrısının emrinde çalışan Uşebti'lerin mavi fayandan yapılmış portreleri gibi baksınlar hayata. Bunun içindir onları ısrarla mavi kefenle sarmak istemeleri.

Ama mavi kefen yırtılmıştır. Halkın sırtındaki büyük kara kefenin nasıl yırtılacağına güzel bir örneği ve habercisi olarak yırtılmıştır.

Şan olsun yırtan ellere!

BASIN AÇIKLAMASI

12 Eylül hukukunu mahkûm etmek için mücadele edelim!

12 Eylül dönemi emek dünyasından yana olan herkesi derinden sarstı. En küçük muhalif sese tahammül gösteremeyen 12 Eylül'ün yürütücü ve savunucuları sadece tahammülsüzlükle yetinemediler elbette. Kendisine yönelik her türlü sesin susturulması amacıyla zaten sınırlı olan demokratik hak ve özgürlükler rafa kaldırıldı; işçilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin, memurların kısaca tüm çalışanların örgütleri yerle bir edildi. Kürt ulusu

üzerindeki asimilasyon politikası artırılarak sürdürüldü. Yüzbinlerce insan işkence tezgâhlarından geçirilerek cezaevlerine dolduruldu, onlarca katledildi. Uygulanan baskı-terör ve katliamlar anayasa başta olmak üzere yasa değişiklikleriyle meşrulaştırılmaya çalışıldı.

Bütün liberalizm görüntülerine ve "demokrasiye geçiş" demogojilerine rağmen 12 Eylül dönemi olarak tanımlanan siyasal dönem, bugünde işkence, baskı ve terör politikasıyla, her türden

devrimci-demokratik kıpırdanışın ve örgütlenme çabasının ezilmeye çalışılmasıyla, Kürt ulusuna karşı sürdürülen asimilasyon ve katliam politikasıyla, binlerce siyasal tutuklu ve hükümlünün kapatıldığı baskı ve sindirme çabalarının hâlâ sona ermediği askeri ve sivil ceza ve tutukvevleriyle askeri mahkemeleri ve "12 Eylül Hukuku'nun uzantısı DGM"leri ile yeni yeni idam kararlarıyla, binlerce yıllık hapis cezalarıyla, askeri ve yargılama usul ve yöntemleriyle

le, yasal kurum ve kuruluşlarıyla, anayasasıyla varlığını sürdürüyor.

Bizler; baskıya, zulme, fiş'lerden sömürüye, hak eşitsizliklerine karşı, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin savaşçıları olarak yıllardan beri askeri cezaevlerinde tutuluyoruz. Cezaevlerinde devrimci kişiliğimize, insanlık onurumuza yönelik sürdürülen sindirme politikalarına her türlü özveriyle direndik, direniyoruz. Biz siyasi tutuklular, sekiz yıldır burjuva hukuk normlarının dahi ayaklar altına alındığı yeni bir "hukuk" mantığıyla oluşturulan baskı ve terörün dolaysız meşrulaştırıcısı sıkıyönetim askeri mahkemelerinde "savaş hali" hükümlerince yargılandık, yargılanıyoruz.

Dün bilinen bir gerçektir; bugün ise daha açık bir gerçek olarak gözler önüne serilmiştir ki, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin varlığı, tarihsel ve evrensel açıdan burjuvazinin övünç kaynağı olagelmış "kuvvetler ayrılığı" ve biçimsel de olsa savunduğu "özerklik" ilkesi ile dahi ters düşmektedir. Sıkıyönetim askeri mahkemeleri, mevcut siyasi mekanizmanın ve siyasal-sosyal sistemin koruyucu, hukuki bir zırhı ve parçası olmasının yanında, ek olarak, doğrudan ve çıplak bir biçimde emir-komuta zincirine bağlıdır. Her askeri mahkeme bir ordu veya kolordu komutanlığının emir ve komutası altındadır. Askeri mahkemelerin siyasal sistemi yargı mekanizmasının doğrudan bir parçası olarak değil, askeri mekanizmanın, yürütme organının, emir-komuta zinciri içerisinde görev yapması son derece doğaldır. Bu tip kurumsal bağımlılık ilişkisi çerçevesinde mahkeme kararları, oluşturulan heyetler veya tek tek yargıçlar niyet ve iradelerinden bağımsız olarak siyasal mekanizmanın ve egemen sistemin askeri hiyerarşik kanalıyla dayattığı ve uyguladığı politikaya doğrudan ve dolaysız tabidir. Sıkıyönetim komutanları mahkeme kararlarına doğrudan müdahale etme, mahkemelerin verecekleri kararların doğrultusunu yönlendirebilme, mahkemeleri lağv etme, mahkeme heyetlerini değiştirme gibi fiili ve bir kısmıyla da yasal yetkilerle donatılmıştır.

12 Eylül'le birlikte sadece askeri mahkemelerin emir-komuta mekanizması içerisindeki işlevi perçinlenmekle kalmadı. Daha önemlisi tüm hukuk sistemi ve siyasal-hukuki tüm düzenlemeler sistem adına, beş generalin emir-komutası altına sokuldu. Sistem, beş generalin eliyle yapılan siyasal ve hukuki düzenlemelerle kendini sağlamlaştırmaya, güçlendirmeye çalıştı. Bütün bir hukuk sistemi dolaysız olarak 12 Eylül'le, ifadesini bulan politikaya bağlandı.

Hukuk adına yapılan yeni yasal dü-

zenlemelerle, "hızlandırılmış adalet" hedefine ulaşılmaya çalışıldı. 12 Eylül siyasi rejimi, birer insan mezbahasına dönüştürülen karakollarda, polis merkezlerinde, askeri cezaevlerinde "adalet" dağıttı, cezaevi avlularına kurulan idam sehpaları, mahalle aralarında, sokak aralarında, köy meydanlarında yüzlerce devrimci ve yurtsever kurşuna dizilen "ölüm mangaları", 12 Eylül "adaleti"nin adeta simgesi oldular.

Son 8-10 yıllık uygulama sonunda, sıkıyönetim mahkemeleri kararlarının gerçek niteliği bugün yavaş yavaş açığa çıkıyor. "12 Eylül Hukuku"nun perde arkası ve mekânizmanın işleyişi bu kurumların içinde birinci dereceden görev almış sorumlu kişilerin ağzından gazetelere yazı dizileri oluyor. Bilinen genel hukuk gerçekleri, artık ayrıntıları ile adeta birer itiraf dosyaları olarak belge-leniyor. 1982 Anayasası'nın mimarları bile bugün sıkıyönetimin kaldırdığı bir ortamda, askeri mahkemelerin varlığını sürdürmesini, görevde devam etmesini temel hukuki düzenlemelere aykırı bulabiliyorlar. Buna karşın "12 Eylül Hukuku"nun simgesi olan askeri mahkemeler sıkıyönetim sonrasında da varlıklarını koruyorlar. Bu hukukun uzantısı DGM'ler olağanüstü mahkemeler olarak, olağanüstü yargılamalarıyla sahnedeler.

Sıkıyönetim askeri mahkemelerindeki toplu siyasal davalar, 12 Eylül terörünün, baskı ve işkencenin en yoğun olduğu dönemde başladı, sürdürüldü ve büyük bir bölümüyle de sonuçlandırıldı. Yargılamalar bir anlamda baskı, terör, işkence politikasının meşrulaştırılması işlevini yerine getirmeye hizmet etti. Gözaltına alınan, mahkeme karşısına çıkarılan herkes, baştan en yetkili ağızlar tarafından "suçlu" olarak ilan edildi. Siyasi polislin düzenlediği senaryolar iddianameye dönüştü ve yargılamalar iddianameler üzerinden yürütüldü. İşkence ile alınmış, imzalatılmış "ifadeler" ve korkutulmuş, şartlandırılmış tanıklar mahkemelerin önünde somut "deliller" olarak çıkarıldı. Bizlerin ve avukatlarımızın savunmaları, siyasi ve hukuki somut delilleri mahkemelerde dile getirmemiz TTE giymediğimiz vb. nedenlerle "savaş hali hükümleri" uyarınca kısıtlandı veya engellendi. Cezaevi yönetimlerinde örülmüş yasak bariyerlerini aşarak es kaza savunma yapabilmemiş, dilekçe verebilmiş olanlarımız düşüncelerinden dolayı "esas" cezalarına ek olarak onlarca yıllık hapis cezalarına mahkûm edildiler. Tüm bunlar yetmiyormuş gibi, verilen cezalar sıkıyönetim yasasının ek 17/1 maddesine en

az 1/3 oranında artırıldı. Cezaevlerinde disiplin vb. yoktan nedenlerle infaz yakmaları bunlara eklendi. Bu koşullarda sonuçlandırılan yargılamaların burjuva hukuk normlarını dahi hiçe saydığı çok açıktır. Son 8 yıldır Dreyfus davasına taş çıkartarak, onu geride bırakan örnekler yaşadık. Sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bir değil onlarca Dreyfus örneği tekrarlandı tekrarlanıyor.

Dün SYNT askeri mahkemelerinin bir dayanak noktası vardı: Sıkıyönetim. Bugün sıkıyönetim kaldırılmış olmasına rağmen askeri mahkemeler hiçbir şey değişmemişcesine görevlerini sürdürmektedir. 1982 Anayasası'nın bilinen yapı-cıları dahi SYNT kaldırıldığı bugünkü koşullarda askeri mahkemelerin görevlerini sürdürüyor olmasını meşru zeminde bir sapma olarak ilan edebiliyor. Kamuoyunda isim yapmış ve alanında uzmanlaşmış tüm hukuk otoriteleri ve Barolar, SYNT kalktığına göre SYNT mahkemelerinin de kalkması gerektiği ve bugün SYNT mahkemelerinin eldeki dosyalarla görevlerini sürdürüyor olması hukuki bir dayanağa sahip olmadığı noktasında birleşiyor.

Ne varki, değişen birşey yok. Devrimciler, demokratlar, ilerici askeri hiyerarşiye bağlı olan askeri mahkemelerce cezalandırılmaya devam ediliyor. "Demokrasi"nin varlığına ilişkin nutukların hiç eksik olmadığı günümüzde askeri mahkemelerin, "12 Eylül Hukuku"nun uzantısı, onun sürdürücüsü olan DGM'lerin varlığı hiçbir biçimde izah edilemez. Bu uygulamalara bir an önce son verilmeli. 12 Eylül yargılamalarının tüm sonuçlarıyla ortadan kaldırılması için; askeri mahkemeler lağv edilmeli, şimdiye kadar vermiş olduğu kararlar iptal edilmelidir.

Bu istemimizin tüm devrimcilerin, demokratların ve ilerici kamuoyunun ortak istemi olduğunu biliyoruz. Böylesi bir demokratik istem karşısında hiçbir devrimci, demokrat ve ilericinin kayıtsız kalmayacağına inanıyoruz. Diyoruz ki, "12 Eylül Hukuku"nun mahkûm edilmesi; düşünce, yazı, örgütlenme vb. temel hak ve özgürlüklerimizin kısıtlanmasının öndeki yasal ve fiili tüm engellerin kaldırılması için birlikte mücadele edelim.

**METRİS'TEKİ DEVRİMCİ
SİYASİ TUTUKLULAR**

Bir Büyük Acı

Merhaba, Dokuz aydır bir büyük acıyı içinde taşıyorum. Gerçeğimizi, biz siyasilerin yaşadığı işkence ve insanlık dışı muameleleri, yurt içi ve yurt dışındaki insanlara duyurmalıyız.

1987'de aileme yapılan baskı ve zulümler nedeniyle gidip, emniyet güçlerine teslim oldum. İlçe bölük komutanlığında onbeş gün sorguda tutuldum. Güya teslim oldum diye hiç işkence yapılmamıştı onlara göre. Sonra çıkarıldığım savcılıkta tutuklandım. İl Merkez Kapalı Cezaevi'ne gönderdiler.

Bir gün gardiyan gelip, birinci müdürün beni istediğini söyledi. Müdür, "içerden eşyalarımı al seni polis hastanesine götürcekler" dedi. İdareye geri döndüğümde, dört tutuklu daha müdürün yanındaydı. Ve müdürün "seni beyler götürcek" dediği sakallı, bıyıklı sivil polislerdi.

Diyarbakır yoluna saptığımızda, "nereye gideceğimizi merak etmiyor musun" diye sordular. Ben "nereye gideceğimizi çok iyi biliyorum" dediğimde gözlerime bağ çektiler. Epey yol gittikten sonra durduk. Bir kat merdivenden düşse kalka çıkarıldım. Yüzümü duvara döndürüp üstümdekileri çıkarmamı istediler. İç çamaşırıyla beni 52 No'lu hücreye kapattılar.

Diğer ahnanlar Mehmet Kalkan ve Ali Bozkurt'tu. Sebep, yeni yakalananların üzerinden çıkan resim ve raporlardı. Bu yüzden alındığımız yeni sorgulamada Mehmet Kalkan işkenceyle öldürüldü.

İkimizi askıya aldılar. Mehmet Kalkan'a beni tanıyıp tanımadığını tekrar sordular. Aynı cevabı alınca, Kalkan'a bana tecavüz etmesini önerdiler. Mehmet Kalkan bunu tiksintiyle reddederken, ona yaptırım olmadığını iki işkenceci yaptı. Bana tecavüz ettiler. Kalkan, kahkahalarına dayanamayıp küfür etti... Ona da sidik içirmek istediler. Bu arada beni odadan çıkardılar.

Hücreden sesini duyuyordum. Sonra ses kesildi. Bu olay 14.6.1987'de Diyarbakır Siyasi Şube'de oldu... Hepimizi hücrelerden çıkarıp bir odaya taktılar. Tahminen iki saat sonra, tekrar üçer-dörder hücrelere kapattılar.

Aynı gün beni sorguya aldıklarında, "Mehmet Kalkan buradan insan olup çıkmayı değil, gebermeyi tercih etti" de-

diler. Mehmet Kalkan, 1987 Mart'ında Diyarbakır merkezde Ali Bozkurt'la yakalanmış, 35 gün sorguda kalmış ve hiç-

bir suçlamayı kabul etmemiş, tutuklanıp Diyarbakır Askeri Cezaevi'ne gönderilmiş ve idamla yargılanıyordu. İkinci sorgusunda, ancak 28 gün yaşayabilmişti.

Onların o yakıcı, ağır ve mağrur onurlu yarınlarına söz veren bakışlarını sadece biz taşıyacağız.

Serda CİHAN/İST.

Filistin Kurtuluş Örgütü Temsilciliği Ankara

İşgal edilmiş toprakları üzerinde, siyonist İsrail gericiliğinin emperyalizm adına yürüttüğü vahşete karşı direnen Filistin halkının mücadelesini, kendi mücadelemiz olarak benimsiyor ve destekliyoruz.

Yıllardır savaşıma azminden ve cesaretimden hiçbir şey kaybetmeksizin kurtuluş yolunda ilerleyen Filistin halkı, yeryüzünde hiçbir gücün, bir halkın bağımsızlık ve devrim isteğinden daha güçlü olamayacağını bir kere daha kanıtlamıştır.

Biz, vahşi "dayak politikasının", gündelik hale getirilen katliamların ve sürgünlerin, bütün faşist, gerici ve işgalci rejimlerin, halkların direnişini kırmak için kullandıkları alçakça araçların en eskileri olduğunu biliyoruz. Gene biliyoruz ki, bir halk kazanmaya karar vermişse, bütün vahşet yöntemleri, onu uygulayanların iğrençliğini göstermekten başka sonuç vermeyecektir.

Gururlu Filistin gençliğinin, kahraman kadın ve çocuklarının ve bütün olarak Filistin halkının yürüttüğü mücadelede, katlandıkları acılarda ve yoksulluklarda, bütün varlığımızla yanlarındayız. Zaferi kazandıkları gün de, büyük bayramlarında da onlarla elele olabilmeyi bütün kalbimizle istiyoruz.

"ZAFERE KADAR DEVRİM" şiarıyla savaşıma halkımızın mücadelesini, bütün halkların kurtuluş mücadelesinin şerefli bir örneği olarak selamlıyoruz.

**GAZİANTEP ÖZEL TİP CEZAEVİNDE KALAN
BÜTÜN DEVRİMCİ MAHKUMLAR**

Filistin Kurtuluş Örgütü Temsilciliğine Ankara

ABD emperyalizminin Ortadoğu'daki jandarması siyonist İsrail, dün faşist cellat Hitler'in Yahudilere yaptığı vahşeti, bugün daha iğrenç bir şekilde işgal altında tuttuğu topraklarda yaşayan Filistin halkına yapıyor. Kan ve irinle dünyaya gelip, katliam, işkence ve dayakla varlığını sürdürmeye çalışan bu insanlık düşmanlarını öfke ve nefretle lanetliyoruz.

Fakat ne yaparlarsa yapsınlar, emperyalizme ve ırkçı İsrail devletine karşı sonsuz bir fedakarlık, sarsılmaz bir kararlılık ve hayranlık verici bir cesaretle doğuşan kahraman Filistin halkı mutlaka zafer kazanacak, cellatlarını döktüğü kanda boğacaktır.

Aşağıda imzaları olan Aydın E Tipi Cezaevi'ndeki biz devrimci tutuklu ve hükümlüler, Filistin halkına, kavgalarını kavgamız, acılarını acımız, zaferlerini zaferimiz olarak gördüğümüzü ve haklı davalarında sonuna dek yanlarında olduğumuzu iletmenizi istiyoruz.

Aydın E Tipi Cezaevi Siyasi Mahkumları

Devrimci Demokrat Basına Yönelik Saldırıları Sürüyor!

Gerici Özal Hükümeti'nin iktidarını tazelemesinden bu yana, basına ve özellikle sosyalist, devrimci, demokrat basına yönelik saldırılar arttı. Bunun birinci sebebi, ekonomik ve siyasi krizin artmasına paralel olarak, devrimci demokrat basının Özal iktidarını, uygulamalarını ve düzenin çirkinliklerini gerçekçi bir şekilde teşhir ve tecrit etmesi, devrimci hareketin gelişimine ivme kazandırmada önemli bir yer tutmasından dolayı gözdağı verilip sindirilmek istenmekte, ekonomik

açıdan çıkmaza sokularak yaşamına son verilerek istenmektedir. İkinci sebep ise, sosyalist, devrimci, demokrat basının işçi sınıfını, emekçi halkı bilinçlendirme- de önemli bir görev üstlenmesi, düzenle kendi arasına kalın bir çizgi çekerek temelde devrimci olduğunu ilan etmesidir. Düzenle iki farklı kutupta yer almakta olduğundan dolayı da sürekli gerici, anti-demokratik toplatma kararlarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Demokrasinin tek yanlı olarak iktidar yanlısı, düzen taraftarı kesime tanınmasından

dolayı, devrimci demokrat basına demokrasi tanınmamakta, yaşamına son verilmeye çalışılmaktadır. Tüm bunlardan dolayı hem dergimiz Yeni Demokrasi'nin 7. ve 8. sayılarının peş peşe toplatılmasını ve hem de yayın hayatına Mart 1988'de atılan EMEĞİN BAYRAĞI'nın üst üste 2 sayısının birden toplatılmasını nefretle kınıyoruz. Emekçi halkımızı, devrimcileri, demokratları devrimci-demokrat basın üzerindeki baskılara sessiz kalmamaya çağırıyoruz.

YENİ DEMOKRASİ

BASIN AÇIKLAMASI

Bilindiği gibi dergimiz EMEĞİN BAYRAĞI'nın Mart '88 tarihli 1. sayısı hakkında DGM tarafından toplatılma kararı verilmiş ve dergimiz toplatılmıştı.

Nisan '88 tarihli 2. sayımız için de aynı durum sözkonusu oldu. 2. sayımızda yeralan "REVİZYONİZM KENDİNİ BELGELİYOR" ve "DEMOKRASİDEN ANLAŞILAN VE ANLAŞILMASI GEREKEN" başlıklı yazılar gerekçe gösterilerek, dergimiz dağıtımına girdiği 1-4-1988 günü DGM kararı ile toplatılmıştır.

İlk iki sayımızın bu şekilde toplatılması, yayın yaşamına girer girmez bizi yoketmeye ve ekonomik olarak boğmaya, yaşayamaz hale getirmeye yönelik bir saldırdır.

Ayrıca 31.3.1988 tarihinde, Feriköy Erkek Öğrenci Yurdu'nda polis ve öğrenciler arasında cereyan eden bir olayı görüntülemek isteyen dergimiz muhabirlerinden Tayyar Sami GÜNGÖR polisler tarafından gözaltına alınmış ve siyasi şubede 3 saat süreyle sorgulanmıştır. Gayri-meşru sorgulama sırasında ağır hakaretler ve küfürler edilmiştir. Daha sonra fotoğraf makinesinden filmi çıkarılarak serbest bırakılmıştır.

Bu tür siyasal baskılarla dergimizi susturacağımı, dergimizin yayın ilkelerinden ödün alacaklarını bekleyenler yanılıyorlar. Dergimiz gerçeklerin savunulmasında hiçbir ödün vermeyecektir. Çıkarırken kimseden icazet almadık, bundan sonra da almayacağız.

Gerek dergimize yönelik gerekse tüm basına yönelik saldırıları kınıyor, bu konuda duyarlı herkesi gereken ilgiyi göstermeye ve gücüne çağırıyoruz.

EMEĞİN BAYRAĞI
Yazı İşleri Müdürü
Mehmet ÇAMSARI

Yeni Demokrasi Dergisine...

Biz aşağıda imzaları bulunan yayın organları olarak, derginizin Aralık-Ocak 1988 sayınıza uygulanan toplatma kararını protesto ediyoruz. Demokrat ve ilerici basınımız üzerinde varolan anti-demokratik gerici kılıca karşı vermiş olduğunuz onurlu savaşınızı yürekten destekliyor ve yanınızda olduğumuzu belirtmek istiyoruz.

Mücadele
Devrimci İşçi
İleri
Devrimci Çizgi
Tohum
Emeğin Sesi
Avrupa'da İşçi Gerçeği
Ekim
İşçi Köylü Kurtuluşu

DESTEKLEYENLER:

Avrupa Türkiyeli İşçiler Konfederasyonu (ATİK)
Demokrat Sanatçılar Birliği (DSB)
Almanya Türkiyeli İşçiler Federasyonu
Fransa Türkiyeli İşçiler Federasyonu (FTIF)
Hollanda Türkiyeli İşçiler Federasyonu (HTIF)
Die Grünen-Köln (Yeşiller)
Avusturya Türkiyeli İşçi-Gençlik Federasyonu (ATIGF)

OKUL BAŞKA YAŞAM BAŞKA YERDE Mİ?

Hüseyin ŞİMŞEK

Öğrenci gençlik, 12 Eylül paşalarının sırtına ördüğü kazağı bir ucundan ilmik ilmik çözmeye başlayalı, henüz birkaç yıl oldu. Bilinen ağır depolitizasyonla yıllarda, eşkalleri unutturulmaya çalışılmıştı. Fakat gençliğimizin eşkalini anımsamaya başlaması birkaç yıl önce de dayansa, artık bir geçmişi var bugün. 12 Eylül yönetiminin, kendilerine ördüğü kazağa nakış diye düştüğü bir dönemin faturasını, "suçlunun savunma kompleksi" ne kapılmadan yırtıp, o karanlık dönemi aydınlatmada rol olan ateşin içine savurulmakta. Ve birkaç meşale de bu faturanın yapıp kül oluşu üzerinde yükselebiliyor pekâlâ.

Özellikle de 12 Eylül'den sonra, üniversite ve somut yaşam birbirinden öylesine uzaklaştırıldı ki, her ikisi de artık tam anlamıyla ayrı ayrı yerlerde. Genç insan yaşama daha umutlu bakar, yaşamı daha çok olumlu, güzel yanlarından görmeye eğilimlidir. Girdiği üniversite, başka bir deyimle "Doğramacı'nın insan doğramahanesi" ortamında, geniş boyutlu bir hayalkırıklığı yaşıyor bugün. Somut örnek çok: Trakya Üniversitesi

Tıp Fakültesi'nden geleceğin doktor adayları, "Tıp Bayramı" ile ilgili bir açıklama yaptılar:

"Tıp Bayramı, günümüzde olması gerekenin dışında bir anlama büründürülmüş ve yozlaştırılmıştır. Bu yozlaşmanın en önemli nedeni günümüzün sosyoekonomik koşullarıdır..."

Genel anlamda gelecek özel anlamda meslek kaygısı oldukça ciddi boyutlardadır.

Bugün üniversiteler hâlâ 12 Eylül "örenin kül kuyuları" gibi. Ki bu "kül kuyuları", "kendi sorunlarına ve bu sorunların kaynaklandığı ülke sorunlarına karşı duyarlı" bir gençlik yetişemeyin diyedir. Üniversite yönetimleri, okullarda siyasal ve sosyal bir ortamın yaratılmaması, kültür-sanat faaliyetlerini yönlendirme ve destekleme bir yana, öğrencilerin bu yönde kendi olanaklarıyla kotarmaya çalıştıklarını sıfırlama çabasında emniyetle sıkı bir işbirliği içindedir. Ve "deveyi gütmek" istemeyenler, ilk fırsatta "diyar"dan sürülüyor.

Aralık 1987'de İ.Ü. Orman Fakültesi'nden bir grup öğrenci, dekanlığa bir dilekçe verdi. Fakültenin "sosyal ve kültürel faaliyetler komisyonu"nda çalışmak istiyorlardı. Yapılacağına inanma-

salar da dekanlıktan maddi destek, dekor, kostüm, ışık, yer vb. konularda yardım talebinde bulunmaktaydılar. Dekanlığın, "ufak bir jest"e bile niyetli olmadığını gören öğrenciler, çalışmalarını kendi olanaklarıyla sürdürdüler. Ama tüm faaliyetlerini ayrıntılarıyla dekanlığa bildirmek zorundaydılar. Derslerden sonra birer saatlik bir çalışmanın ürünü olarak, ilk skeçlerini "Ormancılık Haftası" içinde arkadaşlarına sunan gençler adına bir öğrenci yaptığı açıklamada, "tüm bu kısıtlamalar ve engellemeler için dekanlığı kınıyor"du.

Çoğalışın Bedelini Bilip Azaltırlar

"Ülke rüzgârlarının paslı bir kantarmayla gemlendiği" 12 Eylül döneminin ardından, bugün büyük gürültülerle ve öğrencilerin "yararı"na gündemlere sokulan birçok uygulama, pratikte olabildiğince anlamsızlaştırılıyor. Bu durum, daha şubat ayı içinde ve İ.Ü. Orman Fakültesi'ndeki öğrencilerce yaşandı. Olay, basında "İstanbul Üniversitesi Affı" olarak yer aldı. Atılanlara, "çan eğrisi sistemi" uygulanarak okula dönme olanağı sağlanmış olacaktı. Oysa İ.Ü. Orman Fakültesi'nden daha önce atılan 22

Marmara Basın-Yayın öğrencileri.

öğrencinin dönüşü, birçok özel çabayla engellendi.

Okul öğrenci derneği ve atılan öğrenciler bir basın bildiriyle bu uygulamayı protesto ettiler. Bilinen şu ki; yönetim, kendine karşı / çelişik gördüğü "çoğalış"ın bedelini gayet iyi biliyor. Eline geçen her fırsatı, "azaltma" yönünde kullanmak için canla başla çalışıyor.

Fakat bir de madalyonun öbür yüzü var: "Çoğalış"ı engellenen de, "azalışın" bedelini gayet iyi biliyor. Danıştay'ın "yasal sürelerini doldurmayan öğrencilerin okullarından atılmayacaklarına dair kararının" fakültelerinde uygulanmayışını, öte yandan, tek ders hakkı ellerinden alınan ve ruhsal rahatsızlıklarından dolayı başarısız olanların getirdikleri raporların yönetimce kabul edilmeğini... Evet evet, tüm bunlar niçin; biliyor bu gençler. Suyun başını haramilerin kestiği yıllarda, yolların bac'ını verip de gelmişler ya! Şimdi diyorlar ki "söz hakkı istiyoruz!" "Rejim gençliği depolitize ediyor", "sorunları konuşturuyorlar", "sistem yaşamla uyumuyor"...

Kurulu düzen, üniversite gençliğini öteden beri "potansiyel suçlu" olarak görür. Bu bilinen gerçeğin bizcesi ise şu: Üniversiteli gençlik, gerçekten de yarının sahiplerinden olarak kurulu sömürü düzeni için "potansiyel bir tehlike"dir. 12 Eylül öncesi toplumsal-sınıfsal pratiği, kendilerince "suç" olarak tanımlayanlar, bu "suç"un faturasının önemli bir kısmını yüksek okul gençliğine çıkarmaya çalıştılar.

Uzun bir depolitizasyon döneminden sonra, "YÖK'e hayır" ve "özerk-demokratik üniversite" temel sloganlarıyla yeniden canlanan gençliğin genel örgüt-

Abdullah ŞİMSEK Hamit AKIL Murat KURT

16 Mart 1978'de Faşist Caniler tarafından alçakça katledildiler.

lenme / dernekleşme çabaları, daha b aşından güdümlü ve güdük bırakılmaya çalışıldı. Bu yöndeki baskı ve engellemeler geçtiğimiz birkaç ay içinde üniversitelerdeki eylemliliğin yoğunlaşmasıyla artırılarak sürdürüldü.

Şeytan Üçgeni: Vali, Dekan ve Polis

Geçtiğimiz Şubat ayı içinde yapılması gereken Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği'nin 2. Olağan Genel Kurulu engellendi. Faaliyetle ilgili olan beş öğrenci okuldan uzaklaştırıldı.

"Dekan izin vermez, vali onu destekler ve polis engeller."

Tam bir "Bermuda Şeytan Üçgeni." Ve ak bir libas gibi tezgâhlara alınan üniversiteler, çarkın birer dişlisi kavlince dönüp duran "Doğramacı"ları kafasında, YÖK makasıyla biçilmiş "ölüye

giysi" olarak yer etmişti.

Hukuk Fakültesi'nden 150 kadar öğrenci, 1 Nisan'da yemek boykotuyla bu uygulamayı protesto ederken, öte yandan, "genel kurulun engellenmesi"ni basına açıklamak için hazırlanan metine polis tarafından el konuyordu.

Öğrenci dernekleri üzerindeki baskı ve yasaklamaların iki ayrı halkası ise, İzmir ve İstanbul'da iki derneğin kapatılması oldu. 5 Mart'ta İzmir Ege Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği lokalinde kendi sorunlarını konuşmak, görüş alışverişinde bulunmak için toplanan dernek yönetici ve üyelerinden 56 kişinin gözaltına alınmasıyla da, "dernekçi"lere "ciddi bir gözdağı" verilmek isteniyordu.

Oysa "söz hakkı istiyoruz!" diyerek yürümlerine devam ediyor gençlik. Ki hükmü, baskıya ve yasağa direnebil-

Trakya Üniversitesi öğrencileri açlık grevinde.

verecek. Bugün ayağa kalkan gençlik, bu gerçeği uzak ve yakın tarihinden daimatıbilmişse, başkaldırısı sözkonusu gerçek çapınca teminatlıdır.

Ama gençlik, bulunulan aşamadaki başkaldırısını bütün açılardan teminatlandırmada, yeterli düzeyi tutturabilirdi mi? Bu soruya, bugünden "evet" diyebilme mümkün değil. Nitekim İzmir'de gözaltına alınan 56 öğrenci, ertesi gün çıkarıldıkları mahkemece serbest bırakıldıklarında, bu "keyfi saldırı" karşısında demokratik kamuoyu ve basın "duyarsızlığıyla şaşkınlığa düştük"lerini açıkladılar.

Sağlıklı yürümenin başka yolu yok; boşluklar iyi bilinmeli.

Mart Ayı Kime "Dert" Oldu?

"Mart ayı dert ayı" ifadesi, hep yoksulun meramı olarak taşınacak değil ya dillerde. Örneğin "bu mart ayı biraz da yönetim için dert ayı oldu" demek, hiç de yanlış değil. Gençlik, bahara koşut canlanmasında çipeğe duran doğayla yarışta gibiydi.

Marmara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda disiplin soruşturması sonucu okuldan uzaklaştırılan öğrenciler, bu uygulamaya tepkilerini açlık greviyle dile getirdiler. Kendilerine karşı geliştirilen tavrın gerçek boyut ve niteliğini ciddi bir sorgulamaya tabii tutmaktan da geri kalmıyorlardı. Eylemlerinin sekizinci gününde yayınladıkları basın bildirisinde, "saldırının hedefi çok boyutludur, demokrasiden yana olan herkesi mücadele etmeye çağırıyoruz" demektedirler.

Yine mart ayı başında, Ankara'da bir grup öğrencinin gözaltına alınmasını protesto etmek için, 20 kişi açlık grevine gidiyordu. 22 Mart'ta ise, İ.Ü. Orman Fakültesi'nden atılan dört öğrenci de aynı tür eylemi, "isteklerini kabul ettirmek için" başlatmıştı. Yönetim tam anlamıyla, Danıştay'ın ilgili kararlarını da hiçe sayarak, "Orman Fakültesi'nde orman kanunları"ni uygulama hevesindeydi. Diğer fakültelerdeki bazı "öğrenci lehine iyileştirme"nin, bu fakülteye yansıyamayışı bu zihniyetin sonucuydu. Açlık direnişi, yeni katılımlarla yirmiyirmibeş kişi olarak sürdürüldü. 25 Mart'ta direnişin bitirilişi, tam bir gençlik şenliğine dönüşmekteydi. Basın açıklamaları, halay ve öğrencilerin rol aldıkları, kendi sorunlarını, sanat ve kültürel faaliyetlerine uygulanan sansürü konu edenin keşfer...

Öte yandan mart ayının öne çıkan pratiği, 1978 yılında İstanbul Üniversitesi önünde 7 öğrencinin bombalanarak öldürülüşü olayının onuncu yıl dönümü dolayısıyla yapılan gençlik toplantıları

ve eylemleri oldu. 16 Mart'ta İstanbul Üniversitesi önünde olağanüstü güvenlik önlemleri alınırken, öğrenciler gruplar halinde Laleli kavşağında toplanmaya başladılar. Yaklaşık ikibin öğrenci trafiği kesip, sloganlar atarak yürüyüşe geçti. Öğrenciler, dar sokaklarda yürüyüşlerini sürdürerek, Küçük Langa'ya indiler. Burada dağılırken polis müdahalesiyle karşılaşan yürüyüşçülerden yediki gözaltına alınıyordu. Gözaltına alınanlar bir gün sonra serbest bırakıldı.

Aynı gün, Çağaloğlu Meydanı'nda yaklaşık 60 kişi trafiği kesip, slogan atarak Ankara Caddesi'nden aşağıya doğru yürüyüş yaptı. Yine "16 Mart Katliamı" ile ilgili olarak Mimar Sinan Üniversitesi ve İ.Ü'ye bağlı Maslak'taki İnşaat Fakültesi'nde yapılan toplantı ve formlarda faşist katliam lanetlenirken, öğrenciler anıldı.

Yapılmakta olan birçok şey, biraz da, bir dönem "savunana kalmayan günler adına" yapılmakta. Ve gençlik eski tarihini karıştırıp, eşkalini yeniden anımsamakta.

İnfaz Savcısı Gibi Dekan

Trakya Üniversitesi Öğrenci Derneği, Bakanlar Kurulu'nun 5 Kasım 1987/19625 sayılı kararı uyarınca öğrencilerin üniversiteleriyle yapmış oldukları "harç kredisi borçlanma senetleri"nin iptaliyle ilgili bir açıklama yaparak, "varolan ekonomik sıkıntıların daha bir ağırlaştırılarak, eğitim-öğretim hakkının yokedilmeye çalışılmak"ta olduğunu belirt-

ti. Öğrenimin, sadece parası olanın hakkı olmadığını vurgulandığı açıklamada, "paranın eğitim-öğretim üzerindeki yaptırımına son verilmesi" istendi.

Uygulamaya öğrencilerin ilk tepkisi, 26 Şubat'ta Tıp Fakültesi'nde, ardından da Mimarlık Mühendislik ve Fen-Edebiyat Fakültesi'nden arkadaşlarının da katılımıyla yemek boykotu yapmak oldu. Daha sonra, 2 Mart günü altı kişilik öğrenci grubu açlık grevine başladı. Yüz kadar öğrenci de, grevci arkadaşlarını oturma eylemiyle destekledi. 3 Mart günü ise grevcilere dört kişi daha katılıyordu.

Edirne'deki açlık direnişi 6 Mart'ta sonuçlandırılırken, toplan 35 öğrenci hakkında soruşturma açıldı. Yönetim, öğrencilerin lehine olan eski uygulamaya geri döndü. Ama yaptıklarından dolayı eylemci öğrencilere bir "bedel ödetmek" çabasıdan da geri durmuyordu. Hakkında soruşturma açılan öğrencilere fakültenin dekanı tarafından, yaptıklarından "pişman" olup olmadıkları sorulmaktaydı. Dekan bir an bulunduğu makamı unutmuşçasına "pişmansan suçun hafifler" diyerek savcılığa sıvanmıştı.

Ama tüm engellemelere rağmen, gençlik "bir uzun suskunluk"tan çıkmanın yine en önünde. Böylesi bir eylemlilikte elbet de "tek başına"lık marifet değil. Açıktır ki, bu haklı direnme bütün bir halkın gülümsemesi olabildiğince arınır kusurlarından. Ve gençlik halkıyla бүтүнleşerek alev alev yürür şafaklara.

SONER İLHAN (YUSUF)

12 Eylül açık baskı koşullarında mücadele bayrağını elinden düşürmeyen yiğit yoldaşımız bir avuç arkadaşıyla birlikte gittiği İskenderun Değirmendere'de sıkıyönetim güçleri tarafından kuşatılarak katledildi. Onurlu yaşamı ve mücadelesi yolunuzu aydınlatıyor. Sonerimiz ve tüm devrim şehitlerini anıyoruz.

Adana devrimci yol davası tutsakları adına:

Mahmut ASLAN, Erdal AYKAÇ, Adem KÜTÜK

BEHÇET DİNLERER

Faşizmin işkence tezgahlarında hunharca katledildi. Devrimci kimliğini onurluca savunan yiğit direnişçimiz sadistçe işkenceye karşın ser verip sır vermedi. Mücadelesi yolunuzu aydınlatıyor. İşkence tezgahlarında düşen tüm direnişçileri ve Behçet'imizi anıyoruz.

Adana devrimci yol davası tutsakları adına: Mahmut ASLAN

“Diyarbakır’da Zafer”in özeti

Şubat ayı, cezavlerinde yıllardan beri sürdürülen baskı, yasak ve işkence uygulamalarına karşı, yeni bir direniş dalgasına sahne oldu. Sağmalcılar-2’deki açlık direnişi sürerken, 9 Şubat’ta Diyarbakır Askeri Cezaevi’ndeki ikibin tutuklu ve hükümlü de, birtakım girişimlerden sonra, mücadelelerini aynı tür bir eylem başlatarak üst noktaya sıçrattılar. Direnişçilerin, yirmitüç madde olarak ayrıntılandırıkları taleplerinin içinde, en önemli ve öne çıkan, “tek tip elbise uygulaması”nın kaldırılması ve “görüşlerde Kürtçe konuşulmasının engellenmemesi” olmaktadır.

Diyarbakır’daki açlık direnişine, gerek diğer cezaevleri ve yurt içi baskı grupları ile kamuoyu, gerekse de yurt dışından destek daha ilk günlerde gündeme girerek, direnişi güçlendiriyordu. Metris ve Aydın Cezaevleri’ndeki devrimci tutuklu ve hükümlüler, destek açlık direnişine başlarken, Diyarbakır Cezaevi’ndeki tutuklu ve hükümlü yakınları, girişimlerine ilgili komutanlığa, dilekçe vermekle başlıyorlardı. Yurt dışında öne çıkan ise, Paris, Hannover ve Lahay’de, açlık direnişine destek için düzenlenen üç ayrı eylem olmaktadır.

Diyarbakır direnişi, kısa sürede ülkenin ve hatta dünya kamuoyunun gündeminin ön sıralarına oturdu. İçerdeki yakınlarını desteklemek için, 600 kişi açlık direnişine başlayan ve iki SHP milletvekili de bu eylemde yerini alıyordu. Öte yandan, direniş Eskişehir, Malatya, Bursa Cezaevleri’ne de sıçırıyordu.

Bütün bunlar olup biterken, ibret verici bir tavır, SHP Genel Başkanı E. İnönü tarafından sergilenmekteydi. E. İnönü, milletvekillerin “kendisinin onayını almadan” açlık direnişine gitmelerini, olaydaki baş sorun yaptı. Milletvekilleri direnişten hemen vazgeçmeli ve Ankara’ya dönmeli, parti binasında eylemlerini sürdüren tutuklu ve hükümlü aileleri de, “hemen binadan çıkarılmalı”ydı. E. İnönü’nün bu tavır, SHP’lerce “talihsiz” olarak tanımlanırken, ailelerden de sert tepki alıyordu.

Şubatin 18’inde, direnişçilerin talep-

leri, Başbakan’ın yaptığı açıklamayla kabul ediliyordu. Türkiye’de Kürtlerin varlığından söz açana ağır hapis cezaları yağdırılıyordu, “mahkûmlar Türkçe bilmeyen aileleriyle Kürtçe görüşebilirler” de, kabul edilen taleplerin içinde yer aldı. Ve yıllardan beri onlarca insanın ölümüne / öldürülmesine, sakat bırakılmasına, yine yılları bulan toplu yasaklara, baskılara araç yapılagelen, “tek tip elbise” uygulamasına son verilmesi, kabul edilen taleplerin içindeydi. Bir şafak vakti ve birdenbire gelinmedi bu noktaya. En kahreden yenilgilerden çıkan bu yengi, çok konuşulacak ve yazılacak. Konuşulmalı ve yazılmalı da. İç-dış, özel-nesnel konumları, biçimle ayrınılılarıyla... “Karanlığın kenarından ağır ellerini toprağa basıp doğruldukları zaman”ın öncesi ve sonrasıyla...

Öleni, öldürüleni, sakat bırakılanı ve her şeye rağmen yaşayana, çok sözler edilecek onlara dair. “Onlara dair/ve onlar için.”

Bizzat, Başbakan’ın açıklamasıyla talepleri kabul edilmişti. Fakat yıllardır, “yalan çözüm”lerin acısını yaşıya gelen tutuklu ve hükümlüler ile yakınları, “somut bir sonuca ulaşına kadar” eylemin süreceğini açıkladılar. Böylece bir an, yönetimin direniş karşısında attığı geri adımın, “eylemi sona erdirip -erdirmeyeceği” beklentisine girildi. Direnişçiler açısından, sonuç 19 Şubat’taki görüşte belli olacaktı.

Görüşten çıkan aileleri açlık direnişinin sürdürdüğünü, içerdekilerin idareyle toplantı yapma hazırlığı içinde olduğunu söylüyordu. Nitekim aynı gün, görüşmenin yapılmasıyla, saat 19.00’da eyleme son verildi. Öte yandan, direnişin başarıyla bitmesinin sevince kestiği son gün, grevcilerden Mehmet Emin Yavuz’un ölümüyle bir burukluğa bürünüyor. Direniş süresince, durumu ağırlaşan 25 kişi hastanedeydi, ama M. Emin Yavuz hastaneye kaldırılmadan ölmüştü.

Onbirinci gündünde başarıyla sonuçlanan eylem sonrası, oldukça kalabalık ve hararetili bir görüş yaşıyordu. Tel örgünün iki yanında hasretle bakan in-

sanlar, o gün Kürtçe de konuşular.

Böylece, hapisaneler Türkiye’nin sıcak karnı olmaktan çıkmadı hiç de. Sağmalcılar-2, Eskişehir, Buca ve Aydın cezaevleri dinmiş değil. İçerde ve dışarda açlık direnişleri sürüyor.

“Ok uçuşta usta oldu, gayri çirak değil.”

Diyarbakır Cezaevi’nin son açlık direnişinde ölen, M. Emin Yavuz, Şanlıurfa’nın Hilvan ilçesinin Karacurun mahallesinde ve 1949’da doğdu. Beş kız, dört erkek kardeşin en büyüğü. İlkokul mezunu. 1970’de evlenen M. Emin Yavuz, Tekirdağ ve Mersin’de yapı işçiliği yaparak, geçimini sağlamaya çalışıyordu. 1979’da tutuklandı. PKK üyesi olmak ve çeşitli eylemlerine katılmaktan, idam cezasına çarptırıldı. 1983’de verilen mahkeme kararı, henüz askeri yarıgıdaydı.

Ramazan, Selvi, Zafer, Serdar ve Bahar; direnişi yapı ustasından geriye kalan beş çocuk. 18 Şubat 19 Şubat’a bağlayan gecenin yarısından fenalaştı M. Emin Yavuz. 39 yaşında ve açlık direnişinin onuncu gününde... Yani sonuncu gecesinde. “Hastaneye intikal ettiği anda eks (ölü) durumundaydı ve kanama geçiriyordu.”

Sonuna gelinen bir savaşın son öleni/öldürüleni olmak nasıl bir şey? Eğer savaş, ölen / öldürülen açısından olumlu sonuçlanmışsa; “acılı övünç.” Nitekim anne Yavuz, oğlunun ölümünü, cezaevindeki koşulların düzelmesine katkıda bulunduğu için “zafer” olarak niteliyor ve onunla “gurur” duyduklarını belirtiyordu.

Çünkü, M. Emin Yavuz, ailenin Diyarbakır Cezaevi’nde tek yatanı değildi. Baba Halil Yavuz ve diğer oğulları Mustafa ile Ahmet Yavuz da Diyarbakır Cezaevi’ndeki insanlık dışı uygulamalardan paylarını almışlardı. Oğlu Ahmet Yavuz’un halen cezaevinde olduğunu söyleyen, baba Halil Yavuz, direniş içinde en büyük oğlunu kaybedişini oldukça anlamlı değerlendiriyordu: “İşkencenin en çirkinini üç oğlumla birlikte yaşadım. Oğlumun ölümünden sonra, artık annalar, babalar çocukları ile konuşabiliyor, rahatça görüşüyorlar... Oğlum ölse bile bu durum bizim ve tüm işkence görenler için bir zaferdir.”

Hilvan’ın Karacurun mahallesinde. Yıkılmış duvarlarla örülüş, dört odalı bir gece kondu. Geriye ne kaldı peki? Nasıl vurgulanabilirdi, bir canlarını yitiren insanların manzarası? Şimdi “Yavuz ailesi yıkık gece kondularında matem, sevinç ve gururu birlikte yaşıyor. Mehmet Emin’in ölümünü ‘onurlu bir mücadelede, gururlu bir kurtuluş’ olarak değerlendiren aile, ellerini kaldırıp birlikte zafer işareti yapıyor.”

İçerde ve Baskılara Direnenler

Nisan başında yine gazete sütunlarında; "cezaevlerinde sancı dinmiyor" manşetleri. Adana Cezaevi'nde Mart ayında 17 tutuklu ve hükümlünün başlattığı açlık direnişi, 28. günü olan 6 Nisan'da sona erdirilirken, 28 Mart'ta başlayan Çanakkale Cezaevi'ndeki açlık direnişi sürüyor ve bu direniş dalgasına 6 Nisan'da Diyarbakır Sivil Cezaevi'ndeki 80'i siyasi, 127 hükümlü de katılıyordu.

Doğal olarak cezaevlerindeki direnişler, dışarıdaki hükümlü ve tutuklu yakınlarının da çeşitli "destek çabaları"nın gündeme getirmişti. Adana Cezaevi'ndeki direnişçilerin yakınları bir yandan açlık grevine başlarken, öte yandan da Cumhuriyet Savcılığı, adliye ve cezaevi önünde oturma eylemleri yaptılar.

Diyarbakır Sivil Cezaevi'nde toplam 600 tutuklu ve hükümlü bulunmakta. Bunların içinden açlığa yatan 127 direnişçi, cezaevindeki yaşam koşullarıyla ilgili 13 maddelik taleplerinin kabulünü istiyor.

"İstekler yerine getirilinceye değin..." Neden olmasın?.. "Sahipleri tarih yazan gül yürekler" in daha düne kadar, birçok cezaevinde yapamadığı mı ki bu?

Diyalog monoloğa dönüşünce

Çanakkale Cezaevi'ndeki hükümlüler son bir yıl içinde, "cezaevi koşullarının düzeltilmesi ve insanca yaşama olanaklarının sağlanması"yla ilgili taleplerini birçok defa yetkililere iletiler. Hükümlüler, sorunların çözülmeşi ve sürünce mede bırakılmasının ötesinde, kendi leyhlerindeki bazı hakların fiilen ortadan kaldırıldığını vurgulamakta. Yine hükümlülerin duyumuyla, "diyalog monoloğa dönüştürülmüştür."

Hükümlüler, yetkililere bildirdikleri talepleri üzerinde daha bir ısrarlı durmaya başlayınca, sayımlara coplu askerler gönderilir oldu. Belli ki gözdağı verilmek isteniyordu. Ki "gözdağı" ilgili yetkililer için cezaevleri pratiğinin gelenekselleşmiş bir "gözbebeği", "gözdağı"nın, "neden ve nasıl"ının ise sayısızca türü vardır. En kabasından en incesinde, en vahşisinden en "insani kılınmış"ına kadar... Çanakkale Cezaevi yöneticileri, 1987 yılı içinde "tek-tip elbise" giymedikleri için 50 kadar hükümlüye mektup, ziyaret yasağı ve hücre cezası verdi. Aynı

cezaevi yönetimi, 1983-85 yılları arasında "tek-tip elbise" giymedikleri, slogan attıkları ve açlık direnişi yaptıkları için 101 kişinin infazını (hem de mahkeme kararı olmaksızın) yakmıştır.

Son dönemde yine "tek-tip elbise" gerekçe gösterilerek mahkemeye çıkışlar, dolayısıyla insanların savunma hakkı engellenmeye başlanmıştı. Aynı durum hastane sevklerinde de yaşanmaktaydı. Nuri Akyol, Ahmet Fındık ve Naim Altındiş adlı üç hükümlü, "doktor tarafından acil olarak hastaneye sevk edilmesine rağmen" hastaneye gidişleri engellenmiştir. Oysa, Diyarbakır Cezaevi'ndeki direniş sonuçlandırıldığında, Adalet Bakanı "bakanlığımıza bağlı cezaevlerinde tek-tip elbise uygulaması kaldırılmıştır" demecini vermişti.

Burası Türkiye! Yıllardır yaşananlardan sonra, insan yapılan birçok çelişik, saçma sapan ve insan haklarına aykırı uygulamaları artık yadırgıyamıyor da. Çanakkale Cezaevi'nde, Adalet Bakanını yalanlanırcasına "tek-tip elbise" uygulamasının kaldırılmasıyla da yetinilmemiştir. Hastaneye sevkleri engellenen üç hükümlü, "tek-tip elbise" giymediklerinden dolayı "bire aylık mektup yazmama ve almama cezası" almıştır. Ki halen içinde bulunan direniş dolayısıyla, hükümlülere 20 günlük ziyaret yasağı

konmuş bulunmakta.

İnsanca bir yaşam için

Taleplerinin reddedilmesi ve "uzlaşmaz bir tavır" içine girilmesi üzerine, Çanakkale Cezaevi'ndeki siyasi hükümlülerin tamamsına yakını, 28 Mart'tan itibaren süresiz açlık direnişine başladı. Direnişin bu ilk gününde tahliye olan hükümlü Murat Kuseyri, İnsan Hakları Derneği'nin İstanbul Şubesi'nde yaptığı basın toplantısında, açlık direnişini dışarda da sürdüreceğini açıklıyordu.

Murat Kuseyri, cezaevindeki hükümlüler adına yaptığını belirttiği açıklamalarında şunları vurguluyordu:

"Taleplerimiz uğruna direnmeyi insanlık hak ve onurunun korunması olarak görüyor, siyasal iktidar tarafından açlığa ve yoksulluğa mahkûm edilen işçileri, memurları, öğrencileri ve bütün halkımızı, basın yayın organlarını haklı mücadelemize destek vermeye çağırıyoruz..."

İnsanca bir yaşam için direnenlere omuz vermek, bir insanlık görevidir. Yine bir hükümlü olan şair M.Çetin'in dizeleriyle söylemek gerekirse; "hayır, görmedik, duymadık, bilmedik demeyin sakın / yalan olur, hepimizizdi sürmanşet ölüm günleri".

GENEL TALEPLER:

- 1- Ayrımsız tüm cezaevlerinde Tek-Tip Elbise zorunluluğu kaldırılmalıdır.
- 2- Tutuklu ve hükümlülerin aleyhine olan tüzük ve yönetmelikler değiştirilmelidir,
- 3- Poliste ve cezaevinde olan işkence ve kötü muamele uygulamaları için soruşturma açılmalı, işkenceciler yargılanmalıdır,
- 4- Yasa ve yönetmeliklerle hükümlülere tanınan açık/yarı açık cezaevlerine gitme, izin kullanma vb. haklar ayrımsız tüm hükümlüler için geçerli olmalıdır,
- 5- İnfaz yakma uygulamalarına son verilmeli, disiplin cezaları tüm sonuçlarıyla ortadan kaldırılmalıdır,

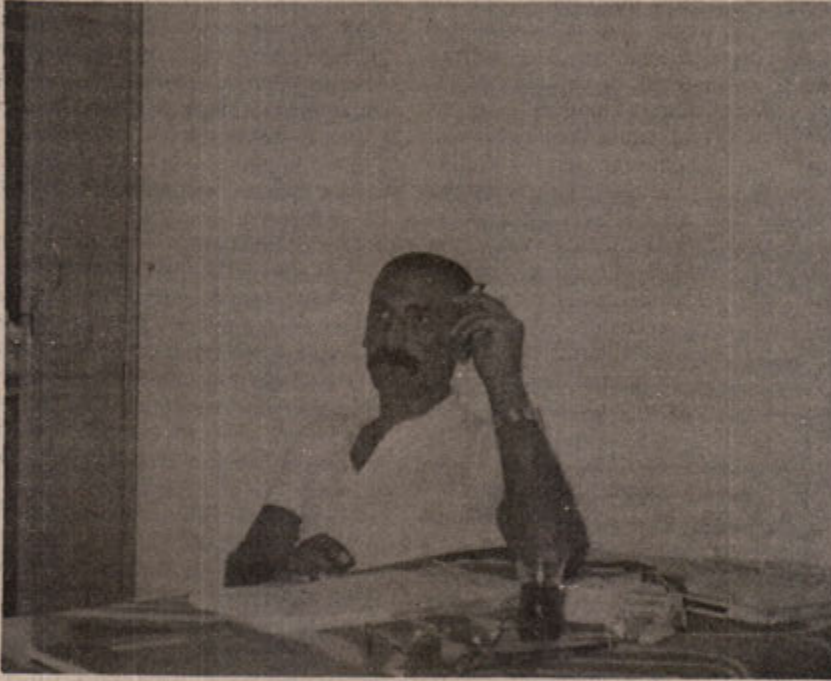
ÖZEL

TALEPLER:

- 1- Ziyaretçilerle tam gün açık görüş yapılması sağlanmalı, kapalı görüşlerin süreleri uzatılmalıdır,

- 2- İşe bedelleri artırılmalı, yemeklerin kalite ve besin değeri yükseltilmeli, düzenli yiyecek alınması sağlanmalı,
- 3- Radyo, teyp, volkmen verilmeli,
- 4- Ocak-tüp verilmeli,
- 5- Hastaların tedavilerinin ciddi ve düzenli yapılması için gerekli teknik ayarlamalar yapılmalıdır,
- 6- Ailelerle telefonla görüşmelerin yapılması için gerekli teknik ayarlamalar yapılmalıdır,
- 7- Haberleşme üzerindeki kısıtlama ve keyfi denetime son verilmelidir,
- 8- Yemeklerden sonra düzenli sıcak su verilmelidir,
- 9- Koşullararası sosyal ve kültürel faaliyetlerin serbestçe yapılması sağlanmalıdır,
- 10- Keyfi biçimde uygulanan sevkler son verilmelidir,
- 11- Aynı davadan yargılanan kadın ve erkek tutuklu ve hükümlülerin görüş yapma olanağı sağlanmalıdır,
- 12- Siyasi kadın hükümlülere ayrı koğuş açılmalıdır,

BADEMLER ÇİÇEK AÇACAKTI

"...ve mermisini yitiren tetik gibi..." diyor Mehmet Çetin.

Mehmet ÇETİN

1.
Görüydün.

Bademler çiçek açacakken, kanyordu yine göğsündeki açlık çılgılığı. Duvar dibinde volta atarken düşlere de çıkacaktın ve yine vur emirliydi nöbet kulesindeki. Hücren, bir karışık pencereydi... demir artı örgütel... dışarda gece... dışarda projektörler, parolalar... katlini biriktiren tarihler yakındı... ve mermisini yitiren tetik gibi susuyordu gözbebeklerin.

Ay habersizdi.

Ve üstelik yine görecektin: Nuri, uyumadan önce sağ eliyle, uzun uzun dokunacaktı sol koluna, parmak uçlarından omuzbaşına dek gezdirecekti elini, kolunu sevecekti, bu gece uyut beni, bu gece bölme uykumu, gecenin bir yerinden ayağa kaldırma beni, bu gece sus, bu gece sona er artık sekiz yıllık sancım,

diyecekti ve yatağına girecek, kitap okuyacak, sonra da ülkesiz masalının perçemini aralayıp, küllerinden kendini varedemeyen anka kuşunun yaşama ihanetini fotoğraflayacaktı gözbebeklerine, yanıtını bulmayan sevmeyi unutmak isteyecekti artık ve hiç unutmadı, biliyorsun, aynı hücrede senin gözlerinin önünde o sol kolundaki ağrı, albümlerde solan terk edilmişlik ve kalbindeki tükenmişlikle, uyuyacaktı.

Ay habersizdi ve görüyordun, bademler çiçek açacaktı.

Ve aynı hücrede şair, açlığın içinden gül'menin şiirini yazarken o anıyı hiç unutmayacaktı. Dışardaki yine böyle bir geceydi, kar yağmıştı ve.. Gülesen'i pencere camından gecenin beyazlığına düşen duruşundan izlemişti. Hepsini bu! Dokunursa Esen Gül'ün solan gül olacağından korkmuştu sanki.. Ve üstelik şimdi

senin gözlerinin önünde açlığını anılarla unutup, kanayacaktı. Doğuşürken, çok yakın durdun sulara, yaşasaydın bu sulara açan nilüferlere yazdığım şiirleri okurdun, diyecekti. Ne demek istediğini pek anlamayacaktın.

Geceboyu yağmur yağmış ve şair anılarla kalmıştı.

Görüydün, onun kalbi ölüm yaralıydı. Ve üstelik ay habersizdi.

Bu gece nasıl bir fırtınayı geçeceğini, içdenizindeki dalgalarıyla görüyordun. Ve sorular sorulmuştu sana. Bu mektupla gelen sorulara yanıtlar oluşturup, söyleyişi tamamlamış olacaktın. Ama bunlar kolay işlerdi senin için. Kısa sürede hallederim demiştin. İyisi mi, öncelikle Mustaabey'le başladığın söyleyişi tamamlayacaktın.

Görüydün, uzundu açlığın geceleri.

Ve bu uzun gecelerde bile bitmek bilmiyordu, Mustaabey'in iki yılı bulan hücre günlerini anlatması. İkide bir elini kaldırıp, o hiç kirletmediği alnına vurmasını, kahretsin kimi şeyleri unutmamışım, demesini kabul edemeyecektin.

Nasıl unutabilir, unutacak kadar ne biriktirmiş olabilir ki bir çocuk!

Bunu söylemeyecektin, yoksa kızacaktı yine üç ay ondört gün sonra yirmisekizime gireceğim, diyecekti. Ve sen gözlerinin azalmayan şaşkınlığıyla bakacaktın onun çocuk yüzüne. İki yılı hücrelerde olmak üzere onun dokuz yıldır içerde olduğunu da kabullenemeyecektin. Üstelik buna Mustaabey de izin veremeyecekti. Çocuk çocuk gülecekti yine ve o yenilgisiz gülüşüyle duracaktı karşında, bakarsın, gel biraz da güreşelim, diyecekti. Mustaabey'in yaşlanacağına hiçbir tarih inandıramayacaktı seni.

Hapislik nasıl bir duygu, sana mı sorulmuştu bu soru?

Hayır, müebbet cezalı Mustaabey karşında gülümserken böyle, bu soruyu yanıtlamayızdın. Görüyordun, bademler çiçek açacaktı.

2.

Görüydün.

Güç değil demiştin, oturup birkaç saat içinde yanıtlarım bu soruları. Ödül almıştın. Estetik kuruluştan, şiir ve lirizmden sözetmiş, böyle başarılı oluşunu neye borçlu olduğunu sormuşlardı. O kadar çok söyleşi okumuştun ki, şimdi kullanacağın her sözcük gösterişli bir yapının köşe taşları gibi işlenip hazırlanmıştı nerdeyse. O alışıldık süslülükte, şiirli estetikli cümlelerle kocaman yanıtları bir anda biriktirebilecektin. Bu, öyle zor bir şey değildi senin için! Yazdıklarının cüceliğini birbirleriyle söyleşilerde yapay sırtlarla ayaklandırıp, yüksek yüksek tepelere makamlar kuranlardan bu işi az çok öğrenmemiş değildin! Görüyordun, güç değildi bu iş, hemencik hallederim,

demıştin.

Ama bademler çiçek açacaktı.

Üstelik geceydi ve hücrede çoğalıyordu açlığın çığı. Aydın uyuyacaktı. Daha uyumaya hazırlanırken, gel, demıştin ve yüzükoyun yere uzanmıştın. Gel, şu sırtımı biraz çiğne; omurlarım deforme olmuş, kulançlarım tutulmuş, sırtımda katlanılmaz bir ağrı var, bu ağrıyla nasıl çalışırım sabaha değin, demıştin. Uyumaktan vazgeçip gelmişti.

Sırtında o çocuk ayaklarıyla gezinirken gülmemiş, tutup, kaç kilo olduğunu sormuştun. Sanırım elli dolayındayım demışti. Kaç gündür açlık direnişinde olduğunu düşünüp, birkaç kilo da bu sürede verdiği göre, evveliyatı en çok ellibeş kilo olmalı, diye hesaplamıştın. Sonra, toplam kaç gün açlık yaşadığını sormayı düşünmüştün. Ondokuz.. yedi.. onbeş.. yirmiiki.. yirmioç.. bir de üç-dört günlüklük var ve sanırım doksanbeş gün dolayında birşey.. demışti.

Susmuşsun. Şakakların değil!

Şakaklarını kurşuna dizene ağrıları susturamazdı Aydın. Üstelik habersizdi. Ve ancak sırtındaki ağrı için; dert etme, bazı ağrılar insanı ayakta tutmaya da yarar demiş ve gidip yatağına çekilmişti. Başını kaldırıp, açlığa artık ödeyecek fazlaca birşeyi kalmayan o çocuk bedeninin solgun ama kararlı bir yaprakçasına sallanışına bakamamıştın. Bir daha karaçor oynayamaz mı diye korkmamıştın hiç ve görüyordun ki direniş kesinliğindeki ısrarcıydı.

Ay habersizdi.

Ve sen onun doksanbeş açlık gününü düşünmüş, kederlenmiş ama direniş ısrarını sevmiştin. Kendi açlığını unutup onun müebbet cezaya hükmedilmiş gençcikliğini, direniş günlerini düşünürken yüzükoyun kapaklandığın yerde, öylece susup kalmıştın bir zaman.

Hapislik nasıl bir duyguydu?

3.

Anlıyordun, sana sorulmuştu bu soru. Güç değil demıştin, yanıtlarım..

Ama bademler çiçek açacaktı. Ve üstelik üç kişiydiniz hücrede. Üç aylık direnişçisiydiniz! Nuri, işkence arttığı ağrılarla dolu kolunu koynuna almış, yatağın içine kıvrılmıştı. Görüyordun, gecenin bir yerinde ya da sabah uyanır uyanmaz ilk işi hemen kolunu aramak olacaktı. Kolu ansızın cesede dönüşüyordu koynunda, orda unutup ve uyandığı an omzundan aşağı bir canlılık belirtisi duyumsamayınca hemen telaşlanıyor, diğer elini sefere çıkarıp kolunu aratıyordu. Hiç değişmedi bu!

O da biliyordu ki ay habersizdi.

Aydın'a baktın ve yatağının içinde onu bir an göremedin sanki. Üstelik tam da o an anımsadın ki bir başka yer, bir başka zamandı ve ordaki Aydın değil,

Hasan'dı. O da elli kilo dolayındaydı. Gür bıyıklarını uzatması da yasak olduğundan, incecik bedeni ve yüzüyle, erken yaşlanmış bir çocuktu sanki. Ve bir sayım anında onu yatağında farkedememişlerdi. Hasta olduğu gerekçesiyle sayıma kalkmamış ve yatakla bir olmuştu. Orda kaybolmuştu sanki.. Üstelik günlerden Cumartesi ya da Pazar olmadığı için nasılsa bu tatil günlerinde gelip kendisini sorgu için gözlerini bağlayarak koğuştan götürmeyeceklerine inanıp, ağzı yüzü gözbebekleri silme gülüş dolsaydı. Hayır, o gün tatil günü değildi ve yatağının içinde kaybolup gitmek istemişcesine.. sayım esnasında onu yatağının içinde aramak zorunda kalmışlardı.

Belki hiç haksız sayılmazdı, ama yine de Aydın farklıydı.

Ve bilen tanıyan herkes farkındaydı ki çoğu kez beden diye elli kiloluk bir yürek koyardı yatağına sanki. Uykudayken kesik kesik soluklanışı, nabız atışlarının güncesini tutmaktı ve eriyen bedenim olsun, bu yürek ayakta kaldıkça.. diyordu hep. Görüyordun.

Sana mı sorulmuştu, hapislik nasıl bir duygu, diye?

Ve üstelik senden ne duymak istediklerini de biliyordun. Bu yüzden, güç değil, hemen yanıtlarım demıştin. Bir dergide okuduklarımı anımsadım diyecektin belki; orda haftanın filmlerinin değerlendirildiği bir yazıda, yine filmlerden biri için, bu filmi izlemesiniz de olur, iyisi mi çıkıp gidin sinemada beğendiğiniz bir filmi izleyin demişlerdi. Hapislik, TV'de beğenilmeyen bir film yerine, gidip herhangi bir sinemada beğenimize göre bir filmi izlememek duygusu ve yakıcılığı gibi bir şey olsa gerek mi diyecektin? Derginin film eleştirmeninin, bile seni hesaptan düşmüş olmasını mı kanıt diye sunacaktın bu yakıcılığa? TV'deki filmi beğenmeyince çıkıp, elini kolunu sallaya sallaya ve hatta insanlara çarpa çarpa ve Nazım'ın o en insan sokağını yüreğine bela kıla kıla, bir sinemaya gidip, beğenine göre bir film izleme şansını eleştirmenin bile sana hiç tanınamaması mıydı dehşet, tam o an mıydı dehşet kavramına yeni bir içerik kazandırışın?

Hapislik böyle bir duygu mu diyecektin?

4.

Ama bademler çiçek açmayacak mıydı?

Açlık uzadıkça ve şiirin kanaması çoğaldıkça, yanbaşımda bir şairin gözleri bebezmiş mi kalacaktı? Görüyordun, ne yazık ki şiirin kanamasına kan ödeyen yine şairdi. Daha dün, ben bu çiçeğin adını bilmiyorum, hücrede maltada voltada yakaladığı her arkadaşına, n'olur

tanıyın, bu eflatun rengi hangi iklimden armağandır açıklıkta solan yüzlerimize, sümbül duruşunu ne zamandan beri sahiplenmiş bu çiçek, ülkem gibi adı yasaklı, tarihi yasaklı kalmamış, n'olur tanıyın ve açıklayın, bu çiçeğin adını bilmiyorum diye karşılaştığı her gözbebeğine yakarışını şiiirlemiyor muydu?

Geride bırakacağı yaşamıyla gururlu bir zambak gibi ve bebezmiş kalacak gözlerinin içine, hücrede ölü bulunan bir şairin kitabıyla kapanıp, artık şiir yazamayacak mıydı böyle giderse? Akran olmazdı sen gibi gülmemesini / sen gibi doğuşmesini.. dizelerini şimdi nereye böyle ansızın ey kardeş yürek, dizesiyle değil de yazgı simetrisiyle yine akran düşmeyi düşünemez miydi? Görüyordun, korkulu sözler yoruluyordu şairin sözlüğünde. Ödünsüzdü! Belki arada bir tayfalarını öldürüyordu içdenizinin ve kanıyordu ama.. gidip uslandırsan?

Şair, başağını unutmayan bir ekin gibi hep haziran'dı!

Üstelik hâlâ ve hep alıngan..

Aylardır yasaklı görüş günlerinde gelip gelip de kapıdan gözyaşlarıyla dönen, içerdeki babasını bir türlü göremeyen çocuğun gözleri şiiri unutturabilir bu şaire. Artık şiir yazamaz noktaya varabilir. Omuz omuza volta attığı Sadık'ı da yanbaşımda unutmak zorunda kalabilir, yoksa şiiri de intihar edebilir, çünkü katlanamaz.

Hapislik nasıl bir duygu, sana mı sorulmuştu bu soru?

Görüyordun, sanki ölüm fali açtırdı yorlardı Sadık'a; öleceksin.. ölmeyeceksin.. öleceksin.. ölmeyeceksin.. demişlerdi. Ölmeyeceğini biliyordu Sadık, ama tanılardan biri mörphea'ydı, biri skleroderma en cort lake, sonra yine skleroderma.. ve daha yeni yeni tanılar da bekleniyordu. International Amnesty devreye girmiş, ta Fransa'dan bu hastalığın uzmanı doktorlar kalkıp gelmişlerdi ve bilim namusuyla çırpınıyorlardı; mörphea ile skleroderma nasıl birarada olur, bir hastaya nasıl öleceksin.. ölmeyeceksin.. şeklinde bir tani konur, kendimiz biopsi yapmak istiyoruz diyorlardı. Olmadı. Elbet ki, devletin şanına yaraşan yasaklar dikilecekti önlerine, Sadık'a ulaşamayacaklardı. Böylece tanısız ve tedavisiz kaldı.. ve aylarca değil yıllarca ne görüşe çıkabilirdi, ne hastaneye gidebilirdi. İlaç diye direnişlerdeki yüreğinin sundu hücrelerine. Biliyorsun, uzatmanın yararı yok işte.. yargılandı, idamdan müebbet aldı, susmadı, değerlerini ve düşüncelerini savunduğu için artı cezalar aldı ve yetmez gibi hücreleri...

Hücreleri, hücre hücre ölse de ve hücrelerini beslenerek besleyemese de ölmeyeceğini biliyor Sadık. Kendisi yine bir açlığın içinde de olsa, daha bademler çi-

çek açacak ve üstelik elleri de bin telaş! Dur duraksız elleri, omuzları, gözbebekleri silahlı kadınların resimlerini işliyor tuvale. Hanımelleri çiziyor hanım hanım ama döğüşken duruşların yanına yöresine. Fondaki geceye ateş böcekleri düştürmeyi de hiç unutmuyor..

Bir şey mi savunulacak, bir şeyler mi yapılacak ya da eğlenilip ağız dolusu yürek dolusu gülünecek mi, hemen o davudi sesiyle, "ben da.. ben da" diye bağırıp gelen kim? Kimdi o hücre hücre ölen?

Hapislik nasıl bir duygu, bu soru sana sorulmuştu, değil mi?

Eşber nasıl susacak o zaman? Tamam, belki o "ben da.. ben da" demeyecek ama nasıl susacak? O, kazanani kaybedeni bir türlü anlaşılmayan 'Partizan-Acil' voleybol maçlarının değişmez ve tartışılmaz hakemi; o, her maç sonrası gülüşlerle paylaşılan gofretleri cebinden kapış kapış aldığınız; o, ağzından düşürmeyi hiç akıl edemediği gülümsemesiyle yere çarpan her top için 'sayı mı oldu' diye sormasını yine kendisine anlatıp birlikte güldüğünüz dostunuz ve hakemliğini hiç unutmayacak olduğunuz; o, bunca şeyden sonra müebbet cezaı bile bitirmeye yakın zindan yıkıcılığı ve yıllanışıyla nasıl susacak?

Tamam, kabul et ki sen de görmüş ve coşkuyla gülümsemiştin. Eşber, karşı bloktan biriyle konuşuyordu, konuştuğu kişi dilsizdi ve üstelik Eşber'in gözleri de görmüyordu. Yetmez gibi anlaşıyorlardı da.. Ve şimdi nasıl susturacaktın bu; dilsizle anlaşan.. voleybol maçlarını yöneten.. gören elleri yüreği apaydınlık bilinciyle üreten bu sarsıcı güzelliği nasıl susturacaktın?

Üstelik ay da habersizdi.

Hapislik nasıl bir duygu, bu soru sana mı sorulmuştu, güç değil hemen yanıtlarım mı, demiştin ama Eşber izin verecek miydi buna? Üstelik o da görme-yen gözleri, ama görenlere de ışık tutmaya çalışan yüreği bilinciyle, bedenini sunmuyor muydu açlığa?

Üstelik bademler de çiçek açmayacak mıydı?

5.

Yalan tanrıların kutsal yalanları doğrulanmak zorunda mı her an; topraktan gelmedi o can, girmek zorunda mı toprağa? O can; geceyi yakan uzakta bir dağbaşı ateşiydi belki, ardında büyüyüp kalan beş çift gözbebeğin sahibi o çocukların babasıydı, ülkesinin yaşanamayan delikanlısıydı!

Hastaneye kaldırıldığında eks durumdaymış artık..

Mehmet Emin öldü!

Aileleri, 'onurlu bir mücadelede, gururlu bir kurtuluş' demiş ölümüne. Gö-

rüyordun; yaşlı ve ölümle kederli yüz çizgileriyle, acemi ürkek ve içten parmak işaretleriyle zaferi kazıyordu acıların derinliğine, ölümün annesi. "Oğlum ölse bile bu durum bizim ve tüm işkence görenler için bir zaferdir" diyen de babasıydı; üç oğlu ile işkencelerin en cirkininden geçen, yaşlı ve ölüm yaralı ama oğlunun 'onurlu' mücadelesi ile gururlu..

İşte orda Diyarbakır!

Bir halkın çarpan nabızı gibi dimdik ayakta duruyordu; açlık direnişçileri.. ölüm yaralılarıyla.. orda! Bu direnişte düştüydü Mehmet Emin! Görüyor ölüm

haberinin yer aldığı gazeteyi bile vermek istemiyordular size. Açlıktaydınız ve haber tansiyonunuzu artırmış ya!..

Ama ölüm haberleri hiçbir yasa tanımaz! Haberi, ülkenden gelen rüzgarın gözyaşları getirdi. Biliyorsun. Açlığa yine can ödedi!

Müebbet hapislik nasıl bir duygu, bu soru sana mı sorulmuştu? Güç değil, hemen yanıtlarım mı demiştin?

Ama Mehmet Emin olmemişti daha! Ay habersizdi. Ve üstelik bademler çiçek açacaktı artık!..

Şubat '88

"ÖLÜM USLANDIR BENİ"

*susuz sarnıçlarla kalbim nasıl uslanacak
suretinizin birikmediği deltelerde nasıl
özletin kendinizi akranlarım, bir iyice
ay çıksın firar eskisin bu gece
şarkıları da unutayım
birde gülüşünüzü
özletin gülüşünüzü akranlarım
kanlı göğüslerinize basarak, alıp gidin
bu ırmak uslanmadan ardınız sıra akacak*

*gece, dolunay çıkmasa da çıldırayım burda
üşürsünüz o dağbaşında, ben donayım burda
yaranızın beni çağırdığı anında gecenin
kalayım burda, ecel kül olurken alımda
kuşatılırsınız
çarpışırırsınız
vurulursunuz
yirmidört şubat'ta beşlerin gözbebekleri olursunuz
düşeyim sizinle ülkemin beyaz karanlığına
o an öleyim akranlarım her yara alışınızla*

*sesinizi özletin, kendinizi var gücünüzle
ağrınıza adanmış şiirimi okuyamadan size
özün gibi ölün, mektubumu almadan iki gün önce
önce selamınızı gönderin emre gibi sıcak
ölüm haberinizi kırlangıcım getirsin yine
özlemekle yorulduğum günler ateşinde
yakın beni
sizinle uyandığım bu hücrede uslandırın
ölün beni ve tarifsiz benzetin kendinize*

*sonra, kanamak kalsın şiirime, yapın bunu
demeyin ki yedisine bastı hücrede bu yıl
memet var demeyin
akranlarım
uslandırın, daha özletin kendinizi, ölümüne*

Kasım '87 - Mart '88
Mehmet Çetin

RESMİ TARİH:

“Katillerin Yazdığı Tarih”le Gerçek Tarihin Yüzleştirildiği Film

UĞUR BARIŞ CAN

Arjantin’de halkın katili cunta tam 7 yıl iktidarda kaldı. Bu süre içinde “gayri resmi” kayıtlara göre, tam 30 bin kişi zindanlarda yok edildi. Birkaç yüz çocuk da, yok olan ana-babalarının ardından, çocuk sahibi olmak isteyen “varlıklı” ailelere verildi.

“Resmî Tarih” 1983 yılının böylesine kan ağlayan bir ülkesinin orta yerinde üslenen tarih öğretmeni bir kadının (Alicia’nın) Küçük Gaby’ye olan tutkusu ve mutluluğuyla başlar.

Alicia, bu sevimli yetimi öylesine sevmektedir ki... Buenos Aires’teki aramaların, işkencelerin, katillerin ve “kayıp”ların caniyane boyutu, onu hiç de ilgilendirmemektedir. Gelgelelim Küçük Gaby’nin yazgısı, tam da Alicia’nın tınmadığı bu vahşet üçgeninde biçimlenmiştir.

Film Norma Alejandro’nun (yani Alicia’nın) bu gerçeği farketmesiyle zirveleşir.

İbanez’lerin mutluluğu ‘kayıp hayatlar’ üzerine kuruludur çünkü.

...Ama bütün bunlardan Alicia’nın -bir an dahi olsun- haberi olmamıştır ki! Hem zaten bu lirik kadının hayatı, geleneksel burjuva vicdanın kendine özgü rahatlığı içinde geçip gitmemiş midir? Kocası Roberto Ibanez’in alçakça işbirliği sonucu iyi giden işlerinden ona ne ki? Dahası Alicia, “evlat” edindikleri bu küçüğün ona babasının nerde olduğunu sormaya bile gerek görmemiştir ki zaten. Kaldı ki, onun asıl işi okulda öğrencilere tarih dersi anlatmak değil midir? “Tarihin kitaplarda yazılı olduğundan farklı olabileceği...” ya da “resmî tarihi katillerin yazdığı” yolundaki öğrenci görüşleri onu ne denli ilgilendirebilir ki? “her şey kanıtlara dayanmadıktan sonra...”

Ama Arjantin gibi gündelik “kayıp”-

ların ayyuka çıktığı bir ülkede böyle bir tutum nereye kadar? Eski Nazi subaylarının bir tür olağan konutu haline gelmiş bu ülkede, barbarları beklemek ya da seyretmek de dolaylı bir insanlık suçu değil mi?

Ve kuşular Alicia’da küçük küçük olayların birikimiyle başlar. Bir dizi sorular ve çelişkiler yumağı onu sonu belirsiz, hatta tehlikeli bir arayışlar tüneline doğru iteler... Önce topluca yenen bir akşam yemeğinden sonra Alicia farkeder ki, içinde yaşadığı bu atmosferi tamamlayan “arkadaşları” deyim yerindeyse bu dünyada fazlalıktır. Zira gerek dünyaya bakış açıları, gerekse birbirine karşı tutumları açısından bu insanlar öylesine basit, öylesine sığ, öylesine iğrençtir ki... Sonra, çocukluk arkadaşı “Ana” çıkıp gelir. Birlikte yaşadığı “solcu”nun tutuklanmasından sonra, kendisi de sürgüne gönderilmiş bu inatçı kadın, Alicia’ya o güne değin hiç duymadığı, bilmediği (başından geçen) kimi gerçekleri (askı, falaka, tecavüz gibi...) açıklarınca, Alicia iyicene sarsılır.

Yoksa bu güzelim ülkede egemen propaganda araçlarının “resmî yorum”ları dışında başka bir gerçek daha mı var?

Kuşular, Alicia’da Küçük Gaby’nin zayı kimliği ve kocası Roberto’nun adı kişiliğiyle birleşince, kesin yargılar patlak verir.

Ve bir gün, İspanya’da Cumhuriyetçilerin safında çarpışmış yaşlı ve ilerici babayla oğlu Roberto bir aile yemeğinde ateşli bir tartışmaya girdiğinde, her şey daha çabuk netleşir. Çünkü bu tartışmada yılların kurdu bu eski tüfek, oğlunun önlenemez yükselişinden yakınlıkla ona, generallerin rejiminde sadece muhbirlerin, işkencecilerin ve namussuzların para kazandığını söyleyecektir.

Alicia’nın kuşukları, her okul çıkışında Buenos Aires meydanlarında karşılaştığı kayıp yakınlarını arayan anaların

pankarlı gösterileriyle çakışmıştır artık. Bu olumlu dönüşümde ona her karşılaşmasında mütemadiyen “kur yapan”, “yönetimle başı dertte solcu meslektaş”ının yardımlarını da katarsak; Alicia, girdiği “gerçek tüneli”nin sonuna geldiğinde kuşku duyduğu bütün şeylerin doğruluğunu anlamış, okulda öğrencilerine anlattığı “katillerin yazdığı resmî tarih”in karşı yüzünü görmüş, canı gibi sevdiği Küçük Gaby’yi ve kocası Roberto’yu yitirmiş ama, bu arada büyük bir gerçeği de öğrenmiştir.

“Resmî Tarih” aslında salt Arjantin’le sınırlı bir film değil. Luis Puenzo bu filmde militarizmin gazabına uğramış her ülke için projeksiyon olabilecek evrensel ipuçları yakalamış çünkü. Öyle ya, “kayıp oğullar”ın acısı sadece Arjantin’de mi çekildi? Daha düne kadar Cihan’lar, Ülkü’ler, Saffet’ler, Hakkı’lar ve daha niceleri ana ve babaları tarafından kapı kapı aranmadı mı? Terkedilmiş mezarlarda vücutlarındaki işaretlerden ötürü tanınmadı mı?

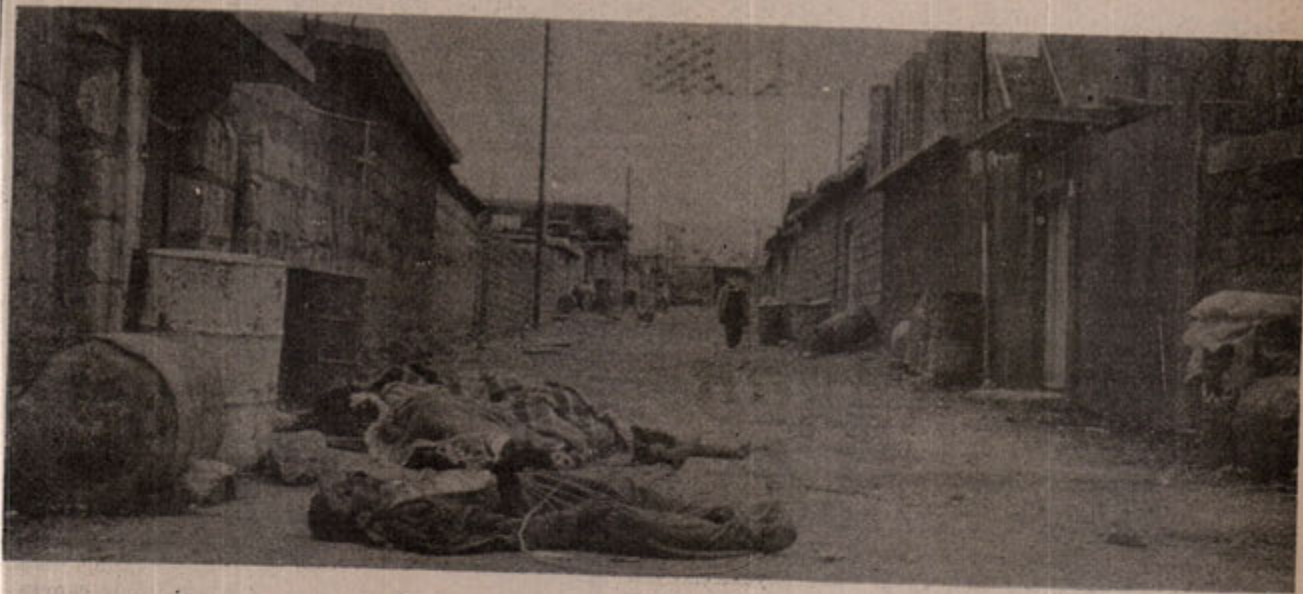
Arjantin kayıplar ülkesi evet ama, Türkiye ne ülkesi ki?..

Sorumlu aydın, yer kürenin hangi bölgesinde olursa olsun tavır almasını biliyor. Puenzo, gerçeğin yalnızca gerçeğin peşinde olan Alicia’yı modern bir tragedya kahramanı olarak işlerken, arka fonda bir dönemi yargılamayı unutmuyor. Bizde ise, yönetmenler aynı zengin malzemeye sahip olmalarına rağmen, hâlâ “Beyoğlu’nun Arka Sokakları”yla uğraşmayı yeğliyor. Puenzo’lar hesap soran, yargılayan kahramanlar yaratırken, Sinan Çetin’ler neden hâlâ “pişman devrimci Prenses’ler” yaratmakta ısrar ediyor bir türlü anlayamıyoruz?

Evet, “Resmî Tarih” Luis Puenzo’nun Arjantin gerçeğinden yola çıkarak, yeryüzünün herhangi bir bölgesine göndermeler yaptığı çığlık dolu bir film.

Kendi bireysel ve ailesel mutluluğu için işkencecilerle işbirliğine giden insanların, (bunlar seven kocalar da olsa) bir gün nasıl da iğrenç birer işkenceciye dönüştüğünü anlatan bir film...

Yani sonuç olarak; ülkemizde yakın geçmişin müsebbibi “Evrenizm”i sorgulamak isteyen herkesin öncelikle gidip görmesi lazım gelen bir film.

Savaş ve Barış Üzerine "Yeni" Tezler

ALÇALMA VE İHANETİN YÜCELTİLMESİ

Orhan YEŞİLOVA

Günümüzde modern revizyonist cepedeki hareketlilik dikkat çekici bir hal almıştır. Özellikle, yeni Yıldız Savaşları olarak adlandırılan proje ortaya atıldığından beri, nükleer silah dengesinin aleyhine bozulma tehlikesi karşısında, Rus Sosyal-Emperyalistleri (RSE)'nin başını çektiği modern revizyonist klik, barış kampanyalarını yoğunlaştırmaya başlamıştır. "Toplumsal Kurtuluş" adlı derginin 3. sayısında yer alan "Birlik ve Çeşitlilik" adlı yazıdan da bu görülebilir. Esasta "SBKP" 22. Kongresi ile yoğunlaştırılan bu girişim, Gün ve Yarın adlı dergilerde yayınlanan yazılardan da görüldüğü gibi ülkemizde de sürdürülmeye çalışılıyor.

Onlar, kıyamet ve dehşet teorileri üretiyorlar. Çıkacak bir nükleer savaşta tüm insanlığın yok olacağını vs. söyleyerek, kitlelerin imgelemine korku filmlerindeki ürkünç sahnelerle doldurmak istiyorlar. Felaket tellallığı yapıyorlar. Onlar bu yolla; asıl revizyonist teorilerini "her türlü savaşa karşı olma"; "ba-

riş içinde bir arada yaşama", "barış içinde geçiş" vb. gibi anti-ML tezlerini hakim kılmaya çalışıyorlar. "Barışın en yüce şey olduğu" kisvesi altında, savaşın, politikanın başka araçlarla devamı olduğu, haklı-haksız savaş ayırımı yapılması, sınıf savaşımının, devrimci zorun, toplumsal dönüşüm ve ilerlemenin ebesi olduğu vb. temel ML belirtileri yadsıyor, onları eskimiş geleneksel görüşler olarak ilan ediyorlar. Bulanık ve muğlak söz yığınları arasında ML'i gözden düşürmeye çalışıyorlar. Proleteryanın ve ezilen halkların devrimci mücadelesine kara çalıyor, onun devrimci özünü boşaltmaya, onu pasifize etmeye ve kendi potalarında eritmeye çalışıyorlar.

Bilimsel sosyalizmin öğretmenleri; Marx, Engels, Lenin, Stalin ve Mao Zedung'un ihtilalci yolunun izcileri ve öğrencileri bu durum karşısında sessiz kalamaz, geniş bir dünya sistemi haline gelmiş olan modern revizyonizmin, devrimci mücadeleye, ML'e yönelik saldırılarına gereken cevabı vermeyi, yapılan çarpıtmaları göstermeyi gerçekleri ve doğru devrimci politikaları açıklamayı ve kitleleri bu yönde mücadeleye seferber etmeyi bir görev bilirler. Bunun bir par-

çası olarak RSE'nin ve onun uydusu durumundaki modern revizyonist partilerin savaş ve barış konusundaki tutumlarını ve ML adına yaptıkları şarlatanlıkları göstermek, teşhir etmek ve onları devrimci saflardan tecrit etmek proletaryanın davası için ertelenemez bir görev olarak karşımızda durmaktadır. Burada genel hatlarıyla da olsa, bu konuları başlıklar halinde ele almaya çalışacağız.

SAVAŞ-POLİTİKA İLİŞKİSİ

"Savaş, hasmi irademizi yerine getirmeye zorlayan bir şiddet hareketidir"⁽⁴⁾ der Clausevitz. Ve O, doğru olarak göstermiştir ki, şiddet yani fiziki kuvvet, savaşın aracını bu araç yoluyla yerine getirmek istediğimiz şey ise savaşın amacını oluşturur. Savaşın, politikanın şiddet aracılığıyla sürdürülmesi demek olduğunu formüle eden de gene Clausevitz'dir.

Ancak önemle belirtelim ki, savaşın amacı soyut düşmanlık duygusu, kişisel karpisler, kişisel tutku ve hırsla açıklanamaz. Sınıflı bir toplum söz konusu olduğu içindir ki, tüm bu görüngülerin çekim merkezinde sınıfsal çıkarlar yatmaktadır. Sınıflardan, sınıf çıkarlarının

dan bağımsız bir politika düşünülemez. Tıpkı savaşlar gibi, politika da sınıflarla birlikte tarih sahnesine çıkmış, sınıflarla birlikte yok olacaktır. Ve politika var olduğundan bari, sınıfsal çıkarları dile getirmenin bir aracı olmuştur, tıpkı en köklü politik kurum olan devletin sınıfsal, bir baskı aracı niteliğini taşıması gibi.

Lenin "2. Enternasyonalin iflasi" (1915) adlı broşüründe şöyle diyor: "Savaşa uyguladığımızı takdirde, diyalektiğin temel kuralı... bize 'savaşın politikanın başka araçlarla (açıklayalım, şiddet yolu ile) devamından başka bir şey olmadığını' öğretir. Marks ile Engels her zaman bu görüşü benimseyişler, her savaşta ilgili devletin -ve bünyelerindeki çeşitli sosyal sınıfların- belli bir andaki politikasının devamı saymışlardır."

Şimdi birileri çıkıp bu evrensel gerçeğin ML'nin bu temel belirtisinin günümüz açısından artık geçerli olmadığını, eskidiğini söylüyor.

Gorbaçov, Perestroika (Değişim) adlı kitabında şöyle diyor: "Doğru, dünya artık eskisi gibi değil ve yeni sorunları, geçmiş yüzyıllardan aktarılan fikirlere dayanılarak çözümlenemez. Hâlâ savaşın başka tür politikaların bir devamı olduğu görüşüne sarılabilir miyiz?" sarılamayız diyor bay Gorbaçov. Ve savaşın politikanın başka araçlarla sürdürülmesi demek olduğu ML anlayışı, "geçmiş yüzyıllardan aktarılan fikir" olarak mahkûm ediyor!

Sahte TKP şefi Haydar Kutlu ve Gün Dergisi yazarı Sedat Karaçam'ın benzer şekillerde ifade ettiği bu anlayışı Almanya Sosyalist Birlik Partisi Sözcüsü Ronald Bayer'de şöyle dile getiriyor: "Nükleer savaş geçmişteki savaşlardan farklı olarak, politikanın başka araçlarla sürdürülmesi olmayıp her türlü politikanın ve doğallıkla her türlü ilerlemenin sonu olacaktır."

Bu ne zekice bir tanımlama ve ne de derin bir kavrayış! Doğrusu Hegel'in idealizmini aratmıyor.

Böyle bir kafa genellikle başta planladığı politik amaçlarına ulaşamaz. Tam tersi sonuçla karşılaşır. Ama bu onun savaşa politik amaçlarla katıldığı ve gene savaşı politik amaçlarla sürdürdüğü gerçeğini zerre⁽²⁾ kadar ortadan kaldırmaz. Sorun savaşın nasıl sonuçlandığı değil, savaşın savaş olarak taşıdığı nesnel nitelikler. Bu nitelik daima savaşın, politikanın şiddet araçlarıyla sürdürülmesi demek olmuştur. Ve öyle de olacaktır. Lenin, diyalektiğin temel kuralının uygulanmasıyla bu sonuca varıldığını söylüyor. Ama anlaşılın, bu nükleer silahların gücü, salt savaşların özsel niteliğini değil, diyalektiğin temel kuralının da değiştirmeye yetiyormuş!

"Nükleer alıklığın" böylesine de pes doğrusu.

Ahmaklığın politikaya girmesi, kuşkusuz bugünün olayı değildir. Ama sorun ahmaklık sınırlarında kalsa, hiç değilse sevimsizliği bu derece şiddetli olmazdı. Bundan öte, bilinçli bir çarpıtma var ortada. Ahmaklık, bu bilinçli çarpıtma ile ince kurnazlıklar yapılmak istenirken çıkıyor ortaya.

Burada konunun içeriğine bakıp, onu önemsiz bir sapma olarak yorumlayanlar olabilir. Bir an için önemsiz olduğunu varsaysak bile önemsiz ve eksiksiz gibi görünen şeyler başka koşullarda önemli ve çok etkili hale dönüşebilir. Şeylerin etkinliğinin doğal sınırları vardır. Ama bu etki gücü, değişik koşullarda değişik sonuçlar verir. Örneğin bir su damlacığı, bir su damlacığı olarak pek bir önem taşımaz. Boş bir bardak içinde varlığı bile hissedilmez. Ama gene aynı su damlacığı dolu bir bardağı taşırmaya yeter.

Kaldı ki; burada sözkonusu olan; ancak başka koşullarda önem kazanabilecek bir konu olmaktan öte, bu haliyle doğrudan büyük önem taşıyan bir konudur. Çünkü savaşın politik niteliği gizlendiğinde doğal olarak onun sınıfsal özü de gizlenmiş olur.

Modern revizyonizmin savaş -politika ilişkisinde sergilediği bu yaklaşım mantığı yeni ortaya çıkmamıştır. Bugün yeniden ısıtılıp piyasaya sürülen bu "teori", atom bombası ilk kez ortaya çıktığında Tito kliği tarafından gündeme getirilmişti. Daha sonra Togliatti'nin revizyonist tezlerinin bir parçasını oluşturdu bu görüşler, Mao önderliğindeki ÇKP; polemiklerinde onlara en güzel şekilde cevaplarını vermişti.

Gerek Tito, gerek Togliatti ve gerekse bugünkü modern revizyonistler, benzeri ifadelerle aynı şeyi tekrar edip duruyorlar: Modern askeri tekniklerin gelişmesiyle, savaşların nitelikleri de değişmiştir. Evet, "biçim" yönünden değişmiştir. Silahlar politikanın çok daha güçlü araçları haline gelmişlerdir. Salt savaşlarda politik amaçlar için kullanılmakla kalmıyorlar; eskisinden çok daha üst boyutta sürekli bir tehdit unsuru olarak bulunduruluyorlar. Teknik gelişme ve değişim kendi başına savaşların özsel yönünü, politik sınıfsal niteliğini değiştiremez. Engels, elbise fırçası, memeli hayvan diye sınıflandırılabilir bile süt veremez diyerek boşuna alay etmemişti bay Dühring'le, Marx'da bu konu için şunları söylüyordu:

"Bu eşek her sınıf hareketinin, sınıf hareketi niteliğiyle zorunlu olarak siyasal bir hareket olduğunu bile anlayamamış"⁽⁷⁾ Marx'ın dile getirdiği bu sözleri günümüzdeki sahiplerine teslim ede-

rek geçiyoruz.

HAKLI-HAKSIZ SAVAŞLAR

Bu konudaki Marksist anlayışı Lenin "Sosyalizm ve Savaş" adlı yazısında yetkin biçimde formüle etmişti. İçeriği çok açık olan bu konuyu gene de kaba hatlarıyla dile getirmeye çalışalım.

Eğer bir savaşın özü emperyalist amaçlarla yürütülen bir talan savaşıysa, pazarların yeniden paylaşımı doğrultusunda yapılan ve emperyalist egemenlik ve kârlar uğruna halk yığınlarının mahfuna neden olan bir savaşa, farklı sömürücü grupların ya da devletlerin çıkar savaşıysa, bu tür savaşlar haksız savaşlardır. Haksız olduğu kadar da mahkûm edilmesi gereken, aktif olarak karşı çıkılması gereken savaşlardır. Bu tür savaşlar karşısında sınıf bilinçli proletaryanın görevi; somut şartların somut tahlili ilkesi ışığında taktik politikalar belirlemektir. Bu taktik politikaların temel biçimi emperyalist savaş iç savaş dönüştürme politikasıdır. Bu politika haksız savaşa, haklı savaşa karşı çıkma politikasıdır.

Ama eğer bir savaşın özü; proleterya önderliğindeki halk yığınlarının sömürücü egemenliğine karşı verdikleri bir savaş ise, demokratik ve ilerci bir savaş ise, yabancı zulme son verme savaşı ise, böyle savaşlar proleterya ve ezilen halklar açısından tamamen haklıdır. Haklı olmaktan öte, yerine getirilmesi zorunlu bir görevdir. Lenin "Ata topraklarının savunulması, emperyalist bir savaşta, bir yalandır. Fakat demokratik ve devrimci bir savaşta değil" demişti.⁽⁸⁾

Oysa şimdi birileri çıkıp, nükleer silahların ortaya çıkmasıyla ML'in haklı ve haksız savaşlar konusundaki ilkesel tutumunun eskidiğini, modasının geçmiş olduğunu ve artık geçerli olmadığını ilan ediyor:

Ronald Bayer şöyle diyor:

"Lenin ve Karl Liebknecht tarafından dile getirilen ve bu yüzyılın ilk yılları için tümüyle geçerli olan emperyalist savaşın iç savaş dönüştürülmesi sloganı, bu koşullarda kesinlikle düşünülemez. Ayrıca devrimci gücün, toplumsal ilerlemenin ebesi olduğu, savaşların haklı ve haksız oldukları, sosyalist silah sistemlerinin üstünlüğü, diğer bazı geleneksel görüşlerin özlü bir biçimde düzeltilmesi gerektiğine inanıyoruz."⁽⁶⁾

H.Kutlu ise haklı ve haksız savaş ayırımı yapmanın artık geçerli olmadığını "dahice" bir yorumla şuna bağyor: "... Marxistler savaşları, belirli sınıfsal amaçları olan politikaların uzantısı olarak tanımlamış, haklı-haksız savaş ayırımını yapmışlardır. Günümüzde ise, bilimsel-teknolojik devrimin sonuçlarının

askersel teknolojiye uygulamasıyla ortaya çıkan yeni bir durum vardır... nükleer silahlar vardır." (3) Savaşın, politikanın bir uzantısı olduğu gerçeği inkâr edilince, doğal olarak onun sınıfsal özü ve dolayısıyla onun haklı haksız mı olduğu da ortadan kalkmış oluyor! Bu iki "teori" bir bütünlük içinde savaş ve barış konusundaki modern revizyonist politikalara dayanak olarak ileri sürüyor.

Savaş olgusu varoldukça, savaşlara niteliğini veren sınıfsal öзде varolacaktır. Bu öz, onun haklı mı, haksız mı olduğunu tayin eder. Nükleer silahların varlığı, ya da kullanılması bu gerçeği zerre kadar değiştirmez. Çünkü savaş nesnel bir gerçeklik halini aldığı anda, sizin ona yüklediğiniz anlamdan bağımsız olarak kendi nesnel niteliğini de beraberinde taşır. Marks'ın belirttiği gibi, nesnelere ya da nesnel durumun adını değiştirerek, nesneyi ya da nesnel gerçekliği değiştiremezsiniz. Diyalektik benimsenmez sözle değil, onu bakış açısı haline getirmek ve bunu pratik etkinliğe dönüştürmekle gerçekleştirebilir. Kaba ve idealist yorumlamalar, diyalektik adına yapılsalar da, bu onların kaba ve idealist olduğu gerçeğini değiştirmez.

Lenin şöyle demişti:

"... Tartışmalara yol açan esas neden, savaşın sınıf niteliği temel sorununun, (haklı mı, haksız mı olduğunu belirleyen de budur.) savaşın neden patlak verdiğinin, savaşı yürüten sınıfların, bu savaşa yol açan tarihi ve tarihi-iktisadi şartların unutulmasıdır." (9) Modern revizyonistlerin sorunu kavrayışlarında ise basit bir unutma değil, bilinçli bir çarpıtma vardır. Daha önce belirttiğimiz gibi bu revizyonist teoriler yeni değildir ve M.Zedung tarafından çoktan mahkûm edilmiştir. Ama modern revizyonist "teorisyen"ler, karşı-devrimci politikalarına "maddi zemin" bulmak amacıyla bu yalın gerçekleri bile ters yüz etmeye çalışıyorlar. Bırakalım onların bu saçmalıklarını bir de Hesiodis yanıtılasın... Yunan Mitos'unun yazıcılarından Hesiodis "İşler ve Günler" adlı eserinde ilk çağ insanların bile bilincine yansıyan bu yalın gerçeği şöyle dile getiriyor:

"İki türlü kavga vardır bu dünyada
Biri övülmeye değer, öteki kötülenmeye
Özden apayındır bu iki kavga
İnsanı kanlı savaşa götürür biri
.....
Öteki....
İnsanlara yararlıdır o kavga o kavga ki
eli tutmaz insanları bile
İşe sürükler..."

BARIŞ POLİTİKALARI (BARIŞ AMA HANGİ BARIŞ)

Açıktır ki, ancak savaşlara nihai olarak son verecek bir toplumsal giz tam da kalıcı ve gerçek bir barıştan söz edebilir. Ve barış, bu haliyle toplumsal ideallerimizden birini oluşturur.

Ancak şunu özellikle belirtmek gerekir ki, toplumsal koşullardan, nesnel durumlardan bağımsız soyut bir barış savunuculuğu olamaz. Örneğin günümüz açısından soruna bakacak olursak, barıştan yana olmanın bizzat savaşarak mümkün olduğunu görürüz. Diğer yandan da bizzat savaşa karşı çıkarak da barıştan yana olunur. Burada önemli olan nasıl ve ne için barış sorusuna verilen yanıtıdır. Çünkü sözkonusu olan iki ayrı barış biçimidir.

Birincisi; gerçek barış, savaşızsız sömürsüz bir toplumsal sistemin kalıcı barışını dile getirir. Ve bu yönüyle uğruna savaşım yürütülmesi gereken nihai bir amaç durumundadır.

İkincisi ise, mevcut toplumsal sistemde haksız savaşların çıkmaması ya da süren bir haksız savaşa son verilmesi anlamını içeren ve bu yönüyle "relatif barış" diye adlandırılabilir bir politika-dır. Bu kalıcı ve ideal olan bir barış değil, sömürü sisteminin sürdüğü koşullarda olduğu için geçici, sallantılı ve ideal olmayan bir barıştır. Haksız savaşlara tüm süreçlerde karşı çıkılması bakımından bu relatif barış politikasının stratejik bir anlamı da vardır.

Haklı-haksız savaş ayırımı yapmak ve buna göre politika belirlemek, barış konusundaki somut tavrıda ortaya çıkarır. Buna göre proletarya önderliğinde ulusal ve sosyal kurtuluş için savaşım (genel olarak haklı savaşlar) yürütme, gerçek barışa ulaşmanın temel kistasıdır. Diğer yandan, emperyalist talan savaşında ve genel olarak tüm haksız savaşlar karşısında, bu savaşlara son verilmesi yönünde barışı savunmak doğrudur. Yalnız burada da, olası özgün taktiksel dönemleri soyutlayarak, barışı gerçekten savunmak ulusal ve sosyal kurtuluş için savaşımı yoğunlaştırmakla mümkündür. Bu anlayış şu ML özdeyişte en güzel şekilde ifadesini bulur. "A devrimler savaşları önlüyor, ya savaşlar devrime yol açar."

Kısacası, çağımız açısından, genel anlamda gerçek barışı savunmak ve onun kalıcı hale geleceği toplumsal sisteme ulaşmak ancak ve ancak haksız savaşlara karşı çıkıp haklı savaşlar yürütmekle mümkündür. Çünkü emperyalizm yeryüzünden silinmedikçe, kalıcı ve gerçek anlamda bir barıştan söz edilemez.

Modern revizyonistlerin barış adına savundukları tezler, bu ML yaklaşımla taban tabana zıttır.

Savaş ve barış konusuna yaklaşımda ilk farklılaşmalar SBKP'nin 20. Kong-

resi'nden sonra başladı. İktidarı gaspeden Krusçev revizyonizmi anti-ML görüşlerini ilan etmekte gecikmedi. İlk olarak Leninist "barış içinde birarada yaşama" anlayışının yerini revizyonist anlayışlarla değiştirdiler. "Barış içinde yarış", "barış içinde geçiş" bu anlayışların bir varyantı olarak biçimlendi. En çok kullanılan en sevilen sözcük barış sözcüğü oldu. Ama bu nasıl bir barıştı? Gerçek içeriği boşaltılmış, proletaryanın ve ezilen halkların devrimci mücadelesinin önüne geçirilen sınıf işbirliğini yücelten bir barıştı.

Lenin Otvostlere "insan, en büyük gerçeki birer başağlık haline ve en soylu amaçları boş sözlere çevirebilir. İşte sizin yaptığınız bu" demişti. (10)

Onların barış konusunda yaptığı da budur. Onların Barış dedikleri şey, bağışlaştırılmış ve gerçek içeriği tersine dönüştürülmüş bir barışıdır.

Barış içinde birarada yaşama Leninist tezinin anlamı açıktır. Devrim yapan ülkelerde sosyalizmin inşasına elverişli koşullar yaratmak amacıyla, emperyalist saldırının önüne geçmek, emperyalizmin saldırgan yüzünü göstermek ve genel olarak haksız savaşlara engel olmaya çalışmaktır. Sosyalizmin hiç kimseye zorla benimsetilemeyeceği gibi, hiçbir ülkeye de dışarıdan ihraç edilemeyeceği gerçeği, neden sosyalist ülkelerin ayrı toplumsal sistemlere sahip ülkelerle barış içinde birarada yaşaması, savaşmama-yı istediklerine ışık tutan diğer bir etken-dir. Bunun sınıf işbirliğiyle hiçbir ilişkisi yoktur. Ve bu hiçbir zaman, diğer ülkelerdeki proletaryanın ve ezilen halkların kendi ülkelerindeki egemen sınıflara karşı savaşmamaları, onlarla barış içinde birarada yaşamaları anlamına gelmez. Tam tersine, bunları zorunlu bir koşul olarak varsayar ve enternasyonalist dayanışma ve destek içine girmeyi gerektirir. Bu nedenle barış içinde birarada yaşama politikaları, sosyalist bir ülkenin dış politikasının yalnız başına temel bir ilkesi değildir. Salt buna indirgenirse o zaman bu politika enternasyonalist görevlerin terk edilmesini ve sınıf ulaşmacılığını doğurur. Sosyalist bir ülkenin dış politikasının üzerinde yükseldiği temel ise Lenin şöyle dile getirir: "Her türlü emperyaliste karşı ileri ülkelerin devrimcileriyle ve ezilen halklarla ittifak-proletaryanın dış siyaseti işte budur." (11)

Modern revizyonistler elbette bu anlayışa sadık kalmadılar. "Barış içinde bir arada yaşama", "barış içinde yarış", "barış içinde geçiş" politikalarıyla dünya halklarının devrimci mücadelesini dizginlemeye ve kendi amaçları doğrultusunda kullanmaya çalıştılar. Karşı-

devrimci sınıf nitelikleri bunu gerektiriyordu. Modern revizyonistlerce temel yol olarak benimsetilmeye çalışılan "barışçıl geçiş" konusu, bilisel sosyalizmin ustaları tarafından istisnai bir durum olarak öngörülmüştür. Örneğin Lenin bu durumu çok ender olarak rastlanılabilecek bir olasılık olarak niteler. Dünyada yaşanan toplumsal pratik şimdiye kadar böyle bir örnek vermemiştir. Bu özel şartların birliğini gerektiren belki hiç gerçekleşmeyecek bir olasıdır. ML anlayışı, toplumsal gelişme ve dönüşme diyalektiğini buna dayandırmaz, devrimci zoru temel alır. Devrimin kansız ve kolay olmasını, parlamenter çoğunlukla gerçekleşebilmesini herkes ister ama, istekler gerçekliğin yerine konulursa, bu halkı silahsızlandırmak olur. Bu nedenledir ki, devrimciler kendilerini boş istemlerin tutsağı yapmaz. ve Marks-Engels'in "Alman İdeolojisi"

adlı yapıtında dile getirdikleri şu sözleri rehber edinirler.

"Gerçekte, pratik materyalist için, yani sosyalist için sorun, mevcut dünyayı devrimci bir şekilde değiştirmek, bulunmuş olduğu duruma saldırmak ve onu pratik olarak değiştirmektir."⁽¹²⁾

Bunun karşısında modern revizyonistler ne diyor ona bakalım. Ronald Baver şöyle diyor:

"Birinci Dünya Savaşı sırasında kalıcı bir barışın gerçekçi tek yolu, sosyalist devrimden geçiyordu. Bugün nükleer bir felaketin önlenmesi, yeryüzünde barışın korunması ve bölgesel anlaşmazlıkların barışçı yoldan çözülmesi, toplumsal ilerlemenin en önemli ön gerekleridir."

Burada açıkça şu söyleniyor: Sosyalist devrim I. Dünya Savaşı için geçerliydi, bugün ise toplumsal ilerleme barışçı çözümlerle gerçekleşmelidir. Peki

ama bu nasıl bir toplumsal ilerlemedir? Sosyalist devrim barışçıl araçlarla gerçekleşmeyeceğine göre bu toplumsal ilerleme tamamen kapitalist düzen sınırları içinde olması düşünülen "iyileşme"lerdir. Aynı kişi ortaya koyduğu görüşlerin ML ile uzaktan yakından ilişkisi olmadığı bilincinde olarak gelecek eleştirilerin önünü almak için şöyle diyor: "Bu... sınıf ilkelerinden ayrılma gibi görülebilir. Bu suçlamanın temeli yoktur."⁽⁶⁾ Bu "uyanık politikacı" adayına diyeceğimiz şudur: Dalından kolay kopsa da ayva çiğnenmeden yutulmaz.

Modern revizyonizmin "Yeni" incileri bu kadar değil. Devam edelim. "Almanya Komünist Partisi" sözcüsü George Kwiatowski şöyle diyor: "Bu görev (barışın korunması görevi) sınıfsal, ideolojik, partisel, politik ya da ulusal sınıflara bakılmaksızın insanları birleştiren bir görevdir. Halklarla (bu kelime

ya çeviri hatası, ya da ifade hatası olmalı. Çünkü barış görevinin halklardan öte, 'emperyalizmin en saldırgan güçleri' dışındaki insanları kapsadığı söyleniyor) emperyalizmin en saldırgan güçleri arasındaki çelişki, insan türünün 'olmak ya da olmamak' sorunuyla yüzyüze olduğu zamanımızın ana politik çelişkisi haline gelmiştir."⁽⁶⁾ Evet burada bir "olmak ya da olmamak" sorunu vardır. Ama bu devrimci ve ML olmak ya da olmamak sorunu. Açık ki bu Shakespeare hayranı kendisine shylock⁽¹³⁾ rolünü uygun görüyor, devrimciliği değil.

Daha bitmedi, Kwiatowski, bu durumun toplumdaki uzlaşmaz çelişkileri ortadan kaldırmayacağını söyleyerek şöyle devam ediyor: "Bu nedenledir ki, örneğin işçilerle 'iyi kapitalistler' arasında barışın savunulması konusunda bir tavır takınan sahipleri olan (!) işletmelerde daha yüksek ücret ve işin korunması için olan mücadelenin (yani ekonomik mücadelenin diyor, politik savaşımın değil) terkedilmesi anlamını içeren bir sivil barıştan söz etmek kesinlikle yanlıştır. (Aman bu ne kararlılık böyle, bay Kwiatowski, şaşırtıyorsunuz!) Yine bir başka noktanın da akılda tutulması gerekiyor. Barış insan türünü bir bütün olarak ilgilendiren bir konu olabilirse de bazı sınıfsal yönleri yine de vardır."⁽⁶⁾

Barışın "yine de" "bazı sınıfsal yönleri" vardır demekle ne büyük lütf gösteriyorsunuz bay Kwiatowski. İşin korunması ve yüksek ücret için mücadelenin terkedilmesini vaaz eden, ama bu ücretli kölelik sisteminin ortadan kaldırılmasını hedefleyen pratik mücadelenin, devrimin adını bile ağzına alamayan, aksine sömürü sistemini açıkça savunan bu "kararlı" burjuva kaleşörü salt kişisel görüşlerini dile getirmiyor. Çünkü bu modern revizyonizmin genel politikasıdır. Birkaç örnek daha verelim:

"... Dünyamıza yeni ve barıştan yana bir iklim kazandırılması günümüzün en önemli, en can alıcı sorunudur."⁽²⁾

"Barış için mücadele sınıfsal yönleri olmakla birlikte, yalnız sınıfsal olarak ele alınmayacak, genel insansal, evrensel bir boyut kazanmıştır. (...) "Günümüzde barış sorununun yeni boyutu karşısında hiçbir ülke kayıtsız kalamaz. Dikkat ederseniz ülke diyoruz, halk, sınıf parti vb. demiyorum." "Türk komünist(!)'lerinin bugün birincil hedeflerinin kapitalist-toplumsal ilişkiler çerçevesi içinde burjuva demokrasisinin tam olarak gerçekleştirilmesi olduğu..."⁽⁶⁾ vb. vb... Burada önemli gördüğümüz iki noktaya değinmek istiyoruz.

Birincisi; bu revizyonist baylar, önce savaş olayının özünü boşalttıktan son-

ra, barış olayını da esasta sınıfsal yönü olmayan bir şey derecesine indiriyorlar. Peki sınıfsal olan ne kaldı diye soracak olursanız cevap hazırdır: "Dar sınıf bakışı açısıyla yaklaşıyorsunuz" diyeceklerdir size.

Savaş konusunda yaklaşımı ele alırken, barış konusundaki genel perspektifi de koymuş olduk aslında. Çünkü sınıf bilinçli proletaryanın barış konusuna yaklaşımı mevcut toplumsal sistemde ancak savaş perspektifi ile açıklanabilir. Barış nihai hedefine ulaşmanın temelinde bu vardır çünkü.

Lenin şöyle demişti: "Pasifistlerin her iki türü de 'savaşın barış politikasının uzantısı; barışında savaş politikasının uzantısı olduğunu' asla anlayamamışlardır."⁽¹⁴⁾ Modern revizyonistler ise, bundan da öte savaşı ve barışı sınıflarüstü bir şey biçiminde yansıtarak, her türlü savaşa karşı çıkılmasını ve her türlü "barış"ın benimsenmesini vaaz ediyorlar. Her ikisini de politikadan, daha doğrusu proletaryanın sınıf çıkarlarından soyutluyorlar. Oysa kendisine sosyalist ya da devrimciyim diyen her kişi ya da parti bu sınıf çıkarlarını temel aldığı iddia eder. Çünkü tüm insanlığın gerçek kurtuluşu, yeryüzünde gerçek barış ve savaşı bir dünyanın kurulması, bu çıkarların savunulmasıyla gerçekleşebilir ancak. Bu toplumsal gelişimin nesnel yasasıdır. Ama onların gerçek diyalektiği kullanmak diye bir derleri yok. Çünkü onların biricik yöntemi "gelinciklerle süslenmiş metafizik"tir.

İkinci konu ise; "yeni tarz düşünme" ve "barış" politikaları doğrultusunda ekonomik ve demokratik mücadelenin bayraklaştırılmasıdır. Dikkat çekici olan şey, kitlelerin kendiliğinden gelişecek ekonomik mücadeleleriyle ve burjuva anlamda bile demokratik denmesi zor olan taleplerle sınırlandırılması, bunların yüceltilmesi bu yolla gerçek kurtuluşu yönelecek mücadelelerin önünün alınmaya çalışılmasıdır.⁽¹⁵⁾ Bunu en açık olarak H. Kutlu'nun sözlerinde ve pratiğinde görebiliriz. Tam bir burjuva politikacı gibi şov yapan H.Kutlu ve şefliğini yaptığı sahte TKP, tpki geçmişte olduğu gibi büyük şefin emirlerini "sonsuz bir bağlılıkla" yerine getiriyor. Şimdi o da "demokrasi" ve "barış" şampiyonluğuna soyundu. Bu Gorbaçov müsvettesi, zaten aralarında önemli bir ayrılık noktası bulunmayan TİP ile "evliliği" gerçekleştirerek Türkiye'ye geldi. Gelirken de hakim sınıflara her türlü yaltaklanmayı en "onurlu" tavır olarak yerine getirmeyi ihmal etmedi. Bu durum Tanrıların hatırlatıyor. Homeros, İlyada adlı eserinde Zeus'a şunları söyler:

"Cenk işleri sana vergi değil, yavrum Sen evliliğin gönül açan işlerine ver kendini."

H. Kutlu, tanrısının buyrukları doğrultusunda "evliliğin gönül açan işleri" ile uğraşırken gerçek sınıf niteliğini bir kez daha gözler önüne seriyor. Engels, "köpek, efendisinde tanrısını görür ama bu efendisinin dünyanın en büyük namussuzu olmasını engellemez" diye boş yere dememişti!

Bakın daha neler söylüyor küçük Gorbaçov: "Biz açıkça söylüyoruz: Türkiye'de istikrarın savunucusuyuz." O hangi istikrarın, kimin istikrarının? "Biz başından beri muhalefet partilerinin bir seçim ittifakı yapmalarının gerekliliğine işaret ettik. Bugünkü koşullarda hiçbir parti Türkiye'nin sorunlarını kendi başına çözemez. Buna hükümetteki ANAP'da dahildir." Yani bu egemen sınıf partileri Türkiye'nin sorunlarına çözüm getirecek güçler oluyor mu? Çözüm ama hangi çözüm? "Biz ebette ki kendimizi SHP'ye daha yakın görüyoruz"⁽¹⁶⁾ Ona ne şüphe!

Ayrıca hakim sınıflara güven vermek ve onların sempatisini kazanmak için şunları söylemeyi de ihmal etmez: "Türkiye'ye gelişimiz bir gerginlik yaratma amacı taşıyor. Bir gövde gösterisi yapmak için de gelmiyoruz.", "Dünya komünist (!) hareketi dünkü gibi değildir." Ne "onurlu" bir durum! Ama artık uslandık diye ilave etmeyi unuttu. Gerçi buna pek de gerek kalmamış. "Ve gördük ki, gerçekten yanlışlarımız var. Gerçeği yeterince görememiştik. Kendi gerçeğimizi de, ülke gerçeğini de, dünya gerçeğini de." Bu sözler; eğer gerçekleri görmek böyle oluyorsa, biz gerçeği görmemeye razıyız demeye zorluyor insanı! "Gördük ki, (SBKP 27. Kongre Kararlarını)dünya değişmiş, komünistler artık eskisi gibi düşünemezler. Yeni tarzda düşümleri lazım."⁽¹⁶⁾ Bu yeni tarz düşünenin ne kadar "yeni" olduğuna daha önce değinmiştik, ileride yine değineceğiz.

Proletarya diktatörlüğü için ise "bizim programımızdan artık bu sözler kalktı" diyerek zaten modern revizyonizmin hiçbir zaman savunmadığı sosyalist olmanın bu temel ilkesini açıktan yadıyor, ama diğer yandan, yanına çekebileceğini umduğu devrimci çevrelerden tümden uzaklaşmamak için içerik olarak kalkmadığını söylüyor. İki ipte birden oynamaya niyetli cambaz, ikisini de başaramaz. H.Kutlu da böyle yapayım derken, yaptığı işi eline yüzüne bulaştırıyor. Keza NATO konusu gene öyle vb. vb. (Bu "kader kurbanı"nın bunca samimi ikrarından sonra Özal onu "Pişmanlık Yasası"ndan yararlandırmazsa doğrusu büyük haksızlık etmiş

olur, değil mi?!)

Tüm bunlardan sonra H.Kutlu kendisinin ve örgütünün "Komünist" olduğunu utanmadan gene her fırsatta ilan eder. Ama 'gerçek komünist' için önemli olan, bu mevcut düzeni devirmek olduğu halde, o⁽¹⁸⁾ tam tersine korumaya çalışır, son tahlilde yıkmaya değil ele geçirmeye...

Açıktır ki; kişinin ya da partinin kendi hakkında taşıdığı fikre ya da kendisine vermeye çalıştığı görünüme dayanarak onun hakkında doğru bir yargıda bulunulamaz. Yargımız esasta pratiğe dayanmak zorundadır.

Görüldüğü gibi H.Kutlu, partisi adına hakim sınıflara yaltaklanarak onlara yararlanmaya çalışıyor. Biz bunlara şaşırıyoruz. Çünkü daha önce tespit ettiğimiz sınıfsal niteliğiyle çelişmiyor onun bu tavırları. Ama şaşırın, "bu kadar da olmaz" diyerek hayret dolu bakışlarla gelişmeleri izleyen dostlarımız var, onlar da artık modern revizyonizmin gerçek niteliğini tanımahılar. H.Kutlu kendisini yeterince tanıtır.

İşte, toplumsal pratik tüm modern revizyonist cephenin gerçek yüzünü gözler önüne seriyor. "Yüce Barış" sloganlarının altında yatan soysuzlaşma ve barıştan gerçekte ne anladıkları ortaya çıkıyor. Yeni teoriler yaratmak yeteneksizliği onları 2. Enternasyonal şeflerinin Tito, Togliatti ve Kuruşçev revizyonistlerinin bayatlamış teorilerini kabaca cilalayarak ve buna "yeni düşünce tarzı" adını vererek piyasaya sürmelerine neden oluyor.

Lenin şöyle demişti:

"Marksizmin bu bayağlaştırıcıları Marx'ın eleştiri silahı yerine, silahın eleştirisinin konmasının gereği konusunda söyledikleri üzerine hiçbir zaman kafa yormamışlardır. Haksızlık etmek istemeyiz. Marksizmin yeni bayağlaştırıcıları bu konuya kafa yormuşlardır, ama onların bu kafa yoruları nasıl olur da silahların eleştirisine engel oluruz, doğrultusunda olmuştur. "Sefaletin Felsefesi" çoktan yazıldı, onlar şimdi aklamaların ve ihanetin felsefesini yazıyorlar. Bunu yaparken de, ormanda odun, göl kıyısında balık satmayı pek seviyorlar."⁽²⁰⁾ Ama bilinmeli ki; anti-ML, idealist, nesnel gerçekliğe dayanmayan görüşler ne kadar süslenirse, süslenilsin, nesnel gerçeklik karşısında, ML karşısında, diyalektik materyalizm karşısında güçsüzdürler, kâğıttan kaplandırılar.

MODERN REVİZYONİZM GERÇEKTE SAVAŞ KARŞITI MIDIR?

Buraya kadar olan bölümlerde, mo-

dern revizyonist cephenin "barış" çığırkanlığının gerçek niteliğini açıklamaya, nasıl bir "barış" savunucusu olduklarını gözler önüne sermeye; bu barış savunuculuğunun gerçekte proletaryanın ve ezilen halkların devrim mücadelesine engel olmak, kapitalist düzeni korumaya çalışmak anlamına geldiğini tanıtlamaya çalıştık. Şimdi sorunun diğer yönüne onların karşı-devrimci savaşlar karşısındaki tutumuna bakalım. Ama önce, tarihsel gelişimin bazı uğraklarına genel hatlarıyla göz atmakta yarar var.

Burjuvazinin feodalizme karşı üstünlük savaşının alevlendiği dönemlerde burjuvazi ve onun kuramcıları / sözcüleri sınıf savaşımına karşı çıkmadıkları gibi, fiilen savaşın önderliğini üzerlerine alıyorlardı. Ancak proletaryanın, burjuvazi için açık bir tehdit oluşturmaya başlamasından sonradır ki, artık burjuvazi için açık bir tehdit oluşturmaya başlamasından sonradır ki, artık burjuvazi, en keskin gerici niteliğini gösteriyor, sınıf savaşımı yolundaki geçmiş anlayışlarının yerini de toplumsal barış çığlıkları alıyordu. (Tıpkı bugünkü modern revizyonistlerin ki gibi.) Ama bu barış çığırkanlığının kendisi halk yığınlarının mücadelesini ezmenin, sindirmenin, açık sınıf savaşımı biçimindeki şiddet yöntemlerinin yanı sıra yürütülen pasifikasyon amaçlı demogojik aldatma yöntemleri olarak şekilleniyordu. Hatta kimi burjuva kuramcıları geçmişte savaş nedenlerinin ekonomik çıkarlara dayandığını, sosyal adaletsizlikler karşısında bunun haklı olduğunu ifade ederlerken, daha sonraları özellikle emperyalist dönemde talan savaşlarını haklı kılarak "yüce ülküler" icat etme yeteneklerini ortaya döktüler.

2. Enternasyonalin 1. emperyalist paylaşım savaşı ile nitelik kazanan sınıf

uzlaşmacı çizgisi, karşı-devrimci burjuva çizgisiydi. Onlar da barışın en keskin savunucuları kesilmekten geri durmuyorlardı. Tabii bunu yaparken "anavatan savunması" adı altında, emperyalist talan savaşını sürdüren kendi egemen sınıflarına doğrudan destek olmayı da ihmal etmiyorlardı. Savaş bütçesini onaylarken, kan ve sömürü sistemine destek olurlarken, "Yüce Barış" davası savunuculuğunu da elden bırakmıyorlardı. Lenin, onların karşı-devrimci sahtekâr yüzlerini açığa çıkardı, onların "ihane-tini" ve "utanç verici ifasını"⁽²¹⁾ gözler önüne serdi. Bu sahte barış savunucuları, işçi sınıfı içindeki burjuva ajanı rolünü üstlenen 2. Enternasyonal şeflerinin Rusya'daki izcileri, Sovyet iktidarı kurulduğunda, diğer karşı-devrimci güçlerle birleşerek sosyalist yönetime karşı silahlı mücadeleye giriştiler. Kendilerine nesnel sosyalist diyen bu dönemlerin barışçılığının burjuvaziye, savaşçılığının ise sosyalizme karşı olduğu açıkça görüldü.

Sovyet iktidarının kırk yıllık deneyiminden sonra 20. Kongre'de modern revizyonistlerin iktidarı gaspemesiyle birlikte, bazılarının içeriğine daha önce değindiğimiz karşı-devrimci politikalar uygulanmaya sokuldu.

Kruşçev'in iktidara çöreklenmesiyle birlikte yaptığı ilk iş, ML'in dünya çapındaki önderlerinden Stalin'e aşağılık bir biçimde saldırmak oldu. Bakunin'in 1. Enternasyonal döneminde Marks'a "senin öğrencim ve bununla övünüyorum" deyip amacına ulaşamayınca Marks'ı "diktatör" ilan etmesi gibi, Kruşçev'de sağlığında Stalin'e "insanlığın en büyük dahisi, öğretmeni ve önderi", "yüce yenilmez komutanı", "halkın gerçek dostu" vb. vb. defalarca övgüler düzmüş, ama onun ölümünden sonra amaçlarına ulaşınca, ona "diktatör",

"despot", "cani", "katil", "aptal" vb. çirkin hakaretlerde bulunmuştur.⁽²²⁾ Engels, "her işin başı dürüstlük" demişti. Kruşçev ve kliğinin salt bu tavrı bile onların ne derece iki yüzlü ve dürüstlük yoksunu olduğunu tanıtlamaya yeter. Bunu şimdi Gorbaçov sürdürüyor, hem de devrime ihanet edenlere madalya dağıtarak.

Onlar arasında sadece Stalin'e saldırmıyorlar, onun şahsında Sovyet ve dünya proletaryasının ve ezilen halkların önderine, ML'e ve kırk yıllık Sovyet deneyimine saldırmıyorlardı. Onların bu saldırıları, savaş ve barış, proletarya ve devrim, proletarya diktatörlüğü, sömürge yarı-sömürgelerde devrim, emperyalizm, proletarya partisi, sınıf mücadelesi vb. konulardaki ML'i içmiş eden, onun devrimci özünü boşaltan bir dizi modern revizyonist teorilerle elele yürüyordu. Süreç içinde modern revizyonizm giderek sosyal yaşama nüfuz ettikçe ve ülke sosyal-emperyalist bir niteliğe dönüştükçe, emperyalist saldırgan nitelik belirgin olarak su yüzüne çıkmaya başladı. 1968'de Çekoslovakya'nın işgaliyle başlayan ve hâlâ süren Afganistan işgali arasında geçen sürece kaba hatlarıyla bakmamız, bunu görmemiz açısından yeterli olacaktır. Bu yirmi yıllık sürece baktığımızda göreceğiz ki; "barış içinde birarada yaşama", "barış içinde yarış", "barışçıl geçiş" madalyonunun diğer yüzünde savaş vardı, kan vardı, sömürü ve nüfus alanlarını genişletme politikaları vardı. Ama önce Kruşçev ve Gorbaçov arasında bazı karşılaştırmalarda bulunarak bundan konumuzla ilgili bazı sonuçlar çıkarmaya çalışalım.

Kruşçev "Biz ABD ile dost olmak ve onunla barış ve uluslararası güvenlik mücadelesinde olduğu kadar, iktisadi ve kültürel alanlarda da işbirliği yapmak istiyoruz"⁽²²⁾ diyordu. Gorbaçov ise "Kapitalist dünyada cehalet ve karanlıklar görkemli bilim ve kültür kazanımları elele yürümektedir. İşte karşılıklı çıkar içinde işbirliği yaparak yanyana yaşayacağımız dünya böyledir. Tarihin komutu da budur."⁽²³⁾ Kruşçev "dünya meselelerinin çözülmesi için Sovyet-ABD işbirliği"⁽²²⁾ diyordu. Gorbaçov ise "Barış içinde beraberce yaşama durumundayız, karşılıklı yarar ve eşitlik esasları içinde işbirliği yapacağız" diyor.⁽²³⁾

İkisi de tam bir ağız birliği içinde,⁽²⁴⁾ ikisi de diğer emperyalistlere, özellikle ABD'ye karşı bakış ve karşılıklı çıkar işbirliğini savunurlarken proletarya ve ezilen halklara düşmanlıklarını kanlı örneklerle gösteriyorlar.

Bernstein ve Kautski'nin başını çektikleri 2. Enternasyonal şefleri, emperyalizmin sömürgelere yüksek düzeyde

bir uygarlık getirdiğini, emperyalist egemenliğin son bulmasının sömürgelerde barbarlığa dönüşüne neden olacağını söylüyorlardı. Kruşçev ise, ABD emperyalistlerine "Hem sizin, hem bizim ekonomik başarılarımız, iki büyük devletimizin, ekonomik gelişmeleri açısından asırlarca geri kalmış halklara bellerini daha çabuk doğrultmaları için yardım etmemizi bekleyen bütün dünya tarafından selamlanacaktır"⁽²²⁾ demişti. Gorbaçov da şöyle diyor: "Sosyalizm... girdiği ülkelere (örneğin Afganistan'a mı, Angoloya mı, Kamboçya'ya mı?) kapitalist ülkelerden daha hızlı bir çözüm getirmiştir." Bu "çözümler" in ve bu emperyalist "yardım" ların gerçek niteliği bir sır değil.

Burada Gorbaçov'un kendisinden öncekileri nasıl da aştığını görmek için şu sözlerine de yer vermek gerekiyor:

"Açıktır diyoruz ki, Birleşik Devletler'in dünya üzerindeki iddialarını ve hegemonya emellerini reddediyoruz. (Tek taraflı olduğu için mi? Yoksa kendi hegemonyanıza zarar verdiği ölçüde mi?) Amerikan politikasının ve yaşam tarzının bazı yönlerden (evet bütününden değil, esasından değil, bazı yönlerinden!) hoşlanmıyoruz. Fakat Birleşik Devletler halkının ve herhangi bir başka halkın, kendi kural ve kanunlarına, adalet ve zevklerine göre yaşama hakkına saygılıyız. (Bu "saygı" halka mı yoksa kölelik sistemine mi?) Modern dünyada Birleşik Devletler'in oynamış olduğu büyük rolü biliyor ve hesaba katıyoruz. Amerikalıların dünya uygarlığına katkısına değer veriyoruz. Birleşik Devletler'in meşru çıkarlarını tanıyoruz. (Yukarıdaki "saygı"nın ve "değer" verilen nasıl ve kime yönelik olduğu burada daha açık olarak ortaya konuyor.) Ve bu ülke olmadan nükleer bir facia tehlikesini ortadan kaldırmamız ve sürekli bir barış sağlamanın imkânsız olduğunun bilincindeyiz. (ABD emperyalizmi olmadan sürekli barış sağlanamazmış, oysa "eskimiş" Leninist anlayış sürekli barışın ancak emperyalizmin ortadan kalktığı koşullarda mümkün olduğunu söylerdi.) Amerikan halkına karşı hiçbir kötü niyetimiz yok. Bütün alanlarda (örneğin, sömürü ve köleleştirme mi?) işbirliği yapmaya istekli ve hazırız. Fakat eşitlik ve iki taraflı anlayış ve karşılıklı esasları içinde işbirliği yapmak istiyoruz."⁽²⁵⁾ Ne masumane istekler!

Burada ilginç olan tek şey, gerek iç politikada, gerekse dış politikada burjuva liberalizme tekabül eden ama esasta onu bile tam anlamıyla karşılamayan politikaların sosyalist etiket takılarak pazarlanmaya çalışılmasıdır.

Bu arada şunu saptamak gerekir. II. Enternasyonal şefleri açısından olduğu

gibi, sosyal emperyalistler açısından da sınıf savaşımını açıktan yadsımak kendilerine verdikleri görünüme ters düşerdi. Onun için sınıf savaşımını savunur görünüp, onu reddetmek gerekiyordu. (Ama bu reddetmenin kendisi tersine dönmüş bir sınıf savaşımı olacaktı elbette.) İşte nükleer savaş tehlikesi, onlara bu teoriler için eşi bulunmaz bir "madde zemin" verdi.

Nükleer savaş bir umacı gibi sunup, bu tehlike karşısında ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerinden "fedakârlık" teorileri geliştirdi. Artık her şey "yüce barış" içindi! Artık sınıflarüstü bir insanlık sorunuyla barış. Ama nükleer savaş tehdidi karşısında ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarından "fedakârlık" edenler aynı fedakârlığı işgal politikalarından vazgeçerek göstermeye yanaşmıyorlardı nedense?

Gorbaçov şöyle diyor: "Normal düzen yerleştikçe (daha önce değil) askerlerimizi Afganistan'dan çekeceğiz ve Batı'nın elinden bu silahı alacağız."⁽²³⁾ Afganistan için bugünkü durumda Gorbaçov'un "barışçı çözüm" anlayışını benimsediklerini söylemesi, salt genel politikasındaki "tutarlılığı" göstermek kaygısından kaynaklanmıyor; tersine oyalamayı da içeren bu taktik tali bir faktör olarak duruyor, asıl önemlisi giderek güçlenen Afgan direnişçileri karşısında olduklarını görmeleridir. (Nitekim kukla başkan Necibullah'ın açıklamasına göre, Afgan direnişçileri ülkenin yaklaşık üçte birini kontrolleri altında bulunduruyorlar.⁽²⁶⁾ Oysa durumlarının görece iyi olduğu Kamboçya'da böyle bir "barışçı çözüm" nedense gündeme alınmıyor. Yapılan bazı politik manevralar ise esasta kendilerine vermek istedikleri "barışçı" görünümünü kuvvetlendirmeyi amaçlamaktan öte gitmiyor.

Bu arada biraz geçmişe doğru uzanalım.

Güneydoğu Asya'da RSE'nin ileri karakolu haline gelen Vietnam, Hindi Çini federasyonu adı altında Laos'u ve Kamboçya'yı nüfuzu altına almak için planlar geliştirmeye başlamıştı. 1977'de Vietnam, Laos'a "Dostluk ve İşbirliği Antlaşmasını" imzalatıyor ve bu ülkede 50 bin kişilik bir askeri güç buldurma imtiyazını elde ediyor. Kamboçya'da ise, bağımsızlığını korumaya kararlı yönetim karşısında istemlerine ulaşamayan Vietnam, bu ülkede askeri darbe teşebbüsüne girişti. İşbirlikçisi, Heng Samri'nin darbe girişimi destekli kalıyor ve başarısızlığa uğruyordu. Bu tür yöntemlerle istedikleri sonuçlara ulaşamayacağını gören modern revizyonistler, işgal hazırlıklarına başladılar. Bu hazırlıkların asıl yönlendiricisi olan RSE, Vietnam'a büyük ölçüde silah sev-

kiyatının yansıması, binlerce "askeri danışman" da gönderiyordu. Diğer yandan küçük bir ülke olan Kamboçya'nın kendisinden kat kat üstün olan Vietnam'a saldıracağı yolundaki demogojiler Pravda'nın sütunlarında yer alıyor, hatta bizzat Brejnev aynı biçimde provakatif demeçlerde bulunuyor ve böylece kamuoyu Kamboçya'ya saldırı konusunda hazırlanmak isteniyordu. Saldırı öncesi 1978 Kasım'ında Rusya-Vietnam "Dostluk ve İşbirliği Anlaşması" imzalanıyor, bundan bir süre sonra (3 Aralık) darbeci subay Heng Samrin ve etrafındaki karşı-devrimcilerle "milli selamet için Kamboçya Milli Birleşik Cephesi" adında, Kamboçya'da varlığı bulunmayan bu örgütü Vietnam'da kurdurtuyorlardı. Bu göstermelik "cephe" ile birlikte bütün saldırı hazırlıkları tamamlanmış oluyor ve bu sözde "cephe"nin ilanından 22 gün sonra 25 Aralık 1978'de RSE'nin silahlarıyla donatılan Vietnam işgal güçleri havadan ve karadan halkı bombardımana tutup geniş çaplı bir saldırı başlatıyordu. Bugün hâlâ devam eden Vietnam işgali böylece başlamış oluyordu.

Ya yakın geçmişte Etiyopya'da olanlara ne demeli? Salt Eritre halkına değil, kendi halkına da humbarca saldıran RSE işbirlikçisi sosyal-faşist cunta, bu saldırılarında devrimci, demokrat, yurtsever yüzlerce öğretmenin, binlerce öğrencinin ve onbinlerce halktan insanın kanını akıtırken, büyük şefi gibi o da utanmadan, "sosyalizm" kelimesini ağzından düşürmüyordu. Burada sömürü ve talana, açlığa terkedilen halkın durumuna değinmiyoruz bile. Ama asıl "ilginç" olan şey 1950'lerde Stalin önderliğindeki Sovyetler Birliği, Eritrelilerin

haklı mücadelesini destekler, sahip çıkar ve sorunun ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesi çerçevesinde çözümlenmesini isterken, Sovyetler Birliği'ndeki geriye dönmüşten sonra, her alana yansıyan emperyalist politikalar, Eritre halkının kaderi üzerine de yansımakta kendini gösteriyordu. RSE, Etiyopya sosyal-faşist cuntasının, Eritre halkına yönelik, "Sovyet" uçaklarıyla üzerine Napalm'lar yağdırılarak gerçekleştirilen soykırımın salt milyonlarca dolar "yardımlar"la, silahlarla, "askeri danışman"larla desteklemekle ve yönlendirmekle yetinmemiş, ama aynı zamanda doğrudan bölgede bulunan kendi savaş gemileriyle, Eritre kıyılarındaki yerleşim yerlerini bombardımana tutarak bu soykırımlara fiilen katılmıştır. Tüm bu gelişmeler olurken RSE'nin borazanı haline gelen "Pravda" ise, Etiyopya hükümetinin "devrimci"liğinden, "barışçı"lığından dem vuruyordu. Böylece barış kelimesinin saflığı bir kez daha kirli ağızlarında lekeleniyordu. Alçalma ve ihanet bir kez daha yüceltiliyordu.

Gene bu dönemler, Somali'deki RSE işbirlikçisi sosyal-faşist diktatörlüğün başında, sömürgecilik döneminde general ve polis şefi olan Said Barre bulunuyordu. Ona da, böyle "sosyalist"lik pek çıkarılı bir yol olarak görünmüştü. Burada Somali, Etiyopya savaşında "sosyalizm" adına çıkan traji-komik durumlara hiç değinmiyoruz. Bunun gibi Hindistan'ın Tamil Ulusal Kurtuluşçuları'na karşı giriştiği katliamlarda da RSE'nin rolü olmadığını düşünmekte saflık olur.

Bilindiği gibi Tamil halkının mücadelesi bir süre önce Srilanka hakim sınıflarını iyice sıkıştırmış ve geriletmişti.

Hindistan bölgedeki hegemonya emelleri doğrultusunda, Tamillerin haklı mücadelesine destek oluyor görünümünü verip, onlara yiyecek ve silah yönünden "iyi niyetli yardımlar" da bulunuyordu.

Gelişen mücadele karşısında başarısız olacağını gören Sri Lanka hükümeti, 29 Temmuz 1987'de "Barış Anlaşması"ni imzalamayı kabul etmek zorunda kaldı. Hindistan bu sözde Barış Anlaşması'na "arabuluculuk" yapacaktı. Anlaşmaya göre Tamiller'e sınırlı bir özerklik verilecek, "a" çıkarılacak, buna karşın Tamiller de elerindeki silahları bırakacakları gibi, Hint Barış Gücü (?)'nün, sözde ateşkesi denetlemek için gerçekleştirileceği askeri müdahalesine boyun eğecekti. Halk içinde en geniş potansiyele sahip olan "Tamil Elam Kurtuluş Kaplanları" adlı örgüt, Hindistan'ın tavrını kuşkuyla karşılayarak, silahlarını tümden bırakmaya yanaşmak istememiş, ancak Hindistan'ın hegemonyacı amaçlarını zamanında göremeyerek uzlaşmacı niteliğinin de etkisiyle geç kalmış, gerekli tavrı zamanında alamamıştı. Bu arada kararsızlık anından yararlanan Hindistan kuvvetleri kilit noktaları tutarak bölgeye yerleşmişti. Buradaki ulusal mücadelenin destekleyicisi görünmeye çalışan Hindistan, bu durum karşısında birden tavır değiştirmiş ve "Barış Gücü" adındaki işgal kuvvetleri, Tamil gerillalarına ve halkına karşı havadan ve karadan yoğun saldırılara girişmiştir. Tamil gerillaları, Hindistan'ın giriştiği saldırıları durdurmasını ve barış görüşmelerine başlamayı istediklerini açıkladıkları halde, konumunu güvenli hissedilen Hindistan bunu duymazlıktan gelerek saldırılarını sürdürmüştür. Öntümüzdeki süreç Hindistan'ın gerçek niyetinin daha iyi görülmesini sağlayacaktır.⁽²⁶⁾

Hindistan'ın Tamillere yönelik katliamlarını ele alırken burada asıl ilgili olduğumuz nokta bu katliamlarda RSE'nin rolüdür. Dergimiz Yeni Demokrasi'nin 3. ve 4. sayılarında yayınladığımız "SSCB - Hindistan Ekonomik ilişkileri" adlı belgesel yazıda, Hindistan'ın RSE'ne ekonomik ve askeri bağımlılığı somut olarak ortaya konmuştu. Ekonomik bağımlılık tüm bağımlılıkların temelidir. Gerçekten de ekonomik ve askeri alanda olduğu gibi siyasi alanda da RSE, Hindistan'da diğer emperyalistlere oranla daha ağırlıklı bir nüfuz sahibidir. Bu anlamda, şu soruyu sormak hiç de haksız yere olmaz. Diğer emperyalistler karşısında oldukça "barışçı" kesilen RSE'nin günümüzdeki sözcüsü Gorbaçov, Hindistan'ın Tamil halkına karşı giriştiği katliamlarda, Tamilleri en alçak biçimde aldatan Hindistan yönetimine karşı ekonomik-siyasi nüfuzunu niye hiç olumlu yönde kullanmayı düşünmez,

tersine bu katliamları onaylar ve destekçisi olur?! Biz yanıtlayalım, çünkü emperyalistlerin barışçılığının gerçek yüzü daima bu olmuştur da ondan.

Bunlar bir yana Suriye'nin Filistinlilere yönelik geçmişteki (örneğin, Telzatar katliamı) ve bugünkü katliamlarını alkışlayan, onaylayan ve yönlendiren gene RSE değil midir? İran-Irak Savaşı'nda halkların birbirini kırmasından, en iyi niyetli yorumla, her iki tarafa da muazzam silah satışı yoluyla büyük kârlar sağlayan, savaş sömürüsü yapan en başta RSE değil midir? Libya'nın Çad'a yönelik saldırılarına destek olmakla kalmayıp, bunu fiilen yönlendiren, gene bu "barışçı" kesilen RSE'den başkası mıdır? vb. vb. örnekler çoğaltılabilir. Bunlar sadece yirmi yıllık bir tarihsel süreçte göze çarpan bir aysberg yüzeyidir. İşte tüm bu gerçekler, ezilen halklara karşı emperyalist kudurganlıkla saldıran RSE'nin politik sözcüleri modern revizyonistlerin kimle nasıl bir barış ve kimle nasıl bir savaşı savunduklarını ve sürdürdüklerini tüm çıplaklığıyla gözler önüne seriyor.

NÜKLEER SAVAŞ KONUSUNDA GENEL YAKLAŞIM VE BİRKAÇ NOKTA:

Önceki bölümlerde, diğer konuların yanısıra teknik gelişmelerin kendi başına savaşların özel niteliğini değiştirmeyeceğine değinmiştik. Şimdi de sorunun diğer yönüne; üretim ilişkileri temelinde aynı kaldığı hal-

de, teknik gelişmelerin savaş ve savaş koşullarında ne gibi değişiklikler yaratabildiği sorununa genel anlamda değinelim.

Öncelikle konumuza ışık tutması bakımından Mao Zedung'un şu sözlerini aktaralım: "Zaman açısından hem savaş hem de savaş yasaları gelişme halindedir. Her tarihi dönemin kendine özgü nitelikleri vardır. Ve bu nedenle her tarihi dönemin savaş yasaları da kendine özgü nitelikler taşırlar ve bir başka dönemde mekanik bir biçimde uygulanamazlar."⁽²⁷⁾

Açıktır ki, burada sözkonusu olan savaşın özel niteliği değil, teknik niteliğidir. Ancak M.Zedung'un da işaret ettiği gibi, teknik nitelikli değişiklikler, tıpkı öz ve biçim niteliklerinde olduğu gibi, teknik nitelikli değişiklikler, edilgen değil, etkin bir rol oynarlar. Nitekim Marks, ücretli emek ve sermaye/ adlı eserinde ateşli silahların keşfiyle orduların bütün iç örgütlenmesinin nasıl zorunlu olarak değiştiği konusuna yer verir. Savaş sanatının bir uzmanı olan ve general diye anılan Engels ise, pasif barikat savaşının geçersizliğine neden olan teknik gelişmeleri (yeni silahlar işçi mahallelerinde geniş caddelerde açılması vb.ni) eie aldıktan sonra şöyle devam eder:

"Bu gelecekte sokak mücadelesi hiç mi rol oynayacak demektir? Hiç de değil. Yalnız şu demektir. 1848'den bu yana koşullar, sivil savaşçılar için çok daha elverişsiz, askeri birlikler için ise, çok daha elverişli olmuştur. Şu halde bir

sokak çarpışması gelecekte ancak bu elverişsiz durum başka etmenlerle kapatıldığı, giderildiği takdirde başarılı olabilir. Onun için sokak çarpışması, büyük bir devrimin başlarında, gelişmesi sırasında olduğundan daha seyrek olacaktır. Ve bu işe daha büyük kuvvetlerle girmek gerekecektir. Ama o zaman da bu büyük kuvvetler, bütün Fransız Devrimi'nde 4 Eylül ve 31 Ekim 1870'de Paris'te olduğu gibi kuşkusuz açık saldırıyı, barikatın pasif taktikğine yeğ tutacaktır."⁽²⁸⁾

Uzunca yer verdiğimiz bu alıntı, teknik gelişmelerin savaş ve savaş koşullarında ne gibi değişikliklere yol açtığını göstermesi bakımından öğretici bir belgedir. Engels'in koyduğu bu perspektif Rus Devrimi'yle doğrulanmış, pratik olarak kanıtlanmıştır. Görüldüğü gibi, toplumsal ve teknik nitelikli gelişmeler savaş ve savaş yasalarına da yansıyor. Çünkü hiçbir şey statik, durağan değil, tersine karşılıklı etkileşim ve sürekli bir akış, yenilenme ve değişme halindedir.

Güntümüzde son derece modern hale getirilen konvansiyonel silahların savaş ve savaş koşullarına getirdiği değişiklikler ayrı bir inceleme konusudur. Biz burada bu konuya ilişkin ML genel perspektifi aktarırken, sorunun nükleer silahlarla ilintili yanıyla ilgiliz.

Ancak öncelikle şu noktaya da değinmekte yarar var. Teknik nitelikli gelişmeler, savaşların özel niteliğini değiştirmeyeceği gibi, savaşta belirleyici olan unsurun son tahlilde insan unsuru olduğu gerçeğini de ortadan kaldırmaz. Lenin, bir savaşta zaferi belirleyen faktörün, son tahlilde savaşı yürüten yığınların ruh hali olduğunu ve savaş amaçlarının bu yığınlar tarafından benimsenmesi ve kavranmasının zaferi güvence altına alacağını kanıtlar.

Örnek olarak, güntümüz açısından tipik özellikler taşıdığı için Vietnam devrimini ele alalım. Yoksul ve teknik olanaklardan önemli ölçüde yoksun bir halk, dünyanın en büyük emperyalist gücünü, son derece modern donatımlara sahip, en gelişmiş teknik imkânlarla savaştan bir orduyu bozguna uğratmış ve topraklarından söktüp atmıştır. Haddi hesabı belli olmayan Napalm bombaları, kimyasal silahlar, halkın örgütlü ve bilinçli gücü karşısında kâr etmemiş, savaşın sonucunu üstün silahların gücü değil, insanlar, bağımsızlığına kararlılıkla sahip çıkan halk yığınları belirlemiştir.

Diğer yandan teknik nitelikli gelişmelerin eski çağlardakine oranla çok daha etkin bir fonksiyona sahip olduğuna ve bunun giderek arttığına, tekniğin öneminin gittikçe geliştiğine ve savaşların bu yönüne eskisinden çok daha fazla önem vermek gerektiğine işaret etmek doğru-

dur, ama bundan yola çıkarak artık her şeyi silahların, son derece modern hale gelen silahların belirlediğini söylemek ilkesel bir yanlışla düşmek olur.

Modern revizyonizmin yoğunlaşan demagojilerinin etkisiyle çeşitli kişiler, nükleer silahların her şeyi belirleyeceği konusunda kuşkuya kapılıyor. Bu anlayış sahipleri, çok karmaşık ilişkiler bütünü oluşturan toplumsal ilişkiler diyalektikliği kavramaya çalışmayı bir yana bırakarak, yeni silahların muazzam gücü karşısında korkuya kapılır, bunu kötü bir adamın parmağının ucundaki düğmeye basıp basmama sorunu olduğunu düşünür. Savaş alanına düşen bomba ve onun yakın gücü gelir gözlerinin önüne ve bunun gücü karşısında hiçbir gücün kâr etmeyeceğini düşünür. Böylece giderek, toplumsal sistemin dönüştürülmesini hoş, ama gerçekleşmesi mümkün olmayan bir ütopya olarak görmeye başlar, bu da "boş yere çaba harcanmaması", "günlüğü yaşama" biçimindeki duyarlılık eğilimini geliştirir ve kaderci eğilimleri peşinden sürükleyerek eylemsizliği yüceltir.

Oysa savaş, özellikle devrimci sınıf savaşımı; toplumsal yaşamın, toplumsal ilişkilerin bütününe kapsayan çok yönlü ilişkileri içerir. Ve bunlar savaşta insan unsurunun belirleyiciliğinin dışında değil, onunla bütünleşen, onun içinde yer alan etkenler bütünüdür. Örneğin Vietnam savaşı sırasında nükleer silahların emperyalistler tarafından kullanılması kesinlikle onların "iyi niyetinden" dolayı olmamıştır, tersine güçler dengesinin elverişsizliği, bu silahı kullanacak emperyalist gücün dünya halklarından teşhir olma durumu, keza kendi ülkesinde de halk yığınlarının tepkisini ve karşı mücadelesini beraberinde getireceğini görmeleri vb. etkenlerden kaynaklanıyordu. Yani nükleer silah ile kazanaçağı sınırlı "başarı"nın geri tepcek bir silah olduğunu görmelerinden kaynaklanıyordu. Buna karşın, emperyalistlerin bu silahlar aracılığıyla bütün halkı ve bir bütün olarak oradaki yaşamı yok etmelerinin o bölge yok etmelerinin o bölge özgülünde kendi çıkarlarını da yok etmek demek olacağı açıktır. Bu yönüyle, böyle bir toptan imha sonucunda "zafer"den de söz etmek mümkün olmayacaktır. Çünkü emperyalistlerin çıkarları, halkı bir bütün olarak yok etmekte değil, halkın ileri kesimini yok ederek, diğer halk yığınlarını köleleştirip sömürmekle gerçekleşebilir. Vietnam savaşında, sonuçta nasıl olsa pazarı kaybediyorum kaygısı da kendi başına, bu silahları kullanma serbestisini, rahatlığını emperyalistlere tanımasını, diğer etmenler bunun önünde engel olmuştur. Diğer yandan, savaş sırasında devrim-

ci güçlerin yoğun olduğu sınırlı bir bölge (genel koşulların elverişli olduğunu kabul ederek) nükleer silahların kullanıldığı varsayalım. Bu sınırlı bölgede yaşamsal belirtiler son bulacağı için burası savaş alanının dışında kalmış olacak, ama diğer bölgelerde emperyalistlerin sınıfsal dayanaklarının ve işbirlikçilerinin görece yoğun olduğu alanlarda savaş yoğunlaşacaktır. Bu durumda devrimci güçler büyük bir darbe yediği halde, eğer halk yığınları zaferi kazanacak yeterli bir örgütlülük düzeyine ulaşmış ise, diğer alanlarda zafere ulaşmak gecikmeyecektir. Stalin'in Atom bombasının bir savaşın sonucunu belirlemeyeceğini, bu sonucu elde etmek için yeterli olamayacağını belirtmesi de buradan kaynaklanıyor.

Ancak eğer halk yığınlarının esas güçleri imha olmuş ve diğer alanlarda zaferi garanti altına alacak yeterli bir örgütlülük düzeyi henüz yaratılmamışsa (ki bu aşılabilir bir şeydir) devrimin geçici bir yeniliğe uğraması da sözkonusu olabilecektir. Bu düşmanın modern konvansiyonel silahların verdiği üstünlükle halk yığınlarını geçici olarak bastırıp, stratejik olarak yenilgiden kurtulamayacak olmasına benzer bir durumdur. Ama bunun çok daha üst boyuttaki biçimidir. Zaten her tarihi dönemde, halk yığınları zafere ulaşmadan önce birçok yenilgiler yaşamak zorunda kalmıştır. Bunda hakim sınıfların üstün silah gücüne sahip olmasının, teknik imkânlarının genişliğinin önemli payı olmuştur. Ama sonucun yeniliğe sonuçlanmasında, nesnel koşulların elverişsizliği, önderliğin yanlış politikalar vb. nin yanı sıra genel etken, halk yığınlarının yeterli örgütlülük düzeyine ulaşmamış olmasıdır. İnsan unsuru bütün süreçlerde belirleyicidir. Fakat tek tek olaylara bakıldığında, birçok örnek, gerçekte teknik üstünlüğün esas belirleyici olduğu izlenimini uyandırır. Ama bu teknik üstünlüğe sahip olanların (taktik olarak güçlü, stratejik olarak güçsüz olsa bile) gene insanlar olduğu, farklı bir sınıfı temsil eden insanlar olduğu unutulur, teknik üstünlük yanı görüldü. Üstelik bu tekniği yaratanın da insan olduğu ve insan tarafından yapılan bir tekniğin bir başkası tarafından sıfırlanacağı da görülebilir.

Oysa sorun toplumun nesnel yapıları ile bağıntılıdır. Ve bu bağıntı, sözkonusu olan insan toplumu olduğu içindir ki, insanların pratik etkinliğinde kendini gösterir. Yeni temsil eden güç, darbelerden, yenilgilerden geçerek, çelikleşerek ve tam olgun biçimini alarak eskinin varlığına son verir. Ve toplumun nesnel yasaları bu durumda sanki bilinçle hareket yokmuşçasına, bu bilinçli hareketi

koşullandırarak ve bu yönüyle tıpkı doğa yasaları gibi, toplumsal yaşam üzerinde kesin hüküm sürer. Teknik, insan olmadan varolamaz. Teknik, ancak bir kısım insanın elinde teknik olanaklardan yoksun diğer insanlar karşısında bir üstünlük aracı halini alır. Ama bu üstünlük, diğer insanların yeniyi ve geleceği temsil eden gücün (ki en geniş, en kuvvetli güçtür bu) gelişmesi, olgunluğa ulaşması ve en iyi biçimde örgütlenmesiyle aşılar.

Şurası bir gerçek ki, nükleer silahlar kullanılmaya başlandığında teknik üstünlüğün önemi doruğa çıkacak bir niteliğe sahiptir. Ama onun, bırakalım kullanıldığından sonra gelişecek durumu, kullanılmamasında dahi insan unsurunun belirleyiciliği vardır. Emperyalizm bütün sömürgelelerde bu silahları kullanamaz. Kullanabilse, emperyalizm, emperyalizm olmaktan çıkar. Çünkü sömürsüz emperyalizm olamaz. Bunu da kabul etsek bile, kendi ülkesindeki iç savaş yöneten tarafların, sınırlarının belirsizliğinden dolayı, bu silahları kullanma koşulu yoktur. Dolayısıyla kendi halkına yenilmekten kurtulamaz. Böylece en kötü ihtimaller en düşük olasılıklar ya da hiç olmayacak varsayımlar kabul edildiğinde bile, son tahlilde insan unsurunun belirleyiciliğine ulaşmış oluruz. Tersine ulaşmak için, fantastik kurgulara dayanmak gerekir, ama gerçek toplumsal yaşamda bunlara yer yoktur.

İnsan unsurunun temel belirleyiciliğinin ortaya çıktığı bir diğer yön ise, teknik üstünlüğe sahip, teknik olarak güçlü hakim gücün, kendisinden çok ufak kuvvetler halindeki halk güçlerinin karşısında bozguna uğrayabilmesidir. Burada insan unsurundaki inanç faktörünün işlevi çok belirgin olarak görülebilir. Amaçlı, bilinçli ve belli somut idealler uğruna savaşmakla, soyut idealler uğruna ve/veya daha çok zoraki ve kişisel çıkarlar uğruna savaşım yürüten güçler arasındaki ayrım sorunudur burada önemli olan. Bu yönüyle de haklı savaşlar, diğer savaşlardan nitel bir farklılığa sahiptir.

Kısacası savaşta belirleyici unsur, son tahlilde insandır. Ama bu belirleyicilik savaş koşulu diğer faktörlerden bağımsız soyut bir belirleyicilik değil, onlarla bütünleşen ve onların içinde esas temeli teşkil eden belirleyiciliktir. Onu diğer koşullardan bağımsız tek belirleyici olarak almak ise teoriyi saçmalattırma götürür. Ayrıca insan unsuru, çeşitli biçimlerde ve çeşitli alanlardaki insan etkinliklerinin tümünü içeren, insan etkinliğinin bu farklı biçimleri arasında asıl belirleyici olan da savaşım fiilen yöneten halk yığınlarının dolaysız etkinliğidir.

Bu temel belirleyici, diğer etkenlerle bütünleşerek kesin somut biçimini alır. Tüm bu nedenlerdir ki, Mao Zedung, her şeyi silahlar belirler biçimindeki modern revizyonist anlayışları mahkum ederek, savaşta insanın rolüne ağırlık vermenin ML bir ilke olduğunu önemle belirtir.

Bilindiği gibi nükleer silah II. emperyalist paylaşım savaşında ABD emperyalizminde Hiroşima ve Nagazaki'de kullanılmış, yüzbinlerce insan hayatına mal olmuş bombanın etki alanında uzun süre hiçbir yazımsal belirtiyeye rastlanmamıştır. Savaşın biteceğinin belli olduğu ve barış girişimleri başladığı halde ABD emperyalizminin bu bombaları kullanımının iki ana nedeni vardır.

Birincisi; ilk kez üretilen bu yeni bombaların etki gücünü fiilen görebilmek. Nitekim bu nedenle, bombaların atılacağı yer olarak nüfusun en yoğun olduğu bölgeler seçilmiştir. Yani bu yönüyle yüzlerce insan bombanın tesir gücünün pratikte görülmesi için kobay olarak kullanılmıştır. Onca insanın ölümüne neden olan birinci atom bombası yenebilir görülmemiş, farklı boyutta olan ikinci bomba da insanlar üstünde denenmiştir.

İkinci ve asıl önemli neden ise; ABD emperyalizminin kendi ellerinde büyük bir güç olduğunu göstermek, sosyalizme, diğer emperyalistlere ve tüm halk yığınlarına tanıttığı, caydırıcılık adı altında yeni istemlerini ve yeni çıkarlarını elde etmekte, bu kuvveti büyük bir tehdit unsuru olarak kullanmak istemişti.

Ancak Stalin önderliğindeki Sosyalist Sovyetler Birliği'nde kısa sürede bu bombalardan üretti. Sosyalistlerin, ABD emperyalizminin yoğunlaşan saldırganlığından dolayı o tarihsel dönemde büyük önemi olan bu silaha sahip olmalarındaki neden, onu kullanmak değil, emperyalistlerin tek tarafı sahip olmalarının getireceği tehlikeli üstünlüğün önüne geçmektir. Sovyetler doğrudan halkın büyük ölçüde kitlesel imhasına yol açan bu silahı kesinlikle kullanmazlar. Çünkü; bir emperyalist güç kendisine saldırırsa bile, sosyalistler bunun acısını o ülkenin halkını katlederek çıkarmak gibi bir anlayışa sahip olamazlar.

Günümüze kadar gelişen süreçte bu silahların etki gücü, miktarı ve çeşitliliği son derece artırılmıştır. ABD ve "SSCB" nükleer silahların yaygınlaşmasını önlemeye, bunu kendi tekellerinde tutmaya çalıştıkları halde, bu silahlar giderek yaygınlaşmıştır.

Peki 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana, emperyalist bunalımın yoğunlaştığı, kriz biçimini aldığı ve emperyalistleri yeni bir paylaşım savaşı arayışına iten dönemler olmamış mıdır? Evet olmuştur. Özellikle

seksenli yılların başları böyle bir döneme işaret ediyordu. Esasta aşırı sermaye birikimi nedeniyle derinleşen ekonomik bunalım, emperyalistleri daha yoğun bir biçimde ekonominin askerleştirilmesine, gerginliği tirmandırmaya ve savaş hazırlıklarına sürüklüyordu. Çünkü; bu tür kriz dönemleri toplumdaki uzlaşmaz karşıtlıkları keskinleştirip, açık çatışma biçimine dönüşme eğilimini kuvvetlendirir. Nitekim bu yıllar savaş etmenlerinin yeniden yükselmeye başladığı yıllar olmuştur. (Günümüzde ise bu tehdit, ekonomik ve siyasi gelişmelerle bağıntılı olarak yavaşlamasına rağmen varlığını koruyor.) Peki emperyalistleri had safhada olmasa da savaş arayışına iten bu güçlü nedenler varken, neden bir 3. dünya savaşını başlatmadılar? Her şeyden önce nesnel koşulların yeterince olgunlaşmamış olduğunu teslim etmek gerekir. Ekonomik ve siyasi bunalımın savaşı kaçınılmaz kılabileceği düzeyde boyutlanmamış olması, günümüz açısından diğer etmenlerin önemini artırıyor. Örneğin, her emperyalist savaş sonucunda, halkların kurtuluş mücadelesine daha fazla ağırlık verdiğinin, artık emperyalistlerce de tespit edilmesi, kriz dönemlerini bölgesel savaşlarla, diplomasi yoluyla ve çeşitli baskı yöntemleriyle çözümlenebilir olanaklarının varlığı, nüfus alanlarının toprak paylaşımı yoluna gitmeden ekonomik yöntemlerle paylaşım imkânlarının varlığı, barış güçlerinin nispeten geniş bir potansiyel oluşturmaları vb. bir dizi etken bugünkü statükoya güç veren faktörler olarak biçimleniyor. Diğer yandan günümüz açısından, kesin üstünlük sağlama olanağının yokluğu, bu koşullarda çıkacak bir emperyalist savaşın nükleer savaşa dönüşeceği, nükleer silahların yıkım gücünün bu koşullarda kendi sonlarını hazırlayacağı olasılığı emperyalistleri bunalımlarını savaş yoluyla atlattırmaya gitmekten alıkoyan önemli bir faktör durumundadır. (Nitekim Engels'te savaşı başlatacak gücün, savaş sonucunu "önceden görme mutlak olanaksızlığı karşısında korkuya kapılıp bulunması" ve "sonucun mutlak belirsizliğinden başka bir şeyi kesin olmayan bir savaş"⁽²⁹⁾ olmasını, savaşı etkileyen neden olarak belirtir.) Ayrıca böyle bir savaşın yol açacağı yıkımın bu koşullarda emperyalistlerin asıl peşinden koştuıkları çıkarları da yok edeceği gerçeği ise ayrı bir frenleyici faktördür.

Tüm bu etmenler savaş olasılığının bugünkü düzeyini de yansıtmış oluyor. Emperyalist savaş eğilimini yüksek tutan koşullar varlığını sürdürmekle beraber, savaşı frenleyen koşullar daha ağır basmaktadır. Ekonomik ise siyaset gelişmeler gözlemlendiğinde, bu statükonun ki-

sa vadede önemli bir değişikliğe uğraması pek mümkün görünmüyor.

Ancak kapitalist üretimin doğasında bulunan üretim anarşisi ve dengesiz gelişme yasası, mevcut dengeyi statükoyu değiştirme potansiyelini kendi içinde taşır. Mevcut statükoda her geçen gün, görece farklılaşmalar, değişiklikler olsa da, bunların bugün kesin üstünlük sağlanmaktan uzak oluşu açıkça görülebiliyor. Tam da böylesi bir dönemde mevcut güçler dengesini kesin üstünlük sağlayacak bir biçimde lehine çevirebilmenin bir girişimi olarak Yıldız Savaşları Projesi gibi dev bir yatırımın ABD emperyalistlerince yürütülmeye çalışılıyor olmasının tesadüflerle ve basit bir yarış ya da salt caydırıcılık kazanma amacıyla açıklanamayacağı açıktır.

Buna karşın RSE, benzer bir projeyi gerçekleştirmenin teknik imkânsızlıklarından çok, ekonomik imkânsızlıklarının bilincinde olarak "barışçı" kesimeyi çıkar yol olarak görüyor. Gorbacov'un kendisinin de ifade ettiği gibi⁽³⁰⁾, sosyal-emperyalistlerin mevcut ekonomik durumu böyle bir projenin gereklerini yerine getirebilecek durumda değildir. Aksi durumda, ekonomik bunalımlarının had safhaya ulaştığını onlar da gayet iyi biliyorlar. İşte RSE'deki politika değişikliğinin; Gorbacov'un "barışçı" girişimlerini yoğunlaştırmasının bütün sırları burada.

Gorbacov'un ülkemizdeki papağanı da bu sözlerimizi doğruluyor. "İki toplumsal sistem arasında varolan askersel-stratejik denge, barışın korunması için gereklidir... Bu dengenin adım adım eşit güvenlik ilkesini bozmadan indirilmesiyle, güvenlik ve barış istikrarlı bir şekilde korunabilir. Sovyetler Birliği'nin dinamik barış politikası bu amaca yöneliktir... İnsanlığı daha güvenli bir geleceğe ulaştırmada kilit sorun, yeryüzünün nükleer silahları kaldıran, gökyüzünün nükleer silahlarla kaplanması, Reagan yönetiminin 'Yıldız Savaşları Projesi'ni gerçekleştirmesini engellemektir."⁽³¹⁾ H.Kutlu "barış, barış" diye ortaklığı velvye vermelerinin nedenlerini, nasıl bir "barış" şeklinde olduklarını açıkça sergiliyor. Gorbacov'un da ifade ettiği gibi bu "barış politikası" askeri statükoyu daha düşük düzeyde dengede tutmayı ve Yıldız Savaşları Projesi'ne engel olmayı amaçlıyor.

Bu arada günümüz açısından savaş konusuna yaklaşımda ortaya atılan iki farklı anlayışa değinmek istiyoruz.

Birincisi; emperyalizm yeni bir aşamaya girdiğinden dolayı "3. bunalım dö-

neminin ilişki ve çelişkileri" gereğince artık emperyalist savaşların çıkmayacağına iddia eden görüştür.

Bu yaklaşımın mantığına göre; emperyalistlerin sürdürdüğü yoğun silahlanma ve üstünlük sağlama yarışının basit bir oyun mu olduğu tartışmasına burada girmeyeceğiz. Bundan önemlisi, diyalektik materyalist yönetime hakim olma yoksunluğunu yansıtan bu görüşün doğal sonucu savaş tehlikesine karşı politikasızlığı doğurmasıdır. (Ama bu politikasızlık, politikasızlığın bir politika olduğunu bilenler için bağışlanabilir bir şey değildir.) Diyalektik materyalizme göre, bir süreç boyunca, o sürecin temel çelişkileri varlığını sürdürür. Bu temel çelişkilerden kaynaklanan ve onun varlığının doğal sonucu olan çeşitli belirlemelerde bir süreç boyunca varlığını korur. Konu özgülüne gelince, Lenin'in kanıtlandığı gibi, emperyalist savaşlar, emperyalizmin yapısal karakterinden kaynaklanmaktadır.⁽³¹⁾ Yoksa emperyalizmin herhangi bir dönemine ilişkin ilkesel bir belirleme değildir. Hal böyleyken, emperyalist hakimiyet koşullarında, emperyalist savaş olasılığının varlığını inkâr etmek, Lenin'in emperyalizm teorisini inkâr etmekle eşdeğerdir.

Mao Zedung önderliğindeki ÇKP'de Leninist anlayışı berrak bir biçimde söyle ortaya koyuyor:

"Emperyalist devletler arasındaki keskin çelişmeler, nesnel olarak vardırırlar ve uzlaşmaz bir nitelik taşırlar. Emperyalist ülkeler ve emperyalist bloklar arasında, büyük ya da küçük, doğrudan ya da dolaylı, şu ya da bu biçimde çatışmalar mutlaka çıkacaktır. Bu çalışmalar emperyalistlerin temel çıkarlarından doğarlar ve emperyalizmin doğası tarafından belirlenirler. Emperyalist ülkeler arasında, emperyalistlerin temel çıkarlarından doğan bu çatışmaların, yani tarihsel koşullar altında çıkması olasılığı olmadığını ileri sürmek, emperyalizmin tümden değiştiğini söylemekle aynı şeydir ve aslında emperyalizmi yüceltmektir."⁽³²⁾

İkincisi ve günümüz açısından, modern revizyonist cephenin yoğunlaşan girişimlerinden dolayı asıl tehlikeli ve zararlı görüşe gelince, bu "nükleer çağ"-ın,⁽³³⁾ (yani sonuçta nükleer silahların bugünkü düzeyinin) savaşların özsel niteliğini değiştirdiğine ilişkin modern revizyonist çarpıtmalarıdır. Yazı başında sorunun bu yönünü yeterince ele almıştık. Burada üzerinde durmak istediğimiz, bu çarpıtmaların bir varyantı, bir uzantısı olarak şekillenen, mevcut toplumsal sistemde "kalıcı barış"ın olabileceği ve bunun da "karşılıklı anlayış"a, "iyi niyet" ve silahsızlanma görüşmelerine bağlanması biçimindeki modern re-

vizyonist görüşlerdir.

Gorbaçov şöyle diyor: "Nükleer felaketin önlenmesi, uygarlığın yaşaması için karşılıklı anlayış eylemi esastır. Gitgide keskinleşen dünya problemlerinin elbirliğiyle ve her ilgili olanın yararına çözümlenmesi içinde bu esastır", "gezegemimizi oturulabilir hale getirmenin ve zenginlikleriyle akılcı biçimde uğraşmanın yolu bundan geçer. İşte bunun için kapitalist dünyaya bizimle birlikte kalıcı bir barış kurmaları çağrısında bulunuyoruz", "silahsızlanma yolunda ilerlemek için her şeyden önce gerekli olan şey istektir."⁽³⁴⁾

Çömezi ise şöyle diyor: "Evet günümüzde eskisinden farklı olarak, barışı korumak ve güvenceye almak olanaklıdır. Ama bu, dünyada yeni bir düşünce tarzının egemen olmasıyla olanaklıdır."⁽³⁵⁾

Görüldüğü gibi; Kautsky'nin emperyalizm koşullarında silahsızlanma yoluyla savaşı bir dünya kurulabileceği idealist görüşü, modern revizyonistlerde benimsemiştir. Bir farkla ki, modern revizyonistler, nükleer silahlarda "düşük bir denge"nin kurulmasını dahi istikrarlı bir barış" için yeterli görüyorlar. Elbette barış politikalarındaki hedef, "Yıldız Savaşları" Projesi'ne engel olmak oluncaya, bu sonuçlara ulaşmak zor olmuyor.

Emperyalist saldırganlığın soyut bir iyi niyet olayına bağlanarak çözümleneceğini düşünmek, ya da onu bu şekilde tanıtmak, emperyalizmi şirin göstermektedir. Sorunu nesnel çelişkilerle açıklamak yerine, iyi adam, "bu denge (askersel stratejik denge) ... indirilmesiyle güvenlik ve barış istikrarlı bir şekilde korunabilir."

Onların adaletinin ya da masabaşı anlaşmalarını ebedi geçerli biçiminde sunmak, halkı kendi politikaları doğrultusunda silahsızlandırmaktan başka bir anlam taşımaz. Toplumsal pratik belirli koşullarda imzalanan (kabul edilen anlaşmaların çoğu zaman oyalama taktiği olarak imzalandığını ve/veya güçler dengesinin değişmesiyle oluşan yeni koşullarda nasıl "unutulduğunu" ve nasıl defalarca ayaklar altına alındığını kafalara vura vura göstermiştir.

Diğer yandan; nükleer silahların ortadan kaldırılması ve bu yöndeki anlaşmalar genel olarak emperyalist savaş olasılığına son vermeyeceği gibi, nükleer savaşın çıkmamasını da garanti altına alamaz. Ortada hiç nükleer silah deneyimi yokken emperyalistler 2. Dünya Savaşı içerisinde yoğun çalışmalar sonucu, bu silahları üretilmişlerdir. Bugün teknolojik düzey ve teknik bilgi dolayısıyla emperyalistler bu silahları çıkacak bir savaş içerisinde çok daha kolay üretebilirler.

Kaldı ki, emperyalistlerin nükleer silahları kaldırmayı kabul ettikleri düşünülse bile, gizliden el altında bulundurmayaacaklarını kimse garanti edebilir mi? Basit bir örnek olarak Alman emperyalizminin 1. Dünya Savaşı'ndan sonra tank üretiminde bulunmayacağı kabul ettiği; ama 2. Dünya Savaşı'nda en modern tanklara savaştığı hatırlansın.

Burada tanıtmaya çalıştığımız nokta, bir nükleer savaşın mutlaka çıkacağı ve nükleer silahların tasfiyesinin hiçbir anlamı olmadığı vb. değildir. Burada tanıtmaya çalıştığımız şey, savaş olasılığının bir iyi niyet sorunu olmadığı, silahsızlanma ve masabaşı anlaşmalarının kesin çözüm biçiminde sunulmasının gerçeklerle bağdaşmadığıdır. Bu tür kesin çözüm, ancak ve ancak emperyalizmin yeryüzünden silinmesiyle olacaktır.

Ama bu, mevcut düzen sınırları içinde yapabileceğimiz, kazanabileceğimiz şeyler olduğunu yadsımaz. Tam tersine bunlar için mücadele verilmesini şart koşar.

Bugün nükleer silahlanma emperyalist güçlerin rekabeti sonucu öyle bir kontrolden çıkmıştır ki, tıpkı kapitalist üretimdeki dengesizlik ve anarşiden kaynaklanan aşırı sermaye birikiminin yarattığı bunalım gibi, özel bir bunalım yaratmıştır ki, sahiplerinin de başına bela olmuştur. Bu anlamda, emperyalistler nükleer silahları karşılıklı olarak indirmeye ya da kaldırmaya yanaştıkları takdirde, bu onların "iyi niyet"inden ya da "kalıcı barış" düşündüklerinden değil kendi emperyalist çıkarlarını düşündükleri için olacaktır.

Bu noktada, nükleer silahların taşıdığı tehlikeyi, yaratacağı yıkımın boyutunu açıklamak, kitleleri bu konuda bilinçlendirmek doğrudur. Ancak burada sorun bunun ne amaçla yapıldığıdır. Sınıf bilinçli proletarya, soruna emperyalistleri silahsızlanma doğrultusunda zorlamak, onların savaş hazırlıklarını teşhir etmek, engel olmaya çalışmak açısından yaklaşırken, kitlelere bu yolla savaşı bir dünya yaratılacağı hem hayalini vermez, bunlara bel bağlamaz. Halk yığınlarına bunu bir umut ve kalıcı bir çözüm olarak göstermez. Tam tersine, bunların kitlelerin somut taleplerinin bir parçası olarak ele alıp devrimci savaşım ile birleştirir. Çünkü gerçek dünya barışına, emperyalizm önünde diz çökerek, emperyalistlere yalvararak değil, ancak ve ancak proletarya önderliğinde halkların devrimci mücadelesiyle ulaşılabilir.

Oysa modern revizyonistler sahte barış çığırıklığıyla halkların devrimci mücadelesine engel olmaya çalışıyorlar. Ve tipik burjuva politikalarıyla halklara "toplumsal barış" kaderciliği ve eyesizliği öğütüyorlar. Diğer yandan;

kitlelerin devrimci potansiyelini kendi potalarında eritmeye ve diğer emperyalistlerle rekabetlerinde bir alet olarak kullanmaya çalışıyorlar. Onların devrimci savaflara düşman olmaları boşuna değil, çünkü onlar devrimci savaflarda kendi sorunlarını görüyorlar.

Farklı amaçlarla da gelişen, emperyalist savaşın önüne geçen koşulların kuvvetlenmesi ve barış güçlerinin gelişmesi, taktik açıdan objektif olarak dünya halklarının yararına. Ama modern revizyonistlerin vermek istedikleri görünümün aksine, devrimci mücadele emperyalist savafla neden olamaz. Bu mücadele barış güçlerini kuvvetlendirir. Emperyalizmi zayıflatır.

Nükleer silahlar, toplumdaki nesnel çelişkileri ne yumuşatır ne de ortadan kaldırır. Nükleer silahların güçlü toplumsal ilerlemeye engel olamaz. Emperyalizmi nihai çöküşten kurtaramaz. Teknolojinin rolü önemlidir ama, her şeyi silahlar belirlemez, belirleyici olan son tahlilde insandır, proletarya önderliğinde halkların devrimci mücadelesidir.

Genel olarak savaflara değil, haksız savaflara karşı olan sınıf bilinçli proletarya, haksız savafların, ancak ve ancak haklı savaflarla son bulacağını bilincinde hareket etmeyi asla unutmaz. "İnsanlığın haklı savaşının bayrağı, insanlığın kurtuluşunun bayrağıdır."⁽³⁴⁾

SON SÖZ

Buraya kadar olan bölümlerde savaş ve barış eksenindeki konulara ilişkin yoğunlaşan modern revizyonist tezleri ele almaya, ML'e yönelik açık ve gizli saldırılarını sergilemeye ve bunlar karşısında doğru ML anlayışları ortaya koymaya çalıştık.

Gördük ki, emperyalistlerin kendilerine, serbest rekabet dönemdeki liberal burjuva politikaları uyguluyor ya da savunuyor görünümü vermeleri gibi, sosyal-emperyalistlerde yığınları kandırmak ve varlıklarını meşru göstermek için ML literatüre ihtiyacı duyuyorlar ve bu yolla ML'in temel görüşlerinden hareket ettikleri ve onu günümüz açısından geliştirdikleri görünümünü vermeye çalışıyorlar. Öz ve biçim, içerik ve görünüm arasındaki bu karşılık ise emperyalizmin ihtiyaçlarına cevap vererek, ML görünümü modern revizyonist politikalar geliştirmekle çözümlenmek isteniyor.

Şimdi buna Gorbaçov ile birlikte "sevimli", "güleryüzlü" bir biçim verilmek isteniyor. Hatta denilebilir ki, bu durum bazı çevrelerde etkisini göstermekle çekmedi. Nitekim Sovyetler Birliği'nin üst yapısını revizyonist olarak niteleyenlerden bazıları onun (Gorbaçov'un) politikalarını, umut verici olumlu bir yö-

nelim olarak ilan etmekte tereddüt etmediler. Bu, Gorbaçov'un bu alandaki başarısına işaret ediyor. İşte onu daha tehlikeli yapan ve politikalarının emperyalist niteliğinin çok daha teşhir edilmesini gerektiren de budur.

Bilimsel sosyalizmin ilk büyük kuramcısının öğrettiği gibi, nasıl ki bir kişinin kendi hakkında taşıdığı ya da kendisine verdiği görünümüne dayanarak yarıda bulunulmazsa, bir devletin ve devlet sözcülerinin kendi politik tutumları hakkında ve kendi devlet yapısının niteliğine ilişkin savlarına bakılarak doğru bir yarıda bulunulamaz. Yarıya varmak için salt sözlere bakıp görünümle sınırlı kalmamak, yüzeyselliğe hapsolmemek, içeriği tahlil ederek, bunu çeşitli pratik yansımalarıyla bütünleştirmek gerekmektedir. Teori ve pratiğin birliği, söylenen bir slogan derekesine indirgenmemelidir. Bu birlik salt eylemlerimizde, siyasal yaşamımızda bize rehber olan bir anlayış değil, ama aynı zamanda her türlü fenomeni incelememizde kıstas alacağımız bir bakış açıdır. Ve değerlendirmelerimizde, pratik öge birinci kıstas ve temel dayanak olmalıdır.

Ama görüyoruz ki, bazı dostlarımız iyi niyeti nesnel gerçeklerin üstüne çıkarıyorlar. "Sovyetler Birliği"ndeki mevcut uygulamaların ve gelişmelerin çoğuna sosyalist denemeyeceğini açıkça görüyordu. Bunun farkındalar, ama onun esasta hâlâ sosyalist olduğuna inanmak istiyorlar. Lenin'in, Stalin'in önderliğinde kurulan, nice canın bu yolda feda olduğu "sosyalist" anavatanın artık sosyalist olmadığına inanmak istemiyorlar. Ama toplumsal gelişmelerin tahlilinde bu tür iyi niyetlere yer yoktur. İrademizden bağımsız gelişmeleri, iradi olarak saptarken nesnel gerçekliğe dayanmak zorundayız. İyi niyet kendi başına güzel bir şey, ama gerçekliğin yerine koyulmaya çalışılırsa cehenneme giden yol olur.

Bazı dostlarımız ise dünyada koskoca sosyalist sistem olmasa emperyalizmin "yeni devasa gücü" karşısında kurtuluş mücadelesi nasıl başarıya ulaşabilir diye düşünüp, devrimin gerçekleşmesi için bu ülkelerin sosyalist olmasını ve sosyalizmin destek vermesini zorunlu görüyorlar. Kendi gücüne güvenmeyi esas olma ML anlayışı yerine, dış faktörlere bel bağlayan ve bu yönüyle pragmatizme kayan faydacı eğilimlerle nesnel gerçekliğin yerine soyut istemleri geçiriyorlar. İstemler gerçekliğin yerine koyulamaz, koyulursa hayal kırıklıkları peşimizi bırakmaz.

Gene bazı dostlarımız; toplumsal gelişimin diyalektikliğini kavramak ve somut pratiğe bu açıdan yaklaşmak yerine ken-

di yarattıkları felsefi doğmalara göre, nesnel gerektiği açıklamaya çalışıyorlar. Gerçekliği değil, doğmaları temel alıyorlar. Onlara göre sosyalizmden kapitalizme geriye dönüş yabancı istila haricinde diyalektik açıdan (özellikle diyalektikğin helezonik gelişme öğretisi açısından) mümkün değildir. Yaşanan süreç, gelecekte aynı şekilde yaşanamaz. Ama zaten geriye dönüş olarak ifade edilen durum böyle bir şeyi dile getirmiyor. Geriye dönüş iki farklı toplumsal sistemin çelişkilerini taşıyan (bu çelişkilerin yok olduğu bir toplumsal sistemden değil) bir toplumda hakim olan yeniyi temsil eden gücün eskiye yenilmesini ifade ediyor. Bu geriye dönüş, eski sürecin kendisine dönüş değil, eski süreçte hakim yönün, yeni süreçte yeniden hakim hale gelmesini dile getirir. Bu yeni süreç, özel olarak eskiyle aynı olsa bile, onun biçimsel değişikliğe uğramamış ve üst boyuttaki bir biçimi olacaktır. Nitekim öyle de olmuştur. Doğanın diyalektikliği ile toplumsal hayatın diyalektikliği, genel kuralları aynı olmakla birlikte bire bir işlemez. Bu anlamda, toplumdaki geriye dönüş, diyalektikğin helezonik gelişme yasasına ters düşmez, ona uygunluk gösterir. Asıl toplumlardaki geriye dönüş olgusunu görmemek ve bunu yadsımak anti-diyalektiktir.⁽³⁴⁾ Ve bu, ilk kez sosyalist toplum aşamasında ortaya çıkmış bir şey değildir. Marks ve Engels'in dünya tarihinde verdiği çeşitli somut örneklerden de anlaşıldığı gibi, geri dönüşü hemen her tarihi dönemde görmek mümkündür.

Diğer yandan, birçok zaman açıkça ifade edilmese de sosyalist devrim yapılan onca ülkenin hepsinde geriye dönüş olayının yaşanması, birçok insanın kafasında, acaba sosyalizm gerçekleşmesi mümkün olmayan bir ütopya mıdır, bunca insanın savaşımı, onca kanın dökülmesi boşuna mıydı biçiminde umutsuzluk çağrışımlarına neden oluyor. Araştırmaya iten ve geliştirici çelişkiler iyidir, gereklidir, kör bağlılığa tercih edilir. Ama umutsuzluğa götüren çelişkiler kötüdür, araştırmacılığı değil karamsarlığı, boşvericiliği, etkin olmayı değil, edilgenliği, aktifliği değil pasifizmi, coşkuyu değil karamsarlığı, hareketliliği değil durağanlığı geliştirir ve bunlarda karşılıklı olarak hem neden, hem sonuç biçimi olarak birbirlerinin yeniden üretimine etki edebilirler.

Oysa yaşanan gelişmelerin doğruladığı bir şey varsa o da şudur: Sosyalizmin evrensel bir gerçeklik haline geleceği salt teorik olarak değil, pratik olarak kanıtlanmıştır. Ancak burjuvazinin kuleyi içten fethetmesiyle sosyalist sistem büyük bir yenilgi almıştır. Ama bu, geçici bir yenilgidir. Günümüz açısından çok bü-

yük olan bu yenilgi, genel tarihsel süreç açısından kısa bir aşama olarak kalacaktır. Güncel olana bakıp umutsuzlanmak yerine, geleceğe, toplumsal yaşamın nesnel gelişimine bakıp, umutlanmak, geçici olanı yazgı olarak görmemek gerekmektedir.

Burada önemli olan ve varlığını yakıcı bir biçimde hissettiren görev, sosyalizmden geriye dönüş sorunlarının daha geniş, kapsamlı ve çok yönlü incelenmesi ve yaşanan pratiklerden daha yeterli sonuçlarının çıkarılmasıdır. Bu sorunların çözümlenmesiyle, modern revizyonizmin devrimci saflardaki etkisi daha aktif olarak kırılacak ve geleceğe daha emin adımlarla yürünecektir.

* * *

Sonuç olarak; savaş ve barış konusundaki modern revizyonist teorilere baktığımızda gördük ki, dünyayı cadı kazanına çevirenler kehanet cadılığını da elden bırakmıyorlar.

Onlar, "Savaş insanlığın sonu olacaktır", "gezegenimizin varlığı tehlikede", "hayatta kimse kalmayacak, hepimiz ölümün tehditi altındayız", "insan türünün yok olması", "nükleer felaket", "kül olmak" vb. vb. diyerek kıyamet tellahlığı yapıyorlar.

Onlar bu yolla duygulara hitap ederek, kitleleri kendi politikalarına adapte etmek ve kitleleri bu politikalar doğrultusunda yönlendirmek istiyorlar.

Onlar, maddi olarak savaş sömürsü yaptıkları gibi, manevi olarak da barış sömürsü yapıyorlar. Ve bu barış tüccarları türediğinden beri, dünya daha bir güvenilmez olmuştur!

Oysa Lenin öğretmiştir ki, sosyalistler savaşa hiçbir zaman duygusal açıdan yaklaşmazlar. Ve toplumun sınıflara bölündüğü, insanın insan tarafından sömürüldüğü sürece savaşlar kaçınılmazdır. Sömürü ve zulüm düzeni savaşsız yok edilemez.

Onlar, modern revizyonist politikalarına Marksizm görüşümü vermeye çalıştıkları içindir ki, ML ile uzaktan yakından ilgisi olmayan, tersine ona düşman olan politikaları ML'e mal etmeye çalıştıkları içindir ki, alçalmayı ve ihaneti teorileştirmekten başka seçenekleri kalmıyor.

Onlar lafa geldi mi, barış en yüce şey diyorlar. Bu "yüce"lik statükoyu koruma adına devrimci mücadeleye karşı çıkarak mı, ya da daha doğrusu, kendi sınıf çıkarları doğrultusunda ezilen halklara karşı savaşarak mı olacaktır. Öyleyse bu "yüce"lik ters yüz edilmiş bir yüceliktir. Böyle bir yücelik, bu alçalma ve ihanet yüceliği onların olsun.

Ve biz diyoruz ki; biz asla böyle bir "barış"tan yana olamayız. Bu tür ba-

rıştan yana olmak, emperyalizmin talan, soygun ve sömürgecilik politikasına, halkları köleleştirmelerine ortak olmak demektir. Bizler, bağımsızlık ve özgürlük savaşlarını emperyalizmin ipoteği altına sokacak bir barıştan yana olamayız. Gerçek barıştan yana olmak, yalnızca nihai barış hedefi doğrultusunda savaşarak mümkündür.

Bugün emperyalizmi geriletken, sıkıştıran ve sistemin bünyesindeki ekonomik siyasi bunalımı derinleştiren, dünyanın dört bir yanında sürdürülen ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarıdır. Özellikle yarı-sömürgelerdeki hakların kurtuluş savaşlarıdır.

ML toplumsal gelişme anlayışı gösteriyor ki, çıkacak bir savaşla insanlık yok olmayacak, insanlık savaşları, silahları, nükleer silahları yok edecektir. Emperyalizm, insanlığın değil, kendi sonunu hazırlıyor. Toplumsal gelişmenin nesnel diyalektiği bunu söylüyor.

KAYNAKLAR VE DİPNOTLAR:

- (1) Birlik ve çeşitlilik adlı yazının girişinde şöyle deniyor: "Günümüz komünist hareketindeki bazı sorunlar konusundaki World Marxist Review Dergisi tarafından düzenlenmiş olan bir toplantının, derginin Ekim 1981 tarihli 10. sayısında yayınlanan raporunu, Nihal Akçad'ın çevirisinden dergimiz olanaklarına göre bölümler halinde özetlenmiş olarak sunuyoruz." Ayrıca yazının ön açıklamasından, Prag'da yapılan bu toplantıya başka "SBKP" MK'ya bağlı Bilimler Akademisi'nden dört görevli olmak üzere 25 ayrı modern revizyonist parti temsilcisinin katıldığını öğreniyoruz. Aralarında TKP'yi temsilen Ali İleri de bulunuyor.
- (2) Bkz. Ekim 1987 tarihli Gün Dergisi'nin 32. sayısında yer alan Sedat Karaçam'ın "Nükleer Savaş Tehlikesinin Önlemi" başlıklı yazı.
- (3) Bkz. Ekim 1987 tarihli Yarın Dergisi'nin 74. sayısında yer alan Haydar Kutlu ile "Dünya Barışına Katkı, Ulusal Çıkarları Korumanın En Yüksek İfadesidir" başlıklı söyleşi yazısı.
- (4) Carl Van Clause Witz Savaş üzerine, sf.44.
- (5) 5 Kasım 1987 tarihli Güneş Gazetesi'nde dizi olarak yayınlanmaya başlayan Gorbacov'un Perestriokof (Değişim) adlı kitabından.
- (6) Bkz. Toplumsal Kurtuluş Dergisi'nin Eylül 1987 tarihli 3. sayısında yer alan "Birlik ve Çeşitlilik" başlıklı yazı.
- (7) Anarşizmin ve Anarko Sendikalizm, sf.56.
- (8) Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm, sf.20.
- (9) Kaynaklar için bkz. Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi, sf.33.
- (10) Anarşizm ve Anarko Sendikalizm, sf.278.
- (11) Kaynak için bkz. Uluslararası Komünist

Hareketin Genel Çizgisi, sf.31.

(12) Mark-Engels, Felsefe İncelemeleri, sf.88.

(13) G.K. Wiotowski günümüzdeki durumu (olmak ya da olmamak) sözleriyle dile getirirken, aynı zamanda Shakespeare'nin Hamlet'indeki ünlü sözüne gönderme bulunuyor. Shylock ise Shakespeare'nin Venedik Taciri adlı yapıtında yer alan cimri ve taş yürekli bir tefecidir.

(14) Kaynak için bkz. Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, sf.202.

(15) Kruşçev sonrası dönemdeki politika değişikliğinin özü, dergimiz Yeni Demokrasi'de yayınlanan "Reformlar ve Glasnost'un Geçmişi" adlı yazıda (özellikle 5. sayı sf. 69, 70, 71) işlendiği için burada değinmeden geçiyoruz. Yalnız, şunu belirtmekle yetinelim. Özellikle bu dönemler yayımları niteliğini çok daha açık bir biçimde ortaya koyan RSE, komünistlerin önderliğinde olmayan bazı ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarını yürüten güçlere verdiği desteğin niteliği o hareketleri kendi güdümüne almak içindir. Ve bunlar, ABD emperyalizminin Afganistan direnişçilerinin gerici önderliğine verdiği destekten amaç açısından özde farklı değildir.

(16) 29 Ekim 1987 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde yer alan söyleşiden.

(17) Bkz. 12 Kasım 1987 tarihli Söz Gazetesi.

(18) Marks-Engels, Felsefe İncelemeleri, sf.106.

(19) Bkz. "iki taktik".

(20) Burada şu Çin atasözüne gönderme yapılıyor: "Ormanda odun, göl kıyısında balık satmaya kalkma."

(21) Lenin, Emperyalizm, sf.16.

(22) Kaynaklar için bkz. Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi.

(23) Gorbacov'un "SBKP" 27. Kongresi'ne sunduğu rapordan aktarma bkz. Dünyada Neler Oluyor, Arslan Başer Kafaoglu.

(24) İtalyan burjuva Profesörü Vittoria Strada da bu gerçeğe işaret ediyor: Gorbacov, Kruşçev'in söylediklerini daha ilımlı bir tonda tekrarlıyor (4 Kasım 1987 tarihli Hürriyet Gazetesi).

(25) Bkz. 20 Ekim 1987 tarihli Cumhuriyet Gazetesi.

(26) Bu gelişmeler, emperyalistlere ya da onların maaşlarına güvenmenin, bel bağlamanın nasıl ibret verici sonuçları peşinden sürüklediğinin görülmesi bakımından öğreticidir. Nitekim, Tamil Ulusal Kurtuluşçularının düştüğü hata böyle vahim sonuçlara yol açmakta gecikmedi. Keza, bunun gibi, karşı-devrimci güçlerde silah teslimi anlaşması yapmanın, örgütlü güçleri ve halkı korumasız bırakmanın nasıl affedilmez bir hata olduğunu tarih bir kez daha göstermiş oldu. Aslında, devrimci güçlerin ders çıkarmak için böyle acı bir deneyime ihtiyacı yoktu. Çünkü tarih, Yunan iç savaşında, oportünist taktik izleyen önderliğin silahları düşmana teslim ederek nasıl devrimin mahfını neden olduğunu, büyük bir tecrübe olarak, hem de bundan çok büyük, bir tecrübe olarak kaydetmişti. Yunanistan'da devrim an meselesi haline gelmişken, devrim yapmak yerine

Devamı 63. sayfada

Dünya ölçüsünde baş çelişme ve Dünya devriminin hedefleri

SÜLEYMAN DOĞAN

Hayatın, canlılığın devindiricisi- dir; bir varlığın bir varlık- olmayana geçişinde özdür; ha- reketin bir etkinliğe, iç tepkiye sahip ol- masında temeldir: ÇELİŞKİ! İnsan dü- şündükçe, doğa olayları, toplumsal ya- şam çelişkisiz varoluşunu sürdürmez, hareket edemez, bir başkaya ulaşamaz. Toplumsal yaşamın odak noktası, çelişki üzerinde yükselen, koşullandırılan sınıf mücadelesidir. Çelişmeler sorununa ba- kış, kavranacak halkanın ustalıklı seçil- mesi, proleter orduları ve komşularının vazgeçilemez, görmezlikten gelinemez görevidir.

İlk önce kavranacak halkanın maha- retle seçilmesi, sorunlarımızı "kolaylıkla çözebilir", bizi amacımıza giden yolda, ikinci halkayı yakalamada, doğrultumu- zu belirlemede açıklık, berraklıkla don- atr. Çelişkinin varlığı, hayatın varlığını koşullandırır; çelişkisiz hayat düşünüle- mez bile. Şeylerin gelişme sürecinde bir dizi çelişme mevcuttur. İriliğiyle, ufaklıklarıyla bu çelişkiler, yaşanan sü- reçteki hareketin varlık-köşuludur. Bun- lar içinde mevcut sürece niteliğini kazan- dıran, sürecin başından sonuna kadar varoluşunu sürdüren ve sürece damga- sını basan çelişme ya da çelişmeler TE- MEL ÇELİŞME olarak kendini ortaya koyarken; çeşitli aşamaların toplamını ifade eden sürecin tümüne değil, yaşanan özgün aşamada öne çıkan çelişmeyi be- lirlemek, devrimin niteliği, biçimi, yolu ve bize yüklediği görevler açısından son derece ciddi öneme sahiptir. Bu durum gerek tek tek halkalarda, gerekse zincir- rin tümü açısından böyledir.

Dünya ölçeğinde, tek tek halkalarda ve zincirin tümünde siyasal bir süreç ya- şanmaktadır. Bu sürecin tümüne dam- gasını basan sürece niteliğini veren

EMEK-SERMAYE temel çelişmesidir. Temel çelişmeyi saptamak yetmez; sü- reç, dağdağ alt-üst oluşlarla çeşitli ara- aşamalardan geçmektedir. Çeşitli aşı- maların toplamını ifade eden sürecin ana- aşamalarının özelliklerini inceleyip me- vcut evrenin etkili ve belirleyici çelişme- sini, yani BAŞ ÇELİŞME'yi ayırdet- mek, öncü ve egemen sınıf olarak, so- nuna dek devrimci sınıf olarak proleter- ya ve bağlaşıklarının en ivedi görevidir.

Serbest-rekabetçi kapitalizmin 1871'li yıllarında, yerini, tekeli-kapitalizme bira- kması süreci, tek tek, ayrı ayrı ulusal birimlerin dünya ölçüsündeki bir tek cephesi denilen dünya-emperyalist cep- hesine bırakması sürecidir de. Dolayısıyla, kendi başlarına, kendi içlerinde bir- er iç ulusal birim olmaktan çıkan ulu- sal birimler, emperyalist-ekonomik ve si- yasal zincirin birer halkası durumuna gelmişlerdir. Bu durum, sorunların yan- lızca, iç ulusal gelişmeler açısından ele alınmasının yeterli olmadığını, uluslara- rası gelişmeler açısından, zincirin tümü açısından ele alınmasını önümüze daya- tır. Bugün zincirin tümünde, emperya- lizm ve proleter devrimleri çağı yaşa- nmaktadır. Çağa ivme kazandıran, çağın özgünlüğünü oluşturan şey, iki zıt kut- bun varlığı, bunların çatışmasıdır. Bir yanda, toplumsal ürünün özel kapitalist tarafından gaspedilmesi sonucu olarak yaratılan sermaye birikimi; öteki yanda, sefalet birikimi! Servet birikimi, diğer yanda, kendi karşısını, yani kendi eme- ğinin ürününü sermaye olarak üreten sınıf kutbunda, sefalet, vahşet, modern kölelik yaratır. Emek, sermayeyi; sermaye emeği durmaksızın yeniden yaratır; bun- lar birbirinin varoluş koşuludur. Bu du- rum, emperyalizm ve proleter devrimleri çağının özgün, tipik özelliğidir. Çağa ni- telikliğini veren, iki kutbun varlığıdır; emekle, sermayenin ya da bunların si-

nifsal plandaki yansıması olan Burjuva- zi-Proleterya çelişmesinin varlığıdır.

Peki sorunu bu kadarla kesmek ya da bu noktada durmak yeterli midir? Ya da ara aşamalardan geçen sürecin yaşadığı- mız evresinde etkili olan ve diğer tüm çelişmeler üzerinde tesir icra eden çeliş- meyi saptamak gerekmez mi?

Asıl konumuza gelmiş bulunuyoruz. Örneklerimizin çeşitli oluntularıyla bu soruların cevaplarını irdeleyelim. Bugün dünya ölçüsünde, küçüklü-büyük- lü bir takım çelişmeler mevcuttur. Bunlar içinde de öne çıkan belli başlı (başlıca) çelişmeler; en sonu bunlar içinde de en öne çıkan çelişme mevcuttur. Nüfus ve etki alanlarını genişletme uğruna mücade- lede, emperyalistlerin (sosyal-emp. dahil) kendi aralarındaki çelişme; ulusal ve sos- yal kurtuluş savaşlarının emperyalizmin bağrında yarattığı emperyalizm ile ezilen halklar arasındaki çelişme; kapita- list ülkelerdeki burjuvazi-proleterya çelişmesi, günümüzde, dünya'daki üç baş- lıca çelişmedir. Bunlar, küçüklü- büyüklü çelişmeler içinde öne çıkan çelişmelerdir. Ancak, bu yeterli değildir. Öne çıkan bu çelişmeler içinde, sürecin mevcut aşamasında öne çıkan, diğer başlıca çelişmeleri üzerinde etkili ve be- lirleyici olanı saptamak gerekir. Bu öne fırlayan çelişme ise, dünyanın ezilen halklarının, emperyalizmle arasındaki çelişmedir. Bilinmelidir ki, bir süreçte birden fazla çelişme mevcutsa, bunlar içerisinde yalnızca bir tanesi baş ve be- lirleyici rolde öne çıkar, diğerleri ikinci derecede rol oynarlar.

Birinci ve ikinci emperyalist paylaşım savaşlarının hemen öncesi, emperyalist- lerin kendi aralarındaki çelişme başlıca çelişmeler üzerinde belirleyici ve etkile- yici önemdedi. Dolayısıyla, bu çelişme, dünyadaki değişme ve gelişmeyi tayin eden baş çelişme olarak öne çıkmıştı.

Stalin'in sözleriyle, "... kapitalist ülkelerin dünya pazarlarını ele geçirmek için birbirlerini boğazlamaları, pratikte, kapitalizm ile SOSYALİZM ARASINDA-Kİ çelişmeden daha güçlü çıkmıştır." (abç) Aynı şekilde, dünya ölçüsünde, yakın geçmişte, sosyalist ülkelerin varlığı dönemlerinde emperyalist bir ülkenin, sosyalist ülkelere saldırısı durumunda, bu çelişme, keskinleşerek baş çelişme durumuna gelebilirdi. Bir başka durumda, burjuvazi-proleterya çelişmesinin birçok yerde giderek patlama noktasına varması, hız kazanması, mevcut aşamada darbenin başlıca doğrultusu haline gelmesi, ya da bu ülkelerde sınıf savaşımının iç savaş biçimini alacak ölçüde şiddetlenmesi durumunda, bu çelişmeyi baş ve belirleyici rolde öne koyar.

Ama görünen bir gerçek var ki; dünyanın ekonomik ve siyasi durumunun objektif şekillenışı göstermektedir ki; bugün, dünyadaki mevcut çelişmelerin odak noktasını, emperyalizm ile ezilen halklar arasındaki çelişme oluşturmaktadır. "Kapitalist-emperyalistler, ister eski sömürgecilik politikasını, ister yeni sömürgecilik politikasını izlesinler, emperyalizmle ezilen halklar arasındaki çelişme giderilemez. Bu çelişme, son derece keskin, uzlaşmaz bir çelişmedir ve giderilemez."

Ezilen halkların, emperyalizme karşı mücadelesi artan bir yoğunlukta sürmektedir. Bu mücadele, sömürge ve yarı-sömürgelerde ve özellikle de Asya, Afrika, Latin Amerika'da ulusal ve sosyal kurtuluş savaşları biçiminde hızlanmaktadır. Nüfus ve etki alanlarını genişletme uğruna mücadelede, emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişme, uzlaşmazlığını günbegün koyulaştırırken; güncel aşamaya özgünlüğünü kazandıran ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımının emperyalizmin bağrında yarattığı çelişmede kendisini çok daha şiddetli olarak varetmektedir. Kapitalist ülkelerdeki burjuvazi-proleterya çelişmesi ise, bu çelişmelere oranla çok daha gerilerde seyretmektedir. II. emperyalist paylaşım savaşından bu yana, emperyalizm ile ezilen halklar arasındaki çelişme, dünyadaki başlıca çelişmelerin ODAK NOKTASINI oluşturmaktadır. Ve böylece, bu aşamada, baş çelişme niteliğini korumaktadır. I. Kaypakkaya'nın sözleriyle, "Bugün dünya çapında, ezilen dünya halklarıyla, emperyalist istem arasındaki çelişme, dünyadaki değişim ve gelişme sürecini etkileyen ve tayin eden baş çelişmedir." Proleterya ve bağlaşıklarının öncü örgütüne bu baş çelişme, tek tek halkalarda somut görevler yüklemektedir. Bu görev, kapitalist ülkelerde, proleterya öncülüğünde ezilen yığınların kendi ülkesi emperyalist bur-

juvazisine karşı mücadeleyi esas halka alırken; sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkelerde milli ve demokratik savaşımını öngörmektedir. Bu baş çelişme aynı zamanda, uluslararası arena açısından kapitalist ülke proleteryasının ve ezilen halkların ve de mazlum milliyetlerin emperyalizme karşı yükselen ve yükselerek olan mücadelelerine, maddi ve manevi bakımdan destek gibi önemli bir görevi de öngörür. Tayin edici görev; somut olarak, haklı ve meşru ulusal ve sosyal kurtuluş savaşı veren ezilen ülke halklarının savaşımını desteklemek, güçlendirmek, yaymak ve etkili propagandasını yapmak olmalıdır. Yoksa, bir anda "toptan dünya devrimi" martavalları bahanesiyle, somut aşamanın, somut görevlerinden kaçınmak değil, yine bugün ezilen mazlum milliyetlerin emperyalizmi zayıflatan, dünya gericiğini geriletken mücadelesini, bu mücadeleyi veren sınıfların demokratik programı vb, bakmaksızın desteklemek günümüzün başlıca ödevlerindedir. "Desteklenmesi söz konusu olan ulusal hareketler, emperyalizmi devam ettiren ve sağlamlaştıran hareketler değil, emperyalizmi zayıflatan ve devrimleri kolaylaştıran hareketlerdir. Emperyalist baskı koşulları içinde ulusal hareketlerin devrimci niteliği, harekette mutlaka proleter öğelerin varlığını, hareketin devrimci ya da cumhuriyetçi programının varlığını, hareketin demokratik bir temelde varlığını gerektirmez. Afgan emrinin Afganistan'ın bağımsızlığı için mücadelesi, emrinin ve yandaşlarının kraliyetçi niteliğine karşın, nesnel olarak devrimci bir mücadeledir, çünkü bu mücadele, emperyalizmi zayıflatır.

Kapitalist-emperyalist ülkelerde sınıf savaşımının boyutu çok çok gerilerde seyretmesine, güncel aşamaya niteliğini vermemesine rağmen, dünyanın kırları olarak adlandırılan gelen, emperyalizmin yumuşak karnı sömürge ve yarı-sömürgelerde, emperyalizmin temelleri sarsılmakta, emperyalizmi yeşerten toprak git gide daralmaktadır. 1840-1850'lili yıllar Avrupa, 1871 öncesi Fransa, komün yenilgisinden sonra kısa bir süre Almanya, akabinde Rusya yine Almanya; akabinde Hindistan vs. derken, devrim fırsatını çoktandır kırlardan esmektedir. İşte Peru! Filipinler, El Salvador, Afganistan, Eritre, Honduras, Kamboçya, Güney Afrika, Boliviya, Umman, Filistin ve daha niceleri... Açık ki rakip emperyalistlerin pazarları ele geçirme uğruna savaşımını ve rakiplerini altmetme mücadeleleri, günümüzün en canlı, en tipik olguları olarak, bugünkü mevcut evreye niteliğini kazandıran gizlenemeyen gerçeklerdir. Bütün bunlara gözümüzü kapayabilir miyiz? Mevcut baş-

lıca çelişmeler içinde odak noktası oluşturan emperyalizmle ezilen halklar arasındaki çelişmenin emperyalizm ve proleter devrimleri sürecinin genel aşamasında baş çelişme olduğunu inkâr edebilir miyiz? Mücadelenin darbesinin doğrultusunun yöneldiği somut alanı belirlemeden hareket edebilir miyiz? Mızrağın sivri ucunun yöneldiği yeri bilmeden, açıklık, mertlik, berraklıkla donanabilir miyiz? Öyleyse, belirli bir aşamaya özgü çelişmelerin odak noktasını saptamada açık, anlaşılır, kesin yargılara varılamaz.

Deniliyor ki; böyle bir tespitte bulunmak Lin Biao'culuktur.

Objektif gerçeğin zemini üzerinde yükselen çelişmeler yasasının bu ilk gerçekliliğini görmezlikten gelmek somut aşamanın bize yüklediği somut görevlerden kaçınmak, bu görevlere sırt çevirmek demek olacaktır. Böyle bir tespitte bulunmamak, bir süreçte varlığını sürdüren birden fazla çelişmeler arasında öne çıkanı saptamamak, çelişmeler arasında, oynadıkları rollere göre öncelikli ilişkisini kavramamak demektir. Bilinir ki, bir süreçte birden fazla çelişme varsa, bunlar içinde, içinde bulunan aşmaya yönünü veren bir tek baş çelişme vardır, gerisi ikincildir, ikinci de receden yer tutar. Dolayısıyla Lin Biao'culuk vb, martavallarıyla işin içinden sıyrılanamaz. Dolayısıyla bu tür dayanak-sız eleştiriler, ancak pire ısırganın insan vücudunda yarattığı etki kadar, etkili olabilir. Pire ısırganın insanı öldürdüğü görülmemiştir. Kendi dar görüşlülüklerini, geriliklerini Lin Biao'nun eline tuşturarak bir arpa boyu yol alınmaya çağını, bu anlayış sahipleri bilmiyorlar mı?

Dünya ölçüsünde baş çelişme sorunu kadar, bir başka önemli nokta da, dünya çapında baş düşman sorunudur.

Dünya devriminin önünde her tarihi dönemde belli hedefler vardır. Bu hedefler ya da düşmanlar arasındaki çelişmelerden yararlanmak sosyalistlerin başlıca görevidir. Bugün, dünya devriminin önünde düşman bloku vardır. Bu blok, çatışmaz, çelişmesiz düşünülemez. Yekpare değildir. Bu çelişme ve dalaşmalardan devrim ve sosyalizm davası yararına yararlanmak, devrimci güçlerin görevidir. Bilinirki, emperyalizmin birleşme ve dalaşma ya da uzlaşma ve mücadele eylemleri sağlam bir zemin üzerinde değildir. Bu eylemlerden ya da daha tam ifade edersek bu yanlardan mücadele yönü esas, uzlaşma yönü talidir. Her ne kadar çeşitli tekeli gruplar, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerini bastırma noktasında aralarında uzlaşmaya gidiyorlarsa da, nüfus ve etki alanlarına kim sahip olacak, kim daha çok

pazarı ele geçirecek, kim daha çok sömürecek temelinde aralarında ciddi çelişmeler mevcuttur. Bu yan esas, uzlaşma yanı ise, geçici, kısmi ve koşullara bağlı ve dolayısıyla talidir. Emperyalistler ve çeşitli tekcler gruplar arasındaki her uzlaşma, her yeni dostluk, yerini, kendi aralarında daha sert ve daha keskin mücadelelere ve çelişmelere bırakır. I. ve II. emperyalist paylaşım savaşları doğrudan, bölgesel savaşlarda dolaylı olarak bu somut yargının doğrulanmasıdır.

Günümüzde, somut durum ve varolan objektif gerçek göstermektedir ki; emperyalistler arasındaki geçici uzlaşmalara rağmen, aralarındaki hırslara hız kazanmaktadır. İbre, dalaşmanın ivme kazandığı doğrultuda seyretmektedir. Emperyalistler ve çeşitli tekcler grupları arasındaki çelişme, emperyalizm ve proleter devrimleri sürecinin başlıca üç çelişmesinden biridir. Karşıt yanlar çatışmaz, çelişkisiz varoluşunu sürdürmeyeceğine göre, emperyalistler arasındaki bu çatışmalı uçlardan ya da daha anlaşılır deyişle, bu çelişmelerden her tarihsel dönemde yararlanma vazgeçilemez bir görevdir. "Düşmanlarımızı bölen çelişkilerden yararlanmayı (geçici olsalar da, pek o kadar güvenilir olmasalar da, koşullara bağlı bulunsalar da) muhtemel müttefiklerce anlaşma ve uzlaşmaları reddetmek son derece gülünç bir davranış olmaz mı?" Ve dahası, "Bu, bugüne kadar ulaşılmamış keşfedilmemiş bir dağın tırmanışında, bazen zikzaklar çizerek yürümeyi, bazen de geri çekilmeyi, ikten seçilen doğrultuyu bırakıp başka bir doğrultuyu denemeyi önceden reddetmek gibi bir şey değil mi? Nitekim bu, yani uzlaşmaların reddi, Biankicilik ya da Engels'in "Biankici Komün Mültecilerinin Programı" makalesindeki sözleriyle, kendi sabırsızlığımı teorik iddia olarak ileri sürme çocukca saflığı değil midir? Nitekim en sonu bu, "... hedefimize, olsa olsa zaferi erteleyen ve köleliğe uzatan ara istasyonlarda aktarmalar yapmaksızın uzlaşmalara girmeksizin ulaşmak istiyoruz" (abç) Biankici şiarı değil midir?

Tarihsel gelişmenin yarattığı ara istasyonlarda aktarma yapmadan, uzlaşmalara, girmeksizin ara istasyonları atlamak! Ah!.. Bunlarda bizim yeni Biankicilerimiz! Uzlaşmazsınız, anlaşmazsınız hedefe varılacağı mı sanılıyorsunuz? Bu anlayış sahipleri, tıpkı anarşistler gibi "sökecek şafağı" bekliyor olmalılar; anlaşmazsınız, aktarmasız!..

Lenin, "düşman saflarındaki çatışmalardan yararlanma taktığının proleter bilincin genel seviyesini, devrimci ruhu, kitlelerin savaşma ve kazanma kapasitesini düşürmek değil, yükseltmek için

kullanılması"nı önerirken, haksız mıydı dersiniz? Yoksa, politik bir incelikle, bu yararlanma taktığını öne sürerken, Biankicilere, Anarşistlere, Alman "Sol"larına ve de günümüzün "mülteci kızlları"na gerekli dersi daha o zaman mı veriyordu? Bir kadının, bir serüvenci tarafından işgal edildiği zaaf anı nasıl bağışlanabilir birşey değilse, muhtemel uzlaşmaları reddetmekte, o oranda bağışlanabilir bir şey değildir.

Düşmanlarımız arasındaki çelişmelerden yararlanmak, her özel tarihi evrede, ekonomik ve siyasi durumun şekillenişine, sınıfların durumuna ve bunlar arasındaki ilişki ve çelişkinin boyutuna göre, proleterya ve müttefiklerin bir dizi görevler yükler. Kapitalist-emperyalist sistemin krizi ve başlıca çelişmelerin giderek derinleştiği gerçeğinin dünyanın mevcut durumunun kendine özgü niteliğini belirlediği, emperyalizmle, ezilen halkları arasındaki çelişmenin bütün ağırlığına ve önde seyrediyor olmasına rağmen; pazarları genişletme, etkisini yayma mücadelesinde, emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişmenin giderek hız kazandığı ortamda, bize düşen görev ve sorumluluklar çok daha önem arz etmektedir. Görünürde bir savaş yoktur, ama bir savaş tehlikesi mevcuttur. Ve bu tehlike hâlâ savuşturulabilmiş değildir. Zira, bilinir ki, emperyalizm varolduğu süreçte, özel mülkiyet varolduğu süreçte, savaşlarda varolmaya devam edecektir. "Kapitalizmde devrevi olarak bozulan dengeyi yeniden kurmanın yegane yolu sanayide buhranlar, siyasette savaştır." Bu akıldan çıkarılmamalıdır.

Mevcut gelişmeler, i ki süper devletin, mevcut savaş tehlikesinde iki blokun; Varşova ve Nato'nun başını çektiğini açıklıkla gösteriyor. Bu en büyük güçler, yani ABD ve RSE, yükselen savaş tehlikesinin baş sorumlusu; savaş kıskırtıcılığının temel gücüdürler. Dolayısıyla, savaş kıskırtıcılığının esas kaynağı durumundaki bu güçler, tüm gericilik ve emperyalist düşmanlarımız içinde BAŞ DÜŞMANLARIMIZ olarak öne çıkmaktadır. Bunların baş düşman olması, yani dünyanın ezilenlerinin baş düşmanı, can düşmanı rolünde ortaya çıkmaları, bunlar dışında, ama bunlarla nitelik olarak aynı yapıda olan diğer emperyalist düşmanlarımızı düşman olmaktan çıkarmaz; onlara karşı mücadeleimizde, bizi alkoymaz. İ. Kaypakka'ya'nın deyişle, "hareket için elbette iki gerici klikten birini tercih etmek sözkonusu olamaz. Sosyalist hareket, ikisini de düşman olarak görür, ikisini de devirmek için mücadele eder, ama bunlar arasındaki mücadeleye gözlerini yummaz; bu boğuşmadan kendi hesabına azami derecede fayda sağlamak için,

bunların birbirine göre durumunu iyi tespit eder; ilk ve en şiddetli saldırılarını ona yöneltir. Bu arada diğer gerici klikin mahiyetini teşhir etmekte, onunla kendi arasındaki düşmanlık çizgisini sınıksız muhafaza etmekte de geri kalamaz." (abç) İşte ilk ve en şiddetli saldırıları yönelttiğimiz, belirli bir anda güçlerimizi yoğunlaştırdığımız hedef olarak vücut bulur baş düşman. Emperyalistler arasında nitelik farkı yoktur, ama aralarında nicel farklılıkların da olmadığı söylenemez. Bu nicel farklılıklara gözlerimizi yumamayız. İşte bir başka görüş açısından bu nicel ayırım çizgisinde ortaya çıkar baş düşman. ABD emperyalistleriyle, İsveç emperyalizmi aynı kefeye konabilir mi? Aynı bezden doku-nuyor olmalarına rağmen, RSE ile Lüksemburg emperyalizmi aynı görülebilir mi? Bu somut, açık anlaşır, çıplak gerçeğe sırtımızı dönülebilir miyiz? Dahası, bunların hepsine karşı aynı yoğunlukta mı mücadele edeceğiz; yoksa, belirli bir anda öne çıkan, diğerlerini bir adım geride bırakan en büyük düşmana karşı, uluslararası politika arenasında daha mı çok güçlerimizi yoğunlaştıracız? Evet, cevaplandırılması gereken soru budur. Baş düşmanda, kaçamaklara sapmaksızın bu sorunun dolaysız anlatım biçimidir. Evet, yalnızca bu!

Herkesce bilinen bir gerçek var ki; tarihsel sürecin ulaşılan boyutunda, saldırı ve savaşın temel gücü, gökkubbenin altındaki şeytani dalaverelerin asıl sorumlusu, devrim ve sosyalizm davasının en azılı düşmanları RSE ve ABD emperyalist canavarlarıdır. İki süper devletin dünya halklarının baş düşmanı rolünde sahne ışıklarının önüne çıkmaları, esas akımın savaş değil, devrim olduğu sürecin bu evresinde hiçbir durumda diğer emperyalistlerle "birleşmeyi" gerektirmez. Yalnızca ve yalnızca "işçi sınıfının emperyalist dünya sistemine karşı uluslararası mücadelesi, uluslararası politika arenasında, belirli bir anda baş düşman kimse, güçlerin ona karşı yoğunlaştırılmasını gerektirir." Yani, "iki gerici klikten birini tercih etmek sözkonusu olamaz." Dolayısıyla, merkezi görevin savaş etmenlerinin esashığı üzerinde değil, devrim etmenlerinin esashığı üzerinde yükseldiği tarihsel dönemde, uluslararası politika açısından görev, "birleşme", "ittifak" vb. değil, bir veya birkaç en büyük emperyalisti teşhir, tecrit, a sil mücadeleinin doğrultusu, ancak diğer emperyalistlerce aramızda kesin, belirgin bir sınır çizme, onlarında emperyalist düşmanlarımız olduğunu unutmama gerçeğidir. Böyle bir tarihsel evrede durum buyken, bir başka tarihsel boyutta, devrim etmenlerinin savaş etmenlerine tabi olduğu bir dönemde durum

farklılaşır. Sınıfsal, devletler vb. arasındaki ilişki ve çelişkide yeni boyutlar, yeni şekillenmeler uç verir. Tıpkı II. emperyalist paylaşım savaşı döneminde olduğu gibi. Esas akımın savaş olduğu böyle dönemlerde, başka emperyalistlerle, anlaşma ve uzlaşmalara, eğer bu anlaşma ve uzlaşmalar, proleteryanın sınıf mücadelesinin yolunu karartmıyorsa, eğer, proleter bilinci köreltmüyorsa ve eğer devrimci ruhu yoketmiyorsa, girilebilir. I. Emperyalist paylaşım savaşı sonunda Lenin, II. emperyalist paylaşım savaşı döneminde Stalin önderliğinde yapılan anlaşmalar, düşüncelerimizi kanıtlayan canlı örneklerdir. Nitekim, dünya barışının ve dünya halklarının baş düşmanlarından Japon emperyalizmine karşı ABD emperyalizminin uşağı Çan Kay Şek'le Çin devrim sürecinin belirli bir aşamasında yapılan da budur. Teorik aksiyon haline dönmüş bu ilke, bizat maddi hayat şartları tarafından önümüze dayatılmıştır.

Öyleyse, proleterya partisine düşen görev, her iki dönemi, esas akımın devrim ve esas akımın savaş olduğu dönemleri açıklıkla saptayıp, her iki döneme uygun politikayı, yani düşmanlarımız arasındaki çatışma ve çelişmelerden yararlanma taktiğini ustaca kullanmak olmalıdır. Bir durumda, uzlaşma ve anlaşmaları hiç gündeme getirmeden tecrit, teşhir, mızrağın sivri ucunu, ya da darbelerin asıl doğrultusunu, ya da güçlerin asıl yoğunlaştırılması vb. politik taktikler güdülmek; diğer bir durumda, uzlaşma ve anlaşmalara koşullara göre başvurulabilinmelidir. Bu demektir ki, baş düşman dışındaki güçlerle birleşmeyi her dönemde mutlaka gündeme getirmeyeceği gibi, esas akımın savaş değil, devrim olduğu dönemlerde de tesbit edilebilir. Dolayısıyla, başka şeylerin yanında, baş düşmana karşı birleştirilebilecek tüm düşmanları birleştirmek amacıyla baş düşman tesbiti yapılır; ve yine bu mantıkla koşulluk halinde uç veren, baş düşman yalnızca esas akımın savaş olduğu dönemlerde yapılır vb. "teorik"! didintilerin-hiçbir ustada olmayan, ML klasiklerde gösterilemeyen-hiçbir iler-tutar yanı ve değeri kalamaz.

Nitekim, Uluslararası Sosyalist Hareketin tarihi ve klasikler bu düşüncelerimizi doğrulayan örneklerle doludur.

İşte birinci örnek: Stalin der ki; "Çarlığa karşı mücadele döneminde, burjuva demokratik devrimin hazırlanması döneminde (1905-1916) çarlığın en tehlikeli toplumsal dayanağı Liberal-Monarşist parti, Kadet partisi olmuştur. Neden? Çünkü bu parti uzlaştırıcı bir partiydi. Çarlıkla halkın çoğunluğu, yani köylülüğün bütünü arasında uzlaştırıcı bir partiydi. Partinin o zaman baş-

lıca darbelerini Kadet'lere yöneltmesi doğaldı, çünkü Kadet'leri tecrit etmeden köylülükle çarlık arasında bir kopmaya güvenilemezdi. Birçok kimse o zaman Bolşevik stratejisinin bu özelliğini anlamıyor ve Bolşevik'ler için, Kadet'lere karşı mücadelenin, baş düşmana, mücadeleden "önce geldiği"ni söyleyerek, bolşevikleri aşırı bir kadet düşmanlığıyla suçluyorlardı. Ama temelden yoksun bu suçlamalar, baş düşmana karşı zaferi kolaylaştırmak, yakınlaştırmak amacıyla uzlaştırıcı partinin tecrit edilmesini gerektiren bolşevik stratejinin apaçık olarak anlaşılması gerçeğini açığa vuruyordu." (abç)

Demek ki, baş düşman tespiti, baş düşman dışındaki hedeflerle (düşmanlar) birleşmeyi değil, yeri ve zamanına göre, baş düşmana rağmen, düşmanlara karşı mücadelenin bile yer yer belli özel durumlarda önem kazanabileceğini gerekli görmektedir; öyleyse baş düşman dışındaki düşmanlarla "birleşmek" yarguları, sahiplerini yaralayan gülünç bir iddia; M-L'de yeri olmayan zorlama bir buluştur!

İşte ikinci örnek: LENİN der ki; "1848'de devrimci halklar özgürlük için savaşıyorlardı ve onların baş düşmanı çarlık'tı. Çekler vb. ise gerici halklardı. Çarlığın ileri karakollarıydı." (abç)

Demek ki, baş düşman, sınıf mücadelesinin iç savaş biçimi aldığı 1840-1850'li tarihsel kesitte, merkezi görevin sınıf mücadelesi olduğu dönemde de yapılıyor. Öyleyse, Lenin'in yarguları, düşüncelerimizin lehine tanıklığımız sürdürmektedir.

İşte son örnek: ÇKP önderliği 1963'lü yıllarda der ki; "Amerikan emperyalizminin gerici niteliği, saldırı ve savaş politikası ve dünya gerçekleri, her yerde gitgide daha çok insanın, Amerikan emperyalizminin ezilen halkların ve ulusların enkorkunç düşmanı, dünya halklarının can düşmanı ve dünya barışının baş düşmanı olduğu daha büyük açıklıkla görmesine yol açıyor." (abç)

Demek ki; esas akımın savaş değil, devrim olduğu tarihi kesitte de baş düş-

man tespiti yapılıyor. Öyleyse, böyle dönemlerde baş düşman tespiti yapılmaz iddiaları, yalnızca teorik zorlamadır.

Deniliyor ki; dünya çapında baş düşman tespiti, karşı-devrimci üç-dünya revizyonizmiyle doğrudan ilintilidir ve bu teorinin kökleri baş düşman sorununa dek uzanmaktadır. Belirtmeliyiz ki, bu iddia sahipleri, bu tutarsız iddialarında tutarsız bir tutarlılık! içindedirler. Zira baş düşman tesbitini, gerçeklere gözlerini kapayarak, baş düşman dışındaki düşmanlarla birleşme biçiminde ifade eden anlayış, bu anlayışsızlıkla bütünlüklü bir anlayış örneği sunmaktadır bize. Oysa bilinir ki; dünya devrim deneyimleri ve geçmiş sosyal-demokrasinin ve günümüzün devrim tarihleri tanıtlamıştır ki; baş düşman tespiti, bu anlayış ön görmez. Bu, salt bu iddia sahiplerinininkendi anlayışsızlık bütünlüğüne, zorlamalarla hazırlanan kendi teorik açmazlarıdır. Düzensiz bir kafanın düzeni!

Asıl sorundan daima kaçılmaktadır.

Bugün, iki süper devlet, dünya halklarının en azılı düşmanı, saldırının ve savaşın başlıca gücü, tüm insanlığın en tehlikeli hedefleri ve sömürge ve yarı-sömürgecilik başlıca kaleleridir. Proleteryanın görevi, proleteryanın taktiğinin politikası, bu en saldırgan, en azılı, en tehlikeli düşmanlara karşı, en şiddetli, en ilk, en ağır darbelerini indirmek; esas akımın devrim olduğu bu dönemde, diğer emperyalistlerle de, yani saldırgan, azılı, tehlikeli düşmanlarla da arasında sınır çizgisini muhafaza edip, bunlar arasındaki boğuşmadan; dalaşmadan, çelişmeden kendi yararına yararlanmak olmalıdır. Yüzlerce yarı-sömürgesi olan, dünyanın heryanında filolarıyla jandarmalık yapan, koca imparatorluklarıyla ezilen dünyayı her yerde tehdit eden iki süper güçle, bunlardan daha küçük çaplı Hollanda, İsviçre, İtalya vb. emperyalistlere aynı görüş açısından yaklaşılabilmir mi? İşte tam da bu noktada, bu anlayış sahipleri, boğayı boynuzlarından yakalamayı becerememişlerdir.

DÜZELTME

Dergimizin Şubat 1988, 8. sayımızın 14. sayfasında yer alan "Gün Gelir" adlı şiir, yanlışlıkla YILMAZ ODABAŞI imzasıyla yayınlanmıştır. Düzeltir, okurlarımızdan, Yılmaz Odabaşı'dan ve şiirin esas sahibi Selçuk'tan özür dileriz.

Yeni Demokrasi

SHP İstanbul milletvekili

M. Ali Eren ile söyleşi

Yeni Demokrasi: Sayın Mehmet Ali Eren, ilk önce bize kendinizi tanıtır mısınız? Bununla birlikte milletvekili olarak yüklendiğiniz görevleri ve amaçlarınızı da açıklayabilir misiniz?

M. Ali Eren: İnsanın kendisini tanıtmayı çok zor bir iş. Ben Tunceli'liyim. Ama uzun yıllardır İstanbul'daydım. Liseyi bitirdikten sonra İstanbul'a geldim. Lise yaşamımdan başlayarak bugüne kadar hep halktan yana bir muhalefetin içinde oldum. Sol bir düşüncenin yanında, sol bir muhalefetin içinde oldum. Öğrencilik yıllarımda da bu böyleydi. Öğrencilik yıllarım bittikten sonra meslek yaşamımda da yine mümkün olduğunca halktan yana insanların vekili olmaya çalıştım, onları savunmaya çalıştım. Milletvekilliğine soyunurken, daha doğrusu milletvekili olma özlemim de yine daha geniş kesimi daha rahat savunabilme inancımın kaynaklandı.

Yeni Demokrasi: SHP milletvekili olarak, milletvekillerinin görevleri nelerdir? Halkın bizzat kendisini temsil etmesi için seçtiği ve bunu temsilen parlamentoya giden milletvekillerinin halka karşı yükümlülükleri, sorumlulukları, bugünkü sistem çapında yapabilecekleri ve bunun dışında yapmaları gereken şeyler nelerdir? Sizin biraz önce de bahsettiği-

niz gibi sermayenin milletvekili mi olmak gerekiyor?

M. Ali Eren: Zaten milletvekilinin adı üzerinde. Yani milletin vekili olmasıdır, onları savunmasıdır parlamentoda. Ama tabii tüm milletvekillerinin böyle bir davranış içinde olup-olmadıklarını ben bilemem. O insanların parlamentodaki mücadeleleri ve davranışları sonucu, kimin vekilleri olduğu ortaya çıkıyor. İşte bakıyorsunuz, bir bölüm milletvekili, daha doğrusu bir partiye bağlı milletvekilleri grubu, sürekli sermayeden yana yasalar çıkarıp, sermayeden yana tavırlar almaktadırlar. Ama bir kesimde, sürekli halkın çıkarlarını korumakla görevli sayıyorlar kendilerini. İşte yapılan baskılara karşı çıkıyorlar, özgürlüklerin kısılmasına karşı çıkıyorlar, zamlara karşı çıkıyorlar ve emekçi kesimin, geniş yığınların temsilcisi ve sesi olmaya gayret gösteriyorlar. Ben de bu kesim içerisinde bir ferdim, bir milletvekiliyim. Parlamentoda mümkün olduğunca bu kesimin sorunlarını ve sesini duyurmaya çalışıyorum. Sanırım görevim de o. Çünkü ben gücümü o kesimden aldım. Benimle birlikte olan diğer arkadaşlarımla hemen hemen hepsi de güçlerini oradan aldılar. Kaynağı halktır onların. Onun için çok doğaldır ki

onlar halkla olacaklar, halk için üretecekler ve halk için çalışacaklar, halktan yana davranışlar içinde olacaklar. Zaten onlardan koptuğumuz an, yani temsil ettiğimiz o kesimlerden, katmanlardan koptuğumuz an yok oluruz. Siyasetin bizi bırakmamasının tek koşulu var. O da halkla bütünleşmemizdir. Halkın sorunlarına sahip çıkmamızdır. Ondan uzaklaştığımız takdirde bizim siyaset yaşamamızın da biteceğine inanıyorum.

Yeni Demokrasi: Bu bağlamda sosyal demokrat hareketin bütünü açısından çözüm ne olabilir? Bu noktada DSP-SHP ayrımı ve bunların içindeki iç ilişkilerin durumu ve çözümü konusunda da görüşlerinizi alabilir miyiz?

M. Ali Eren: Şimdi efendim, bizim partimiz sosyal demokrat bir parti. Sosyal demokrat partiler içerisinde de farklı sınıfların düşünceleri var. Yani çok geniş kesimleri kucaklayan bir parti. Bu partinin içerisinde sermayenin düşüncesi olduğu gibi, emekçi sınıfların düşüncesi de var. Her katmandan insanların bu parti içerisinde düşünceleri çatışıyor. Doğaldır ki, parti içinde bu düşünceler içe dönük mücadelede, birbirleriyle çatışacaklar. Bu çatışmada sermaye kendi düşüncesinin galip çıkmasını, egemen olmasını istiyor. Ki partiyi kendi kontrolünde tutabilsin. Geniş yığınlar, emekçi kesim, küçük-burjuvazi orta sınıflar da kendilerini temsil eden güçlerin partide egemen olmasını, partiye inançlarıyla, düşünceleriyle damgasını vurmasını arzu ediyorlar. Ama bu çatışmadan hangi düşünce sonuçta galip çıkarsa çıksın, ona saygı göstermek gerekir. Demokratik işleyiş de budur zaten. Bu partilerde egemen olan düşünce yanında yine diğer düşünceler de varolacaktır. Yani bugün sermayenin desteklediği kesim, partide yönetimlerin tamamını ele geçirebile, yine biz olacağız. Biz ele geçiresek de onlar varolacaklar. Demokrasinin gereği de budur zaten. Ancak böyle olursa o partiler demokratik parti olurlar, demokrasiyi savunabilirler. Aksi takdirde demokrasiyi savunamazlar, sınıf partileri olurlar. Bizim partimizin diğer sermaye partilerinden ayrı yanı da budur. Farklı düşünceler, bir arada, yan yana, dostça, özgürece ve uygarca yarışmasıdır. Mesela bir sermaye partisinde, ANAP'ta bu yoktur. ANAP'ta o düşünce çatışmaları her ne kadar (aslında oradaki düşüncelerin çatışması bizimkilerden çok farklı, halkın düşüncesiyle, sermayenin düşüncesi değil ordaki çatışma çıkar çatışmasıdır) sermayenin farklı kesimleri arasındaki bir düşünce farklılığı, çıkar farklılığı ve çatışması. Onun için onlarda böyle bir özgür ortam yok. Farkındaysanız, mesela Sayın Özal 400-450 tane milletvekilini pat di-

ye atıyor, hiç kimsenin çıtı bile çıkmıyor. Kimse sesini çıkarmıyor. Ve onlar geliyorlar parlamentoya, parlamentoya geldiklerinde de Özal ne diyorsa o oluyor. Onun istekleri, onun talepleri neyse onlar gerçekleşiyor. Oysa bizde öyle değil, bir sorun geldiğinde o sorun mutlaka önce parti içinde bir çalkantı oluyor. Önce bir tartışılıyor. Nereden gelirse gelsin bu sorun, önce tartışmaya açılıyor. Çünkü soruna farklı bakılıyor. Biz farklı bakıyoruz, bir başka kesim farklı bakıyor, bir halktan yana onu değerlendirmeye tabi tutuyoruz, ona göre tavır alıyoruz, bir başkası başka düşüncelerden yana onu değerlendirmeye tabi tutuyor. O da öyle tavrını koyuyor. Onun için, yani parti içerisindeki bu düşünce farklılıkları, düşünce çatışmaları sonuna kadar olacaktır.

Yeni Demokrasi: İnönü ile Sağlar'ın istifasını pasıl değerlendiriyorsunuz?

M.Ali Eren: İnönü'nün kendisi açıkladı tabii ki. Açıklamalarında sayın genel başkanımız parti meclisi ile yürütmeye arasında çelişkiden kaynaklanan bir istifa olduğunu söyledi. Ben olayın sadece bundan kaynaklandığı inancında değilim. Türkiye ciddi bir bunalım içinde. Sermaye partisi de bu bunalımın içinden çıkamıyor. ANAP şu anda boğulmak üzere. Dış borçların ödemeleri gelmiş dayanmış, ödeyemiyor. Bunun yükünü sürekli geniş kitlelerden, emekçi yığınlardan çıkarmaya çalışıyor. Onlara vergiler yağdırarak, zamlar yağdırarak, onlardan topladığı paralarla dış borçları karşılamaya çalışıyor, ama o da yetmiyor, bir yandan da onu yaparken tabii emekçi yığınlarında da her geçen gün fakirleşme, yoksullaşma başlıyor ve onlarda da bir kıpırdama sözkonusu şu anda. İşte Türk-İş'in son eylemleri bunu gösteriyor. Cezaevleri olayı bunu gösteriyor. Toplumun her kesiminden yavaş yavaş sesler çıkmaya başladı. Gençlik yavaş yavaş kıpırdanmaya başladı. Şimdi siz onların üzerine böyle giderseniz, tüm bunalımın yükünü onlara yıkmaya çalışsanız, onlardan çıkarmaya çalışsanız, doğal olarak da onlardan karşı tepki doğacaktır, tepki yoğunlaşacaktır, büyüyecektir. Birincisinin doğal sonucudur bu. Bizim partimiz, bu bunalımın içinden bana göre ancak bir takım radikal halkçı çözümlerle çıkabilirdi. Kendisini bu bunalımın dışına halkla birlikte atabilirdi. Halkı da yanına alarak. Bizim partide eksik olan bu. Ve biz de bu bunalımın içinde birazcık kaldık sanıyorum. O bunalım bizi de etkisi altına aldı. Ve ister istemez parti içi bir bunalıma sürüklendi. Ülke genelindeki bunalım parti içi bunalıma dönüştü ve partide bir takım istifalar gündeme geldi. Bu onun sonucudur aslında. Eğer o bunalımda

söylediğim doğrultuda halkçı bir çıkış bulunabilseydi ve o bunalım halkla birlikte aşılabilseydi, bu istifalar gündeme gelmezdi. Yarın Türk-İş'in başka eylemleri olacak. Eğer biz sosyal-demokrat parti olarak işçi sınıfının bu eylemlerine ve örgütlü kesimlerin taleplerine sahip çıkmazsak, o bunalım sürekli bizim içimizde yaşayacaktır. Ama onlara sahip çıkarak, kafeni bir yırtarsak, o zaman geniş halk kesimleriyle birlikte hem Özal hükümeti çok zor durumda kalacak, hem de öyle sanıyorum ki biz, geniş kitlelerle bütünleşerek iktidara gideceğiz. Bunalım da bitecek. Bizce istifa olayında bir etken de budur.

Yeni Demokrasi: Sayın Eren, anlattığımız şeylere ek olarak şunu sormak istiyorum; geçmişte bakıldığında SHP bünyesinde bu bunalıma bağlı olarak önderlik olayı yaşanmıştır. İstifalar, istifalar vb. Aydın Güven Gürkan'ın gelmesi, İnönü'nün gitmesi, tekrar İnönü'nün gelmesi, Gürkan'ın gitmesi gibi problemler yaşanmıştır. Yani SHP'nin bünyesinde bu olaylar sürekli yaşanmıştır. Bu durumda SHP nasıl bir çözüm bulacaktır? Kendi bünyesindeki krizden nasıl kurtulacaktır ve aktif bir muhalefet Özal'ı nasıl sıkıştıracaktır? İnönü'nün istifasını geri almasıyla sorun çözülmüş müdür?

M.Ali Eren: Hayır. İnönü'nün istifasıyla SHP'de sorun bitmiş değildir. SHP içinde yine parti içi mücadele devam ediyor. İşte kongrelerimiz olacak, en üst organımız da kurultaydır. Kurultayımız olacak. Öyle sanıyorum ki Özal hükümetinin ömrü de kısılacak. İşte İnönü'nün gelmesi, Gürkan'ın gitmesi, İnönü'nün birkaç defa istifaya yeltenmesi, geri gelmesi, bunda şunun da rolü var: Şimdi bizim bu önderlerimiz hayatın içinden gelmediler. Yani sosyal demokrat hareketin pratiğinde yoğrularak çıkmadılar. Türkiye bir 12 Eylül yaşadı, çok zor koşullardan geçti. O koşullardan hemen sonra sosyal demokratların bir çoğu yasaklıydı, kısıtlıydı, parti kuramama durumuyla karşı karşıyaydılar. Ve o koşullarda böyle bir çözüm arandı. Her bir yol denendi. Öyle sanıyorum ki, bu aranan çözüm sağlıklı bir çözümdü bize göre. Doğru bir çözümdü o günün koşullarında. Ancak sayın genel başkanımız bu mücadeleden içinden gelmiyor. Sosyal demokrat bir mücadelenin içinden gelmiyor, öğretim üyeliğinden geliyordu. Genel başkan olayı, hayatın içinden, bizzat kitlelerin içinden çıkarak geldiği takdirde sağlıklı olur. Sayın Ecevit'in gelişti gibi. Ecevit bir mücadele sonucunda genel başkanlığa oturmuştu. Yoksa öyle Ecevit'i tutup getirip oturtmadılar. Uzun yıllar İsmet Paşa ile mücadele etti. Uzun yıllar muha-

lefet etti. Ve sonra geniş kesimi, parti-nin geniş kesimlerini kucakladı, onları yanına aldı, sonra partinin genel başkanlığına geldi. Bizim genel başkanlarımızın, böyle bir mücadele tarihi yok. Olmadığı için de çok çabuk bunalıma düşüyorlar. Böyle küçük olaylar karşısında hemen rahatça tutum alamıyorlar.

Yeni Demokrasi: Bugün Türkiye'de bir bunalımdan bahsediliyor, bu bunalımın boyutları, kaynağı ve parlamento bu bunalıma müdahale edebilir mi? Parlamentosunun fonksiyonu nedir?

M.Ali Eren: Türkiye'de bize göre bütün bunalımların temel nedeni militarizmdir. Militarizm bu memlekette siyasetten elini çekmedikçe, bunalım her zaman yaşanacaktır, var olacaktır. Aslında bugün yaşanan bunalımın en önemli nedeni de 12 Eylül'dür. 12 Eylül'ün getirdikleridir bugün Türkiye'de yaşananlar. Şimdi bunların içinden nasıl çıkılacaktır. 12 Eylül darbesi ile beraber binlerce insan gözaltına alındı, tutuklandı, bir çoğu hâlâ tutuklu, bir kısmı mahkûm edildi ve toplulum çok büyük bir kesimi mağdur edildi. Bırakın bizi, ANAP dahi akıllı bir siyaset yapmak istiyorsa bu soruna eğilmek zorundadır. Bu kesimi rahatlatmak lazım. Bu kesim rahatlatılmadan, bu memleket de huzurda olmaz. Çünkü içerdeki insan sayısıyla sınırlı değil ki bu, yani onun ailesi etkileniyor. Akrabası etkileniyor. Bu yüzbinlerce insanı buluyor. Onun için bir genel af tu memlekette, özellikle siyasi bir genel af mutlaka gereklidir, yapılması gerekir. Bizim grubun bu konuda bir çalışması var. Ama çıkar mı? Bilemiyorum. Diliyorum ki parlamentoda ANAP'ta bu konuda buna ikna olacaktır. ANAP'ta bunu anlayacaktır. Kendisi açısından da önemlidir. Çünkü birçok huzursuzluğun kaynağı budur. 8 yıldır içeride yatan insan, aslında infaz yasamıza göre 25-30 yıllık cezanın karşılığını yatmış demektir. Biz de idama mahkûmdan insanın aldığı ceza odur. Onun için bu insanları artık rahatlatmak lazım. Eğer bu insanları cezaevine alıp (suç işlemişse tabii cezasını çekmesi) sokmaktaki amaç, yeniden kazanmaksa, topluma bu insanlar 8 yıl içinde değiştiyse, zaten değişti. Onun için daha fazla bu insanları içeride tutarak hem onları mağdur, hem ailelerini, hem çevrelerini, hem toplumu huzursuz etmenin anlamı yoktur. Rahatlatmak lazım bu kesimi. Bu kesim rahatlatılmadıkça huzursuzlukta bitmeyecektir.

Yeni Demokrasi: İkinci Özal iktidarı giderek yıpranmakta. Son zamlarla, bas-kılarla çağ atlamak bir yana, peygamberden alıntılar vererek zamların ve enflasyonun normal olduğunu söyleyerek, halkı kandırmanın yollarını arıyor. Ar-

tık kendi ağzıyla itiraf etmeye başladı çıkmaz sokakta olduğunu. Bu gidişat erken genel seçim midir? Yoksa 5 yıl iktidarda mı kalacaktır? Ekonomideki alternatif nedir bunun? Hep borç alarak borçları kapatma mıdır? Yoksa öz kaynaklar mı bu noktada tavin edicidir?

M.Ali Eren: Şimdi bunların öz kaynak diye bir derterli yok. Bugün Özal iktidarı dışardan kumandalı bir iktidardır. IMF reçeleri ile bu memleketi yönetmeye çalışıyor, böyle olmaz bu iş. Böyle de yürümez. Bunun yüremeyeceği, daha seçimlerin üzerinden üç ay gibi kısa bir süre geçmeden açığa çıktı. Bankalara gidin döviz bulamazsınız. İşte Amerika'ya gitmek isteyen vatandaşlar, pasaportlarıyla başvurup döviz almak istiyorlar ve döviz bulamıyorlar. Dış borçlar gelmiş dayanmıştır. O konuda müthiş sıkıntı içindedir. Her gün dışarıya gidiyor borçlar için. Hiçbirini de bulamıyor. Kısa vadeli borçlar almak istiyorlar ama onu da alamıyorlar. Sürekli böyle borç politikasıyla, IMF reçeteleriyle artık bu memleketin yönetilemeyeceğini sağır sultan bile biliyor. Bir fabrikadaki işçiye gidin sorun, tarladaki köylüye sorun, o bile aynı şeyi söyleyecektir. Önemli olan tabii ki esas öz kaynaklarımıza dönmek, ulusal bir politika izlemektir. Ekonomide de böyledir bu, demokratik hak ve özgürlüklerde de böyledir bu. Ama maalesef, bir türlü bizim sermayemiz dışa bağımlı olduğu için, işbirlikçi olduğu için, sermayesinin mimarlarının kafaları dışarıyla bağlantılı çalışıyor.

Hiç kendi iç kaynaklarına dönmüyorlar. Tam tersine kafaları şöyle çalışıyor. Kendi doğal kaynaklarımızı da dışarıyla ortaklaşa, dışarının insiyatifi ile harekete geçirmenin hesabı kindeler. Bundan dolayı da yine doğal kaynaklarını da dışarıya aktarmak zorunda kalıyorlar. Onun içindir ki, sürekli de borçlanıyorlar, ekonomi bir türlü düze çıkmıyor. Bu politikayla ekonominin düze çıkacağına ben inanmıyorum. Hiç kimse de inanmıyor. Zaten her gün gidişat kötüye de gidiyor. Bu da onun belirtisidir. Bundan kurtuluşun yolu, kendi doğal kaynaklarımıza dönmektir. Halk için bir politika izlemektir. Halktan yana bir politika izlemektir. Tabii dışarıyla bağlar yine kesilmeyecektir. Bağlar yine olacaktır ama, esas olan bizim doğal kaynaklarımızdır. ANAP bunu yapmıyor. Onun için de bunalımın içinden çıkamıyor. Giderek de o bunalımın içinde boğuluyor. Bunalımın yükünü sürekli halka yıkarak, ondan kurtulmaya çalışıyor, o da olmuyor. Bu nedenle ben ANAP'ın ömrünün daha uzun olacağına inanmıyorum. Bu işi beş yıl falan götüremeyecek. İki-üç yıl sonra bu memleket bir erken seçim yaşayacaktır. Bu

erken seçimden halkın sorunlarına sahip çıkan, radikal çözüm önerileri getiren, doğal kaynaklarına eğilen, doğal kaynaklarını harekete geçirmekten yana olan, demokrasiye sahip çıkan güçler zafere kazanacaktır. O da bizim partimizdir. Onu da biz yapacağız. Ve önmüzdeki dönemin alternatifi biziz. İktidarda biz olacağız.

Yeni Demokrasi: Sayın Eren, Türkiye özeline ilişkin yeterince konuştuk. Biraz da bölgesel sorunları, dünyanın genel bir değerlendirmesini yaparak ele alsak, Filistin sorunu, İran-İrak savaşı, Yunanistan'la yakınlaşmalar, Kıbrıs sorunu ve Bulgaristan olayları gibi, bunlara da değinebilir misiniz? Bir milletvekili olarak neler yapmalısınız?

M.Ali Eren: Tabii, Ortadoğu çok karışık. Filistin sorununa insanca bir çözüm bulunmadıkça Ortadoğu sorununun çözümü kavuşacağına ben inanmıyorum. Ortadoğu şu anda böyle, kanayan bir yaradır. Bu yarının en uç noktası, en sivri noktası da Filistin sorunudur. Yıllar yıldır süre gelen bir mücadele. Artık küçük çocukları mücadelenin içinde büyüyor ve onlar, görüyorsunuz, televizyonda izliyorsunuz, yedi-sekiz-dokuz yaşında Filistinli çocuk, İsrail askerine taşla karşılık veriyor. Böyle bir kutsal mücadeledir Filistin'in mücadelesi. Filistin'in mücadelesi mutlaka zafere sonuçlanacaktır. Buna inanıyorum. Ancak bu kadar uzun sürmesi ve Filistinlilerin bu kadar zahiyat vermesi, bir türlü mücadelenin zafere gitmemesinin nedenlerini Amerika'da aramak lazım. Birleşik Amerika Devletleri'nin Ortadoğu'daki politikasında aramak lazım. Amerika'nın silahlı gücü olan İsrail'de aramak lazım ve bir de tabii, yine Amerika'ya bağımlı geri Arap ülkelerinde aramak lazım. Şimdi bu kadar düşmanın içinde yıllardır savaş veren bir küçük Filistin, doğaldır ki, Filistin, bu mücadelenin içinden bir türlü kurtulup kendi bağımsız devletini kuramıyor. Ama bütün bunlara rağmen şartlar bana göre her dönemdekinden daha fazla, Filistin mücadelesinin lehinedir ve Filistin mücadelesi mutlaka başarıya ulaşacaktır. Buna inanıyorum. Bizim Filistin mücadelesine, ülkemizin bakışı bugüne kadar hep Filistin'den yana olmuştur sözüm ona. Gerçekte ise, Filistin mücadelesine ciddi bir destek verilmemiştir. Filistin mücadelesi çok haklı bir mücadeledir ve ülkemizde mutlaka Filistin mücadelesinin yanında olmalıdır. Filistin mücadelesine maddi destek verilmelidir. İsrail ile olan tüm ekonomik, sosyal ve diplomatik bağlar koparılmalıdır. Türkiye'deki İsrail konsolosluk ve ataşeleri kapatılmalıdır.

Yeni Demokrasi: SHP olarak bu konuda girişimlerde bulundunuz mu? Ya da milletvekilleri olarak daha etkili destek vermenin yollarını arama sözkonusu mu?

M.Ali Eren: Efendim, bizim yapabileceğimiz siyasi destektir. Biz onu her defasında veriyoruz. Gerek parlamento da gündem dışı konuşmalarımızla Filistin davasının yanında olduğumuzu, onun bir özgürlük mücadelesi olduğunu ve bu mücadelenin yanında herkesin olması gerektiğini söylüyoruz. Gereksiz Ankara'da, bir grup SHP milletvekili İsrail konsoloslukuna siyah çelenk biralattılar. Siyasi birtakım tavırlar almaya çalışıyoruz. Biz hükümet değiliz. Hükümet olsaydı belki daha farklı yaklaşımlarımız olacaktı. Ama şu anda ana muhalefet partisiyiz. Biz iktidar partisini Filistin'den yana politikalar izlemeye davet ediyoruz. Ancak bugün biz bu kadarını yapabiliyoruz.

Yeni Demokrasi: Son dönemlerde Özal'ın epey zirve toplantıları oldu. Avrupa Birliği, NATO görüşmeleri ve Türkiye-Yunanistan yakınlaşması biçimi nde ele alınan Özel-Papandreu görüşmelerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

M.Ali Eren: Şimdi o konuda henüz daha bize açıklamada bulunmadıkları için, (Özal bu konuda hiç kimseye bilgi vermiyor.) bir şey söyleyemem. Aslında uluslararası politikalarda, özellikle dış sorunumuzun olduğu ülkelerle birtakım görüşmeler yapılırken, öncelikle o sorunlarımızın TBMM'de tartışılması gerekmektedir. TBMM'de somutlaşması gerekir. TBMM'nin onayı alınarak önemli dış sorunlarımızın çözümü doğru olur. Bizde bu yapılmıyor. Bu gelenek yok. Sayın Özal gidiyor Davos'ta birileriyle buluşuyor, konuşuyor, ne yapıyor, ne ediyor, bizim bilgimiz yok. Sonra geliyor, kendisi arzu ederse basına bilgi veriyor. Böylesine vurdum duymaz bir politika. Biz basından izliyoruz olayları, Özal'ın ne yapıp yapmadığını. Oysa böylesine ciddi konularda Sayın Özal'ın önce parlamentonun desteğini alması gerekir. Bu görüşmelerin sonucunda yine parlamentoya getirip orada tartışması gerekir. Üzülerek söyleyeyim, biz bunlardan yoksunuz. Ancak biz de sizin gibi, sizinki kadar izlemeye çalışıyoruz. Bundan dolayı sonuçlarını bilmediğimiz bir olay hakkında açıklama yapmak da sanıyorum doğru olmaz.

Yeni Demokrasi: Sohbetiniz için çok teşekkür ederiz Sayın Eren.

M.Ali Eren: Ben de teşekkür ederim.

Kadın sorununun olduğu yerde özünde insan sorunu vardır

Meral Güneş

Kapitalizmin gelişmesiyle kendiliğinden bir sınıf olmaktan çıkarak kendisi için bir sınıf olma karakteri kazanan proletarya, önceleri sadece ekonomik demokratik mücadele ve örgütlenmeyle sınırlıyken, kendisi için sınıf olma bilinci geliştikçe, giderek sınıf iktidarı için örgütlü mücadeleye atılmış, bunun bir gereği olarak da, ortak hedefe yönelik, ama farklı istemleri olan çeşitli sınıf örgütleri yaratmıştır.

Bu örgütlerin en önemlisi kuşkusuz tüm diğer işçi sınıfı örgütlerini de yönlendiren ve beyin görevi gören proletarya partisi. İlk kez Marks ve Engels döneminde anarşizm ve reformizme karşı yürütülen ideolojik mücadele temelinde ortaya çıkan proletarya partileri -içlerinde anarşist ve reformistlerin olmasına rağmen- I. Enternasyonal adı altında toplanmış, bunun dağılmasından sonra II. Enternasyonal kurulmuştur.

II. Enternasyonal, henüz sosyal-şöven ve revizyonist bir hat izleyen burjuvaların denetimine girmeden önce, 1910 yılında Kopenhag'da toplanan bir konferansla kadın komisyonu oluşturmuş ve 8 Mart, dünya emekçi kadınlarının "Birlik Dayanışma ve Mücadele" günü olarak ilan edilmiştir. Bu komisyonun oluşturulması ve 8 Mart'ın emekçi kadınlar günü olarak ilan edilmesinde Alman kadın Marksist Clara Zetkin ve diğer Marksist kadınların büyük rolü olmuştur.

8 Mart'ın dünya emekçi kadınlar günü olarak tespit edilmesinin özel bir nedeni vardır.

8 Mart 1857'de New York'ta kadın tekstil işçileri daha iyi yaşam koşulları, iş saatlerinin düşürülmesi, sosyal haklar elde edilmesi için greve giderek mücadeleye atılmışlardır. Bu nedenle emekçi kadınların ilk örgütlü mücadelesi olması anlamında, bugün tüm dünya emekçi kadınlarının mücadele günü olarak ilan edilmiştir.

1910 yılından sonra her yıl 8 Mart'ta bir araya gelen milyonlarca emekçi kadın ve sosyalistler büyük bir coşkuyla geçmiş mücadelelerini anmış, gelecek için dersler çıkararak bugünlere kadar gelmiştir.

Evet mücadelenin olduğu yerde taraflar da var demektir. Taraflardan biri kurtuluşu için mücadele eder, diğeri onu engellemeye, ya da rotasından çıkarmaya çalışır. Bu yaşamın-sınıflı toplumun doğası gereği böyledir.

Biz bu yazımızda, kadınların ilkel kömünal toplumundan günümüze kadar geçirdikleri evrimleri uzun uzun anlatmayacağız. Bu konuda şimdiye kadar çok şeyler yazıldı, yazılmaya da devam edecektir. Tabii bu sorunun sorun olarak ortadan kalktığı eşsiz güzellikteki toplum yapısına varıncaya kadar.

Daha yararlı olur düşüncesiyle, esas olarak günümüzde kadın sorununun içinde bulunduğu durumu, bu konudaki doğru ya da yanlış yönelmenin neler olduğunu ve çözüm yolunun ne olması gerektiğini bir kezde kendi somutluğumuzda vurgulamak istiyoruz.

Kadın kimi zaman günah keçisi olarak bellendi, şeytan dendi ve her türlü uğursuzluğun kaynağı olarak gösterildi, kimi zaman kadın, erkeğin el kiridir denilerek horlandı, yerden yere çalındı, kimi zaman bir zevk aracı olarak cinselliği pazarlandı ve hep emeği sömürülerek sırtından milyonlar kazanıldı, kimi zaman "cennet anaların ayakları altındadır" denilerek sahte gözyaşları döküldü, "kutsallığı", "saygınlığı" dile getirildi. Ve bu dünyada gün yüzü gösterilmeyen kadına, öbür dünyada cenneti âlâlar başışlandı, kimi zaman da ve doğru olarak kadın, erkeğin omuzdaşı, yoldaşı ve kavga arkadaşı olarak görüldü. Artık kadın, sınıf bilinciyle sınıfının yanında yer aldı. Erkeği ile birlikte yürüdü, zulmün, zorbalığın ve çirkinliklerin üzerine. Ve hiçbir kişisel çıkar gözetmeden tarihi birlikte yaratmak için atıldı kavganın orta yerine. Ve bildi ki; mutluluğun, insan tadında yaşamının yolu, ancak ve ancak haksızlıklara karşı çıkmaktan ve çirkinlikleri yer yüzünden silmek için sonsuz bir çaba ve fedakârlık göstermekten geçeceğini!

"Ve kadınlar / bizim kadınlarımız korkunç mübarek elleri, ince küçük çeneleri, kocaman gözleriyle / anamız, avradımız, yarımız / ve sanki hiç yaşamamış gibi ölen / ve soframızdaki yeri / öküzmüzdüden sonra gelen ve dağlara çıkarıp, uğruna hapis yattığımız / ..."

Evet niçin kadınlarımız böylesi bir yaşam içinde ömür töpüler? Bu, bazı kötü niyetli insanların bu dünyada varoluşundan mi kaynaklanıyor? Yoksa anasından lanetlenmiş olarak mı doğu-

yor? Elbette ki hayır! İçinde yaşadığı bu ortam, ne tek tek insanların niyetleri sonucudur, ne de onun doğumundan kaynaklanan bir şeydir. Kaynağı mevcut düzendir, üretim ilişkileridir. Kadın sorunu bu sömürü düzenin yarattığı onlarca sorundan biridir. Fakat aynı zamanda da en önemli sorunlardan biridir.

Peki nedir insanlığı böylesine meşgul eden kadın sorunu? Nasıl ortaya çıkmıştır ve nasıl ortadan kalkacaktır? Ünlü halk kahramanı Koroğlu der ki: "Tüfek icad oldu mertlik bozuldu." Biz bunu tarihin çok daha önceki bölümlerine götürerek diyebiliriz ki, "özel mülkiyet ortaya çıktı, insanlar arasındaki ilişkiler bozuldu." İnsanın insan tarafından sömürülmesinin başlaması sınıfların ortaya çıkmasına kaynaklık etti. "Kadının köleleşmesi, ailenin kabileyile zıtlığı, özel mülkiyetin geliştiği, toplumun sınıflara bölündüğü ve sınıf uyumsuzlukları dizginini sıkı sıkıya tutmak ihtiyacından devletin doğacağı tarih öncesi dönemle aynı zamana gelir." (Kadın ve Marksizm, sf.16)

Ve kadın artık ikinci plana itildi, ezilip, sömürülüp, horlandı. İkinci cins insan olarak kabul edildi. Ezilen sınıfa mensup kadınlar sınıfsal baskının yanısıra bir de kadın olmasından ötürü sömürü ve zulmün pençesine takıldı. O gün bugündür kadın sorununu yaşamın önemli bir parçası olarak varlığını devam ettirmektedir. Köleci toplum olsun, feodal toplum ya da kapitalist toplum olsun, kadın sorununda göreceli bir farklılaşma getirmiş olsa da, özü asla değişmedi. Kadın yine kadın olarak görüldü, onun kadın olmadan önce insan olduğu ve insan olmasının doğal sonucu olarak erkek cinsi ile eşit hak ve sorumluluklarının olduğu gerçeği sürekli gözardı edildi. Ve geçen onca tarihsel dönem içerisinde, kadın, ilkel kölelikten kapitalizmin teknolojisinden yararlanan modern köleliğe terfi!! etmiş görüyoruz. Hepsi o kadar! Kadınlar üzerindeki bu baskı ve zulme karşı çıkanlar (burjuva demokratlar, küçük burjuva aydınlar, hümanistler, feministler, vb.) sorunun özüne inemedikleri için -ki sınıflar üstü bir sorun olarak çözmeye çalıştıkları sürece inmeleri de mümkün değil- ancak kıyısından köşesinden değinebildiler. En fazla kadın hakları konusunda bazı reformların yapılmasına olanak sağladılar, bu da reformist bir anlayışla ele alındığından, sömürü düzeni için asla tehlike arz etmedi. Hatta bu sömürü düzeninin çirkinliğini belli ölçüde örtme görevi gördüğünden, onun kalıcılığına yardımcı olmuş oldu. Fakat bu demek değildir ki ML'ler bu düzende de olsa belli reformlardan ya da bazı demokratik taleplerimizin -ki kadın hakları da bunun bir

parçasıdır- elde edilmesinin mücadelesinden yana değiller. Tam tersine "sosyal devrim, tek bir savaş değil, aksine, ekonomik-demokratik değişikliklerin bütün sorunları üzerinde verilecek bir seri savaş düzenidir ve bu savaşların başarıyla tamamlanmasından sadece sömürge burjuvazi etkilenecektir." (Lenin) anlayışıyla hareket eden ML'ler, doğru buldukları her şeyi prensip olarak isterler ve o gün ancak daha çoğuna gücü yetmezse alabildiğini alır. Ama ML'ler, asla nihayi kurtuluşun yerine reform kırıntılarıyla yetinmezler, yetinmemelidirler de.

Reformist yaklaşımlar tâ ki sosyalizmin bir bilim olarak tartışmaya başlandığı döneme dek, tek yaklaşım ve "çözüm" yöntemi olarak varlığını sürdürdü.

Sosyalizmin önce ütöpik olarak tartışıldığı (O Ven Fourier, Saint-Simon vb.) dönemlerde de kadın sorununa ütöpik yaklaşıldı. Ütöpikler her ne kadar "toplumsal ilerleme ve çağ değişimleri, kadınların özgürlüğe doğru ilerleyişiyle orantılıdır. Toplum alanında gerilemeler ise kadınların özgürlüğünün azalmasıyla meydana gelirler. Kadın imtiyazlarının gelişmesi tüm toplumsal ilerlemenin genel ilkesidir. Kadınların kurtuluş derecesi genel kurtuluşun doğal derecesidir, kadını kölelikte tutmak, hiç kimse kendisini, erkeğin kendisinden daha ağır cezaya çarptırmaz" deseler de, aslında kadına hazırlanan akıbetten üzüntüye kapıldılar. Ve "Kadının kurtulmasını cinsi başıbozuklukla karıştırdılar", "Ütopyacılar eskinin içinde yeniyi ayıramazlar, yükselen kuvvetlere dayanamazlar. Güçsüz yürekliikleri kuruntu ya dayanan cennetlerden başka bir şey doğurmadı." (Kadın ve Marksizm, sf.31-33) Tüm bu yaklaşımların derin bir irdelenmesini yapan ML'ler soruna bilimsel temelde bir açıklık getirdiler.

Kadın sorununun nihayi olarak çözümlenmeye yönelmesinin ve giderek çözümlenmesinin sınıfsal mücadelenin proletarya lehine sonuçlanmasıyla mümkün olabileceğini net ve yalın bir biçimde formüle ettiler.

Günümüzde örgütlü kadın hareketleri esas olarak iki gruba ayrılmaktadır, bunlar burjuva ve emekçi kadın hareketleri olarak isimlendirilmektedir. Burjuva nitelikli kadın hareketleri, aynı zamanda iki biçimde görülmektedir. Bizat burjuvazinin örgütlediği "kadın hakları ve korunması" vb. adları altında hareketler ve aşağıda açıklanacağı gibi yine burjuvaziye hizmet eden "Feminist kadın hareketleri"dir.

Kapitalist toplumda burjuva kadını, kendi seyri içinde ve toplum yaşamında erkeği ile eşit olma özlemi içerisinde.

Eşitlik ise, esas olarak kanunlar karşısında arzulanmaktadır. Bu arzu kanunlarda kadınların haklarını kısıtlayan yarıların kaldırılmasıdır. Örneğin, seçme, seçilme hakkı, meslek edinme ve seçme, eğitim vb. haklar bu hareketin temel karakteridir. Ancak öзде erkeğin üstünlüğü kabul edilmektedir.

Asalak bir yaşam biçimini benimseyip erkeği ekmek ağacı olarak gördüğü müddetçe de başka türlü düşünmesi mümkün değildir. Özellikle ev içi yaşamda modern köle erkeğin koruyuculuğuna sığınmış zavallı bir insan durumunu almaktadır. Tek sermayesi ve etkileme gücü cinselliğidir. Bugün ise hakim sınıf kadınları, yasalar karşısında eşit(!) oldukları için kurdukları dernekler "çipek yetiştirme, hayvanları koruma, yoksullara yardım(!)" (çaldıklarından birazını geri vererek manevi tatmine ulaşmak niyetindedirler) adı altında, eğlence kulüpleri olarak varlığını sürdürmekte, buralarda günlerini gün etmek amacıyla bir araya gelmektedir. Bunların "Kadın Hakları" ya da sorunlarıyla hiçbir ilgisi kalmamıştır. Bunların emekçi kadınlar üzerinde hiçbir etkisi olmayıp sadece hakim sınıf kadınlarının bir kısmını etraflarında toplamaktadırlar.

Burjuva kadın hareketlerinin diğer bir kanadı da feminist harekettir. Birinciye göre daha geniş tabanlı ve o ölçüde de emekçi kadınların sinsi bir şekilde etkileme içinde olan bu hareket, sınırlı da olsa örgütsel ve düşünsel anlamda geçmişten beri emekçi kadınlar arasına sızmayı başarmış, bu çabalarını ve çalışmalarını günümüze kadar değişik görünüm ve isimler altında sürdürmüştür.

Feminizm sözcüğü ilk kez 1872'de kullanılmıştır. O günden sonra tüm kapitalist ülkelerde şekillenmeye başlayan "Feminist Kadın Hareketi" günümüzde de burjuvazinin emekçi kadın kitleleri arasına sokmaya çalıştığı reformist ve son tahlilde karşı-devrimin hizmetinde burjuva bir harekettir.

Bir feministin temel felsefesi şöyle özetlenebilir: Kadınlara erkek hayatın her alanında eşit olmalıdır. **Mevcut eşitsizliğin kaynağı erkektir.** (abç.) Devleti de erkekler ellerinde bulundurdukları için devlet kadınlar üzerinde bir baskı aracı olarak kullanılmaktadır. Kadın ve erkek arasında eşitlik sağlanırsa mevcut devlet kadınlar üzerinde bir baskı aracı olmaktan çıkar. Hedefe varmak için yürütülecek reformcu çalışmalar, kurulu düzen içerisinde erkeklere karşı yürütülen mücadele temelinde olmalıdır.

Aralarında bazı farklılıklar bulunmasına ve çeşitlerine karşın feminizmin kurulu ekonomik düzeni değiştirmek gibi bir sorunu yoktur. Bir başka deyişle sözcüğüne sistemi devrimci inkâra uğrat-

maz. Çünkü feminizm bir felsefe değildir. Feminizm bir bilim değildir. Feminizmin bir ideolojisi yoktur. Feminizm sınıf gerçeğine kapalıdır.

Tarihsel olarak feminizm felsefi bir akım değil, sosyalizm ve eşitlikçi akımların bir yansıması olarak doğmuştur. Feminizm toplumsal yaşam içerisinde ne iktisadi, ne toplumsal, ne tarihsel, ne felsefi, ne de kültürel anlamda hiçbir çözüm ve öneride bulunmamıştır.

Feminizm; kapitalizmin artı-değer sömürsünün tasfiyesi sorunu ortaya atıldığında, ya ML'lerin görüşlerinden görüşler koparmak durumunda kaldılar, ya da çok zor duruma düştüklerinden Tanrı'ya başvurarak çözüm önerileri getirmeye çabaladılar.

Feminizm bir bilim olmadığı için kendisine özgü bir metod bir yöntemden de yoksundur. Objektif gerçekliği bir tür-

keğe" karşı birleşmekte, bu arada erkeğe karşı mücadelelerinde değişiklik göstermektedirler. Bir kısmı erkeklerle olan her türlü ilişkiyi reddederek, kendi aralarında lezbiyen ilişkiler içine dahi girebilmekte, erkeksiz bir dünyada yaşanabileceğini de ispatlamaya çalışabilmektedirler.

Bu nedenle tüm reformist sloganlarına, mücadele çılgınlıklarına rağmen feminizm, emperyalist burjuva ideolojisinin bir parçasıdır. Onun kadınların kurtuluşu diye bir sorunu, bunu sağlayabilecek bir anlayışı yoktur. Olmadığı gibi, kadınları gerçek kurtuluşa götürecektir olan sosyal kurtuluş mücadelesinin önüne alternatif olarak dikilmekte, cinsler arası mücadeleyi öne çıkararak onu bölmeye çalışmaktadırlar.

Ülkemizdeki sosyal-faşist "TKP"nin (şimdi'yi adıyla TBKP) kadınlar arasın-

lı kavrayamadıkları ya da kavramak istemedikleri için, ister istemez daima subjektivizme saplandıkları görülür.

Bugün kendisine -feministler (Yeni Feministler) adı veren bir kısım küçük burjuva kadın, sınıf gerçeğini kabul ettiklerini dile getirmektedirler. Ancak bildiği gibi kabul etme ile uygulama, ona uygun çalışmaya girme bir ve aynı şey değildir. Bu anlamda belirttikleri "kabbullenmişlik", soyut bir yaklaşımdan, entellektüel bir gevezelikten öteye gitmemektedir. Günümüzde feminizm, hakim sınıf kadınlarından, küçük burjuva ve işçi aristokrasisi konumundaki kadınlara kadar değişik sınıf ve tabakalardan kadınlarca farklı örgütler çatısı altında savunulmaktadır. Bu anlamda sınıf gerçeğini lafta savunanlardan hiç kabul etmeyenlere kadar hepsi, "erkek düşmanı er-

daki çizgisini yansıtan İKD'nin yürüttüğü çalışmalar ile pratik içinde modern-revizyonist kadın hareketin mantığını bize en açık bir biçimde sergilemektedir.

Emekçi kadın hareketlerine gelince, bunlar bu tür kadın hareketlerinden özünde farklıdır. Onlar soruna asla salt kadın sorunu olarak bakmamakta, kadın sorununu sömürü düzeninin bir yansıması olarak ele almakta ve kurtuluşunu da diğer ezilenlerle birlikte görmektedirler.

II. Enternasyonal'in Marksist olduğu dönemde ilk kez güçlü bir örgütlü yapı kazanan proleter kadınlar, sınıf mücadelesinin en ileri saflarında partileri ve kadın örgütleri önderliğinde yer alırken, emekçi ve halk kadınlarına da önderlik etmeyi bilmişlerdir. Bir yandan sınıf mücadelesine her alandan aktif bir biçim-

de katılan proleter kadınlar diğer yandan da kendi saflarına sızmaya çalışan ve sızmış olan burjuva kadın bakış açısına, reformizme, feminizme ve revizyonizme karşı yoğun bir ideolojik mücadele yürütmüşlerdir.

Lenin'in önderliğinde oluşturulan 3. Enternasyonal'de bu soruna çok daha fazla önem vermiş, saflara çekilen proleter ve emekçi kadınlar gerçekleştirdikleri çalışmalar sonucu fedakârlığın, davaya inancın, bağlılığın ve mücadele azminin ölmez kanıtlarını ortaya koymuşlardır.

Bugün devrim yapmış ülkelerde ve sosyal ve ulusal kurtuluş mücadelesi verilen dünyanın her bir yöresinde proleter ve emekçi kadınlar erkeği ile elele, omuz omuza sömürü düzenine karşı yürüdü ve yürümektedir. Kadınların bağımsızlık, halk demokrasisi ve sosyalizm mücadelesindeki yeri geçmiş deneylerinin de ışığında daha da sağlamlaşmaktadır. Her ülkenin kendi özgül yapısından kaynaklanan sorunları, bunalmaları, açmazları vardır. Bizim ülkemizin de yarı-feodal, yarı-sömürge yapısından dolayı sorunların çok daha boyutlu ve karmaşık olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Halkın deyimiyle "72.5 milletin" bulunduğu, burjuva-feodal kültürü kafaları hallaç pamuğuna çevirdiği insanlardan oluşan ülkemizin sorunlarının bir mozaik benzetmesi sözkonusudur. Hakim sınıflar mevcut olan bu sorunları ellerinden geldiğince daha çok karmaşık hale getirmekte, bir dizi gerici ve yoz anlayış ve yönelimlerle insanları bir bunalmın içine çekmektedirler. Bunlar yetmiyormuş gibi, bir de kendine "çağdaş", "ilerici", "aydın", "sosyalist" diyen, "yanlışlarımızı aşıyoruz" -ki mevcut yanlışlıklar asla gözardı edilmemelidir- kılıfı adı altında, sorunları doğru temelde çözme yerine, daha da bulanıklaştıranlar vardır. Ve onlar bu davranışlarıyla hakim sınıfların ekmeğine daha da çok yağ sürmektedirler.

Evet, bulanıklaştırılmaya çalışılan sorunlardan biri de -ki önemli bir sorun olduğu açık- kadın sorunudur. Depolitize edilmeye çalışılan bir ortamda, madde olanaksızlıklar içinde kıvranan, cehaletin, kültürel gericiliğin, burjuva-feodal değer yargılarının içiçe geçmesiyle hallaç pamuğuna dönen insanlarımız için, genelde kadın sorunu, özelde de cinsel sorunlar önemli bir sorun olarak kendini göstermektedir. Ve hakim sınıflar elinden geldiğince kadın ya da erkek tüm insanların dikkatini bu noktada yoğunlaştırmaya çalışmaktadırlar. İnsanlar bu sorun üzerinde ne kadar yoğunlaşırsa ve hatta ne kadar yaşamlarının tek amacı haline getirilirse, hakim sınıflar o kadar çok istedikleri gibi at oynatma olanak-

larına sahip olacak, kârlarına kâr katacaklardır. Zira böylesi bir ortamda hem kadının bilinçsizliğinden ve mücadelesinin zayıflığından yararlanıp işgücünü istediği gibi sömürecek, hem de kadın ve erkeği birbirine düşman ederek, aile geçimsizliklerini kalıcı kılarak onları elele verip yaşamın her alanında esas düşmana karşı mücadele etmelerinin önünde engel olacaktır, ya da en azından sekteye uğratacaktır.

Bugün girilen onca "yoğun" faaliyetlerinin başka bir amacı yoktur. Ülkenin dört bir yanını fuhuş yuvasına çevirmelerinin, hiçbir bilimselliği olmayan ve sayıları yüzleri bulan renkli gazete, dergi ve kitaplarla çarpık cinsel ilişkileri özendirilmelerinin, porno film ve kasetlerini yaygınlaştırmalarının altında hep bu amaç yatmaktadır. Gün geçmiyor ki yeni genelevler açılmasın, gün geçmiyor ki seks yüzünden cinayetler işlenmesin, gün geçmiyor ki küçük körpe çocukların pazarlanması gündeme gelsin. Evet işin bir yönü de bu ve uzmanların bu anlayış ve uygulamalarına karşı mücadele etmek devrimci ve demokratların görevidir.

Diğer yandan bu görev yerine getirilirken, sorunun çözümünü sınıf mücadelesi dışında, ondan bağımsız çözümler anlayışına düşmemeye dikkat edilmelidir.

Türkiye devrimci hareketi bugün bir yenilgi döneminden çıkmaya çalışmakta, önemli adımlar atılmaktadır. Neredeyse gelenek haline alan, yenilgiden sonra tartışılan sorunlardan birisi olma vasfına sahip kadın sorunu da, bugün ülkemizde en çok tartışılan sorunlardan birisidir. Yenilgiler öğreticidir. Bu anlamıyla, yukarıda dikkat çektiğimiz hatalara düşmeden kadın sorununun tartışılması yanlış değildir ve tartışılmasına ML'lerin katılması da bir zorunluluk haline almıştır. Sorun bu anlayışla tartışılmalı, çıkarılacak doğru ders ve tecrübeler mücadelemize ışık tutmalıdır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, kadın sorununun 12 Eylül yenilgisinden sonra bu denli gündeme gelmesinin iki nedeni vardır: Biri olumluluğa yol açarken, diğeri olumsuzluğa ve burjuva yozluğuna davetiye çıkarmaktadır. Olumludan yana geçmişte bu konuda yaptığımız hata ve eksikliklerimizi görmemiz ve aşma çabasına girmemiz, olumsuz yön ise, bu konuda hata ve eksiklikleri paravan olarak kullanıp, 12 Eylül yenilgisinin de verdiği psikoloji ile bu sorunu, her türlü sorununu merkeze koyma ve burjuva anlayışları sosyalist anlayış olarak yutturmaya çalışanların giriştiği çabadır. Bunlar yapılan hata ve eksikliklerin ML'yi yeterince kavramama ve ona uygun hareket edememekten kay-

naklandığını söyleme yerine, sosyalizmin ve sosyalistlerin çıkmazda olduğu ve bu nedenle de aşılması gerektiğini söylemektedirler. Öyle demagogik bir tutum içine girmektedirler ki, sosyalistlerin söylemedikleri ve söyleyemeyecekleri şeyleri, "söyledi-savundu" diye iddiada bulunmaktadırlar. Bugün bu çabanın başını çeken dergilerden birisi de Yeni Öncü dergisidir. Bu dergide kadın sorunu konusunda yapılan polemiklere göz attığımızda bunu rahatlıkla görmemiz mümkün olmaktadır. Örneğin, Yeni Öncü yazarlarından ve sosyalist feminizm (ki bunlar feminizmi sınıfsal temelde ele aldıklarını iddia ediyorlar) savunucularından Rezzan Akkaya şöyle demektedir: "Sosyalistler son yıllara kadar uzun bir süre kadının kurtuluş sorununu salt ekonomik ve sınıfsal kurtuluş temelinde tartışma gündeminde tutmuşlardır. Böylesi bir sahiplenme doğal olarak kadının cinsel ezilimi olgusunun yeniden üretim, cinsel roller, toplumsal cinsel statiko farklılaşmalarının neden ve niçinleri üzerinde tartışma yürütmeden sınıfın kurtuluşu sloganlarıyla sınırlandırılması anlayışını beraberinde getirmiştir... Nitekim böylesi bir anlayış sosyalist kadınlarca kendilerini toplumdaki kadınların sorunlarıyla özdeşleştirmekten uzak ve sosyalist oldukları için-sanki ezilmedikleri, baskı altında tutulmadıkları gibi bir değerlendirilmeye uğramıştır. Kadın sorunu açısından açık bir öneme sahip olan cinsel ezilimiğin özel mülkiyetin kaldırılmasıyla sona ereceği, sosyalistler açısından benimsenmiş ve savunulan bir görüş olmasına karşın, günlük yaşamların ya da özel yaşamların yeniden biçimlendirilmesi gerektiğinin gözardı edilmesi kadınların cinsel ezilimi olgusu, soyut bir burjuva düzene bağlamıştır."

Rezzan Akkaya eğer yararlı bir iş yapmak istiyorsa, yapacağı şey hata ve eksiklikleri ortaya koymak ve çözüm yolları önermek olmalıydı. Yoksa, doğru-lara tepki duymuş, yerlerine yanlışları koymak olmamalıydı. Yada da söylenilmeyen, savunulmayan şeyleri savunulmuş iddialarıyla ortaya çıkmaması gerekir. Bugün kadınların kurtuluşunun ancak proletaryanın kurtuluşuyla olacağı asla yadsınamaz. Bu salt kadınlar için değildir. İnsanlığın kurtuluşu proletaryanın kurtuluşuyla mümkündür. Ekonomik özgürlük sorununa gelince, bunun tek başına gerçek bir kurtuluşu sağlamadığı, birkalın kadını, erkek için bile onca büyük önemi yoktur. Zira ekonomik yönden bağımsızlığa kavuşmuş yığınla insan vardır, bunlara kurtuluş ya da özgürdürler gözü ile bakabilir miyiz? Kadınların gerçek kurtuluşu, sınıfının kurtuluşu ile mümkündür demek, bunların

ikinci cins olarak gördükleri ve bu yüzden de baskı ve sömürü altında tutuldukları gerçeğini asla yadsıyamaz, yadsınmamalıdır da. Bugün aklı başında hiçbir sosyalist, kadınların, emekçilerin, hem sınıfsal hem de cinsel yönden baskı altında tutulmadığını söylemez. Bu her an, her saniye yanımızda, yöremizde gördüğümüz ve yaşadığımız olgudur. Ve yine hiçbir sosyalist kadın artık sosyalist olduğu için, kadın sorunlarını görmezlikten ve hele hele "sanki ezilmedikleri, baskı altında tutulmadıkları" gibi bir düşünceye sahip olamaz. Sosyalist kadın sınıf bilincine sahip olduğu için, hemcinslerinden biraz daha avantajlı olsa da, (en azından gerçeği bilme, haklarını savunma açısından vb.) bu onların, baskı ve sömürüden uzak olduğu anlamına gelmez ve bu anlamda da, sosyalist kadın, hemcinslerinin sorunlarını çok daha derinden yüreğinde hisseder. Ayrıca hiçbir sosyalist, kadınların gerçek anlamda kurtuluşunu salt özel mülkiyetin kaldırılmasıyla özdeşleştirmez. Bu, sosyalist düzene geçildiğinde artık hiçbir sorun kalmamıştır anlamına gelir ki, bunu ne ustalar, ne de ML bilimini kendine kılavuz edinenler dile getirmedi. Elbette ki kapitalist düzendeki boyutuyla bir kadın sorunundan bahsedemeyiz. Ama belli ölçüde de olsa, varlığını korumaktadır. Nitekim sosyalist toplum, bir geçiş toplumdur. Burjuva düzenden sarkan kırıntılardan ve ideolojik yansımaların tümünden ortadan kaldırılması için bir sosyalist dönüşüm zorunludur. Bunun da, ha denince olmayacağı açıktır. Sosyalizm ancak kadının nihai kurtuluşunun önündeki engellerin kaldırılması bakımından objektif ve subjektif zemini sağlayacaktır. Sömürünün ortadan kalkmasıyla, kadın-erkek ilişkisi açısından öne çıkacak olan iki karşı cins arasındaki çelişkinin çözülmesi, yani karşı cins ile yaşamın her alanında sözcüğün gerçek anlamında eşitlik sağlanabilmesi ancak devletin söndüğü, kafa emeği ile kol emeğinin, şehir ile kırsal arasındaki farklılıkların ortadan kalktığı bir aşamada gerçekleşecektir. Bunun da yolu sosyalizm koşullarında kadına (erkeklerle kıyasla) daha geniş haklar tanıtmaktan geçer. Bu konuda M.Zedung şöyle demektedir: "Eşit olmayan kişilere eşit yasalar uygulanırsa, varolan eşitsizlik daha ince bir biçimde sürdürülmüş olur. Bu nedenle biz, bugüne kadar ezilmiş ve baskı altında tutulmuş olan kadınlara daha fazla hak tanımalıyız ki, erkeklerle eşitlik yönünde ciddi adımlar atılabilsin." Yine ÇKP tüzüğünde şöyle denmektedir: "Bir birim içerisinde aynı niteliklere sahip kadın ve erkek bir arada çalışırsa sorumluluğu kadın yöndeletilmeli, onlar öne çıkarılma-

lıdır."

Gerçekten de asırlar boyu erkek sömürü altında ezilen kadın, bu ezilmişlik psikozundan kurtulabilmesi ve buna karşı cinsini kavrayabilmesi için elverişli dış şartları oluşturmak, ancak kadınların yasalardan en iyi şekilde yararlanmasını mümkün olacaktır.

Toplum sosyalist bir toplum olsa da yasalar karşısında eşit, hatta kadının daha fazla hakka sahip olması, bir başka deyişle, "eşit"lenmiş olması yeterli midir? Kuşkusuz hayır! Çünkü, bu aynı zamanda kültürel birikim, değişim ve dönüşüm sorunudur. Yani hedef, ideolojik, politik, sosyal, kültürel vb. alanda yürütülecek olan bir dizi mücadele sonucu, hem erkek, hem kadın açısından yeni tip insan yaratmaktır ki, bu da sınıflı toplumlardan miras kalan değer yargılarından tamamıyla arınma sorunudur. Bunun içindir ki, başta kadın sosyalistler olmak üzere, tüm sosyalistleri ve emekçi kadınları sosyalizm koşullarında yeni ve bugünkünden çok daha zor görevler beklemektedir.

Sosyalizmde kadın sorunu olmayacaktır diyenler, yıllardır mevcut sorunlara ve geri dönüşlere gözlerini kapayıp ve hâlâ sosyalizm hakimdir deyip de, bugün geline aşamada artık gerçeklerin dayatması sonucu kıyısından köşesinden çarpık da olsa, gerçekleri görmek zorunda kalanlardır. Yine yıllardır geri dönüşlere gözlerini kapatanlar, sosyal-emperyalizm olgusunu yadsıyanlar, bugün panik içinde "sosyalizm tıkanmıştır" diyerek ML bilimini bulandırmaya çalışırlardır. Elbette ki tıkanan ML bilim değildir. Sorunların kaynağına inmeden ML bilimden sapıp burjuva ideolojisine teslim olmaktır. Eğer çare aranacaksa, ML biliminde çıkan her sapmaya karşı amansız mücadele etmekte aranmalıdır.

Bugün geline aşamada feminizm ülkemiz şartlarında devrimci mücadelenin yönünü saptırma bakımından önemli tehlike arz etmemektedir. Zira etkisi, genelde üç-beş entellektüel kadının dışına çıkmamaktadır. Zaman zaman biraz daha büyük (genelde küçük-burjuva kadınlarla) sayılarla gövde gösterisi yapmalar da, etkinliğiyle kalcılığı fazla olmamaktadır. Ama, buna karşın yine günümüzde yeni yeni ortaya atılan "sosyalist feminizm" anlayışına karşı durmada yarar vardır. Derinlemesine incelendiğinde, feminizmden pek farklı olmayan, ama başına bir de "sosyalist" sözünü ekleyerek kendini ondan ayrı göstermeye çalışarak kafa bulandırmayı hedefleyen bir akım olarak boy göstermeye çalışmaktadır.

Kadın sorununda "sosyalist feminizm" anlayışına sarılarak "çağ atladık-

larını" sananlar, aslında kendi açmazlarını nasıl dile getireceklerinin sancısı içindedirler. Bugün hem yenilginin hem de yaratılmaya çalışılan kavram kargaşasının çemberine girmiş olan kesimleri belli ölçüde etkilese de, yarınki pratikleriyle bu anlayışlarıyla bir yere varamayacaklarını kendileri de göreceklerdir. Ve ikiz kardeşleri feministler gibi ciddiye alınmayacaklardır.

Bugün feministler özellikle metropol ülkelerde büyük bir tıkanmayla yüzyüzedirler. Başvurdukları her yöntem, ya da feminizmin her çeşidi onları bu baktıktan kurtaramamaktadır ve uzun yıllar bu yolda uğraş vermiş feministler, şu tür yakınmalarda bulunmaktan kendilerini alamamaktadırlar: "Bizler kadın sorununun çözümü için onca uğraş veriyoruz, ama kimse bizi ciddiye almıyor. Her eylemden sonra sokaktaki insanlar, 'bunlara birer koca verirse seslerini keserler' demektedirler." Bu da onların bu sorunu topluma ne kadar malettiklerinin bir göstergesi olmaktadır.

Bir genelleme yaparak söylesek, geçmişte devrimci-demokrat hareket içinde kadın sorununa yeterince ciddi yaklaşmadığı ve sorunun küçümsendiği açık. Hatta kendiliğindenci anlayıştan doğan, "sol" sekte ve mekanik anlayışların yaşama geçtiği de yadsınamaz. Kendisi politik yaşama atılıp da, eşinin salt ev kadını olmasını önemsemeyen anlayışların etkisi de az olmadı.

"Kadınlar katılmadan devrim olmaz, devrim olmadan kadınlar kurtulmaz" dendiği halde, kadınları devrimci mücadeleye çekmede ve kadınların örgütlenmesine yeterince kafa yormada eksik davranıldı. Tüm bunlarda, ML'nin derinden kavranmaması (teorik olarak genel doğrular savunulsa da) ve tecrübesizliğin de rolü büyüktür.

Bu sorunda, kendi ülkesinde yaşanan eksik ve hataların nelerden kaynaklandığını bakın Dimitrov nasıl dile getirmektedir bir yanıla: "Partide kadın üyeler sayısının artırılmasına en büyük engeller şunlardır: Oturlara düşkünlük, sık ve sonsuz oruca benzeyen toplantılar, aktivist kadınlara haddinden fazla iş yüklemesi. Birçok parti üyesinin yaptığı gibi, kadına esnafça davranmak ve nihayet yüzlerce yıl süren esaretin sonucu olarak kalmış ve kadınların ruhunda pekleşmiş olan kendine değer veremeyiş, partide üyelik borçlarını yerine getiremeyeceğini zannetmekten doğan sıklıkla, itimatlılık gibi artıklar. İşçi kadınların, partiye tatmin etmeyen bir sayı ile iştiraki öyle bir halkardır ki, bu zayıf halkanın takviyesi, hem kadın üyelerin artmasını ve hem de partinin sosyal işçi terkinin ıslahını sağlayacaktır." (Halk Cumhuriyeti'ne Doğru)

Evet, ülkemiz devrimcileri için de, sorunun can alıcı noktası erkeklerin, kadınların devrimci mücadeledeki rolünü yeterince bilinç üzerine çıkarmamaları, kadınların da yüzyılların verdiği esaretten dolayı kendine güvensizliğinin varolmasıdır. Eğer gerçekten kadınlar katılmadan devrimin olamayacağını göremezsek, kadın sorununa doğru bir yaklaşım gösteremeyiz. Bu anlayışlara karşı, yaşamın her alanında kadınlar ve erkekler birlikte amansızca mücadele vermediğimiz müddetçe, önerilecek her yol içi boş uğraşlardan başka bir anlam taşımayacaktır.

Tüm bunlar geçmişini samimi biçimde sorgulayan ve ondan gerekli dersleri çıkarmak isteyenlerin önüne koyması ve aşması gereken sorunlardır.

Evet kadın sorunumuz var, hem de büyük. Ama bunu aşmanın yolu "sosyalist feminizm" değil, olamaz da.

"Sosyalist feministler", sınıf gerçeğini reddetmediklerini, feminizmi sosyalist bakış açısıyla ele aldıklarını iddia ediyorlar, ama sosyalizmden ne anladıklarını ve sosyalizme nasıl varılacağı konusuna bir türlü girmek istemiyorlar. Ve dönüp dolaşıp, "kadın sorunu küçümseniyor, kadının cinsel ezilmişliği gözardı ediliyor, kadınların bağımsız örgütlenmesi gerekir" (Neden bağımsız olduğu da tam net değil.) plağına takılıp kalıyor. Yeni Öncü ile aynı yaklaşımı paylaşan Yeni Aşama dergisi, Ocak-Şubat sayısında bu konuda, eski anlayışı yadsıyan bir yaklaşımı var. Y.Kemal Gökçe imzasıyla yayınlanan yazıda "bağımsız" örgütlenmenin "düzenden bağımsız" olduğu söyleniyor ve örgütlenmenin demokratik bir örgütlenme olduğu belirtiliyor. Eğer Y.Kemal Gökçe, sözkonusu "bağımsızlığın", proletarya partisi ya da

sosyalist hareketin bağımsızlığı olduğunu belirterek; "fakat bu anlayış yanlış" diye özeleştirisel bir yaklaşım gösterse, doğru davranış olurdu. Oysa o, yanlış bir yöntem izleyerek, sanki söyledikleri yanlış anlaşılmalı gibi, devrimcileri de suçlayarak aklı evvellikle itham ediyor. Yeniden belirtmek gerekir ki, sözkonusu çizgi kadın örgütlenmesinin bağımsızlığından söz ederken, demokratik nitelikteki örgütlenmeleri değil, (ki bunlar zaten proletarya partisinin ya da devrimci hareketin birer yan-kuruluşları değildir) politik nitelikteki örgütlenmeleri ifade ediyordu. "Düzenden bağımsız"lık sorunu zaten devrimcilerin gündeminde değildir, olamaz da. Bunu tartışmak, tartışmaya sunmak devrimcileri tarihin gerisine çekmeye çalışmak anlamına gelecektir.

Bugün "sosyalist feministlere" yol göstericilik yapanların ne tür açmaz içinde olduklarını, bir-iki örnekle açıklayalım. Sosyalist feminizm genelde Avrupa solunun içinde bulunduğu tıkanıklığın bir tezahürü olarak yansımaktadır. Tıkanıklığın gerçek nedenini temellendiremeyenlerin, ya da temellendirmek istemeyenlerin saplandıkları bir başka hastalık da "sosyalist feminizm" olmaktadır. Bu, tıkanıklığı ML'den sapmalar da değil de, ML'nin kendisinde arayanların açmazıdır.

Bugün ML hareketin metropol ülkelerde gerçek bir etkinlik gösterememeleri ve kabuklarını bir türlü kıramamaları sonucu, ML'e olan güven sarsılmakta ve artık sorunlara çözüm getiremez olduğu söylenmektedir.

"Sosyalist feminizm"i savunanlardan İngiliz kadın "sosyalist"leri olan Sheila Rawbthom, Lynne Segol ve Hloy Warnwright'in yaşam çizgilerine ve sa-

vundukları görüşlere bakarsak, "sosyalist feminizm"e rengini verenin ne olduğunu daha iyi görebiliriz. "Bu üç kadın uzun yıllar İngiliz sosyalist hareketi içinde yer almışlardır, fakat bu örgütlenmeler içinde yaşadıkları hayal kırıklıkları onları feminist pozisyona itmiştir. Genellikle örgüt içi hiyerarşik yapılar demokrasiye aykırı kurumsallaşmış davranışlar yatıyor bu hayal kırıklığının altında." Murat Belge bu kadınların yazmış oldukları, "Feminizm, Sosyalizm ve Eylemde Birlik" adlı kitabın önsözünde bunları yazmaktadır. Bu kadınlarca ve yer aldıkları sosyalist örgütlenmelerce, demokrasi sorununa nasıl bakıldığı, ya da gerçek anlamda sosyalist olup olmadığı konusunda geniş bilgimiz yok, ama sosyalist örgütlenmelerde eğer bir hata varsa, yapılması gereken onu doğru rayına oturtmak olmalıdır, yoksa hataya karşı hata ile çıkılmamalıdır. Bu kadınlar örgüt içinde kalıp, yanlış anlayışlara karşı mücadele edeceklerine kolay yolu seçerek, örgütü terketmeyi uygun bulmuşlardır. Sorunu salt kendi üzerlerindeki baskıya, gözyaşı dökme derecesine indirgemişlerdir.

Bugün metropol ülkelerde olsun, emperyalizme bağımlı sömürge, yarı sömürge ülkelerde olsun, kadın sosyalistlerin daha fazla zorluklarla karşı karşıya kalacakları bir gerçektir. Eğer kadın sorunu vardır diyorsak, bunun bir diyetinin olması da kaçınılmaz olacaktır. Zira mevcut toplumsal anlayışların örgütlere hiç yansımayaacağı anlayışı, idealist bir yaklaşım olur. Ama sosyalistler bu yansımaları meşru görüp savunmazlar. Varlığına ya da ihtimallerine dikkat çekerek mahkûm edilmesi için çaba gösterirler. ML'ler proletarya partisinde asla burjuva çizgisi ile birlikte olalım de-

mezler, ama onun çıkabileceği ve çıktığı zaman da mahkûm etme gerçeğini de aşfa gözdardı etmezler. Kadın sorunu da bunun bir parçasıdır. Bu konuda sosyalist bir anlayışın hem teoride, hem de pratikte hakim olmasına çaba gösterirler. Ama buna rağmen, yanlış uygulamalar gündeme gelebilir, bu şartlarda yapılacak şey yanlışlık sanki sadece kadınları ilgilendirmiş gibi, "burada artık erkek egemen ideolojisi hakimdir, onun için terkedelim, kendimizin egemen olduğu örgütler yaratalım" tavrına asla düşülmemelidir. "Bizler erkeklerin bulunduğu her alandan çekilecek bu anlayışa karşı mücadele etmeliyiz" anlayışı ile başarı kazanamayız. Bu yaşamın doğasına terstir. Tabii, Amazon Kadın Topluluğu yaratmak istemiyor-sak.

Bu "siyaset kırıngları"nın önerdikleri kadın örgütlenmesi ise; düzen sınırları içindeki reformlardan öteye gitmemektedir. Onlar özellikle iktidar olmayı hedeflemeyen bir muhalefet potansiyelinin demokratik güç birliği temelinde yeniden düzenlenmesini istemektedirler. Zira iktidarı hedeflemenin örgütleri koparıp, kendi kabuğuna kapadığına inanıyorlar.

Bu kadınları feminizme iten diğer bir neden de, örgüt içi demokratik merkezîyetçilik ve profesyonel devrimcilikğin savunulmasıdır. "Merkezi örgütlenmeleri hiyerarşik liderliği reddediyoruz. Demokratik merkezîyetçilik niye liderleri bağlamıyor, çünkü en iyi onlar bilirler. Başka türlü nasıl lider olabilirlerdi, onlar süpermendir... İleri düzeyde bir merkezîleşmeyi kabul eder ve kendinizi her şeyden çok iktidarı ele geçirme temel görevi üzerinde yoğunlaşmış profesyoneller olarak tanımlarsanız, yapı içinde yer alan birçok kişinin kendilerine güvenlerini ve kişisel eylemsizliklerinin gelişini kaçınılmaz olarak engeller" demektedirler.

Bunlar devrimci mücadelenin en temel ilkelerinden biri olan demokratik merkezîyetçiliği ve iktidarı hedefleyen örgütlenmelerdeki profesyonelliği reddetmektedirler. İstedikleri, hiçbir hiyerarşik yapının ve devrimci disiplinin olmadığı, yani hem "hayatını yaşayıp" hem de, "sosyalistim" diye geçineceği gevşek, kendiliğindenci, reformlarla yetinen bir örgütlenmedir. Ve bu yüzden de, militan kavramını karikatürize ederek şöyle demektedirler: "Bu militan birey sert, eğilmeyen, kendine hakim, kontrollü, tutkuolu, sevgilerle uğraşacak ne vakti, ne de becerisi olmayan, beslenmeye ayrıracak zamanı olmayan ve dostlukların saçma olduğunu düşünen, hiçbir bağı olmayan, evvel duygusalıktan yoksun, yalnız bir kişilik olarak çıkar ortaya. Bunlar seçkin olarak kimseye güvenmez-

ler. Ve seçkin olmak her şey yapmak demektir. Ve her zaman başkalarının sorumluluğunu üstlenmenin, ihanet ve vurdumduymazlıkları ile uğraşmanın yükü onları ezmektedir. Oysa bunlar, 1917'lerin nostaljik ve romantik özlendirirler. Şimdi Rusya'da değiliz ve Çar öldü."

Devrimci mücadelede bazı insanların daha çok özveride bulunması zorunluluğu nedense bu bayanlarımızı örgütlenmektedir ve bunun gereksiz olduğunu savunmaktadırlar. Ve sonuçta ne militanlığın, ne özverinin, ne disiplinin ve ne de erkeklerin olmadığı bir örgütlenmenin özlemine çekerek şöyle demektedirler: "Birbirimize güvenererek erkeklere muhtaç olmadan, yaşayabilmek için kendimizi ve diğer kadınları sevmesini öğrenmeliyiz." Acaba erkeklerin de bulunduğu örgütlenmelerde yer alan kadınlar, hemcinslerini sevmiyorlar mı?

Bizim "sosyalist feministler"imizin henüz her konuda ne düşündüklerini tam öğrenebilmiş değiliz: Zira, şimdilik sürekli kadınların cinsel olarak ezildiklerini ve bağımsız örgütlenmelerinin zorunlu olduğunu tekrarlayıp duruyorlar. Ama dileriz, bu ablalarının bulunduğu kırınglık ve ruhsal bunalım içinde değildiler.

Şimdi de, "sosyalist feminist"lerimizin feminist kardeşlerini nasıl gördüklerine bakalım.

"Sosyalist feministler" henüz kendilerine bir taban oluşturamadıkları için, feminist kardeşlerinin eylemlerine büyük bir hayranlıkla bakmakta ve onları verdiği mücadeleyi küçümseyen sosyalistlere ateş püskürtmektedirler: "1987 yılına gelindiğinde ise, asıl gücü feministlerin oluşturduğu kadın muhalefeti grubunun düzenlediği 'dayağa karşı dayanışma kampanyası' pratik süreci hızlandırdı. Sosyalistlerin bir kısmı, ne yazık ki, çok az bir kısmı kadın hareketinin demokratik özünü değerlendirerek bu kampanyaya desteklemeye başladı. Çoğunluğu ise gelinen noktayı olumsuzladı ve saldırılara yöneldi.

Bugün kadın hareketinin feministlerin önderliğinde olması, sosyalistlerin büyük bir bölümünün, hareketin demokratikliğini reddetmesine neden olmaktadır.

Kadın hareketinin bir bütün olarak talepleri işçi sınıfının talepleri ile çakıştığından dolayı demokratiktir. Böyle bir hareketin işçi sınıfı hareketini böyleceğini öne sürenler bir yanılsama içindedirler. Anti-kapitalist olan her hareket sosyalizme güç kazandırır." (Y.Öncü, 87 Aralık, N.Çağlar)

"Sosyalist feministler"imizde, anarşistlerin mantığıyla "nerede hareket orada bereket" diyerek hareketin gerçek ni-

telisine ve yönelimine bakmamakta, "ölümün ne önemi var, eylem güzelse" demektedirler. Ve burdan yola çıkarak feminist hareketi bir çırpıda demokratik ilan etmektedirler. "Sosyalist feminist"ler bu hareketin niteliğiyle onun içindeki tek tek talep ve eylemlerin niteliğini özdeşleştirmektedirler.

Evet feminist hareket, ilk ortaya çıktığı dönemlerde kadınların ezilmesini gündeme getirdiği ve toplumun dikkatini bu konuya çekerek kadınların kısmi de olsa haklarının kazanılması noktasında rol oynadığı için demokratik, ilerici bir role sahip olduğu açık. Tıpkı, burjuvazinin feodalizme karşı verdiği mücadelede taşıdığı ilerici misyon gibi, ama artık çağımızda burjuvazi ilerici barutunu yitirmiş ve üretici güçlerin gelişmesinin önünde ayakbağı olmuştur. Feminizmde artık, günümüzde emperyalist burjuvazinin, kadın hareketinin yönünü saptırmak için kullandığı bir araç haline gelmiştir. Bunun aksini söylemek; emperyalist burjuvazinin ve onun uzantılarının bu konudaki politikalarını görmezlikten gelmek olur.

Evet bugün dayağa karşı olmak demokratik bir görevdir. Dayak bir işkence türüdür ve biz sosyalistler işkencenin (kim tarafından yapılırsa yapılsın) her türüne kökten karşıyız ve bugünkü toplumda kadınlarımıza bakışın, genelde "adaleti" temsil adına görev yapan yargıcın dediği gibi, "kadının sırtından so-payı, karnından sıpayı eksik etmeyecek-sin" şeklinde olduğu da acı ve gerçek bir olgudur. Ayrıca feministlerin dile getirdiği gasp edilen bazı kadın haklarını da savunmak gerekir. Ama bu tek tek olgular ona bir bütün olarak demokratik nitelik kazandırır mı? Bugün sarı sendikalar, hatta faşist sendikalar bile bazı demokratik talepleri dile getirmek zorunda kalabiliyor. Şimdi biz bunlara demokratik niteliklidirler diyebilir miyiz?

Demokratikliğin ölçütü devrimin önünün açılmasına katkıda bulunmak ve bundan yana olmaktadır.

Evet Lenin'in deyimıyla, "anti-kapitalist olan her hareket sosyalizme güç kazandırır", bu doğrudur. Ancak N.Çağlar'ın dediği gibi bir bütün olarak, kadın hareketi de "anti-kapitalist" diyebilir miyiz? Bugün sapına kadar burjuva ve kapitalist düzenin devamını isteyen kadın hareketleri de vardır. Bunlardan biri de feminist hareketlerdir. Tek tek kapitalist düzene karşı olduğunu söyleyen feminist kadınlar ya da gruplar olsa da, günümüzde feminizmin niteliğini veren anti-kapitalist akım olmadığı açıktır. Bugün feminist hareketin tek tek eylemlerini demokratik bulmak ayrı şey, onu demokratik nitelikli bir hareket saymak ayrı şeydir. Mesela

"yeter artık söz kadınların" sloganında demokratiklik nerede? Peki bundan sonra erkeklere söz düşmeyecek mi? Erkek egemenliğinden kadın egemenliğine mi terfi edeceğiz?

Sosyalistler tek tek talep ve eylemleri demokratik bulabilir, hatta bunu yürüten hareketlerin içine girip faaliyeti doğru yola kanalize etmeye ve onun önderliğini ele geçirmeye çalışabilir, çalışmalıdır da. Ama ona demokratik bir nitelik atfetmez ve onu olduğundan başka göstermezler.

Sosyalist feministlerimizden R.Akkaya haklı olarak demektedir ki: "kadın sorunu sosyalist erkeklerin de sorunudur. Bu nedenle sosyalist hareketler bu mücadelede kadına güven vermelidir." Bu alıntıdaki her iki cümle kendi özgünlüğünde doğru olduğu halde, R.Akkaya'nın sosyalist hareketin "erkek hareketi" olarak görme yanlışını da gözardı etmemeliyiz. Ama feminist kardeşi Handan Koç ona ateş püskürmekte ve şöyle demektedir: "Dünyanın neresinde hangi ezilenlerin mücadelesi onları ezenlerin vereceği güvene bel bağlar? Güven vermenin güvenceleri nedir? Kadın olarak eziliyor ve sömürülüyor olmamıza karşı mücadelemizi kendimizden başka bir özellikle hemcinslerimizle dayanışma

içinde olmamız gerektiğini düşünüyoruz. Yoksa her zaman bizi ezenlerin kimler olduğunu unutturacak birileri çıkacaktır." (Y.Ö.) (a.b.ç)

Evet Rezzan Hanım, feminizme damgasını vuran erkek düşmanlığıdır. Bir iki sözle onlara bunu unutturamazsın! Gerçeği ters yüz etmek için çıkışmanın yararı yok. Boşa kürek çekmiş olursun.

Sosyalist hareketi dahi kendilerine düşman gören bu feminist kardeşlerine rağmen hâlâ Y.Öncü yazarlarından Necati Gül şöyle demektedir: "Her renkte feminizmin talebi programı sosyalizmin genel programıyla çatışmaz. Tersine sosyalizmin eşitlik ve özgürlük ideali olarak içinde yer alabileceği yer açar."

Ne diyelim? Feministlerin kendileri, sosyalizmin dışında, ondan farklı olduklarını, "erkekçi" olduğunu düşündükleri için onu sevmediklerini açıkça ve ısrarla söylemelerine karşın hâlâ sosyalizm adına(!), hayır siz sosyalizmle çatışyorsunuz, biz sizi çok seviyoruz diyerek tek taraflı ve hem de ateşli bir şekilde ilan-ı aşk edenlere evlilikleri hayırlı olsun! Gerçi kendi kendilerine gelin-güveyi olmaları, sevgilerinin karşılık yaratamaması onlar açısından bir talihsizliktir ama, böyle ateşli bir yakınlaşma karşısında bizim de söyleyebileceğimiz pek de

fazla bir şey kalmıyor.

Evet Necati Gül, eğer sol erkek böyle düşünüyorsa ona çuvaldız batırmakta, yerden göğe kadar haklısın. Ama feminizme de sadece "iğne batırmakla" kalmamalısın. Demokratik mücadelede örgütlenmenin yönünü saptırdığı için de cepheden mücadele etmelisin. Eğer kadınların gerçek kurtuluşunu istiyorsan tabii.

Yine Yeni Öncü yazarlarından N.Sena demokrasi kavramını muğlaklaştırarak: "Burjuva sistemi içinde mücadele eden proletarya toplumunda yükselen tüm demokrasi taleplerini destekler. (abç) Özüne geçer onların da aşılabileceği sosyalist demokrasi alternatifini sunar. Kendi bilimini bu mücadele içinde gösterir" demektedir.

Buna karşılık Lenin ise, 23 Eylül 1919'da Moskova şehrinin partiziz kadınların IV. konferansında verdiği söylevde: "Biz sosyalistler ezilenlerin ve emekçilerin durumunu iyileştirdiği ölçüde demokrasinin taraftarıyız. (...) Bizim için gerçekten önemli olan sömürülenlerin hukuki eşitsizlik durumunda bulunanların hizmetinde olan bir demokrasidir" demektedir.

Gerçekten de bugün, burjuva toplumunda neo-faşistler, eşcinseller, heavy metalciler, şeriatçılar vb.'leri özgürlük ve demokrasi hakkını kullanmak istiyor. Acaba onlar için de demokrasi istemek sosyalistlerin görevleri arasında mıdır? -Ki bu sıraladığımız konular için özgürlük istemek biz sosyalistlerin görevleri olmamakla beraber, bunlar arasında da kendi somutunda bir ayrıştırma yapmamız sözkonusudur. Mesela eşcinsellik ya da havy metalcilik bireysel özgürlüğe tekabül ederken diğerleri demokrasiyi -ki bu burjuva demokrasisi olsa da- yıkma özgürlüğüne tekabül eder. Neo-faşist hareket ve şeriatçi hareket burjuva demokrasisi de dahil her türlü demokrasinin düşmanlarıdır. Bu yüzden bu "özgürlüğü" savunanlara karşı cepheden savaş açmak zorundayız. Diğer yandan din ve inanç özgürlüğü eğer kişi bazında ise, sosyalistler buna karşı cepheden fiili mücadeleyi gündeme getirmez, bu sorunun çözümlenmesini asgari programlarına almazlar. Çünkü, bilirler ki, bu sorun uzun bir süreci kapsayacak boyutlu bir sorundur. Süreç içinde ve eğitim vasıtasıyla kişileri bu uyutucu ve kaderci gerici bağlardan kurtarmaya çalışırlar. Bugün devrimciler inanç özgürlüğünün, ibadet vb. faaliyetlerin önüne engel almazlar. Bu yeni demokratik toplumda da böyle olacaktır. Y.Küçük'ün aksine ML'ler iktidara geldiklerinde, ibadet yerlerini kapatma yoluna, önüne engeller dikme, baskı yapma ve böylece sorunu çözme(!) yoluna sapmazlar: Onlar,

bizzat bunların anlamsız, yararsız, insanı uyuşturan gerçek niteliklerini kitleler nezdinde en geniş boyutlarıyla açığa çıkarır, verilecek eğitimle yeni insanı yaratırlar ve ibadetin, metafizik inanışların saçmalığına inanan kitlelerin ibadetten vazgeçmesi ve ibadetlerin artık işlevsiz kalarak kendi başlarına kilit vurmaları ile bu sorunu çözüme kavuştururlar. Yani bu metafizik inanışlar ve ibadetlerin, bizzat kitleler tarafından yadsınmasının sağlanmasına çalışırlar. Ama bugün din ve inanç özgürlüğü, eğer karşımıza bağnaz bir örgütlenme olarak çıkar ve egemenler tarafından devrim yolunda engelleyici bir unsur olarak karşımıza dikiliyorsa, sosyalistler buna karşı da cepheden savaş açarlar ve irtica hareketinin gelişmesini engellemeye ve toplumsal dönüşümü sağlamaya çalışırlar.

Yeniden kadın sorununa dönersek, tüm bu gerçekler göz önündeyken olayların nedenini, niçinini bilen bizler ne yapmalıyız? Kendine "aydınım", "sosyalistim", "çağdaş" düşünüyorum diyenler, kendimizi aşırıyuz vb. kılıflar altında sorunun özünü gözlerden gizleyip, ayrıntılarında boğulup kalan, feodalizmden kurtuluyoruz deyip de yoz burjuva kültürünün denizinde kulaç atarlar gibi mi davranmalıyız? Kadın sorununu nihai çözümünün, ancak devrim sorunu olduğu, -ki, bu mücadele asla mevcut düzen içinde de kadınların gasp edilen ve özel konumlarından dolayı ihtiyaç duydukları ekonomik ve demokratik temelde verilmesi gereken mücadeleyi yadsımıyordur -ve bugün yapılması gereken şeyin, çeşitli yöntem, yol ve araçlarını kullanarak kadınları politik yaşama çekme, onların ekonomik özgürlüklerini kazanabilmelerinin yollarını zorlama gerçeğini bir kenara bırakıp ve bu gerçeği karartarak, meyhane köşelerinde kadın hakları konusunda fetva verenler, bacı kelimesini tedavülde kaldırdığı için devrim yaptığını sananlar, neden kadınlar da erkekler gibi gece yarısı sokaklarda dolaşmak hakkına sahip olmasın noktasında takılıp konferans verenler ve son tahlilde varacakları yerin Çetin Altan gibi, "eğer köylü kadınlarımız bikini giyer, piyano çalar, tenis oynarlarsa ve erkek erkeğe kahveler ortadan kalkarsa, ülkemiz cennet (!) olur" diyenler gibi mi olmalıyız? Hayır! Milyonlarca kez hayır!

Özellikle devrimci kabarışın gerilediği, yığınlık, tohumlarının ekildiği, insanların bir kaos içinde oradan oraya sürekleniş dönemlerinde, yanlış eğilimlere kapılanlar, kendini iş yapıyoruz, halkı aydınlatıyorum diye aldatanların sayısı daha da çoğalmaktadır. Ve bu insanlar, sınıf mücadelesinin ihtiyaç duyduğu bir yığın teorik ve pratik sorunları bir ke-

nara bırakıp, körün değneğini bellediği gibi kadın sorununun, özünde cinsel sorunlara takılıp kalıyorlar ve Lenin, zamanında bunlardan şöyle dert yanmaktaydı: "Freud'un teorisinin kendisi de bugün moda bir kapristir. Hintli ermişin kendi göbeğine baktığı gibi, gözlerini yalnız cinsel sorunlara dikip, oradan hiç ayırmayanlara güvenim yok." Özellikle aydınların ve onların yakın olan katmanların bir düşkünlüğüdür bu. İnan olsun, bizim de güvenimiz yok. Üstelik de oldukça bıkınlık verdiler bize...

Eğer kadın sorununa sağlıklı yaklaşmak istiyorsak; eğer erkeğin erkek olarak, kadının kadın olarak cinselliğini her türlü baskı ve yanlışlardan uzak, içtenliği ve güzelliği içinde yaşamasını istiyorsak; cehaletin, yoksulluğun, hoşgörüsüzlüğün, kabalığın, bireyciliğin, sömürü ve zulmün kaynağı olan bu düzene karşı mücadele vermedikçe, kadın haklarını bu mücadele içinde kazanmak çabasına girmedikçe, yapılan her şey havanda su dövmekten, sahte göz yaşları dökmekten öteye geçmeyecektir.

Bizler ezilen halkı bunalımın kısılcısına çeken hedef şaşırtan, özünde emperyalizmin yoz burjuva kültürüne hizmet eden ideolojiye karşı M-L silahlarımızı da cevap vermeliyiz. Ve biz kadınlar bilmeliyiz ki, yaşayacağımız her bir mutluluk ve nihai kurtuluşumuz, ayrıntılara boğulup kalmak ya da erkeklerle düşman olmakla değil, onlarla birlikte gericiliğe, burjuva yozluğuna, zulme ve zorbalığa karşı çıkmakla mümkün olacaktır. Ve bizler bilmeliyiz ki, yaşamımızın yarısı olan erkekleri saf dışı bırakarak atacağımız her bir adım bizi daha büyük mutsuzlukların ve acıların içine çekmekten başka bir işe yaramayacaktır. Çünkü onlar bizim babamız, erkek kardeşimiz, nişanlımız, eşimiz, sevdiğimiz, oğlumuz, iş arkadaşımız ve can yoldaşlarımızdır. Nasıl ki onların, gökyüzünü kucaklayanların yarısının, bizlerden ayrı bir kurtuluşu olmayacağı açıksa, bizim için de onlardan ayrı bir kurtuluşumuzun olmayacağı öylesine yalın bir gerçektir. Bizleri tepkileşme içine çeken, oklarımızı esas düşman olan sömürü düzeninden alkoyan her türlü "öneri" ve "çözüm" yollarına bütün benliğimizle karşı durmalıyız. Bu kadın veya erkek hepimizin sorumluluğu olmalıdır.

Evet bugün yüzyılların sürükleyip getirdiği ve düzenden kaynaklanan ikinci olarak görülmenin acısını, ezilmişliğini, horlanmışlığını tüm benliğimizle yaşıyoruz. Bu düzen devam ettiği müddetçe şu veya bu boyutuyla da yaşayacağız. Ve bir cehaletin, gerici örf ve geleneklerin, bencilliğin, bireyciliğin etkisinde kalan en yakın erkeklerimizde de, etkileyici bir

rol oynayabilecek, belki bu etki bazılarında daha fazla olacak, onlar bu baskıların uygulayıcıları kalacaklardır. Ama hiçbir baskı ve atılmışlık bizi yanlış maceraya götürmemelidir. Sonsuz sevgimiz, sabrımız ve direngenliğimizle, hatta yanlışların üstüne üstüne gitmeliyiz. Bizler, erkeklere düzenin kendilerine bağışladığı "ayrıcılıkların" kaynağını kavratmalı ve bu konudaki anlayışlarını süreç içinde törpülemeleri ve giderek ortadan kaldırmalı konusunda sabırla çaba gösterirken, erkeklerin de genelde kadınların yüzyıllardan beri benimseye geldikleri sessiz, uysal ve kaderine boyun eğen yapısını kırmak ve onlara politik bilinç vermek için yoğun bir çabayı asla gözardı etmemeleri gerekmektedir.

Bugün genelde erkek düşmanlığı olarak ortaya çıkan feminizm, aynı zamanda kadın düşmanlığıdır da. Zira hiçbir kadın, yaşamının yarısına düşman olarak mutlu olamaz. Nitekim feminizm savunucuları olarak ortaya çıkanların içine girdikleri ruhsal gerilimlerine ve mutsuzluklarına hep birlikte şahit oluyoruz.

Aynı şey erkekler için de geçerlidir. Kadına layık olduğu değeri vermeyen, onu horgören, cinselliğini ve emeğini sömüren, özünde kendi kişiliğinin hiçleşmesini ve mutsuz olmasını da beraberinde getirmektedir. Düzenin erkek olmasından dolayı tanıdığı bazı "ayrıcılıkları" kullanırken üstün ya da mutlu olduğunu sanan erkeğin, özünde o küçük "rahat" olmaya karşı yitirdiği şeylerin değeri çok daha büyüktür. Zira cahil, boynu bükük, kaderine boyun eğen, edilgen bir kadının kocasına vereceği mutluluk da pek kayda değer bir şey olmayacaktır. Her erkekte belli ölçüde gerçeklerin bilincindeyse, eşinin böyle bir durumda kalmasına göz yumması, onun için hiçbir çaba harcamaması mutsuzluğa davetiye çıkarmaya yarayan aptallığın dikalasıdır. Zira, Lenin'in deyimiyile, "kadının geri kalmışlığı, erkeğin devrimci ülküsünü, anlayışsızlığını, erkeğin savaşım sevincini ve savaşım azmini sınırlıyor. Göze çarpmayan, yavaş yavaş ama kesin kemiren, acındıran küçük kurtlara benziyorlar." Ayrıca böyle bir durum erkeğin politik düşünceleri açısından bir o kadar samimiyetsiz olduğu gerçeğini de ortaya koyacaktır.

Bizler, ezici çoğunluğumuz; nedenini, niçinini ve çözüm yolunu bilmese de, ezilmişliğimizin, horlanmışlığımızın ve ikinci cins olarak görüldüğümüzün farkındayız. Ve bu söylenenleri şu veya bu boyutta işçi, köylü, emekçi, küçük-burjuva kadınlar olarak iliklerimize kadar yaşıyor ve görüyoruz. Bize bildiklerimizi tekrar tekrar söylemenin anlamı yok. Bize gerekli olan, bu ezilmişliğe, sömürül-

meye ve her gerilemeye nasıl son vereceğimizin öğretilmesi ve bu uğurda mücadeleye çekilmemizdir ve doğaldır ki, bunun da yolu: Söyledikleriyle yazdıkları, yaptıklarıyla dürüst olan ve onu yaşama geçiren insanlarla birlikte bu düzene karşı örgütlü mücadele etmekten geçer. Yoksa işin ayrıntılarına takılıp, kadınlarla, kadınların yaşadıkları cinsel baskılar üzerine -ki bu kadın sorununun asla tümü değil, yalnızca bir parçasıdır- sahte göz yaşları dökenlerle, sözde kadınların erkeklerle eşit olmasından dem vuran, ama sosyal yaşamında, düzenin tanıdığı "ayrıcılıkları" kullanmaktan vazgeçmeyenlerle, kadınları mücadeleye çağırırken iş, eşine ya da kızkardeşine gelince yan çizenlerle bir yere varılamayacağı açıktır. Kadının ekonomik özgürlüğünü kazanmasının yollarını pratikte zorlamayan, onları politik mücadelede öne çıkarmada isteksiz davranan herkes doğaldır ki, insanlığın ilerlemesini ve kurtulmasını istemiyordur. Lenin'in de deyişiyle, "kamusal hizmette, mecliste, politik yaşamda kadınlara yer vermeksizin kadınları o uyuşturucu ev ve mutfak havasından çıkarmaksızın hiçbir gerçek özgürlük güvenceye bağlanamaz. Sosyalizm şöyle dursun, gerçek demokrasi bile kurulamaz. Kadınlar politikaya katılmadan yığınlar politikaya katılamaz." Eğer her kim ki bunu yapmıyorsa, söylediği her şey laf-ı güzafıdır. Bu tip insanlar, her ne kadar "ben ilericiyim, aydınım, sosyalistim, çağdaş düşünüyorum" dese de, her ne kadar süslü laflar etseler de, özünde gericiğin değirmenine su taşıyorlardır.

Asla her şeyin kısa bir sürede düzeleceği hayaline da kapılmamalıyız. Zira bu bir dönüşüm ve sosyalist kültür sorunudur. Hatta toplumsal dönüşümün olması ve yasalar karşısında eşit olmak bile her şeyin çözümlenmiş olduğu anlamına gelmez. Zira önemli olan bu yasaların bir yaşam biçimi olarak özümseme pratiğe geçirilmesidir. Yeni sosyalist toplumun kurulduğunda da sorun bir bütün olarak çözümlenmiş olmayacaktır.

Bir taraftan "sosyalist" feminizm, bir taraftan herkese demokrasi diyenler, bir taraftan "sosyalist parti" çalışmalarını yapanlar, türedikçe türeyenler... 12 Eylül yenilgisinin ve UKH'nin içinde bulunduğu durumun bize "armağan" olsa gerek, sınıf mücadelesinde mahkûm edilmiş olan bu anlayışları bir kez daha kendi pratiklerimizle ve kendi ülkemiz koşullarında mahkûm etmek için tüm benliğimizle bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesini yükseltmeliyiz. Sorunlar ciddi, sorumluluklarımız da büyüktür. Tüm bunların bilincinde olarak adım atılmalıdır.

Tek umut, tek kurtuluş yolu, gerçek mutluluk, ancak ve ancak politik bir bakış açısına sahip olmak ve onu yaşama geçirmekle mümkün olacaktır. Zira politik düşünebilmek insan olmanın temel kistasından biridir. Ancak onunla kararlık dünyalarımıza pencere açabiliriz. Ancak onunla kendi kaderimiz, kendi yaşamımız ve kendi geleceğimiz üzerinde söz sahibi olabiliriz. Ve ancak onunla layıkıyla bir anne, bir eş, bir kız, bir kardeş, bir iş arkadaşı, bir dost ya da bir kavga arkadaşı, can yoldaşı olabiliriz. Ve ancak politik bir insan olduğumuz müddetçe çevremize insan tadında yaşama olanakları sunabiliriz.

Kadınların politik bir bakış açısına sahip olması hakim sınıflar için karabasan olmaktadır. Çünkü onlar da biliyorlar ki, kadın bilinçlenirse, ezilmişliğini, horlanmışlığını, ikinci cins olarak görülmenin altında neyin yattığını bir kavrayarsa bir başka sarılır kavgaya. Bir başka direngenleşir. Bir başka evlatlar yetiştirir zulmün, zorbalığın üstüne yürür. Bir başka gözle bakar babasına, erkek kardeşine, eşine, iş arkadaşına, bir başka bütünleşir onlarla, bir sahip çıkar emeğine ve bir başka yumruk olur bu köhnemiş düzene karşı.

Ve bu yüzden saldırıyorlar tüm vahşetleriyle yurtsever, devrimci sınıf bilinçli kadınlara. Ve bu yüzden katlediyorlar onları işkencehanelerde, dağlarda ve bu yüzden çürütmek istiyorlar onları zindanlarında. Ve bu yüzden iğrenç demagogileriyle toplumun yüz karasıdır diye çarşaf çarşaf teşhir etmeye çalışıyorlar. Ama silahları geri tepiyor. Çünkü, zulme, işkenceye, teslim olmaya karşı direnen her bir kadın kök saldı halkımızın yüreğinde ve bu kadınlar -bugün tek tek olsa da, ki bu yarın çoğalmanın garantisidir- tarihi yaratma kavgasında erkeği ile birlikte atıldı mücadeleye. Gayri geri dönüş yok! Çünkü gelecek güzel günlerde kazanacağı şeyler bir değil, ikidir. Hem sömürü ve zulümden kurtulacak, hem de insan tadında yaşama olanığı bulacaktır. Kaybedeceği ise kokmuş köhne bir düzen! Bu şartlarda sömürücüler koparsınlar bakalım kadını mücadeleden koparabilirlerse.

İşte 8 Mart dünya emekçi kadınlar gününe bu ruh ve anlayışla yaklaşmalıyız. Ona tüm benliğimizle sahip çıkmalıyız. II. ve III. Enternasyonal döneminde kadın sorununa uluslararası boyutlarda yaklaşmış ve gereken önem verilmeye çalışılmıştır. Fakat III. Enternasyonal'in dağılması sonucu ortaya çıkan boşluk, kendini kadın sorununda da hissettirmeye başladı. Proleter nitelikli, kadın hareketlerini uluslararası dayanışmasında belli bir dağınıklık ve güçsüzlük gündeme geldi.

Önümüzdeki en önemli görevlerden biri de emekçi kadınlar arasında Enternasyonal dayanışmanın olanaklarını yaratmaktır. Bu da ancak kendi ülkemiz somutunda bu soruna sağlıklı yaklaşmamızın sonucu olabilir.

8 Mart dünya emekçi kadınlar gününün ülkemizde anlam ve önemini yeterince kavrandığını ve bilinç üzerine çıkartıldığını söylemek gerçeği yansıtmayacaktır. Kadın sorununun sadece yılda bir kez gündeme getirilip birtakım faaliyetlerde bulunulması -ki bunun da hakıyla yapıldığını söylemek mümkün değil- yasak savmaktan başka bir anlama gelmeyecektir. Oysa bu sorunun sürekli gündemde tutulması kadınların gökyüzünün yarısını bilinçli olarak kucaklamasına şağlamasına da bir zorunluluktur. Zira biz buna sahip çıkmazsak, egemenler bu işe soyunarak 8 Mart'ın içeriğini boşaltarak kendi amaçları için kullanmaya çalışacaklardır, çalışmaktadırlar da. Onun devrimci niteliğini karartıp, kadın haklarını sadece burjuva reformist bir talep durumuna indirgemektedirler. Tıpkı 1 Mayıs'lara yaklaşımları gibi. O günün uluslararası dayanışma ve mücadele günü olduğu gerçeğini unutturmaya, sadece "eğlence günü" olarak lanse etmeye çalışmaktadırlar. Örneğin egemen sınıflar 8 Mart'ı emekçi kadınların uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak anmalarının önüne geçmek için bilinçli olarak, içeriğinin ne olduğu belli olmayan bir "Kadınlar Günü" olarak anılmasını sağlamaya çalışıyorlar. Buna dikkat edilmeli ve bu gibi gün ve benzeri anma, bayram gibi şeyler ML'ler tarafından siyasi gerçekler açıkladığı ve kitlelerle sıkı bağların kurulduğu kampanyalara dönüştürülmelidir.

Son olarak diyoruz ki; her türlü feministler, hümanistler, popülistler, "sosyalist feministler", aydınım, ilericiyim kılıfına bürünenler, sosyalist diye geçinenler ve bilim anti-ML anlayışı savunanlar!

Çekni üzerimizden galarınızı.

Vazgeçin bizleri didiklemeden.

Sırça köşklerinizden fetva vermeyin YETER ARTIK!

Bunalımlarınızı kusmayın bizlerin üzerine.

Ve bizleri ayrıntılarla avutmayın.

Artık şunu bilmelisiniz ki; söyleyeceğiniz her bir söz bir kulağımızdan girip öbür kulağımızdan çıkacaktır.

Çünkü bizler ışığın YENİ DEMOKRASİ mücadelesinde olduğunu biliyoruz artık. Çünkü bizler mutluluğu ve insan tadında yaşamayı ancak erkeklerle birlikte elele, omuz omuza verip bu köhnemiş, bu çirkin düzene karşı mücadelede görüyoruz.

İşkencelerde tavizsiz direniş geleneğini yaygınlaştırmak için yaşanmış tecrübelerden öğrenmesini bilelim! -2-

İç Çelişkinin Belirleyiciliği ve İdeolojik İnanç

Cafer Can

Toplumlar tarihi -ki sınıf mücadelelerinden oluşur- bir toplumsal amaç ve inanç uğruna her türlü fedakârlığı göze almanın yüce örnekleri yanında, zoru görünce yan çizmenin, bağılık yeminleri edilen davayı terk ve ihanetin utanç verici örnekleriyle de doludur. Yaşadığımız fırtınalı yıllarda biz-zat bizlerin, hepimizin de duyduğu, gördüğü, tanık olduğu, birçoğumuzun ise tekrarını oluşturduğu şeylerdir bunlar... ve yazımızın konusu.

Şimdi yanıtlamaya çalışacağımız soru şu: Bir davaya gönül vermiş, uğrun-da son nefesine dek savaşıcağına ant içmiş, hatta birçok zorluğa göğüs gererek yıllarca mücadele etmiş insanların bir kısmı neden daha sonra yan çizmekte, vazgeçmekte, davalarına ve yoldaşlarına ihanet etmekte, onları ele vermektedirler. "Çözülme" diye genelleştirdiğimiz bu olumsuz hallerin ana kaynağı nedir?

Kuşkusuz her somut örnekte çözülme-ye yol açan birçok etmenden söz edilebilir. Ancak sonuçta belirleyici olan bir şey var ki, o her çözülmenin altında yatar ve sorunu onusuz açıklamak mümkün değildir. En genel ifadeyle ideolojik zayıflık diye ve iç çelişkilerin belirleyici, dış çelişkilerin etkileyici ve tamamlayıcı olduğunu öğretir. Yumurta-civciv örneğinde açıkça görüldüğü gibi, gelişimin tamamlanması ve nitel değişimin olması için ısı gibi bir dış etkenin (dış çelişkilerin) yardımı gerekli olmakla birlikte, yumurta-yı geliştirip civcivleştiren esas güç onun kimyasal ve biyolojik iç çeliş-

kilerdir. Isı bir taşı asla civcivleştiremez, ancak ve ancak içinde onu embriyon halinde barındıran yumurta-yı civcivleştirebilir. Yani civciv, ısı değil, yumurta-nın ürünüdür. Tıpkı ışık, ısı, hava ve su yardımıyla oluşan bir bitkinin esasta tohumdan meydana gelmesi ve onun ürünü olması gibi... Bu gerçeği (şeylerin gelişim ve gelişiminde iç etkilerin belirleyiciliğini) yaşamın her alanında görmek mümkündür. "Doğada, toplumda ve bilinçte tüm nesnelere, olaylar ve süreçler içinde bir karışıklık (eşdeyişle eğitimsel iç çelişki) taşırlar, bu karışıklık tüm devrim ve gelişmenin kaynağıdır. Nesnelere, olaylar ve süreçler bu karışıklıkla devinir ve gelişirler. Bu karışıklıklar hem birbiriyle (biri olmadan öbürü de olmaz) hem de bir savaşın (biri öbürünü sürekli dışlar) içindedirler, birbirlerine geçişirler (biri öbürünü sürekli olarak alt etme, onun yerine geçme eğilimindedir). Doğa, toplum ve bilinç bu sorunsal yasa-yla işler ve gelişir. Gelişme, bu savaşın sonucu birliğin ortadan kalkışı yerine yeni birliğin doğması demektir." (Felsefe Sözlüğü, Orhan Hançerlioğlu) Bu yasadandan ötürüdür ki eskiyen şeyler yerini yeniyeye bırakır. Doğada ve toplumda olduğu kadar, bilinçte de geçerli olan bu yasa insanın ideolojik gelişim ve dönüşümünü açıklar. Feodal, burjuva ya da küçük burjuva ideolojik değerlere sahip bir kimsenin bilincinde zamanla oluşan proleter devrimci öğelerin bu eski değerlerle çatışmaya girmesi ve süreç içinde hakim hale gelmesi gibi... bu çatışma sonucu ideolojik yapının proleterleşmesi ve bundan geriye dönüşün olması; kişinin sınıf mücadelesi içinde kendini sürekli denetlemesine, yenilemesine

zaaflarını aşması ve onların yeniden nükesedip bünyeyi çürütmelerine izin vermemesine bağlıdır. Muhakkak onu çevreleyen koşullar (dış çelişkiler) bu süreçte önemli etkilere sahiptir. Fakat sonuçta sonucu belirleyen kişinin kendi iç çelişkileridir. İdeolojik gelişimin yönünü bilinçte süre giden iç çatışma tayin eder.

Yaşanan sömürüye dayalı bir toplumsal düzende köklü değişiklik istemeyi (ki bu önemlidir, bilinç sıçramasıdır) ideolojik dönüşüme giden yolda ilk adım olarak ele alırsak, bunu yeni adımların takip etmesi ve dönüşümün tamamlanması her şeyden önce bu işlerin yoğunluğu ile bunu gerçekleştirme kararlılığına bağlıdır. Çünkü dış koşullar çok elverişli olsa bile böyle bir gelişme kendiliğinden olmaz, iradi çaba gerektirir. Çünkü devrimcilik kolay sürdürülen bir iş değildir. Zorlu olması, özveriye dayanması, iç zaafılara karşı sürekli ve amansız bir mücadeleyi şart koşması nedeniyle bunu layıkıyla sürdürmek başlı başına bir inanç meselesidir.

Düzenin değişmesini isteyip de bunun için mücadele etmemek, mücadeleye katılıp da zorlu anlarda bunun gereklerini yerine getirmemek veya bir süre mücadele ettikten sonra safları terkedip gitmek, ideolojik gelişimin güdük kaldığını gösteren haklardır hep. Birinci durumda kişi, düzen değişikliğinin devrimle olacağını, bunun için mücadele etmek gerektiğini bilmesine rağmen zorluklara göze alamadığından mücadeleye katılmıy olabileceği gibi, bir bilinçten yoksun olduğu (yani değişiklik isteyeninin nasıl gerçekleşeceğini bilmediği veya kafası bu noktada açık olmadığı) için devrimci safların dışında kalmış da olabilir. İkinci

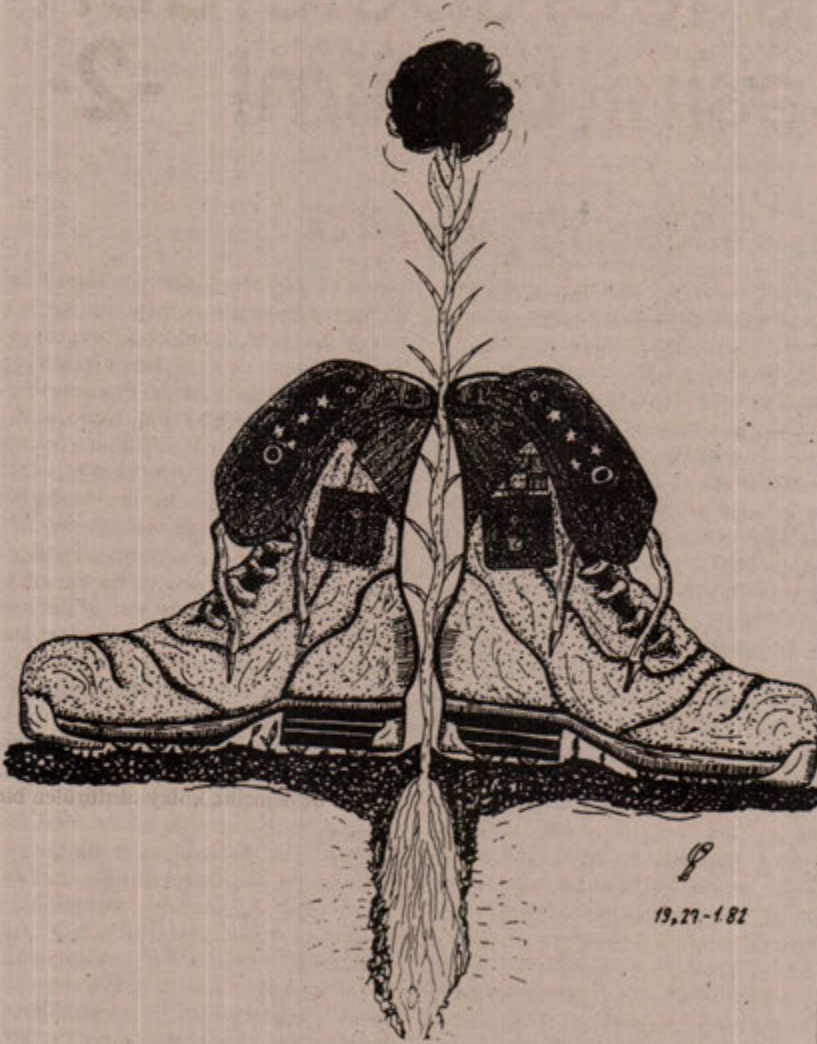
durumda ise, devrimci bilinç asgari düzeyde alınmış, fakat mücadele içinde gelişip güçlenmemiş veya bir süre geliştikten sonra dumura uğramış demektir. Kişinin devrim davasına bağlılık ve inancı bu durumda ya baştan beri yüzeysel, eğreti ve sallantılıdır, ya da süreç içinde olumsuz dış koşullarında etkisiyle burjuva-küçük burjuva yanlarının proleter yanını ağır basması sonucu zayıflamış, ki-

Gerek iç çatışmanın devam ettiği, ideolojik zaafların geliştiği, çözülmeye doğru nicel birikimlerin olduğu süreçte, gerekse çözümlenin meydana geldiği durumda dış etkenlerin de önemli rolü olmakta, düşmanın saldırılarından örgütsel sorunlara kadar değişik birçok faktör bu olumsuz gelişmelere hizmet etmekte, bu arada kişinin zayıf kalmış bazı karakter özellikleriyle siyasi gerilik ve tecrübesiz-

rekir. Proleter devrimciler açısından ideolojik sağlamlığın asgari ölçütünü Marksist-Leninist ve Mao Zedung düşüncesi ilkelerine yaşamın her alanında sıkı sıkıya bağlılık, devrimci inanç ve kararlılık oluşturur. Bu ise proletaryanın davasını teoride savunmakla kalmayıp pratikte onun gereklerini yerine getirmek, her türlü zorluğa göğüs gerebilecek güce sahip olmak demektir.

Davasına sadakati yalnızca proleter devrimciler mi gösterir?

Davaya bağlılık, mücadelede kararlılık, fedakârlık gibi değerler proleter devrimcilere mahsus değildir elbette. Tarih çeşitli amaçlar uğruna, çok değişik düşünce ve inançlarla verilen, cellada parmak ısırtan direniş örnekleriyle doludur. Derisi yüzülürken dahi inancından taviz vermeyen, "Tanrı yoktur" sözünden ölüm pahasına dönmeyen hallacı Mansur proleter devrimci değildi. Yaşar Kemal'in "Demirciler Çarşısı Cinayeti" adlı romanında geçen, ağasının yerine işlemediği bir cinayeti üslenip bütün işkencelere rağmen gerçeği söylemeyerek mertlik, yiğitlik ve feodal bağlılığını yine ölüm pahasına gösteren köylünün devrimcilikle hiçbir ilişkisi yoktur. Bireysel şiddetin toplumu kurtuluşa götürceğini sanan, buna inanan, bu uğurda eyleme geçtikten sonra yakalanıp en ağır işkencelere maruz kalan, fakat düşmana zerrece taviz vermeyen, boyun eğmeyen düşmanın kendini en güçlü hissettiği işkencehanelerde bile ona saldıran, onunla alay eden Yunanlı Pangoulis bir proleter devrimci değil, küçük burjuva anarşistiydi. Cezayir Ulusal Kurtuluş mücadelesi sırasında orada bulunan ve mücadeleyi desteklediği için işgalci soydaşları tarafından yakalanıp işkenceye çekilen, fakat söyledikleri hiçbir şeyi onaylamayıp direnen Fransız gazeteci Henri Alleg, kendisinin belirttiği gibi bir sosyalist değildi. İrlanda'nın bağımsızlığı için savaşırken tutsak düşüktükten sonra baskı ve işkenceler altında haklı davalarını savunmaya devam eden, siyasi tutukluluk hakları için ölüm orucuna giden ve gözlerini kırpmadan ölümlü kucaklayan İRA savaşçıları da sosyalist değil, ulusal kurtuluşçu (ya da milliyetçi) küçük burjuva devrimcileriydiler. Proletarya ideolojisinden etkilenmeleri o kadar zayıftı ki, felsefi düşünce ve inançları bile değişmemişti. Cezaevinde pazar ayinlerini sürdüren koyu birer katolikler halen. Ama savundukları toplumsal davaya bağlılık ve sadakatleri tamdı. Daha birçok ülkede ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi verirken düşmana esir düşüp yoğun işkenceler altında direniş sürdüren, sosyalist olmamakla birlikte davasına yürekte bağlılık gös-

minde yok olma noktasına gelmiştir. Böylece mücadele azmini yitiren birçokları "benden bu kadar" deyip kenara çekilirken (kimi bazı yığınlar bu açık yürekliliği de göstermeyip mücadeleden kaçışlarına teorik kılıflar uydurma yoluna gitmişlerdir) henüz iç hesaplaşmasını sürdüren ve saflardaki yerini koruyan birçokları da düşmanın eline geçip, işkenceye alınmalarıyla birlikte ihanete varan olumsuz tavırlar sergilemişlerdir.

liği de çözülmeye gidişi kolaylaştırmaktadır. Fakat sonucu belirleyen temel faktör bunların hiçbiri değil, kişinin ideolojik durumu yani davaya bağlılık ve inancının zayıflık-sağlamlık derecesi olmaktadır. Devrimi savunup savunmama, devrim için mücadele edip etmeme, devrime zarar verip vermeme noktasında tavir ve davranışlara yön veren esas unsur işte budur. İç çelişkiler içinde de bulunur, esas halka olarak kavranması ge-

teren, kendi çizgisinde tutarlı, kararlı, cesur ve fedakâr insanlar örnek olarak sıralanabilir ki bu tür örnekler sayılamayacak kadar çoktur. Ülkemizde de proletarya ideolojisinden etkilenmiş olmakla birlikte esasen küçük burjuva devrimcisi olan çok sayıda kararlı ve inançlı insan idam sehpalarında, işkence tezgâhlarında, çatışmalarda ve ölüm oruçlarında tavizsiz direniş örnekleri vermiştir. Demek ki bağlı bulunduğu davaya inanmak bir bütün olarak değer yargılarına sadık kalmak, ona ihanet etmemek sadece proleter devrimcilere özgü bir olay değildir. Ama bunlar proleter devrimci olmanın temel kriterlerindendir. Eş deyişle salt bu etkenlere sahip olmak, sosyalist olmayı gerektirmiyor. Ama sosyalist olmak için mutlaka bu erdemlere sahip olmak gerekiyor.

Çözülmenin özünde yatan nedir?

İşkenceye, baskıya ve özendirici olarak sunulan birtakım maddi menfaatlere karşı koymak için insanlar iradelerini kullanıyorlar. En büyük acılara ve cezbedici tekliflere bu gücü kullanarak karşı koyuyorlar. Bu ispat gerektirmeyecek kadar açık bir gerçektir. Bu gücün kaynağını ise inanç ögesi oluşturur. Bu yüzden bazı insanlar iradeleri ile her şart altında direnebilirler, bazıları çözülmektedirler. Devrimci iradeyi belirleyen de devrimci düşünce ve inanç olduğundan bu ögede meydana gelen ya da varolan sarsıntı ve çeşitli zaafırlar doğrudan bu iradeyi etkilemekte ve onun üzerinde hakimiyet kurulabilmektedir. Çözülme işkence sonucu olsa bile, çözülmeyi sağlayan esas etken yapılan işkenceler değil, inanç sarsıntılarının yarattığı irade zayıflığıdır.

Madem ki sorunun özünü inanç oluşturuyor, o halde bunu biraz daha açmakta yarar var. TDK sözlüğüne göre "İnanç: Bir düşünceye bağlı bulunmaktır." Felsefe sözlüğünde ise Orhan Hançerlioğlu şöyle bir açıklama getiriyor: "Bir sanı ya da kaniya dayanarak benimlenen... inan deyimi inanç deyimini içerir. Ama inanç deyimini inan deyiminden daha geniş kapsamlıdır. İnanç bilginin bittiği yerde başlar ve inanç oranı bilgi dışı alandır." Aynı sözlük inan deyimini için "Deneyisel olarak gerçekleşmemiş, pratikle doğrulanmamış olanı benimseme..." diyor. Bunun gerçekte Tanrı bilimsel bir deyim olduğunu ve dinsel güveni adlandırdığını belirtiyor. Ek olarak "Bütün metafizik öğretiler, inana dayanıyor. Çünkü fizik ötesi ve mantıksal olarak kanıtlanabilir ve ne de deneye gerçekleştirilebilir. İnan bilginin sınırlarının dışındadır ve bilginin bittiği yerde başlar. Bilgi kanıtlanmış ya da tanıtlanabilir olandır; buna karşı inan ise

tanıtlanmamış ve asla tanıtlanamaz olandır" diyor. Şu halde inan bilim değil, üstelik çelişkili, inan deyiminden daha kapsamlı olan inanç deyimini nasıl olur da inana içerilir. Doğrusu inanç deyiminin inanı içerdiğidir. Yani inan da bir çeşit inançtır. (Bilimsel olmayan inanç.) Ama her inanç inan değildir. Bilimsel inançta vardır. Bu bakımdan TDK sözlüğünün tanımı doğrudur. Bir düşünceye gönülden bağlı bulunma! Bu düşünce metafizik olabileceği, bilimin yadsıyabileceği gibi diyalektik materyalist ve bilimsel gerçeklere dayalı da olabilir. Yine TDK sözlüğünde inancın ayrı bir tanım olarak "inanılan şey, görüş öğretisi" deniyor. Bir görüş veya öğretisi maddi yaşamda tanıtlanmış da olabilir, tanıtlanmamış da, öyleyse inancın "bir sanı ya da kaniya dayanarak benimsemek" şeklinde açıklamak yanlışdır. Bu yaklaşım sanı ve kanıdan öte somut bilimsel gerçeklere dayanarak benimlenen şeyleri gözardı etmekte, hatta bilimsel görüş ve öğretilere inanabileceğini yadsımaktadır. İnan için söylenen "bilginin bittiği yerde başlar ve bilgi sınırlarının dışındadır" sözü inanç için de kullanılan bir sözcüktür. Özellikle de dinsel inancı ifade eder. Buna bir diyebileceğimiz yok. Fakat aynı yerde inanç deyimini için yapılan tanımlama... tekrarlamadan başka nasıl açıklanabilir? Her şeyden önce bu tanım sözcüğün yaşayan dildeki anlamına ters düşer. Sayısız örnekte doğruluğu tanıklanmış ve mutlak geleceğin bilimsel olarak kanıtlanmış ideallere gönülden bağlanma, inanma anlamında "inanç" sözcüğü yaygın olarak kullanılmakta, birçok edebi eserde de geçmektedir. Tabii bilim dışı, metafizik düşüncelere bağlılık ve gerçekliği olmayan şeylere inanmak (iman) anlamında kullanılması da yaygındır.

İnanılan düşüncenin bilimsel olup olmamasından başka onun nasıl benimsendiği de önemlidir. Yani teorik bilgilendirme, pratik gözlem ve değerlendirme sonucu doğruluğuna kesin kanaat getirerek mi benimsemiştir yoksa ne olduğunu doğru dürüst bilmeden, asgari ölçüde kavramadan, salt güvendiği kişiler savunuyor veya iyi bir şeye benziyor diye gözü kapalı şekilde mi?.. Bilim dışı, gerçek üstü bir düşünceyi bilimsel tarzda benimsemek zaten mümkün değildir. Ona ancak körü körüne inanılır. Fakat bilimsel olanı bilimsel olmayan tarzda benimsemek mümkündür. Bilimsel inanç deyiminden biz hem düşüncenin hem de benimseme/inanma tarzının bilimsel olmasını anlıyoruz. Proletarya ideolojisini öz itibarıyla kavrayarak benimsemek, ona inançlı şekilde inanmak ve gönülden bağlı bulunmak böyle bir inançtır.

Proletarya ideolojisi olan Marksizm-Leninizm tek bilimsel ve doğru ideoloji olduğunu belirtmiştik. Bununla çatışan, çelişen diğer ideolojiler bilimle de, yaşamın gerçekleri ve doğrularıyla da çelişmekte olduklarından zamanla etkinliklerini kaybedecek ve yok olacaktırlar. Bugün hâlâ savunucuları çoksa, bu tamamen bilimsel düşüncenin yeterince etkinlik sağlayamamış olmasındadır. Bilim ve teknoloji gelişip doğanın gizleri çözüldükçe bilim dışı düşünce akımlarının gerilediği bilinen bir gerçektir. Bunun en bariz örneği dinî inançlarda görülebilir.

Bugün sorulsa her insan bir şeyele inandığını söyler. Önemli olan inancın niteliği, biçimi ve derecesidir. Yani neye, nasıl, ne kadar inanıldığı... Yukarıda belirttik, bilimsel dayanağı ve gerçekliği olmayan şeylere ancak körü körüne inanılır. Bu tür bir inanç bilim kayasına tosladığı zaman un ufak olur gider. Böyle olmasına rağmen bu tür inanç sahipleri doğru olduğunu sandıkları düşünce ve değer yargılarına çoğu yerde bağımsız bağlıdırlar. Ve uğruna çok büyük acılara katlanabilmekte, sevecek ölüme gidebilmektedirler. İnançlarının -körü körüne de olsa- güçlü ve yürekte olması onlara bu irade gücünü vermektedir.

Bilimsel düşüncelere duyulan fakat bilinç unsuruyla yoğrulmayan inancında bir ölçüde körlemekte olduğunu belirtmiştik. Ancak bu bir öncekiyle aynı değildir. Burada inanılan düşüncenin maddi temeli vardır. Bu durumdakiler savundukları ideolojinin henüz bilincine varamamış, ama sosyal yaşamda birtakım gerçekleri görüp belli bir kaniya varmışlardır. Buna pratik kavrayış diyebiliriz. Böylece bir insan devrimci teoriden yoksun olmasına rağmen, devrimci yönünden derin bir inanca sahip olabilir, bu davaya yürekte bağlanabilir. Hele de kesin sınıf çelişkilerinin göbeğinde yaşıyor ve bunun acısını çekiyorsa... İşte böyle biri yoğun işkencelerde çözülmeyince birçokları merak eder, "bu adam nasıl çözülmeyi?" diye. Çünkü direnme gücünün kaynağını her şeyden önce teorik düzeyde arama gibi bir yanılgı içindedirler; çok şey bilen daha inançlı, daha nitelikli ve sağlam olacağı şeklinde yanlış bir kaniya sahiptirler. Böyle olunca, bir yandan "adam hiçbir şey bilmiyor. Hayret! Nasıl bu kadar dayanıklı olabilir?" Diğer taraftan "adam Marksizm-Leninizmi ezberliyor, buna rağmen nasıl oldu da çözüldü?" gibi tepkiler gösterilir. Bunlar yanlış olduğu kadar sakat bir anlayışın ürünüdür. İnanç derinliğiyle teorik bilgi düzeyi her zaman doğru orantılı değildir. Bilmek ayrı, inanmak ayrıdır. Kimisi çok bilir ama

inancı zayıftır, kimisi hem bilgili hem inançlıdır. kimisi de teoriyi çok az bildiği, hatta hiç bilmediği halde sınıf çelişmesini pratik yaşamında, etinde, kemiğinde, yüreğinde, duyumsadığı için sezgi yoluyla da olsa, inandığı şeylere sarsılmaz bir duyguyla bağlıdır. Bundan dolayı kararlılıkla direnir. Beri yandan teoriyi öğrenip benimseyen, fakat çeşitli nedenlerle inancı yüzeysel olan aynı kararlılığı gösteremez. Bu bakımdan sağlam olması için kişinin benimsediği düşünce ve ilkelere yürekten bağlanması, bunları bir yaşam biçimi haline getirmesi, bir anlamda yeni bir kişilik kazanması gerekir.

Çözülmenin oluşumu ve nedenleri

İdeolojik yapı ve kişilikte varolan zafırlar insanı her şart altında ihanete götürmez. Ancak bunun koşulları oluştuğunda bu sonuca doğru yolculuk başlar, hangi noktada durulacağı ise hiç belli olmaz. Genellikle karşılaşılan güçlükler özünde yitirilen cesaret, duyulan korku, endişe ve güvensizlik, moralde durgunluk, sıkıntı, ruhsal bunalım bilinen sonucun kapısını aralamış demektir.

Konuyu böyle kaba hatlarıyla ortaya koyduktan sonra yukarıda belirttiğimiz çeşitli halleri ve inanç faktörünün belirleyiciliğini somutlamak üzere bazı ilginç örnekleri irdeleyelim.

Birinci örneğimizi biraz önce anlatmıştık. Yaşar Kemal'in romanında bahsi geçen bu insan yaşamın zorluklarına alışmış, pisliklerine, hilesine, hurdasına karışmamış, alınının akıyla kazanan, hazırlanmış, olmayan; başkasının sırtından geçinmeyen, acı ve ızdıraplarla pişmiş yoksul bir kır emekçisidir. Bunun için kutsal olan değer yargıları; yiğitlik, mertlik, sözünün eri olmak, namus ve hayiyetine leke sürdürmemek ve benzeridir.

Olayın konumuzu ilgilendiren yanı bu insanın onca işkenceyi göze alarak işlemediği bir cinayeti ağasının yerine üslenmesi, kendisinin bu işle ilgili olmadığını jandarma bildiği halde sonuna kadar bu ifadesinde ısrar edip gerçeği ölüm pahasına açıklamamasıdır. Neder böyle davranmış? Çünkü ağasına köle gibi bağlıdır ve ona bir kere söz vermiştir cinayeti üsleneyeceğim diye. "Verilen sözden dönülmez", "tükürülen yalanmaz", "erkek adam mert adamdır sözünün eri olmalıdır", "ikiyüzlülük olmaz" diye düşünmektedir. Çünkü yetiştiği sosyal çevrede bu kültürü almıştır. Gözünü dünyaya açtıktan beri bunları duymuş, bunları görmüş, bunlarla büyümüş ve bu değer yargılarını kendine mal etmiştir. Öyleyse bağlıdır bunlara.

Bu yüzden hiç tereddütsüz direnişini sürdürmüş, ya da bir an içinden "gerçeği söyleyip kurtulma"yı seçerse bile, bu düşünceyi eli ateşe değmişçesine itip kafasından atmıştır. İşte bu olayın gizi buradadır. Gerçeği söylerse çevrenin kendisini dışlayacağı bu defa ölüm fermandını belki de onların imzalayacağı vb. gibi caydırıcı nedenlerde çözülmemesinde rol oynamış olabilir, ama sözünü ettiği feodal değerlere gönülden bağlı olmaksızın böyle bir insanın onca acıyı ve ölüme göze alması mümkün değildir. Direniş nerede ve nasıl olursa olsun bir şeyler uğrunadır. Çözülme ise bir şeylerin eksikliğinden kaynaklanır. Devrimciler açısından bir şeylerin başında devrime, halka, bağlılık gelir. Kuşkusuz devrimci olup da bazı olumlu feodal değer yargılarını üzerinde taşıyan ve önemli ölçüde bunlardan aldığı güçle direnen, hatta çözülme eğilimini hukuki kaygılarla frenleyen insanlar da vardır. Fakat devrimcilerin direnişinde genelde belirleyici olan yine devrimci inançlardır.

İkinci örneğimiz; Yalçın Küçük'ün (Türkiye Üzerine Tezler) kitabının ikinci cildinde ele aldığı bir olay. 1927 yılında TKP'nin İstanbul'daki en büyük yöneticisi ve Genel Sekreteri Vedat Nedim Tör, elindeki bütün belgeleri polise teslim ederek "1927 TKP operasyonu"nu başlatır. Bu ihanetini kendisi şuna dayandırmaktadır.

"Berlin'de tahsilimizi bitirip İstanbul'a döndükten sonra da bazı arkadaşlarla Komünist Partisi'ni yaşatmaya çalıştık. Her Komünist Partisi gibi biz de Moskova'daki Komintern'e bağlıydık ve zaman zaman bu merkezden bize uygulananlar mümkün ve doğru olmayan birtakım direktifler alıyorduk. (...) Fakat parti disiplini kurallarına göre Moskova'nın emirlerine uymak gerektiğini bize hatırlatan Komintern müessesili Şefik Hüsnü karşısında partiden çekilmekten başka yol olmadı. Ve bu kararımızı bir toplantıda açıkça belirttik. Böyle partiyle ilişkilerimizi kestik."

Burada anlattığı şeyler (doğruluğuyanlılığı bir yana) elindeki belgeyle birlikte polise teslim olmasını açıklamıyor. Parti içi sorunlar ve bu tür anlaşmazlıklar bir yöneticinin partiden çekilmesini gündeme getirirse bile polise teslim olmasını hiçbir zaman gerektirmez. Bunun için başka nedenlerin olması gerekir. Yalçın Küçük'ün de ihanetin parti yöneticileri arasında ihtilaftan doğmadığını belirterek "öyleyse neden?" diye soruyor. "Bir işçi sınıfı partisinin en büyük görevlisi neden elindeki belgeleri götürüp polise verdi?" İşte sorunun can alıcı noktası burada, düşümleniyor.

Y. Küçük bunun yanıtını o zamanki Türkiye, Sovyetler birliği ve İngiltere arasındaki ilişkileri de inceleyerek ayrıntılı bir şekilde veriyor. Kısa ve öz olarak anlattıkları şöyle:

1926 yılında İngiltere'de işçi sınıfının mücadelesi hızla yükseliyor. Maden işçilerinin grevi büyük ve giderek siyasal nitelikler kazanır. Bu durum Ekim Devrimi'yle birlikte her an beklenen ve 1923 yılından itibaren gelmeyeceği düşünceyle ilk ve tek sosyalist ülkede proletaryanın iktidarının sağlanması düşüncesini yerine bırakan gelişmiş kapitalist ülkelerdeki devrim ateşinin yanması olarak değerlendirilir ve coşkuyla karşılanır. Bu coşkuyla Sovyetler Birliği, grevi işçilere açıkça yardım etmek ister. Fakat genel grev İngiltere'de sosyalist devrime yol açmadan sona erer. Yine de İngiltere ile Sovyetler Birliği ilişkilerinin son derece kötüleşmesi ve gerginleşmesine yol açar. İngiltere'nin SB'ne nota vermesi ve SB'nin de bu notaya cevap vermesinin ardından, İngiliz polisi İngiltere devletinin Sovyet Ticaret Delegasyonu ile Sovyet ARKOS şirketine baskın yapar. İngiliz yasalarına göre kayıdı yaptırmış olan ARKOS şirketi ile Sovyet delegasyonunun her yeri aranır. İngiltere bu baskının "bazı kayıp dokümanlar bulmak için" yaptığını söyler. Bu tarihte Türkiye ile SB arasında ise ticaret ve denizcilik ile ilgili yeni bir anlaşma imzalanır. İki ülke arasında SB-İngiltere ilişkileri gibi gergin değildir, normaldir. Diplomatik alanda dostluk tazelenmektedir. Fakat 1927 yılının ilk yarısında İngiliz emperyalizmi Londra'da ARKOS şirketinde cadı kazanı kaynatmaya başlayınca, 1927 yılının ikinci yarısında İstanbul'da ARKOS şirketinin memuru ve aynı zamanda gizli TKP Genel Sekreteri V. Nedim bey elindeki belgelerle birlikte gidip polise teslim oluyor. Dış faktörlerle aşırı yüklü TKP genel sekreterinin herhalde sıranın kendisine geleceğini düşünerek geçirdiği bunalımı bir geceden sonra sükûneti polislin kucağında gördüğü anlaşılıyor... V. Nedim Tör biraz da Türkiye'deki gelişmelerin nabzını izleyeydi, belki de polise teslim olmayı gerek duymazdı. Türkiye'deki tansiyonun, bir komünist teşkilatına ve üstelik bunun zorunlu olarak SB'ni kızdıracak bir şekilde ele alınmasıyla elverişli olmadığını görüyordu. Gördü görmesine ama, bu sadece bulunduğu safaları biraz daha geç terketmesini gerektirdi. Çünkü devrim için mücadeleyi sürdürecektir ideolojik güç ve kararlılıktan yoksundu, davaya inancı yoktu. Dış şartların erken oluşması ile TKP safalarını erken terketti. Ve kendi gibi TKP yöneticilerinden gelme başka dönemler-

le birlikte Kemalizmin hizmetine girdi. Bu durumu Y.Küçük şöyle ifade ediyor: "TKP katibi umumişi Vedat Nedim inançlı olmadı için korktu. Korktuğu için teslim oldu. İnançsızlık sonradan ortaya çıkıyordu. Daha başında vardı. TKP'nin kuruluşuna katılanların çok büyük bir çoğunluğu komünist ideolojiyi benimsediği için değil, Türkiye'yi içine düştüğü onur kırıcı durumdan kurtarmak, Türkiye'ye "batı topluluğu içinde onurlu bir yer sağlamak için" TKP'nin kuruluşuna katıldılar. (...) Kurucu ve yönetici kadronun çok büyük bir bölümü komünist olmaktan çok uzaktı. TKP içinde en önemli görevlerde bulundular. Merkez Komitesi'nin ideolojik çalışmalarla sorumlu üyesi oldular. Fakat bir türlü komünist olmadılar. İşte "dram" burada. Ve "hiç şaşırılmamak gerekir. Böylesi bir dünya görüşüne sahip olanlar yanlışlıklarını düzeltip yerlerine dönerler. Zamanın 1927 yılında geldiği anlaşılıyor. 1927 yılında ideolojik zayıflık kişisel zayıflığa dönüşüyor. İnançsızlık korku olarak ortaya çıkıyor."

Evet, TKP'nin başında bulunan bu kadrolar inanmadıkları bu davada yer almış olduklarından, geldikleri yere geri dönüyorlar. Gerçek yüzleri kısa sürede ortaya çıkıyor. Demek ki belirleyici unsur inanç oluyor. Ama bu örneğe bakarak her çözülenin daha baştan inançsız olduğu söylenemez. Bu uç noktada bir örnektir. Vedat Nedim kendi isteği ile teslim olmuş ve işkence filan görmeden örgütü ele vermiştir. Polisin zorlamasıyla değil, kendi isteği ile ihanet etmiştir. İhanete, işkence karşısında düşenler için aynı ölçüde inançsız demek doğru olmaz ya da en azından böyle bir tespit genelleştirilemez. Cesaret, kararlılık, azim gerektiren birçok durumda olumlu tavır gösteren bir insan başka bir ortamda daha zorlu şartlarda çözülebilir. O zaman ne ölçüde inançlı olduğu tartışma götürür, ama tümünden inançsız olduğu öne sürülemez. Bir dönem işkence direnenin bir başka dönem çözüldüğü, bir dönem çözülenin daha sonra direndiği de görülmüştür. Öyleyse inancın ölçüsü ve bunun değişkenliği de sözkonusudur. Şimdi aktaracağımız üçüncü örnek bu bağlamda ele alınabilir.

Çekoslovakya Komünist Partisi MK üyesi Mirek, İspanya iç savaşında kahrmanca savaşmış ve başarılar göstermiştir. Yine Nazi işgali sırasında Fransa'da toplama kamplarında örnek direnişler göstermiştir. Ne var ki 1943 yılında Çekoslovak partizan hareketinde aydınların örgütlenmesine önderlik yaparken yakalandığı zaman ilk günden itibaren çözülmeye başlar. Ve ihanet eder. Julius Fucik bu çözülmeyi değerlendirirken şöyle der:

"Karşımızda yiğit bir adam var. İspanya iç cephesinde savaşırken kurşundan korkmamıştı. Fransa'da toplama kamplarındayken oradaki zulmü yaşıyıp boyun eğmemişti. Ama bir Gestapo subayının elindeki elektrik düğmesini görüncü ödü kopmuş ve dişlerini kurtarmak için bizleri ele vermiştir. Bir-iki yumruktan kurtulmak uğruna çözüldüğüne bakılırsa inancı ve cesareti nasıl da yüzeyselmış. Bir topluluk içindeyken çevresi aynı düşüncüyü paylaşan yoldaşlarla sarılı olduğundan güçlüydü. Ama soyutlandığında, her yandan saldırın düşmanın yapayalnız karşısında kaldığında tüm gücünü yitirmişti. Kendini düşünmeye başladığı için her şeyi yitirdi, korkuya kapıldı ve korku içinde ihanet etti." (J. Fucik-Darağıcından Notlar)

Görüldüğü gibi koşullar farklılaştığı ve ağırlaştığı zaman gizli kalmış hastalıklar, zayıflıklar açığa çıkıyor. Mirek, ideolojik bakımdan önceleri daha sağlamken zamanla küçük-burjuva zaafının bünyeye hakim hale gelmesi, onu ağaç kurtları gibi içten içe kemirmesi sonucunda zayıf düşmüş de olabilir. Fucik'in dediği gibi inancın baştan beri yüzeysel olması da mümkündür. Herhalde kârda onu ihanete sürükleyen şeyin başta bireycilik olmak üzere içinde taşıdığı küçük-burjuva zaafı olduğu açıktır. Bireycilik bir kanser tümörü gibi vücutta yayılmışsa eğer, tek başına insan kendini Mirek gibi yalnız ve güçsüz hissetmez. Oysa bir proleter devrimci kendini sınıfıyla bütünleştirdiği; kolektivizmin, dayanışmanın her güçlüğün üstesinden gelebilecek muazzam bir güç olduğunun bilincine vardığı ve halkın gücünü her an kendinde hissettiği için hiçbir şart altında yalnızlık hissetmez, düşmanın teknik açıdan görkemli gücü ve zorbalığı karşısında moral çöküntüye uğramaz, insan olarak bazen korkuya kapılsa bile panikleyip kendini kaybetmez, korkuyu yenmeyi cesareti toplayıp dişe diş mücadele etmeyi bilir.

İdeolojik durumu genelde iyi görülen, sağlam bilinen bazı insanların farklı ortam ve koşullarda değişen, kendilerinden beklenmeyen tavırlarına bir örnekte yakın çevremizden vererek, nedenleri üzerinde biraz daha duralım.

Sözünü ettiğimiz, yoksul bir köylü çocuğudur. Gün gelir yolu bir sanayi kentine düşer. Burada boyacılık, amelelik gibi değişik işlerde yaşamını sürdürürken, oturduğu çevredeki arkadaşları vasıtasıyla devrimci fikirlerle tanışır. Genç, atak, kavrayış yeteneği olan biridir. Bu kişisel özellikleriyle kısa sürede örgütlü yapı içinde yerini alır. Sağa sola koşturmaya, çeşitli faaliyetler yürütmeye başlar. Bu aşamada, "profesyonel" oldu-

ğu için başka işlerde çalışmamakta iliskide bulunduğu insanların çeşitli olanaklarından yararlanarak yaşayıp gitmektedir. Yani her şey "tıkırında". Mücadele o şartlarda pek zor sayılmaz. Uğraştığı birtakım pratik faaliyetler (yazı, afiş, bildiriler vs.) de fazla sıkıcı değil. Devrimci dalga kabarık, moral yüksektir. Bu ortamda çevresindeki insanlara oldukça iyi gözükür. Teorik bilgi seviyesi fena değildir. Bunun yanısıra verilen her göreve koşmakta, itiraz ise bilmemektedir. Yine gün gelir örgüt bu arkadaşları daha yararlı olur diye kırsal kesime gönderir. (Bunda deşifre olmasının da payı vardır.) Tabii arkadaş seve seve, hatta güle oynaya belirlenen yere gider. Ama o da ne? Gideli daha bir-iki ay olmuşken, her şey yüzüstü bıraktığı gibi, soluğu başka yerlerde almıştır. Gerekeceği ise "ben günlerce aç, susuz, uykusuz, dağdan dağa bildiri vs. taşımak için mi geldim?" şeklindedir.

Şimdi haklı olarak sormak gerekiyor. Ne oldu, neden her şey tıkır tıkır giderken birden tökezleyiverdi. Bu arkadaş mücadelenin zorluklarını bilmiyor muydu?.. Teorik olarak biliyor ve başkalarına da anlatıyordu. Ama bunları henüz yaşamamış, kavrayamamış, düşünceyle yaşamında diyalaktik birliği sağlayamamıştı. Teoride bildiği koşullarla henüz doğru dürüst karşılaşmadığı gibi, bunlara göğüs gelecek şekilde hazırlanmış değildi.

Proletarya ideolojisini savunuyor, buna uygun bir dünya kurmak istiyordu. Ama gelin görün ki kendi yaşamı buna uymuyordu. Tipik bir küçük burjuva gibi yaşamaktaydı. Örgütsel faaliyetlerde ise tam bir memur tavrı içindeydi. Ama bu durumun tek sorumlusu kendisi değildi. Önderliğinde büyük payı vardı burada. Arkadaş küçük-burjuva kökenli bir emekçi olmakla birlikte proleter bir kişilik kazanmaya yatkındı. Bunu böyle koyarsak kimseye haksızlık etmiş olmayız. Şunu da ekleyelim: Başlangıçta mücadeleye katılan herkesin elinden tutup yol göstermek bir görevdir. Ama bu hakkıyla yapılmasa bile, yeni şeyleri öğrenip benimseyen bir insan yaşantısını buna uygun hale getirmek için çaba sarf edip mücadele içinde kendini -ve giderek başkalarını da- yetiştirebilir, böylece zorlu görevlerin üstesinden sahip olduğu bilgi ve beceriler ölçüsünde gelebilir. Bu arkadaş da böyle bir gelişme için çaba sarfetseydi, kimse ona engel olmazdı, olamazdı da.

Alaşageldiği işlerin dışında biraz zorlu bir görevle karşılaşınca şaşkın tepkiler göstermeye başlayan bu arkadaş için de diyebiliriz ki, davaya bağlılık ve inancı oldukça yüzeyselmış, teoride bildiği ve başkalarına anlattığı şeyleri kavrayıp

özümseyememiş. Sıkı bir denetim için de, tutulsaydı, bu durum önceden de açığa çıkabilirdi. Ama bu olmayınca yüzye her hangi bir olumsuzluk görülmedi.

Kişilerin niteliğini araştırmak istiyoruz; o zaman başta düşünceleri ile pratiğinin uyum içinde olup olmadığına bakmalı, bunun için mücadele yaşamını ve kendi günlük yaşamını incelemeliyiz. Basit görünen çeşitli tavır ve davranışları olumlu ve olumsuz yanlarına, hata ve zaaflarının ipuçlarını verecektir bize. Çünkü her tavır belli bir düşüncenin pratiğe yansımından başka bir şey değildir. Daha iyi tanıma bakımından kişinin kendi özel yaşamını incelemenin ayrı bir önemi vardır. Düşünceler insanın özel yaşamında daha rahat yaşama olanağı bulur. En azından denetim ve baskılanmadan uzaktır.

Her insan mücadele içinde ve günlük yaşamda kendi kendini denetlemelidir. Bunu yapmadığı sürece durumunu "iyi" görebilir. Ta ki teoride bildiği, ama, sadece bilmekle kaldığı zorluklarla yüzyüze gelinceye kadar.

Davulun sesi uzaktan hoş gelir derler. Kulağın dibinde çalınmaya başladığında ise birçokları için çekilmez olur. Arkadaşın kırsal alana sevinç içinde gelip kısa sürede ters-yüz olmuş bir ruh haliyle geri dönmesi de buna benzer. Arkadaş mücadeleye samimi duygularla atılmış olabilir. Bu hiçbir şeyi değiştirmez. Her şey kendi koşulları içinde geçerlidir. Ve sorun iyi niyet sorunu değildir. O rahat ve cezbedici ortamda her zorluğun üstünden gelebileceğini sanmış, fakat kendini buna hazırlamamış. Bu yüzden tökezlemiştir. O haliyle düşmanın eline geçse tavrı nasıl olurdu? Bunu herkes tahmin edebilir. Kolay başarı umutları besleyen, zora gelemeyen, bireyci yanları ağır basan küçük burjuva zaaflarıyla yüklü bir insan bu durumu düzeltmedikçe, sarp kayalık, engibeli ve dolambaçlı olduğunu herkesin söylediği devrim yolunda tökezleyip düşmeye mahkumdur.

Yakın çevremizden bir örnek daha:

Bu arkadaş küçük-burjuva kökenli, yarı-aydın diyebileceğimiz bir çevreden gelme. Yaşamı öğrencilikle geçmiş. Doğal olarak da bu ortamda baba parasıyla geçimini sürdürmüş, hayatın zorluklarını sadece okul çevresiyle tanıyor. Yaşam koşulları birçoklarına göre iyi olmakla birlikte, düzenle çelişkileri var. Yüksek öğrenim gördüğü o yıllarda adeta "moda" olan devrimcilik bunu da cezbediyor. İleri fikirlere açık yapısı nedeniyle bu haliyle zor olmuyor. Çevresindeki sıcak atmosfer kısa zamanda sarp sarmalıyor. Ve kendini devrimci mücadele içinde buluyor. Öğrenci olmanın

getirdiği avantajlarla teorik düzeyi hızla geliştiriyor. Toplumda rağbet gören entelektüellik onu alıp götürüyor. Artık kendine güveni tamdır. ML'yi çok iyi biliyor, her yerde bunu anlatıyor, ilgi ve gıpta ile dinleniyor. Bu coşkusunu daha da artırıyor. Çevresindeki kalabalıktan aldığı güç ve moralde kendinden emin ve güvenli hareket ediyor. Böylece arkadaşlarının da güvenini kazandığı için kariyeri yükseliyor. Bu durum arkadaşına ayrı bir güç veriyor. Öyle ki artık her şey çok kolay ve basittir onun gözünde.

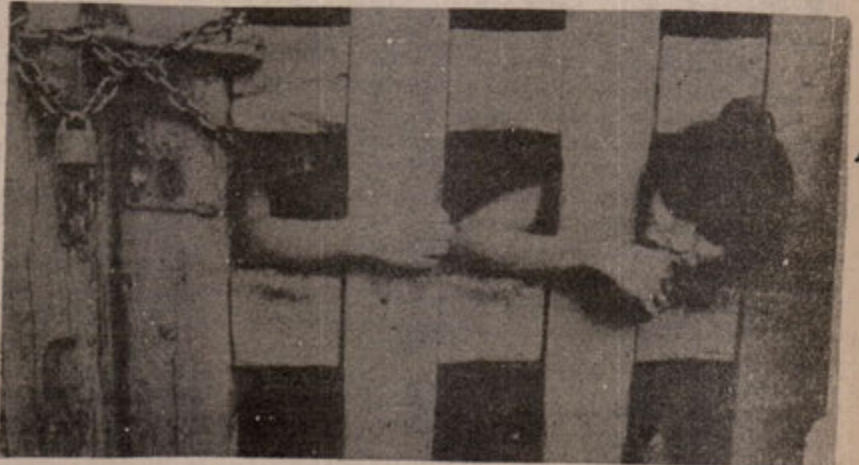
Daha ağır görevlerin altından kalkmak, zorlukların üstünden gelmek sorun değildir. Her şey kendi elinde, isterse olur, istemezse olmaz?.. Bu kendine aşırı güven ve kibirlilik içinde, teorik düzeyi ve becerileri sayesinde bir hayli yükselir. Tabii aynı zamanda çevresinde sevilen sayılan biridir. Belli legal konumundan dolayı da epeyce isim yapmıştır. Ortamın elverişsizliği ile birlikte bu legal-illegal karma konumu sürüp gitmekte, çevresine gördüğü ilgi vs. arkadaşın kibirini artırmaktadır. Artık her şey onunla başlar, onunla yürür ve onuz bir şey olmazmış gibi burnu havadadır.

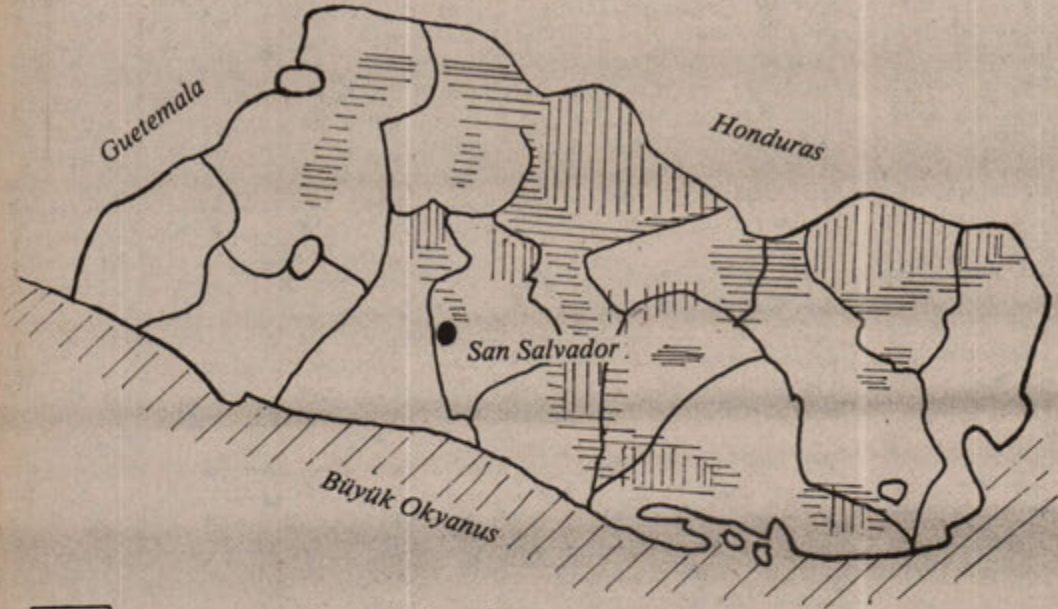
Gel gelelim kendine bu kadar güvenen, güçlü olduğunu zanneden, düşmanı ise küçümseyip, önemsemeyen bu arkadaş, 12 Eylül sonrasında yakalandığı zaman 2 saat içinde diz çöker, oysa ki düşman daha doğru dürüst işkenceye başlamamıştır. Sadece bir iki tekme-tokat, birkaç jop ve bolca tehdit işte bunlar, bu cesaret ve korkusuzluk örneği - arkadaşın itirafını söylemeye yetmiştir.

Öncesine ilişkin yukarıda anlattığımız şeyleri, özellikle arkadaşın iç dünyasını nereden bildiğimiz sorulabilir. Elbette bu kadar kesin bilmiyorduk. Fakat izlenimlerimiz de yok değildi. Normal dönemce bizinkiler sadece birer izlenimdi. Ne zaman ki işkence tezgahına yatırıldı, işte o zaman deyim yerindeyse film

koptu, ışıklar yandı, her şey ortaya çıktı. Durumun daha iyi anlaşılması için buraya bir anıyı aktarmakta yarar var. Dönem, 12 Eylül'le gelen devrimci harekete yönelik azgın saldırı dönemi. Birçok kişi gibi bu arkadaş da aranır durumda. Sayısı fazla kalabalık olmayan kişilerle bir toplantı yapıyor. Oluşan durum görüntü açısından pek uygun değildir. Bir yabancı yerde, bir yabancının evinde, birbirini ismen tanıyan (...) kadar kişi toplantıya katılanlardan bazıları herhangi bir olumsuz durum karşısında nasıl davranılacağı ve ne söyleyeceğini belirlemek ve güvenini sağlamak için konuşmasını istiyorlar. Daha kimse bir şey demeden bizim "kahramanımız"!(1) "Ne gerek var arkadaşlar, biz kendimize güvenmiyoruz mu? Polise bir şey söylemek zorunda değiliz. Konuşmayız, olur biter" diye kestirip atıyor. Evet, yanıt aynen böyledir. Aradan pek fazla zaman geçmeden önemli kayıplar verilir. Birçok iş ters gitmeye başlar. Devrimci hareket gittikçe gerilemektedir. Ve işte böyle bir dönemde bir tesadüf sonucu bir arkadaşın polisin eline düşer. Mübalağasız yakalandığı andan itibaren 2 saat içinde inleme, sızlama ve ardından çözülme başlar. İlginç değil mi? İlginç olduğu kadar da öğretici ve ibret verici.

Bir önceki örnekte olduğu gibi, burada arkadaşın ML fikirleri benimsemesi, devrimci dalganın yükselmeye başladığı dönemlere denk düşüyor. O dönemlerde öğrenci gençlik içinde bir tarafta olmamak adeta bir kusur olarak görülüyordu. Ve devrimcilik "cazip bir moda" gibiydi. Ve bu ortamda birçoklarının saflara sağlıksız şekilde katıldığı sü götürmez bir gerçektir. Bu yüzden sağlam, kararlı unsurlar az çıkmış, çoğunluk şu veya bu şekilde dökülmüştür. Bu dökülmenin örgütsel yapılarla da bağlantılı nedenleri üzerinde ileriki bölümlerde ayrıca duracağız.

 Şiddetli çarpışmaların olduğu yerler

 Halkın kontrolünde olan bölgeler

BİR KESİK DAMARLAR ÜLKESİNDE UZUN SAVAŞ

Sedat YIMAZSOY

Bir mezbahada, "azami hijyen koşulları altında", elektrik şoklarıyla örselenmiş bedenlerin modern kesim aletleriyle kafasından ayrıldığı diyarlar, "baykuş tünekleri" nerededir?

Büyük kahramanlar ve martirler kıtası, en kahraman ya da en korkak olabilecek seçenezsizlikler cehennemi nerededir? Tupac Amaru, Zapata, Villa, Jose Marti, Bolivar, Farabundo Marti... Bu ışıklar galerisindeki büyük portrelerin anavatanı nerededir?..

Erken kalkan subayın darbe yaptığı, entrikalar, kokain ve yolsuzluk imparatorlukları, en dehşetli ve en soğukkanlı cinayetlerin kıtası nerededir?

En acılı ve en umutlu türkülerin gök kubbeye yükselip, oradan hisşimla yerküreye inerek hızla yayıldığı fırtına merkezi nerededir?

Latin Amerika... Hani şu, ABD'nin "arka bahçesi", "Muz Cumhuriyetleri" de denilen bölge!

Bir kum saatini andırır Amerika kıtası. Uzunca bir zamandır tersine çevrilmiş, billursu kumların, artık Kuzey'e doğru aktığı bir kum saati... Ve bu kum

saatinin incecik belinde yer alan Orta Amerika, yine uzunca bir süredir dikkatlerin yoğunlaştığı bir yerdir. Özellikle de, Nikaragua Devrimi'nden bu yana.

Fakat biz, yoksulluğun ve şiddetin kol gezdiği, esas olarak üretimi kahveye dayalı olduğu halde, pek çok Latin Amerika ülkesi gibi, yalnız olarak "Muz

Yüzölçümü : 21.393 kilometrekare
Nüfus : Yaklaşık 4.9 milyon
Dil : İspanyolca, bölgesel lehçeler
Din : Katolik.
Para birimi : Colon

Yönetim Biçimi : Faşist diktatörlük
Önemli ürünler : Kahve, pamuk, şeker kamışı, mısır, pirinç baklagiller, buğday, kakao...

Yeraltı zenginlikleri : Altın, gümüş, taşkömürü, kireç ve tuz.
Halkın durumu : Çalışabilir nüfusun yaklaşık üçte biri işsiz. Çalışanların yüzde 60'ı tarım alanında çalışmaktadır. Çocuk ölüm oranı en yüksek ülkelerden biridir. Gelir düzeyi en düşük bir Orta Amerika ülkesidir.
Sosyo-ekonomik yapı : Yarı-sömürge, yarı-feodal.

Cumhuriyetlerinden" sayılan bir Orta Amerika ülkesinden, El Salvador'dan söz etmek istiyoruz.

Bugün orada, devrimci isyana önderlik eden FMLN (Farabunda Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi), ülke topraklarının üçte birini, başka bir ifadeyle aşağı yukarı 4000 kilometrekarelik bir bölümünü kontrolü altında tutmaktadır. Ve yarım milyon nüfusun yaşadığı bu topraklar üzerinde Poder Popular'lar (Halk İktidarları) kurulmuştur.

"Poder Popular (Halk İktidarı)"ın kuruluşu, bizim için Kurtuluş Savaşı'nın gelişiminde niteliksel bir sıçrama anlamına geliyor. Poder Popular, gelecekteki demokratik devrimci cumhuriyetin çekirdeği, pratikte tüm ülkede düşmanın politik, ekonomik, toplumsal ve askeri iktidarını yerle edecek olan, toplumsal ilişkilerin süreklilik gösteren süreci demektir." (El Salvador'da Devrim, Yarın Yay.)

Bu iktidarların öncelikle ve halen kırsal alanları kapsadığını da belirtmeliyiz.

Ayrıca, "geçiş bölgeleri" de denilen, yoğun çatışmaların olduğu "hiç kimse'nin ülkesi" diye tanımlanan geniş bir alan vardır.

.. Şurası bir gerçek ki, Nikaragua Devrimi, Salvador'da "barut fıçısına atılmış bir kibrit etkisi" yapmıştır (E.Galeano).

Öyle ki, ani bir tırmanışa geçen hareket, "yakın bir devrim" hayaline, Ni-

karagua'nın özgül koşullarında görece kısa süren bir devrim hayaline kapılmıştır.

"Ocak"ın (1981) ilk haftasının sonunda büyük bir saldırının olacağını herkes biliyordu. FPL'den (Halk Kurtuluş Güçleri) bir kadın sözcü New York Times'tan Raymond Bonner'a şöyle diyordu: 'Size belli bir tarih ve saat veremem ama son savaşımıza çok yakınız. Kesin olan budur.ERN (Ulusal Direniş) ve ERP (Devrimci Halk Ordusu)'nin aksine, FPL'nin yakında gerçekleşecek son bir saldırıdan asla söz etmemiş olduğunu vurgulayan 'Ana Maria' kararlı idi: 'FPL daima çok tedbirli oldu, ama size son aşamada olduğumuzu söyleyebilirim.' "

"Saldırı ayın 10'unda (1981) başladı. O günün cumartesi olması EMLN'nin grev çağrısından önce bir günlük hazırlığa olanak sağlıyordu. Savaş bir hafta sürdü ve bütün ülkeye yayıldı. Gerillaların belli başlı 43 eylemde buldukları bildirildi. Bunların bazıları günlerce süren savaşlardı (...) Gerilla güçleri başkente 14 mil mesafedeki Ilopango'ya ulaştılar. San Salvador'un işçi sınıfı Barrio'larında şiddetli çatışmalar oluyordu. Hükümet FMLN'nin ilk saldırısından sonra Santa Ana'nın kontrolünü kaybetti. Burada, sola sempati duyduğu daha önce bilinmeyen bir adam, Albay Bruno Navarette, şehir garnizonunu ayaklandırdı. Birlik komutanı öldürül-

dü, kışla binaları ateşe verildi ve 100'den fazla asker gerillalara katıldı. Heryerde böyle olmadı. Cunta kuvvetleri başlıca hedefleri olan Gotera, Pergin, Chalatenango, Metopan ve Cinguera gibi önemli merkezlerde gerçekleştirilen şiddetli saldırılar karşısında tutunabildiler. Savaşın ilk 48 saati içinde yaklaşık 500 kişi öldü. Daha sonraki günlerde, sadırı yeniden başladığında, meydana gelen kayıplar daha az olmadı. Fakat başkentteki genel grev, önceki yaz kazanılan desteği sağlamayı başaramadı ve ayın 14'ünde FMLN'nin düzenli biçimde geri çekilmekte olduğu anlaşıldı...

"FMLN bir ayaklanma çizgisi izlemenin zamanlama hatası olduğunu kabul etti. Yapılan saldırı bundan sonra 'son olarak değil 'genel' olarak betimlendi. Az zamanda çok büyük şeyler yapılmaya kalkışıldığı, kararlar alınırken dış faktörlere aşırı ölçüde önem verildiği, iç koşulların ise yeterince dikkate alınmadığı kabul edildi." (J. Dunkerley, Uzun Savaş)

Hareket, bu başarısız deneyimle birlikte kırsal alandaki örgütlenmesine, mevzilerinin sağlamlaştırılmasına ve hareket alanının genişletilmesine daha çok önem vermeye başladı. Bu uzun süreli bir savaş olacaktı, yani HALK SAVAŞI! Ve bir kez başladıktan sonra, bu savaş durdurulmaya hiçbir güç yetmezdi.

Nitekim, El Salvador'un Tet'i olarak da betimlenen 1981 Ocak saldırısı sıra-

sında FMLN tarafından ele geçirilen Cuscatlan eyaletindeki bir yanardağ olan Guazapa'ya iyice yerleşmiş olan gerillaları o bölgeden söküp atmak için düşman kuvvetler 4000 askerden oluşan bir kuvvetle ve avcı uçakları, savaş helikopterleri ve seçkin elemanlardan oluşan topçu birlikleri eşliğinde muazzam bir karşı saldırıya geçti. 53 gün süren çarpışmaların sonra, direnişçilerden sadece tek bir noktayı, El Roblar'ı alabildiler. Daha sonraki aylarda da yinelenen bu Guazapa dağını geri alma girişimleri, her seferinde beyaz kuvvetlerin geri çekilmesiyle sonuçlanacaktı.

"1982'nin ilk üç ayı içinde FMLN önceki yılın kazanımlarını sürekli geliştirmekte olduğunu kanıtladı. Ilopango saldırısı en şiddetli olanıydı, fakat elektrik tesisatlarına karşı gerçekleştirilen Yeni Yıl eylemi eşit dercede yüksek bir eşgüdüm düzeyini ortaya koydu. Bütün ülke karanlığa gömüldü ve gerillaların kuzeydeki ve doğudaki mevzilerinin ötesine hareket etmiş olduklarını kanıtladı ve daha önce varlık gösteremedikleri bölgelerde eylem koyabilme yeteneğine sahip olduklarını gösterdi. Mart ayı başında FMLN gerillaları bir yıldır ilk kez başkentte harekete geçtiler. İşçi sınıfı barioları küçük gerilla grupları ile yaygın çatışmalara sahne oldu. Fakat hemen sonra bunun kapsamlı bir saldırıya dönüştürülmesi amaçlanmayan bir yoklama hareketi olduğu anlaşıldı. Hareket 28 Mart seçimlerinin engellenmesini sağlayacak bir tirmanma yaratmak için planlanmıştı.. Ekim ayında FMLN daha büyük bir hamle başlattı (Kahramanlar ve martirler saldırısı). Bu aşamada gerillalar tutsak alma uygulamasına başladılar. Tutsaklar daha sonra Kızıl Haç'a teslim ediliyorlardı. Bu politika hükümet safırlarındaki askerler üzerinde dikkat çekici bir etki yarattı. Daha fazla yaşama şansına sahip olacaklarını anlayan askerler şimdi büyük sayıları halinde teslim oluyorlardı. FMLN'ye göre 1980 ve 1983 yılları arasında 1825 tutsak alındı. Hükümetin uğradığı kayıplar yüksek düzeyde seyretmeye devam ediyordu. Ordu şefi Garcia'ya göre, 1981 ve 1982 arasında toplam kayıplar 3.000'i (ölü, yaralı ve kayıp) buluyordu, bu arada gerillalar rejimin sadece 1982'nin ikinci yarısında 1170 kayıp, 270 tutsak verdiğini iddia ediyorlardı. FMLN'nin uğradığı kayıplar sayı olarak belirtilmiyor, fakat bunların hükümet kuvvetlerinininkine kıyasla daha düşük olduğu kesindir. (...) 1983'ün sonunda, rejimin askeri aygıtınının toplam gücü FMLN'nin savaş alanındaki 8000 gerilla savaşçısına karşılık 33.000 kişi idi. İki gücün birbirine oranı 8.1'in altındaydı..." (J. Dunkerley, Uzun Savaş)

Ama, bir zamanların büyük stratejisti General Giap'ın da belirttiği gibi, gerilla savaşı küçük sayının büyük sayıyı yenmesi olarak da tarif edilebilirdi. Ve böylesi bir savaş muhtemel ve kaçınılmaz kayıplarına, yenilgi ve geri çekilmelerine karşın, esasta doğru olan strateji ve taktik bütünlüğüyle kendisinden çok çok üstün kuvvetleri uzun bir süreç içinde yenip parçalayabilir.

Savaş, 1984'teki Başkan Duarte ile Cephe arasındaki "La Palma Buluşmasına" dek genellikle gerillaların lehine yükselen bir eğri çizdi. 1980'de ortaya konan devrimci platformun bazı bakımlardan gerisine düşen bir yeni platform da bu yıllarda deklare edildi. O zamandan beri haber ajansları Salvador çıkışlı gerilla eylemlerinden daha az söz eder oldular. Bu "sukunet" atmosferi, Orta Amerika'yı kapsayan "Barış Planı" ortaya atıldığından bu yana kendini daha kuvvetle hissettirmekte ve düşündürmektedir. Hiç kimse tarifsiz acılar çekmiş Salvador halkına barışı çok göremez. Ancak bu nasıl bir barış olacaktır? Düşündürücü olan budur.

Şimdi de kısaca FMLN'yi oluşturan güçlere bir göz atalım. (*)

1980 Ekimi'nde ilan edilen FMLN, her birinin ayrı silahlı güçleri olan 5 örgütün ittifakıyla oluşturulmuştur. Bunlar:

a) FPL-FM (Fuerzas Populares de Liberacion-Farabundo Marti/Halk Kurtuluş Güçleri - Farabundo Marti)

b) RN (Resistencia Nacional / Ulusal Direniş)

c) PRS-ERP (Devrimci Halk Ordusu-Ulusal Direniş Partisi/Partido Revolucionario Salvadoreno-Ejercito Revolucionario del Pueblo)

d) PCS (Partido Comunista de El Salvador / El Salvador Komünist Partisi.)

e) PRTC (Partido Revolucionario de Trabajadores Centroamericanos / Orta Amerika İşçileri Devrimci Partisi.)

Bunlardan FPL-FM ülkedeki ve cephe içindeki en etkin örgüttür. FPL-FM, 1983'teki örgütsel krizin ardından cephe içindeki en etkinliğinden önemli bir güç ve prestij kaybına uğramışsa da, halen en etkin olma durumunu koruyabilmektedir. FPL, 1972'de, PCS'den bir kopmayla kuruldu. PCS'nin geleneksel pasifist ve reformist tavırına tepki olarak, Farabundo Marti'de simgeleşen militan ruhu canlandırarak silahlı mücadeleyi başlatıp sürdürme kararlılığıyla ortaya çıkan FPL, "Öncü Savaşı" anlayışını savunmuş ve Salvador Devrimi'nin karakterini "Anti-Emperyalist, Anti-Oligarşik" olarak betimlemiştir.

Cephe içinde giderek etkinliğini daha çok hissettiren FRS ise, başlangıçta (1971'de) ERP adıyla, bir foko hareke-

ti olarak ortaya çıktı. Uzun tartışmaların sonra SSCB'yi Sosyal-Emperyalist olarak niteleyen örgüt "Toplu Ayaklanmacı" bir stratejiyi benimsemektedir.

RN, ERP'den koparak ortaya çıktı ve fokocu karakterini korudu. Gerçekleştirdiği bir dizi gözüpük ve sansasyonel öldürme ve kaçırma eylemleriyle ünlendi. PCS ve ERP arasında bir çizgi izlediği biliniyor.

FMLN içindeki "komünist" sıfatlı tek parti olan PCS'ye gelince: 1925 yılında kurulan bu parti, kuruluşundan kısa bir süre sonra -ileride kısaca özetleyeceğimiz-, 1932'deki toplu ayaklanma girişimine önderlik etmeye çalıştı, ancak bu kalkışma öyle pahalı bir yenilgiye sonuçlandı ki, PCS'nin bir daha ağızına silahlı mücadele lafını almamasına kadar neredeyse yarım asır geçti! 1932'den sonraki PCS tarihi yalpalamalar, pasifizm, legalizm, parlamenterizm ve revizyonizmin tarihidir. Giderek modern revizyonist bir partiye dönüşen PCS, 1972'de gerçekleşen bir cunta hareketinin içinde yer aldı ve onun anti-komünist cinayetlerinin suç ortağı olacak kadar alçaldı. Kısa bir sürede dağılan cunta olayından sonra büyük bir kriz yaşayan PCS, Nikaragua'daki benzerinin travmasından sakınmak ve yığınlardan tecrit olmamak için biraz "sola" kaydıldı! Ve 1980'de doğru dürüst bir özeleştirme bile gerek duymadan selameti FMLN'ye dahil olmakta buldu.

1975'te Kosta Rika'da kurulan PRTC ise, adından da anlaşılacağı gibi bölgesel bir devrim anlayışını savunmaktadır. Cephe içindeki en küçük partidir.

Ayrıca, cephe içinde yer almayan, 1983'teki FPL örgütsel krizinin ürünleri olan MOR (Movimiento Obrero Revolucionario) ve CEREM (Clara Elizabeth Ramos Frente Metropolitano) adlarında, örgütler de vardır...

Anlaşılacağı üzere, bugün Salvador'daki cephe gerçek bir komünist parti önderliğinden yoksun, oldukça karmaşık bir görünüm arzeden bir burjuva ve küçük burjuva ittifakını temsil etmektedir.

Cephe içindeki görüş ayrılıkları öyle gariplikler arz ediyor ki, nesnel gerçekliğin umutsuzca yadsınmasına rastlamak insanı şaşırtmıyor bile!

Örneğin: Cephe'nin Modesto Ramirez Merkez Cephesi Genel Kurmay üyesi Ricardo Gutierrez "Halk iktidarı en başta kırsal alanlarda oluşmuştur" derken; PCS Gn. Sek. 'i S. Jorge Handal "İktidarın parça parça ele geçirilmesiyle devrim yapmak mümkün değildir" diyebilmekte, ERP komutanlarından Joaguin Villalobos da toplu ayaklanmacı bir çizgiyi savunurken, gerçeklikteki Poder Popular'ın egemenliğindeki bölgelere "Kurtarılmış Bölge" denemeyeceğini

öne sürmektedir. (Bak: El Salvador'da Devrim, Yarı yay.)

Bir Cephe içinde ideolojik ayrılıklar bulunması, elbette çok doğaldır. Doğal olmayan, ilerleyen gerçeğin saptanmasında ve stratejinin oluşturulmasında anlaşılmasındadır.

Diğer yandan, devrim, önderlerinin çelişen iradelerini de aşarak, şu veya niyetten bağımsız olarak kendi doğal mecrasında ilerliyor ve Mao Zedung tarafından formüle edilen Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisi, El Salvador özelinde bir kez daha doğrulanıyor.

Acı gerçek, PCS ve diğer "topluların"ın 1932 ve 1981'den pek bir ders çıkarmadıklarıdır. Oysa, sadece 1932 ayaklanması El Salvador gibi Yarı-Sömürge ve Yarı-Feodal bir ülkede iktidarın bir toplu ayaklanmayla ele geçirilmesinin hayal olduğunu çok acı bir şekilde öğretmeye fazlasıyla yetmesi gerekirdi. Kaldı ki, FMLN'nin kendi deneyimi de ortada.

Yeri gelmişken, kısacası 1932 deneyimine değinelim.

Emperyalizmin 1929 Büyük Ekonomik Krizi, El Salvador'da, siyasal bir krizin ardından gelen 1932 ayaklanmasıyla yankılandı. Bu ayaklanma, "ulusun kolektif belleğine bir dönüm noktası ve daha sonraki bütün gelişmelerin anlaşılmasını sağlayan bir matris olarak silinmez bir biçimde kazandı."

Ayaklanma öncesi yılların, komünizm yönelik kitlesel sempati bakımından şahikada olduğu söylenir. O yılların PCS'si, 3. Enternasyonal'e ancak gözlemci olarak kabul edilen küçük bir partidir. Fakat, gelişmesi çok hızlı olur. Yığınların hızla komünizme yaklaştığı bu koşullarda, 1931 sonlarına doğru bir cunta iktidarı ele alır ve sınıf mücadelesi iyice sertleşir. Agustin Farabundo Marti, bu mücadelenin seyri içinde ülkenin en radikal simalarından biri olarak tarih sahnesine çıkar. O, PCS'nin önderlerindedir. Troçki'nin resmini yakaşından eksik etmeyen Marti, Latin Amerika ülkelerinde pek sık örneğine rastladığımız ateşli bir enternasyonalist ruhla Orta Amerika ülkelerinin çoğunda devrim için faaliyette bulunur. Bir ara Sandino ile birlikte görürüz onu. Kuşkusuz Marti, tüm yanlış eğilimlerine karşın Sandino'dan daha ileri bir politik bilince sahiptir ve Sandino'yu "komünizme" kazanmaya çalışmıştır.

"Sandino'yla olan anlaşmazlığım", der Marti, "zaman zaman söylediği gibi moral ilkelerdeki farklılıktan veya yol gösterici normlara muhalefetten ötürü değildi... Kendisi benim komünist programını benimsemiyordu. Bayrağı, sade-

ce ulusal bağımsızlığın bayrağıydı... Toplumsal devrimin değil. Resmen ilan ediyorum ki, General Sandino dünyanın en büyük yurtseveridir."

Farabundo Marti, 1931 başlarında ülkesine döner. Ayaklanmanın hazırlanmasında aktif olarak rol alır. Ancak, ayaklanmanın hemen öncesinde depremi hisseden cunta Marti'yi tutuklar, birçok yerel önder vurulur. Buna rağmen, Mormol'un önderliğindeki PCS ayaklanma kararı alır. Ayaklanma, ilan edildiği tarihte başlar. Ayaklanma tek kelimeyle muhteşem olur. Hatta kısa bir zamanda bir "Sovyet Cumhuriyeti"nin kurulduğu ilan edilir. Ancak, gelişmeler PCS'nin umduğu gibi gelişmez ve toplu bir ayaklanmayla iktidarı ele geçirme stratejisi bir hafta geçmeden korkunç bir yenilgiye uğrar. Ayaklanma vahşice bastırılır. Cunta öfkelerini programlara dek vardırıır, 30.000'den fazla insan, cellatlarını bile ürpertecek yöntemlerle katledilir. Marti'de, göstermelik bir yargılama sonucu, arkadaşlarıyla beraber askeri mahkeme tarafından idam cezasına çarptırılır ve idam edilir...

Bunu taktik bir yenilgi olarak sunmak aldatıcıdır. Yanlış olan zamanlama ya da ordu içinde bel bağlanan güçlerin kararsızlığı ya da ihaneti değil, kısa sürede, toplu bir ayaklanmayla iktidarın ele geçiriliverceğinin sanılmasıydı. 1981 deneyimi de bunu kanıtlamaktan başka bir işlev görmedi.

Sonuç olarak; son sözü El Salvador'lu komünistler ve devrimci güçler söyleyecektir, kuşkusuz. Kaldı ki, taşıdığı eksik ve zaafılara karşın, bugün El Salva-

dor'da yürütülen haklı savaş öneminden bir şey kaybetmiyor. Aksine, ulusal kurtuluş savaşlarının ve halk savaşlarının emperyalizmi kahreden yumruğuna her zamankinden daha fazla önem yükleyor.

Thomos Borje, şöyle diyordu:

"(Salvador'daki) devrimci hareket bizim kendi deneyimimizi biliyor ve kendi uzun deneyimlerinden de çıkararak, mümkündür ki, bizim yaptığımızdan daha az hata yapacaktır." (Toplumsal Kurtuluş, s.7)

Bunun mümkün olmasını biz de dilemez. Çünkü, Nikaragua Devrimi, bugün, iktidarı ele geçirmenin yeterli olmadığını, devrimi yaşatmak ve sosyalizm yolunda emin adımlarla ilerlemek için, ta başından itibaren gerçek bir Komünist Partisi'nin varlığının olmazsa olmaz bir koşul olduğunu bir kez daha kanıtıyor. Kanımızca, El Salvador Devrimi'nin asıl sorunu da bu noktadan başlamaktadır ve görünür bir gelecek için bu sorunun doğru tarzda aşılacağına belirtisi yoktur. Bu gerçek, iyimserliğimizi yitirtmeli ama. Emperyalizme vurulan her darbe, o görkemli altın çağa ilerleyişimizde dönüm noktası olacaktır.

Zamanında ve yerinde atılmış bir merminin, ciltler dolusu boş sözden daha kudretlidir.

"Yalnızca bir tek evi yıkmadılar, ama diğerlerinin hepsini yeniden kuracağız sözü, Salvador'da sık sık duyulan bir sözdür. Halk bombalarla yıkılmış köyüne döndüğü zaman, genellikle yiyeceği, giysileri, ev eşyaları yoktur. Hayvanlar ölmüş, ürünler yok edilmiştir. Ama Popüler (Halk İktidarı)'ın örgütlenmesi, her şeyi yeniden kurmaktadır..."

(*) FMLN'nin bağlaştığı FDR (Demokratik Devrimci Cephe)'den ayrıca söz etmeyeceğiz. FDR, esas olarak B. Avrupalı emperyalist güçlere yaslanan orta ve bazı büyük burjuva muhalefetlerin eğilimlerini temsil ediyor.

“Ulusal-Kültürel Özerklik”

Safsatasını

Leninist Bölgesel Özerklikle Karıştırmayalım

Tufan ÖZGÜR

Bund'çu, Bauer'ci “kültürde ulusal özerklik” biçiminde formüle edilen inceltilmiş burjuva milliyetçi yaklaşım, Leninist prensiplerden “Bölgesel Özerklik” fikriyle bazan karıştırılıp, aynılaştırılmaktadır. Bu başlıca iki yönlü yapılmaktadır. Birincisi, Leninist bölgesel özerklik fikrini tahrif ederek onu “kültürel-ulusal özerklik” şeklindeki ulusalcı yaklaşıma indirgemek, “kültürde ulusal özerklik” alternatififiyle hareket eden burjuva yaklaşımı yutturmak için Leninist “bölgesel özerklik” fikrine dayanmak!.. İkincisi, “ulusal kültürel özerklik” milliyetçi yaklaşımına karşı çıkarken, onu “bölgesel özerklik”le karıştırıp, aynılaştırarak “bölgesel özerklik” doğru fikrini de reddetmek!.. Her iki yaklaşım da yanlıştır. Bu makalemizde karıştırılan bu meselelere asgari düzeyde de olsa çözüm getirme ve kısaca bakış açımızı yansıtmaya çalışacağız. Nedir “kültürde ulusal özerklik” diye formüle edilen burjuva ulusçu yaklaşım?

Bu yaklaşıma göre, aynı devlet sınırları içinde bulunan veya çok uluslu bir ülkede, ulusal sorunun çözümünün temelinde; her ulusal topluluğa “ulusal-kültürel özerklik” tanıma, her ulusal topluluğa “özerk bir eğitim”i garantiye alma ve bunun bir parçası olarak her ulusal topluluk için “ayrı okullar” fikrini benimsemek oluşturmaktadır. Bu yaklaşım son derece dar-ulusalcı ve bir bakıma öz olarak da gericidir. Çünkü;

a) Ulusların ayrılıp ayrı devlet kurma hakkını basit bir “kültürel özerkliğe” indirgeyerek, Leninist anlayışını içini boşaltıyor. Bu yönüyle devlet kurma hakkının sadece hakim ulusun imtiyazı ol-

duğu anlayışına, koparabileceği “kültürde ulusal özerklik” ödünüyle (!) el atından destek verip, tasdik ediyor. Bütün kuru bağırtısına rağmen ezen-ezilen uluslar arasındaki dengesizliği fevkalade normalleştiriyor, tüm uluslar arasında tam hak eşitliğine karşı durarak ezilen ulus milliyetçiliğinin en dar kafasına sahip olmanın ötesinde, ezen ulus imtiyazlarını da temelde koruyor.

b) “Kültürde ulusal özerklik” saçmalığıyla, eğitimi-okulları vb. uluslara göre bölüp işçilerin ve ezilen halk kitlelerinin bilincini yozlaştırıp, bütün milliyetlerden işçilerin birliği önüne gerici barikatlar dikiyor, nifak tohumları ekerek bir birlerine düşmanlık gütmelerinin yolunu açıyor vs...

Ezilen ulusun ayrı devlet kurma hakkını satan, onu hakim ulusun ipotegine veya keyfine bırakan “otonomi” sevda-sındaki burjuva milliyetçilerinin temel parolası olan bu saçmalık her yönlü açığa çıkarılmalı, ulusların ayrılıp-ayrı devlet kurma hakkı belgisi hiçbir koşulla sınırlanılmadan tavizsizce savunulmalıdır. Tersini bir tutum, demokratik bir tutum değildir. Aynı devlet sınırları içinde, çok uluslu bir ülkede (bu tür devletler ve ülkeler biz istediğimiz için değil, bize rağmen varolan objektif bir gerçektir) yavaş yavaş ulusal topluluklar Lenin'in deyişiyle milyonlarca ve hatta “milyarlarca iktisadi, yasal, toplumsal bağla birbirlerine bağlıdır.” Bu gerçeğe rağmen onları ayrı ulusal topluluklar diye “kültürel-ulusal özerklik” saçmalığıyla zoraki ayırmak ve özellikle de eğitimsel açıdan bölüp-parçalamak yine Lenin'in deyişiyle “gerici ve saçma bir şey olur.”

Eğitim ve onun bir aracı olan okul sis-

temini ulusal topluluklara göre ayarlamak demokratlık dahi değildir. Düşünün!.. Çok uluslu bir ülkenin değişik ulusal-topluluklara mensup burjuva ve toprak ağaları hangi milletten geldiklerine bakılmaksızın aynı anonim şirketler, karteller, holdingler, işveren dernekleri içinde birleşik değiller mi? Eğer öyle iseler, işçilerin ve ezilen yığınların “kültürel-ulusal-eğitsel” özgürlük (!!) adına ayrı okullar, ayrı sendikalar vb. içine çekilerek bölünmesinin anlamı ne? Bu kime hizmet eder? Bunun tek cevabı, burjuvaziye ve toprak ağalarına!.. Bunun tek cevabı var, o da; bahsi geçen slogan feodal-kapitalist hilekârların değerirmesine su taşır!.. Dar kafalı, ulusalcı bir aydın hastalığı olan, “kültürde ulusal özerklik” şiarı, milliyetçi Rusya Yahudi'lerinden, yarı menşeviklerden, tasfiyecilerden, küçük-burjuva sol narodniklerden devralınmış, özünde gerici bir alternatiftir.

Burjuva ulusalcı bu dar yaklaşım özellikle kapitalizm öncesi ekonomi biçimlerinin kuvvetle varlığını sürdürdüğü ülkelerdeki burjuva aydınlarının karakteristik bir hastalığı oluyor. Uluslararası ayrımcılığı körükleyen, ulusal çitleri pekiştiren, şövenizme yolaçan, bütün milliyetlerden işçilerin birliğini engelleyen, ezilen ulusların ayrı devlet kurma hakkını ipotek altına alan, “ulusal kültür” sloganıyla bir ulusun içindeki ezen-ezilen sınıflar fikrini içi dışı edip statükoyu koruyan, bu yönüyle de emekçileri emegen güçlerin sopası altında mütemadiyen ezilmeye mahkûm bırakan bu safsata kesin ve kararlı bir şekilde reddedilmelidir.

Şimdi de kısaca Leninist “bölgesel özerklik” fikri üzerinde duralım!.. Böl-

gesel özerklik billurlaşmış birimlerin özerkliğidir. Bu özerklik "belirli bir top- rak üzerinde yaşayan belirli bir nüfus- un" "bireyleri ulusal bakımından sınırlamayan", ulusal engelleri yıkmaya çalışan, "sınıflar bakımından sınırlama açan" yoldur. Ulusal sorunun devrimci- proleter çözümünde "bölgesel özerklik" temel bir dayanaktır. Bölgesel özerklik ve yerel özyönetim fikri, demokratik sis- temin vazgeçilmez ilkesidir.

Devrimci proletarya belli bir devlet sınırları içindeki işçi sınıfı ve emekçilerin ayrı sendika, kooperatif, eğitimsel gruplar- da örgütlenmesi fikrine karşıdır. O her milliyetten işçilerin -emekçilerin milliyet- lerine göre ayrı örgütlerde toplanması gerektiği şeklindeki ulusalci alternatiflere karşı birleşik örgütler fikrinin dayandı- ğı proletarya enternasyonalizmi bayra- ğını kaldırır. Bu anlayış hiçbir şekilde "yaygın bölgesel özerklik, demokratik kendi kendini yönetim" fikrini dışlata- maz. Aksine gerekli kılar. Özerk bölge- ler, merkezi iktidarı zayıflatmaz, tersi- ne güçlendirir. Ve onun işleyişi olan demokratik-merkeziyetçiliği sakatlamaz, aksine daha sağlıklı bir işlerliğe sokar. Ve zaten bir yönüyle gerçek proleter de- mokrasi ancak bölgesel özerklikle anla- mını bulur. Özerk bölgeleri, ekonomik, sosyal koşullar, nüfusun milli bileşimi vb. şartlar belirleyecektir. Ve bizzat özel- likle bu karma nüfuslu, özel konumlu alanların özerk bölge olmasına mahalli nüfusun kendisi karar verecektir.

Ulusal sorunun çözümüne ilişkin per- spektif, bölgesel özerklik fikrine daya- narak alınmak zorundadır. Bu perspek- tif, ezilen ulusun ayrılma hakkını koşul- suz tanıyan, azınlıkların özgürce geliş- mesini garantileyen, proletaryanın mer- kezi birleşik devleti çatısı altında hiçbir zorlama olmadan (ki olmaz) gönüllü olarak kalan uluslara bölgesel özerkliği kabul eden, bütün milliyetlerden işçile- rin birliğinden hareket eden temeller üzerinde yükselir.

Eğitim siyaseti ulusal topluluklara gö- re bölünemez. Eğitim planı, proletarya iktidarının elinden alınarak milliyetlere göre bölünen bir sisteme sokulamaz. Proletarya "ulusal kültür" bayrağı yük- selten, özünde işçi ve emekçileri burju- va ve toprak ağaları kültürüne bağlayan bu açıdan onları köleleştirmeyi peşinen kabul eden gerçek demokrasiden başka her şey olan alternatiflere karşıdır. Eğit- im ulusal topluluklara göre bölünme- yecek, proletarya iktidarı tarafından bir plan dahilinde yürütülecektir. Bu eğitim kesinlikle demokratik ve laik nitelikli olacaktır.

Bütün uluslar arasında tam hak eşit- liği sağlanacak, hiçbir ulusa ve dile özel ayrıcalık tanınmayacaktır. Bölgelerde

kullanılacak dil sorununa özerk bölge- ler ve yerel yönetimler bizzat kendileri karar vereceklerdir. Zorunlu resmi dil diye bir uygulama kesinlikle kabul edile- mez. Proletarya iktidarı yerli dilin özgürlüğünü garantileyecek, derslerin yerli dilden okutulmasına karşı olmayacak tüm ulusal toplulukların eşitliği ve ege- menliğine saygılı davranacaktır. Ulusal topluluklara göre bölünmüş değil, belli bir plan çerçevesinde proletarya devleti aracılığıyla yerli dilde sürdürülecek eğit- im kesinlikle "ulusal kültürel özerk- lik"le karıştırılmamalıdır. Ulusların-dil- lerin eşitliği savunulurken "kültürde ulusal özerklik" anlayışına karşı uyanık olunmalı ve yine bu sloganın "bölgesel özerklik"le karıştırılmasına izin verilme- melidir.

Bölgesel özerkliği kabul etmeyen ka- fanın "milli meseleye çözüm" gümbür- tüsü boş bir velvedir. Ulusların ayrılı- p ayrı devlet kurma hakkı deyip, böl- gesel özerkliği kabul etmemek komedi- dir.

Diğer taraftan bölgesel özerkliği an- lamayan kafa, belli bir özgürlü ve özgü-

lün kendine has iktisadi, sosyal, kültü- rel ve ulusal koşullarından bihaberdir. Bu cins kafaların, doğru devrimci mü- dahalede bulunmaları ve onun aracı olan gerekli örgütlenmeleri yaratmaları da hayaldir. Bölgesel özerklik fikrine kar- şı duranlar bugün bazı emperyalist ül- kelerdeki bu konudaki çözümün gerisi- ne düşüyorlar. (Federal burjuva cumhu- riyetlerinin vs.) Kendine has özgül ko- şulların ve gerekse de merkezi yapıyı güçlendirmek, yönetimi daha inşiyatifli- yaratici kılmak, onu hantal, işleme bü- rokrasi haline getirmemek vb. açısından da "özerk bölgeler", "demokratik ye- rel kendi kendine yönetim" prensibi ge- reklidir.

Doğru siyasetin her belirli özgül bi- rimlere doğru, yaratıcı şekilde uygulan- ması; sosyalist insanın başarısı, proleter demokrasinin daha iyi işlemesine de, hizmet edecektir "bölgesel özerklik". "Bölgesel özerklik" anlayışını kabul et-meyen, ulusal sorunun çözümünde bu- nun önemini anlayamayan şövenizmden sınırlamaz.

Baştarafı Syf: 34'te

burjuvaziyle uzlaşan önderlik, halk gü- clerinin ellerindeki silahları ve böylece devrimci vesayetini de burjuvaziye tes- lim etmişti.

(27) Mao Zedung, S.E., cilt 2, sf.233.

(28) Bkz. Spartaküstler Ne Istiyor? Sf.136.

(29) Fransa'da İç Savaş'a Engels'in Girişi Marks-Engels, S.E., cilt 2, sf.214, 215.

(30) Bu konuda birçok örnek bulunmaktadır. Biz burada birkaç örnek vermekle yeti- neceğiz. (Yalnız şunu da belirtelim, Gor- baçov'un yaptığı bu itiraflar, "Yeni" poli- tikasına haklılık kazandırmak amacı- nı taşıyor.) Yetmişli yılların ikinci yarısı- nda, bir ara, ilk bakışta izahı güç bir şey oldu... Ekonomik başarısızlık daha sıklaştı. Güçlüklük birikmeye ve daha da kötüye gitmeye başladı ve özümleme- miş sorunlar arttı. Sosyalizmin yabancı- sı olduğu tıkanma ve diğer olgular toplu- mun yaşamında belirmeye başladı. "Bunların sosyalizme yabancı olduğu- dur." Önce ekonomik bütymenin yavaş- ladığını gördük. Son onbeş yıl içinde ulusal gelir büyük oranları yarı yarıya düş- müş ve seksenli yılların başından itiba- ren de ekonomik tıkanma denebilecek bir düzeye inmişti. "Ekonomi, mali ba- kından gittikçe sıkışıyordu." "Dünya- nın en büyük yiyecek, tahıl üreticisi ül- ke, her yıl hayvan yemi olarak milyon- larca ton tahıl ithal ediliyordu." "Açıkça söylemek gerekirse bu da, ciddi sosyal, ekonomik ve politik bir buhrana yol açacaktır" vb... Tüm bunların, bu ülke- nin emperyalist hale gelmesinden sonra ortaya çıkması kesinlikle tesadüfi bir ol- gu değildir. Çünkü bunlar emperyalist ekonominin tipik özellikleridir. Çarpık- lık biçiminde olmuştur. Bu konuda da

yığınlarca örnek verebiliriz. Bkz. (5)

(31) Lenin, kapitalizmin en yüksek aşaması olan emperyalizmin üretim ilişkilerini tahlil ederek, bu konuya ilişkin şu sonuca ulaşır: "Bu bilanço, böyle ekonomik bir sistemde, üretim araçları üzerinde özel mülkiyet varolduğu sürece emperyalist savaşların dayanak oluşturamaz oldu- ğunu kanıtlamaktadır." Emperyalizm, sf.15.

(32) Bkz. Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, sf.201.

(33) Modern revizyonistlerin çarpıtmaları "çağ" konusunda da sürüyor. Onları, "nükleer çağ" gibi terimlerle revizyonist teorilerine dayanak oluşturmaya kafaları bulandırmaya çalışıyorlar. Ne zamandan beri silahlar çağın ismini belirler oldu?! Çağ, belli bir tarihsel dönemdeki üreti- ci güçlerin mevcut gelişim aşamasına te- kabül eden üretim ilişkilerinin somut te- melini oluşturduğu toplumsal sistemin niteliği tarafından belirlenir ve o çağda- ki toplumsal sistemin ana ilişkilerini di- le getirir. Bu anlamda çağımız, emper- yalizm ve proleter devrimleri çağıdır. Ve mevcut toplumsal sistemde genel dönü- şüm gerçekleşmeden çağımızın değişmesi mümkün değildir.

(34) Mao Zedung S.E., cilt 5, sf.235.

(35) Bu konuda diyalektik materyalizmin us- talarından biri örnek vermek gerekirse, "Dünyanın bir tamamlanmış şeyler kar- maşası olarak değil de, ... bütün görü- nüşteki raslantılara ve geçici geriye dö- nüşlere karşın, ilerleyici bir gelişmenin eninde sonunda belirlemeye başladığı bir süreçler karmaşası olarak dikkate alın- ması gerektiği"ni Engels, "büyük temel düşünce" olarak belirtir (Engels, Lud- wing Feuer Bach ve Klasik Alman Fel- sefesinin Sonu, sf.51).

İTTİHAD YOLU (BİRLİK YOLU)

Bu sayımızda yine İttihat ve Terakki'nin kurucularından Kürt aydını Abdullah Cevdet'in bir yazısını yayınlıyoruz. Dergimiz bu tip belgelerin yayınlanmasını sürdürecektir. Belgelerdeki görüşlerin dergimizi bağlamadığını okuyucularımıza bir kere daha hatırlatmak istiyoruz.

Rojî Kurd dergisini yazı masamın üzerinde gören saygın ve değerli bir dostum, "nedir bu dergi?" dedi.

Ben "Kurdolociya (Kürdoloji) organı yani Kürtlük hakkındaki toplumsal ve ırki incelemelerin yayın aracı" dedim.

Arkadaşım dergiyi açtı, gözü Kürtçe yazılmış bir makaleye ilişince:

"Mademki Türkçe değil, mademki Kürtçedir, ayrılıkçı gazetesi demektir" diyerek Rojî Kurd'u masanın üzerine bıraktı.

Bu, bence kayd ve dikkat edilmeye çok lâyık bir olaydır.

Bu yargı biçimi, genel ve yaygındır. Buna pek teessüf ederim. Bu sahte felsefenin yüksek tabakadan insanlarımızı dahi etki alanına almış olmasına pek yanarım.

Türkiye (Türkiye), Osmanlı Avrupası'nın kaybedilmesinden sonra dahi yine muhtelif unsurlardan meydana gelen büyük bir imparatorluk olarak kalmaktadır. Bu unsurları birleştirmek ve hiç olmazsa bir diğerine yakınlaştırmak ümidi henüz kaybolmamıştır. Henüz iş iş ten geçmemiştir. Ben Türk, Kürt adına değil, Türkiye'nin özgür ve özgür düşünceli bir vatandaşı olmak sıfatıyla söylüyorum. Birleşmenin en etkili çaresi tefrit (fertlere ayırma)tir. Şüphesiz bu yargı bir tarife (gibi) görünecektir. Yani katkısız gerçek olduğu halde, yalancı bir dava, yalın bir dava (gibi) görünecektir. İlah edeyim: Allah insanları birleştirmek için tefrit etmiştir. Kur'an'da "Onları kabileler ve şubeler halinde yarattık, ta ki yekdiğerini tanıyalar" ("We ce'elna-kum aebailu..." ayet-i celilesini hatırlamalıdır. A.C.) demiştir. Bundan da açıkça anlaşılır ki unsurların arasında tanışma ve karşılıklı sevginin kurulması için her unsur kendi doğal ve ırki eğilimine (uygun) bir uygulama alanı bulmalıdır. Muhtelif unsurlardan oluşan impa-

ratorluklarda bu unsurların birlik yolu, tek bir dilin, tek yasanın, tek muamele biçiminin kullanılma ve uygulanması (gerektiği) zehabı (sapması) çürüktür. Bundan iki yıl önce Kadıköy İttihat ve Terakki Kulübü'nde unsurların (burada ulusların anlamında - Malmısanı) birliği konusunda bir konferans vermem istenmişti. Ben o zaman "unsurların birliği, çıkarların birliğinden ibarettir" demiştim. Bunu demekle Türkiye İmparatorluğu'nda birliğin nasıl olabileceğini söylemiş oldum. İki adamı birbirine sınıksı bağlayınız, aynı ip bu iki adamı birbirine kısıvrak bağlasın. Diğer iki adamı da serbest, kendi kişisel hareketlerinde serbest olarak yanyana koyunuz. Birbirine sınıksı bağlı olan iki adam mı birbirine daha çok bağlıdır, yoksa serbest olarak yanyana bulunan bu son iki adam mı? Bu soruya cevap vermek bile gereksizdir. İsviçre 22 kantondan meydana gelmiştir. Her kanton mülki ve adli yönetim bakımından tamamen bağımsızdır. Adli yönden dedim: Örneğin Cenevre Kantonu'nda katiller idam olunmaz. Yani idam cezası yoktur. On yıl önce Lokoni adında bir anarşist İtalyan Cenevre'de, Avusturya İmparatoruçası Elizabet'i bir hançer darbeciğiyle katletmişti. Merkezi hükümet olan Bern Hükümeti, yüce Avusturya Hükümeti'nin boşuna gidecek bir davranışta bulunmayı ve Lokoni'nin idam edilmesini çok arzu etti fakat Cenevre Hükümeti, cevap olarak "Madem ki cinayet Cenevre Cumhuriyeti toprağı üzerinde işlenmiştir, caninin cezası Cenevre adli yargılarına göre olacaktır" dedi. Caniyi idam etmeyi de, Avusturya'ya teslim etmeyi de reddetti. Bir vilayetimiz kadar olan bu İsviçre, diğer bir deyimle Helvetiya Hükümeti'ni meydana getiren mini mini cumhuriyetler, birbirine bağlı olmadığı ve bağımsız olduğu oranda birbirine daha çok samimi bir bağ ile bağlı bulunur.

İsviçre ırk olarak da farklı üç kavimden meydana gelmiştir: Fransız, İtalyan, Alman. İsviçre vatandaşlarının dinleri bir ve aynı değildir. Protestanlar, katolikler, ortodokslar, kalvinistler vardır.

Din ve ırk ayrılıkları her memleket halkının eğilim ve alışkanlıklarının gereği olan yönetim hükümleri ve adli bağımsızlığı sayesinde etkisiz ve önemsiz duruma getirilmiştir.

İşbaşında bulunan kişilerimiz şüphesiz şunu takdir ve idrak etmekte gecikmezler ki yüzyılımız milliyetler yüzyılıdır ve en dayanıklı, en sert hükümet ve devletlerin dahi bu akımın önüne geçmeye güçleri yetmemiş ve yetmeyecektir.

Doğanın genel arzularına karşı koymakla o arzular kabul edilmiş olmaksın, onlara boyun eğmekten başka bir şey yapılmış olamaz.

Unsurların (ulusların-M.) birliğini istiyoruz, unsurların tefridini isteyebiliyoruz. Bu, sorunun sosyoloji yönünden tefrit demek birbirinden ayırmak (tefrık) demek değildir. "Allah karadaş karadaş yaratmış, kesesini ayrı yaratmış" atasözümüz de bunu söyler.

Kürtler dillerini, tarihlerini düzenlemek (yazmak) istiyorlar, ulusal kişiliklerini daha iyi anlamak ve anlaşılır duruma getirmek istiyorlar. Ben eminim ki aydın olan hükümetimiz bunu iyi gözle görecektir.

Kürt vatandaşlarımız Ermeni vatandaşlarımızla yanyana yaşıyorlar. Ermeni vatandaşlarımızın köylerinde Şekspir'in Hamlet'i, Makbet'i, Jül Sezar'ı, Kral Lir'i okuyor. Ermeni köylerinde Alfieri'nin Dante'nin, Monteskiyö'nün, Darwin'in bundan elli yıl evvel (evet elli yıl evvel) Ermeniceye Venedik şehrinde Makinartistler Okulu'nda çevrilmiş ve aynı Ermeni kuruluşunun büyük matbasasında basılmış olan eserlerini okuyorlar. Yükseklik bakımından böylesine eşit olmayan silahları çatmak ve imparatorluğumuzda faal bir huzur görmek kolay olur mu? Benim gönlüm ümit ile doludur. Ümidi olmayanlar yanına gelmesinler.

"Her gelen şad (sevinçli) gider, gamlı gelir yanımıza" (*)

7 Temmuz 1913
Doktor Abdullah Cevdet

(*) Rojî Kurd'un Notu:
"Eksik olmaz gamımız bunca ki bizden gam alub
Her gelen gamlı giderşad gelir yanımıza."
Fuzul

MERHABA; YENİ DEMOKRASİ

Başarılı bir yayın hayatı sürdürüceğiniz ve sürekli bir biçimde güçleneceğiniz konusundaki inancımızı belirterek dergiye ilişkin bazı eleştirilerimizi bildirmek istiyoruz.

Biliyoruz ki ilk olan her şey doğuşunda bir dizi eksikliği ve yetersizliği de bağrında taşıyacaktır. Bu durum ilk olan şeyin doğuşunda vardır. Derginin ilk sayılarıyla son sayıları arasında gelişmeye doğru bir farklılık görülüyor. Bunun daha da güçleneceğinden kuşku duymuyoruz. Ancak yine de bir dizi eksikliğini olduğunu görüyoruz. Eleştirilerimizi buna uygun olarak ele almaya çalışacağız. Bunu yaparken, derginin bütün sayılarını ve bütün yazılarını tek tek ele almaya çalışacağız. Bu, hem gecikmiş bir eleştiri olur hem de bir mektubun boyutlarını aşar. Bizim eleştirilerimiz daha çok derginin işlediği konulardaki eksikliklere ve bazı yazıların yöntemine ilişkin olacaktır. Eleştirilerimiz en kısa ifade biçimiyle şunlardır:

— Genel olarak yazılar soyutluktan kurtarılmalıdır. “Bugün dünyanın durumu şudur” demek yetmez. Bu genel duruma ilişkin somut çözümler, hareket biçimleri ve araçlar önerilmelidir.

— Ülkemizdeki durum tespiti ve teorik bazı açıklamalar yeterli değil, buna uygun çözüm yöntemleri ve araçlar önermek gerekir.

— Dünya sınıf mücadeleleri tarihi ve bugünkü durum anlatılırken sürekli tekrarlanan soyut teorik ve siyasal tespitler düzeyinde kalınır. Bunlar nasıl ve hangi araçlarla yapılmıştır? Mücadelelerin yarattığı bir dizi araç ve yöntem, bunların kullanılış biçimleri vs. nelerdir, nasıl olmuştur?. Yılların tecrübe ve deneyi hatasıyla, sevabıyla dururken hâlâ bütün ağırlık soyut teorik aydın tartışmalarına verilmiş durumdadır. “İşçi sınıfına bilinç” bu şekilde ulaşmaz. İşçi sınıfına bilinç dışardan verilir. Dışardan ama işçi sınıfının da içinden verilir. Bunun içinde bir dizi araç ve yöntem gereklidir. Şüphesiz bu, bir derginin boyutlarını aşar. Ancak dergi buna uygun biçim ve araçlar önermeli. Sınıflar mücadelesinde denenmiş, denenmesi mümkün olan sayısız biçim ve araçları tartışıp göstermelidir. Demokrasi mücadelesi salt soyut, entellektüel düzeydeki tartışma mücadelesi olarak görülemez. Demokrasi mücadelesi “sokaktaki insa-

nın” mücadelesidir. O halde bu mücadelelerin yöntemi ve araçları gösterilmelidir.

— Genel teorik şeyleri anlatmak gerekir ama bunun hayatla bağlarının nasıl kurulacağını da anlatmak gerekir. Genel talepleri belirlemek ve göstermek gerekir ama bu taleplerin neyle, nasıl, hangi araç ve yöntemlerle elde edilebileceğini de göstermek gerekir. Eskimiş araç ve yöntemler varsa onları bulup atmak, onun yerine yenilerini bulup koymak gerekir. Kitleler çoğu kez kendi taleplerinin neler olduğunu bilirler. Ancak bu özel taleplerin genelle bağını ve hangi yöntem ve araçlarla elde edilebileceğini bilmezler. Bu bir bilinç ve yönetme işidir. İşte bunları anlatmak gerekir.

Yeni Demokrasi, gerçekten yeni şeyler söylemelidir. Ufkunu hayatın ihtiyaçlarını tespiti ve bu ihtiyaçların çözüm yöntemlerine yöneltmelidir. Sadece bugünkü araç ve yöntemlerle de yetinmemelidir, geleceğe, ileriye ilişkin araç ve yöntemlerin hedeflenmesi bugünkü basit ve gelişmemiş biçimler varsa onların ufkunu daha ileri gelişmiş biçimlerin yaratılmasına yöneltmelidir. Sayfalarının can damarını bunlar oluşturmalarıdır. Dergiyi kitlelere sevdirecek, onların gözü, kulağı, ışığı yapacak olan şeylerin başında bunlar gelir. Salt propaganda ve ajitasyon değilse, “kollektif bir örgütleyici”lik görevi de göreceksin o halde, denenmiş, bulunmuş ve bulunabilecek her çeşit örgütlenmeden ve onların işleyişinden söz etmek gerekir.

Dünyadaki sınıf mücadelesinin kızgın olduğu ülkelere söz ederken, sadece siyasal ve teorik tespitlerini yazmak yetmiyor. O tespitlere sahip olanların oralarda neler yaptığını, onları o düzeye getiren araç ve yöntemlerin neler olduğunu yazmak gerekir. Araçlar ve bu araçların gelenek halinde yetkinleştirilerek sürdürülmesinin yolları ve yöntemleri nasıl yaratılmıştır? Olumlu gelenekler hayatın bütün alanlarında yapılacak olumlu şeylerle olur. Bu da araçlarla yapılır.

Geçmiş yargılanırken bu yanlarıyla da yargılanmalıdır. Evet perspektife ilişkin eksik olarak değerlendirdiğimiz yanların düğüm noktalarını kısaca bunlar oluşturuyor.

Bazı yazılara ve yönteme ilişkin söyleyeceklerimiz ise şunlar:

— Dergi yaptığı tespit değişikliklerinde açıklamalar yapmalıdır.

— Siyasi grup ve akımlar değerlendirilirken. 1- Onların siyasi çizgilerine, ne de dediklerine dayanmalı ve onlardan aktarmalar yapmalıdır. 2- Pratikte neyi yaptıklarına ve hangi güçlerle ne tür ilişkiler içinde olduklarına bakmalı ve bunu somut örnekleriyle, mantıki sonuçlarıyla birlikte okurlarına göstermelidir. Bu yöntemin işlemediği yazıların veya tespitlerin olduğunu belirtmekle yetiniriz.

— Aylık siyasi ve teorik içerikli bir derginin hemen ön sayfasının mizaha ayrılması ve dergiye mizah dergisiymiş gibi görünüm vermesi bize hiç uygun ve derginin niteliği ile bağdaşır bir durum olarak görünmüyor.

— Grev yazıları adeta günlük basında çıkan içerikteki yazılardır. Oysa bu somut olaylar karşısında somut perspektifler sunulmalı. Özellikle Türk-İş'in bu tür olaylardaki tutumu ve sendikacılık anlayışı yakından izlenerek teşhir edilmeli, olumlu sendikacı veya kurumların tavrı da desteklenip örnek olarak gösterilmelidir. Dergi sendikacılar ve işçilerle yapılmış röportajlarla yetinmemelidir.

— Bazı yazılar gereksiz bir tekrar niteliğindedir. 5. Sayıda, seçimlerle ilgili aynı içerikte dört ayrı değerlendirme yazısı var. Yine cezaevleri konusunda aynı içerikte bir dizi yazı var. Ve hemen hemen tüm sayıların da bu nitelikte birden çok yazı yer almaktadır. Cezaevi edebiyatının yaygınlaştığı bir dönemde bu tür yazıların, böyle bir derginin onlarca sayfasını kaplar hale gelmesi bizzat uygun değil. Birçok yerlerdeki cezaevi uygulamaları özü itibarıyla ayındır. Bu tür yazılar derlenip kısa ve özlü bir biçimde bir-iki sayfada anlatılabilir. “5 NOLU ZINDAN GERÇEĞİ” türünde ki yazılar eleştirimizin dışındadır.

— Dergi yazıları basıma girmeden önce kontrol edilmelidir. Ve cümle düşüklükleri, bunun da ötesinde birbiriyle çelişen yazılar düzeltilmelidir. Bu olmuysa bir sonraki sayıda yanlışları belirten bir sayfaya yer verilmelidir. Okuyucu derginin hangi görüşü savunduğunu bilemez halde bırakılmamalıdır. Bunun yapılmaması halinde açık anlam ve içerik farklılığı taşıyan çelişik şeyler derginin görüşü olarak kabul edilme durumunda kalır. Bu noktada bir örnek vermek istiyoruz.

6. Sayıda ve IRAK KÜRDİSTAN ULUSAL GÜÇLERİNİN ORTAK BİLDİRİSİ VE SADDAM'IN “SÜPER VALİSİ” başlıklı yazıda.

"Çağımızda, burjuvazinin değişik katmanlarının önderliğinde şu ya da bu emperyalist ülkeyle şu ya da bu derecede ilişki içinde olmayan bağımsızlık savışı gösterilemez. Bu konuda dört kategoriden söz edebiliriz." S.72. Dedikten sonra bunlar sıralanıyor.

Birincisi: Peru Komünist Partisi
İkincisi: Filipinler Komünist Partisi.
Bu ikisi işbirliği içinde olmayanlar.

Üçüncüsü: İşbirliği çizgisinde olan Agustinino Netto'nun MPLA'sıdır.

Dördüncüsü: Uşaklık çizgisinde olan Reagan'ın Nikaragua'ya karşı kullandığı Kontra'lardır. Biçiminde bu dört kategoriye örnekler veriliyor. Ne anlatılmak

istenmiş. Bunların hepsi bağımsızlık savışı kategorisinin içinden çıkan ayrı kategoriler mi? Yoksa bu kategoriden bağımsız olarak anlatılmış ayrı kategoriler midir?. Belli değil.

— Son olarak: Dergi sayfalarını kime ve nasıl harcadığını dikkat etmeli ve okuyucularının durumunu göz önünde bulundurmalıdır. 7. Sayıda Tonguç Güleç imzalı bir yazıda. Çetin Altan'ın Marksist olup olmadığı tartışılıyor. Bırakalım Çetin Altan'ın marksistliğini uşaklığını tartışmak bile böyle bir derginin niteliğine ve okuyucu kitlesine ters-tir diye düşünüyoruz.

Eleştiri ve önerilerimiz bunlardır. Bir

anda çok şey istediğimizi biliyoruz. Bütün bunları yapmak geniş araştırma ve imkanları gerektirecektir. Ancak, bu yönde gösterilecek çabanın, en azından mevcut çabanın bir bölümünün bu yöne yönelmesinin dergi ve okuyucu açısından daha da yararlı olacağını söyleyebiliriz. Bu durum eksiklikleri giderek azaltacak, yetkinleşmeyi ve gelişmeyi sağlayacaktır.

Yeni yılda, yeni ve iyiye doğru başarı dilekleriyle. Selamlar, sevgiler.

**Gaziantep Özel Tıp Cezaevi
Celal Pedük, Fabri Tirpan,
Kenan Çeçi.**

KARMAKARIŞIK

Bu ülkede, hapishane, işkencehane, hastahane, tımarhaneler adam almıyor. Bu ülkede, üçbuçuk milyon geri zekâlı çocuk gösteriyor istatistikler. Bu ülkede uğursuzluk, korku, sinmişlik, ölüm çökümü toplumun başına. Nereye el atsan, hangi taşı kaldırırsan, çürümüş, kokuşmuşluk yayılmakta dünyaya. Cehennem zebanisi, çirkin, boysuz boyunsuz, arsız arınsız, şeytanın askerleri. Kalkınmış vatan, çağ atlayan, mutlu insanlar, huzur güven, olmuş soygun aracı... Hırsız var, yetişin dostlar hırsız var.. Poliss, jandarma, savcı bey kardeşim, Sayın Yargıç hırsız vaar.. Atın şunu içeri, HIRSI-ZA HIRSIŞ dedi.. Münafık bölücü.. Tırnaklarını sökün, elektrik, askı, ne varsa gösterin, geberirse kendini aştı deyin. Yangın var, insanlar yanıyor, ağaç, ot, sahiller, denizler yanıyor. Yetişin dostlar.. Ülke yanıyor.. Bir vatan yanıyor.. Yağma var, yağma.. Koşun kapanın elinde kalıyor.. Açlık var, sefilik, pislik, cehalet, duyarsızlık var.. DUYAN YOK.. Zulüm var, haksızlık, ölüm var.. BANA NE DİYOR ÇOOK..

Yalan vaar, dolan var, talan, rüşvet, hile hurda, zimmet var.. SORAN YOOK.. Sus ulan it, sosyalist, bölücü, vatan haini, asın kesin diyen ÇOOK.. DOĞRU ÖLMÜŞ - YALNA HÜKÜMRAN - DOĞRU YASAK - DOĞRU KORKAK - DOĞRU SİNİMİŞ.. DOĞRU YALAN OLMUŞ - YALAN DOĞRU SAYILMIŞ - DOĞRU TEK BAŞINA - DOĞRU KİMSESİZ - SAHİPSİZ.

Yalan saltanat olmuş, padişah olmuş.. Yalan renkli ekranda ÖZAL olmuş.. Yalan YÖK'te eğitim, ekonomide refah, rejimde demokrasi olmuş.. Yalan mecliste yemin, seçimde nutuk, piyasada ucuzluk olmuş.. PARA namus olmuş, mevkii, şeref şan, vatansever, hamiyet olmuş.. PARA iyi insan, Para DIN, asâlet, fazilet, yücelik olmuş DOLARLAR.. PARA, altın plaket, göğüse madalya, şeref belgesi, ALKIŞ olmuş.. GENÇLİK, sıçan, gençlik tavşan gibi ürker, korkar olmuş.. GENÇLİK, Loto, Toto, at yarışı, okey olmuş.. Zalad, Simoviç, Kovaceviç, DERWAL olmuş. GENÇLİK, türban, blucin olmuş..

Kurt olmuş, kuzu olmuş. İşsiz güçsüz olmuş. Üniversite ilkokul, askerlik paralı, Liseler İmam olmuş, Hatip olmuş.. VATAN çarşı, Millet Pazar olmuş.. Gelen alır giden alır.. Herşey bize pahalı.. Ona sudan ucuz, tepeler, denizler, İNSAN UCUZ, VATAN UCUZ.. Koşun yetişin, alın alın batan geminin malları bunlar.. İşte 49 bin liraya şu güçlü genç insan, yemek içmek de istemez hani.. HASAN almaz BASAN alır.. Hele şu 14'lük kız, olmaz böyle fırsat.. HAYDİİ, İNSAN SATIYORUM İNSAN, İNSANA DAMPING.. İster uşak et, ister BAKAN.. Köpekler insanlaşmış, sattırıyorlar kendilerini bu kadar ucuza.. Havlamadan, ısırmadan, razı bir kemik parçasına.. NE SENDİKASI BE, karışma işime, alan razı veren razı, sana ne ulan bozguncu. CAMİİLER adam almaz, HAC insan seli, RAMAZANDA herkes AÇ.. Hem ÖZAL'a tapar, hem TANRIYA yansır, iki tane ALLAH olmaz.. ÜÇÜNCÜSÜ PARA TANRISI, işler karışık mantık almaz.. EN büyük ANA elbette ANAYASA.. İnsanlar, hür, eşit ve kardeşler.. BİRLİK Beraberlik, kanun nizam, huzur güven, DEMOKRASİ.. 141-142-163'tür ANA'mızın YASASI..

Varlıkların yoksul evladını ezmesi için ANA'lık yapar bizim ANA'mız. Ne yapalım ANA'mızdır o.. ANA'ya el kalkmaz.. ANA'ya karşı gelinmez.. Cennet ANA'ların ayağı altındadır.. ANAMIZIN ANA'sı da ANA-VATANDIR.. Heyy, ANA'mızı ağlatan ANA'lar hey.. Bin kocadan arta kalan ANA'lar.. Dalkavukluk büyük meziyet, utanmazlık haysiyet olmuş.. İşte, geliyor MAS-KELİ BEŞLER, han hamam, yat uçak, saray, caka, fors, hava cıva.. Yirtuk, sırtık, su-ratları leşhane..

TV de sinema, icraatın içinden, ÖZAL dedi ki, Özal dedi ki, Özal dedi ki, Özal dedi ki VEDE yılın süper filmi AYSEL, büyük san'at şaheseri, OSKAR'a, TOSKAY'a aday AYSEL, 31 Kasım tekmi birden.. Umumi arzu üzerine AYSEL.. Tekrar tekrar AYSEL.. Gülerken anan baban halimize.. Neden ağlıyor SEMRA anan.. Ana olan anlar.. Gel se-

ni verelim NAIM'e.. Bak ne güzel kaldırıyor.. 350 Kilo. Maddi manevi AYSEL.. Dış politikamız: Herkesle dostuz.. Görüşmeler yolu-ladır yolumuz.. Yunanistan, Bulgaristan, Kıbrıs, Rusya, Irak, İran, Suriye ile yoktur çözülemeyecek sorunumuz.. Sakıncalı, ihbarlı, emniyet soruşturmaları, göz altında bulundurulmalı.. Ne demek bu?.. Gözlerin altında mı işkencehane, hapishane var acaba.. MECLİS en üst mercii ve her konunun öz-gürce konuşulduğu yüce mekân.. Biri KÜRT'e KÜRT demiş.. Vay namussuz, bölücü, SEN KÜRDE KÜRT NASIL DERSİN.. Bağır çağır, yürü üstüne, ana avrat ne gelirse ver iştir.. Yunanistan'da Türk der-neği kapatılmış, Bulgaristan'da isim değiştiriyor.. HEYYY DÜNYA, Heyy Birleşmiş Milletler, Amerika, Cezayir, hey dost düş-man.. Görüyorsunuz bizim Türklere yapılan işkenceleri, zulümleri, kurtarın şunları..

**KARMAKARIŞIK HERŞEY
KARMAKARIŞIK**

Eyy Okuyucu,

Şöyle bir karıştırdım işleri.. Doğru mu yazdım, yalan yanlış mı sen düşün.. Ben de bil-miyorum gayri NEDİR DOĞRU, HANGİ-Sİ YANLIŞ, YALAN.. Yurtsevermiyim, hain alçak, bölücü, belli mihrakların adamımıyım, yok cevabım.. İnanın ben de bilmiyorum.. Aklım karıştı, beynim bulanık.. Toz duman her taraf, kimin eli kimin belinde hiç belli de-ğil. Ayaklar baş olmuş, başlar ayak.. Benim için ne dersin de küfüründe kabulüm.. An-cak şunu iyi bil ki "BU GİDİŞ GİDİŞ DE-GİL - NESİL GİTTİ ELDEN - GELECEK SENİN DEĞİL."

Düşünmek, alkış, yuh artık çare değil.. Ne olursam olayım ben de kaynıyorum bu ten-ceremin içinde.. Ne olursan ol sen de kaynı-yorsun tıpkı benim gibi.. ancak sen farkın-da değilsin.. Yahu etme eyleme, sen de bir şeyler yap artık. Bir söz, bir yazı, biraz ba-ğır çağır, yandım imdat de bari..

İMZA
1/54.000.000

TÜRKİYE SORUNLARI

zaralı.akad
bostancıoğlu
koc.zabci
kafaoglu.töre
ahmad.mcfadden
dumont.arif
cuneyt.akman
sayar.laciner
akman

1988 YILLIĞI

YENİ ÇIKTI

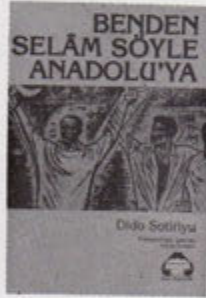
TÜRKİYE SORUNLARI DİZİSİ-4

Ragıp ZARALI/ 2000'li Yıllar Eşiğinde Türkiye
Tanju AKAD/ Emperyalizm, Ulusal Sorunlar ve Türkiye
Adnan BOSTANCIOĞLU/ Seksenyedide Muhalefet
Yıldırım KOÇ/ İşçiler Ne Yapıyor?
Hakkı ZABCI/ Çağ Atlayan Türkiye ve Banuş'un Horası
A. Başer KAFAOĞLU/ Ekonomik ve Sosyal Yönlü İnceleme(2)
Nahit TÖRE/ Türk-ABD İlişkileri 1960-1975 (1)
Feroz AHMAD/ Türkiye'de Devlet ve Müdahale
John McFADDEN/ III. Türkiye Cumhuriyetinde Sivil-Ordu İlişkileri
Paul DUMONT/ Türkiye'de İslam Yenilik Ögesi mi?
Cüneyt AKMAN/ Yanlış Bir Tartışma: Jakobenizm
Claude WEİSZ-Arif ÖZSERİN-Ataol BEHRAMOĞLU-Ömer LAÇİNER-
Vecdi SAYAR/ Yılmaz Güney ve Sinema

Doç. Tülin Bumin
HEGEL

BENDEN SELAM SÖYLE
ANADOLU'YA
6. BASKIDA

KOLLONTA'I'IN
ÖYKÜLERİ İLK KEZ
TÜRKÇEDE

TÜRKÇEDE İLK KEZ
FİLİSTİN ÖYKÜLERİ

YENİ ÇIKTI

DÜNYA KAPİTALİZMİNİN BUNALIMI

Derleyenler: Sungur SAVRAN-Nail SATLIGAN

Eric HOBBSBAWM/ Tarihi Perspektif içinde Kapitalizmin Bunalımı
Ernest MANDEL/ Kapitalizmin Tarihinde "Uzun Dalgalar"
Anwar SHAIKH/ Bunalım Kuramlarının Tarihine Giriş
Erik Olin WRIGHT/ Marksist Birikim ve Bunalım Teorisi
Paul BULLOCK-David YAFFE/ Enflasyon, Bunalım ve Savaş Sonrası
H. ERGAS-D. FISHMAN/ Marksist Para Teorisi ve Bunalım
Duncan INNES/ Kapitalizm ve Altın
M. MASSARRAT/ Enerji Bunalımı mı, Kapitalizmin Bunalımı mı?
Suzanne de BRUNHOFF/ Kapitalist Bunalım ve Ekonomik Politika
James T. CAMPEN-Arthur MacEWAN/ ABD'de Bunalım ve Tartışmalar
Alain LIPIETZ/ Dünya Çapında Fordizme Doğru
Riccardo PARBONI/ Dünya Pazarının Genişlemesi

Alan Yayıncılık: Başmuhasip Sok. Talas Han 302 Cağaloğlu-İSTANBUL
Genel Dağıtım: CEMMAY BABIALI Cad. 19/1 Cağaloğlu/İSTANBUL Tel: 527 01 63
ADAŞ Mithatpaşa Cad. ANKARA Tel: 134 48 57

Direnç yüklü omurlar
İnanç yüklü yürekler
Mermi yüklü silahlar
Bayrak olup yükseldikçe göklere
daha da çıldırdı düşman

**Yaşasın Filistin Halkının
Ulusal Kurtuluş Savaşı!**